ION ARAMĂ

Poligonul cu trandafiri

ROMAN

ION ARAMĂ

Poligonul cu trandafiri

ION ARAMĂ

Poligonul cu trandafiri

– roman –

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 1987

Coperta : FL. CREANGĂ

1.

Am sărit din pat stăpînit de neliniștea pe care-o simți cînd ești trezit în toiul nopții. O visam pe Mircla ; de cînd ne despărțisem, o visam aproape în fiecare noapte. O întrebam : „De ce ? De ce ?"

— Tovarășe locotenent, prezentați-vă urgent la fabrica de mobilă.

— *De ce ? De ce ?* am reluat întrebarea din vis, fără să pricep prea bine despre ce e vorba.

— E incendiu. Foc mare. S-a dat alarma. Toată compania a plecat acolo.

M-am dezmeticit pe dată. Am deschis ușa mai larg. Soldatul respira precipitat, se cunoștea că o ținuse tot o fugă.

— Bine, vin imediat, i-am spus.

— Știți unde e ?

— Nimeresc eu, l-am liniștit. Am înțeles că e spre gară.

— Chiar pe strada Gării. Să trăiți !

Încă nu mă familiarizasem cu poziția lucrurilor din cameră ; am găsit întrerupătorul, am aprins lumina. Din stradă se auzeau pașii soldatului care se depărta în fugă. Îl acompania lătratul ciinilor. Ai trezit toată urbea, băiete. Nici nu știam cum îl cheamă, dar glasul îmi suna familiar. N-avusesem vreme să memorez numele tuturor soldaților din pluton, în săptămîna de cînd venisem aici, la Ulmeni (oraș sub 50 000 locuitori, situat în zona submontană,

5

atestat documentar din secolul XIV, o dată cu cetatea-mănăstire ; zonă turistică de interes local : fabrică de mobilă, liceu cu profil agro-silvic, stație C.F.R. — informații pe care le căpătasem răsfoind un ghid turistic în ziua în care primisem ordinul de numire). Cînd am ajuns în Calea Republicii — de fapt un fragment din șoseaua județeană care traversa orașul — am început să întîlnesc oameni mergînd grăbiți, toți în aceeași direcție, așa că nu mi-a fost greu să aflu drumul spre fabrica de mobilă. Am grăbit pasul împreună cu ei, am cotit pe strada Gării, pe lîngă noi au trecut, urlînd din sirene, trei mașini de pompieri. Am început să alerg și am ajuns cînd pompierii începuseră deja să arunce jeturi de apă spre clădirea înecată în fum.

Lîngă poarta larg deschisă am zărit ARO-ul nostru, și lîngă el silueta subțire a maiorului Stere, comandantul regimentului. În fața lui, un bărbat cu pălărie și cu paltonul îmbrăcat direct peste pijama îi explica ceva gesticulînd. M-am apropiat, am dat să-mă prezint :

— Tovarășe maior...

— Locotenent Drăgoescu, m-a întrerupt el, ia-ți oamenii și scoate din magazia din stînga bidoanele cu diluant.

— Aveți grijă, sînt inflamabile, a adăugat pe un ton alarmat civilul cu pălărie.

— N-or să se aprindă tocmai acum, tovarășe director. Hai, tovarășe locotenent, la treabă !

Ostașii veneau și plecau în fumul care se înfuiora în curtea puternic luminată ; m-am dus într-acolo. Un ofițer de pompieri dădea ordine cuiva de la etajul de sus al clădirii ; motopompele vuiau ; apa șuiera prin țevile de înaltă presiune.

— Aici, tovarășe locotenent ! am auzit un strigăt.

Sergentul Tomoroga, ajutorul meu, ivit ca prin minune din ceața strălucitoare.

— Unde-s oamenii ?

— Aici, spre poartă. Am golit depozitul de produse finite, numai mobilă pentru export. O avere.

— Trebuie să evacuăm magazia cu lac inflamabil. Ia cîțiva inși mai curajoși...

— Îi iau pe toți, a spus sergentul. Să meargă treaba mai repede.

— Bine. Vino cu ei după mine.

Am pornit-o spre stînga curții, trecînd peste furtunul gros prin care pulsa apa. Cînd am întors capul, i-am văzut pe toți, grămadă, lîngă mine. Magazia era o baracă din tablă ondulată, plasată între două clădiri înalte, mai mult geamuri. Cineva i-a dat sergentului o rangă. Sergentul, voinic și spătos, a vîrît ranga în ușă, a tras și belciugele au sărit cît colo.

M-am oprit în ușă, izbit de un miros puternic de diluant ; aerul era cald, probabil că sursa focului nu era departe. M-am gîndit că e destul o scînteie pentru ca bidoanele să explodeze ca niște încărcături de dinamită ; cunoșteam efectul unui asemenea lichid ușor, foarte volatil, în atingere cu flacăra : dezastru curat. Prin geamul din spate al magaziei jucau flăcări încă nepotolite ; un pompier în costum de azbest, cu mască și cu un topor în mînă, s-a arătat o clipă în cadrul ferestruicii. Voia, probabil, să pătrundă pe acolo în magazie, dar flacăra care juca în spatele lui mi s-a părut de rău augur pentru bidoanele acelea. Am făcut semn pompierului să plece și am pătruns înăuntru ; mi se părea ridicol să rămîn în ușă și să-mi îndemn soldații să intre acolo, înfruntînd primejdia. Sergentul, la un pas în urma mea ; pe urmă alți vreo doi. Lîngă pereți erau aliniate bidoanele rotunde, de tablă, cu mînere subțiri. Am ridicat unul, părea ușor, vreo douăzeci de kilograme ; l-am luat în brațe, dar soldatul Clopotaru, ivit lîngă mine, mi-a spus :

— Lăsați-ne pe noi, tovarășe locotenent !

Mi-a luat bidonul din brațe și l-a apucat de-o toartă împreună cu alt ostaș. Ca de la sine, ceilalți care veneau în urma lor au făcut la fel : cîte doi, apucînd cuminți de toartele acelea subțiri și plecînd în fugă.

După cîteva minute am simțit nevoia să tușesc, mă usturau ochii, fumul pătruns în baracă se amestecase cu mirosul lacului — un miros de altfel plăcut, îmi sugera serile de sărbătoare de acasă, cînd urma să plecăm undeva și mama destupa un flaconaș cu ojă ; mirosul de acetonă prevestea totdeauna o seară plăcută — un spectacol, o vizită, o petrecere. Dar aici se preschimbase în-

te-un semn de primejdie : la lumina flăcărilor număram îngrijorat bidoanele rămase : le tîram spre uşă, să fie mai la-ndemîna ostaşilor care veneau şi plecau, doi cîte doi, în fugă şi fără vorbă multă. Cînd mai erau vreo cinci bidoane, pe acoperişul magaziei a început să răpăie apa, probabil directorul ceruse pompierilor să protejeze şi în acest fel periculosul depozit. Jetul puternic se plimba pe deasupra mea, duruind neplăcut pe tablă. În sfîrşit, sergentul cu un ostaş au ridicat ultimul bidon. Mi-am aruncat privirea în magazie. Rămăseseră numai nişte cercuri vagi, mai deschise la culoare, pe cimentul acoperit cu pulbere fină de lemn.

— Gata, afară toţi ! am strigat.

Am ieşit ultimul, bucuros să respir iarăşi aerul rece, proaspăt, al nopţii de octombrie. Pompierul pe care-l văzusem mai înainte, sau poate altul, îmbrăcat în aceeaşi costumaţie care-i dădea un aer de personaj dintr-un film *science fiction*, spărgea cu o toporişcă geamul barăcii alăturate, în timp ce altul, cu un furtun în mînă, se pregătea să ţintească într-acolo un jet de apă. Le-am făcut ostaşilor semn să mă aştepte într-un colţ al curţii şi am alergat la poartă, după alte ordine. Un ofiţer de pompieri scria ceva pe capota ARO-ului nostru : lîngă el era directorul, care vorbea răstit. Maiorul Stere rămăsese deoparte, lăsîndu-i probabil să-şi rezolve disputa ; lîngă el venise şi locotenentul-major Cristea, comandantul companiei noastre. M-am apropiat de ei. În clipa aceea, l-am auzit pe ofiţerul de pompieri strigînd în staţia de radio portabilă :

— Da, incendiul a fost localizat. Trei maşini şi militarii de la unitate... Pagube neînsemnate. Sigur, ancheta. Am înţeles... Da, am înţeles.

S-a întors spre comandantul regimentului nostru :

— De la judeţ mi s-a ordonat să vă transmitem mulţumiri. Aţi intervenit repede şi bine. Acum situaţia e sub control. O să rămînă aici o maşină cu o grupă, pentru a interveni la nevoie. Focarul principal a fost stins, materialele importante au fost salvate, echipele de muncitori de la fabrică rămîn pe loc, pentru orice eventualitate. Urmează să cercetăm cauzele. Hm, cauzele...

— Eu cred că... a încercat directorul.

— V-ați supărat cînd am dat amenzi pentru instalația electrică, și ați promis să luați măsuri. Acuma sigur o să luați măsuri !

— Mare nenorocire ! s-a văitat directorul. Tovarășe maior, dacă nu erau băieții dumneavoastră, nu știu zău cè... Sper că ostașii n-au avut de suferit.

— Nimic deosebit. Așadar, nu mai e nevoie de noi ?

— Nu. Vă mulțumim foarte mult...

Comandantul regimentului s-a întors spre locotenentul-major Cristea :

— Încolonarea și la unitate. Mîine deșteptarea cu o oră mai tîrziu. Să se odihnească oamenii, că avem treabă multă.

— Am înțeles !

M-am grăbit spre băieții mei. Se spălaseră de funingine, își storceau hainele ude, jucau pe loc ca să se încălzească.

— Ce e, Clopotarule ?

— Mi-am spart ochelarii.

— Îmi pare rău. Mîine îți dau bilet de voie, te duci în oraș și-ți comanzi alții. Aveți ceva neplăceri, arsuri, lovituri ?

— Teferi toți, a spus sergentul voios.

— Bun. Mîine, deșteptarea cu o oră mai tîrziu. Comandantul e mulțumit. Ați făcut treabă bună. O întîmplare neprevăzută care ne-a pus pe toți la încercare. Acum, alinierea. Ne întoarcem la unitate.

Am pornit, alături de ei, pe străzile cufundate în liniște. Și m-am gîndit că, iată, a fost destul o săptămînă ca să-mi spulbere îngrijorările începutului, teama de necunoscut, întrebarea pe care și-o pune orice om la primul pas : „Oare o să fac față ?" Ei, băieții ăștia care mărșăluiau grăbit, ca să se încălzească, mă ajutaseră să alung deocamdată aceste îndoieli și întrebări.

Trecînd pe lîngă stația de autobuz din centru mi-am amintit cum ajunsesem aici, cu o săptămînă în urmă, în dimineața aceea aurie. Coborît din cursa de la gară, m-am oprit pe trotuar, chiar lîngă stîlpul cu tăbliță „Centru", am pus geamantanul jos și mi-am ținut o clipă respirația. O pală de vînt a risipit fumul gri, înecăcios, ealdul dulceag al autobuzului care demara, și a adus în locul lui un vag

miros de crizanteme și de alte flori de toamnă. Un miros trist ca amintirea verii duse. Am privit în jur cu aerul exploratorului descins pe străine meleaguri, măsurînd cu o sprînceană ridicată, amuzat, împrejurimile. Ceilalți pasageri care coboriseră o dată cu mine se grăbeau spre ținte precise. Bătrîna în doliu, purtînd o straiță vrîstată în negru și roșu, traversase și mergea înainte, spre clădirea de vizavi, cu ziduri albe, cu coloane, arcade și o scară largă — Consiliul popular. Tînărul netuns, cu salopeta stropită de var, care răspîndea în jur un vag iz de palincă, o luase în sens invers, traversînd cam pieziș și grăbind pasul spre restaurantul din colțul opus, urmat îndeaproape de un individ posomorît, neras, cu pălărie pleoștită și în trening, purtînd în mînă un motor de „Mobra" legat cu o sfoară. Mi-am întors privirea de la stradă spre trotuar. Mă aflam în dreptul unui bloc cu cinci nivele, cu intrarea largă străjuită de un acoperiș plat sprijinit pe coloane subțiri de fier. Alături de intrare, de-a dreptul pe peretele vernil, o inscripție cu litere de-un metru : „Bloc A-1." În spate, silueta unei macarale arăta că vor fi ridicate și altele : probabil A-2, A-3 și așa mai departe, un mic cartier sandardizat, contrastînd prin rigoarea geometrică a liniilor cu pitorescul puțin vetust al clădirilor de vizavi. Parcă anume alăturate pentru o imagine reportericească. Deci ăsta e Ulmeniul, mi-am spus atunci cu o anume dezamăgire, apoi m-am corectat imediat : Hai, las-o baltă, n-o face pe exoticul, un Marco Polo debarcat la Ulmeni. Vino-ți în fire și ia lucrurile așa cum sînt. Încearcă să te privești din afară, mi-am poruncit, știind că asta e metoda cea mai bună ca să-ți alungi neliniștea și să apreciezi lucid situația, examinînd lucrurile imparțial și deci fără emoție.

M-am obiectivat : locotenentul Drăgoescu D. Traian, din arma infanterie, ultima promoție, douăzeci și patru de ani, necăsătorit, bucureștean, cu cizme noi care-l stînjenesc, aflat pentru prima oară în Ulmeni, într-o înșorită dimineață de septembrie. Însorită, parcă dorind să-mi îndulcească șocul întîlnirii cu destinul.

Poate nu trebuia să cobor aici, m-am gîndit. Cineva, la gară, întrebase înainte de a urca : „Merge la blocuri ?" Desigur, „la blocuri" însemna ceva anume în geografia

urbei, pentru că trei glasuri din autobuz răspunseseră cu zel : „Da, merge", iar unul adăugase didactic : „Acolo e cap de linie !" Dar n-aveam ce căuta la blocuri. Lucrul cel mai sigur, în orașele unde n-ai fost niciodată, e să cobori în centru, pe urmă vedem noi.

Ce să vedem noi aici ? m-am întrebat. Un bărbat în halat alb lansa semicercuri de apă, dintr-o sticlă, pe trotuarul larg, în fața vitrinelor cu inscripția „Frizer-Coafor" ; o *Dacie* roșie (șofer pletos în tricou „litoral", în dreapta lui un ins cu pălărie, țeapăn, iar în spate două femei cu basmale de cașmir) plutea încet prin fața mea, în direcția unde dispăruse „cursa" ; doi tineri în halate bleumarin decolorate împingeau cam în joacă un căruț pe pneuri, încărcat cu varză — totul degaja o atmosferă de atemporal, de nepăsare tihnită. Desigur, viața orașului pulsa acum în altă parte probabil „la blocuri". Știam că la Ulmeni există o mică fabrică de confecții și una de mobilă ; probabil că aceste două obiective strînseseră o bună parte a populației, lăsînd impozantul centru oarecum în afara evenimentelor. Un oraș liniștit, cu atît mai bine, m-am consolat în prima clipă, o să mă pot dedica în liniște lucrurilor serioase. Căci aveam planuri mari, croite în ultimele săptămîni de școală, cu băieții, colegi de clasă de-a lungul anilor ; ne plimbam, cîte doi-trei, printre plopii de pe aleea centrală, cu sufletele pendulînd între două sentimente contrarii — nostalgia iminentei despărțiri și entuziasmul începutului de carieră. Să ducem o viață utilă, să folosim fiecare clipă ! Sînt atîtea de făcut ! Cărți de artă militară amintite în bibliografii și studiate fragmentar, pentru nevoile unei lecții anumite — Clausewitz, Bălcescu, Liddel-Hart ; filme pierdute la timpul lor, romane zărite sub brațul profesorilor ; muzică, psihologie, limbi străine... Preocupări înalte, țintind perfecționarea în meserie, un orizont tot mai larg, împlinirea personalității... Iar pe deasupra, în ce mă privea, mai era istoria. ISTORIA, marea pasiune născută încă pe băncile liceului, datorită profesorului nostru — păstram cu grijă un volum de-al lui, cu autograf, și cînd citeam paginile despre Vlad Țepeș sau despre Radu Vodă, scrise cu suflet și cu poezie, mi se părea că-i aud vocea caldă, răsunătoare, evocînd

fapte și eroi. Pasiunea pentru istoric ne-o dezvoltase, mai apoi, în școala militară „Zmeul" (porecla, care se moștenea de la o promoție la alta, chiar dacă sursa ei se pierduse, exprima exigența nedezmințită a acestuia). El ne organizase într-un cerc de arheologie a cărui principală ispravă fusese cercetarea amănunțită a unei mici cetăți țărănești de lîngă Brașov. Îmi văzusem numele tipărit, alături de ale celorlalți, în revista școlii. Ce triumf! Iar la Ulmeni știam că este o cetate, așadar aveam un motiv în plus să nu-mi fac griji despre felul în care o să-mi petrec timpul în afara serviciului. Și, în concluzie, mi-am repetat deviza încurajatoare cu care încheiam, invariabil, colocviile noastre despre viitor: oriunde-ai fi, nu-i timp de pliticseală!

Cu aceste gînduri tonice, mi-am luat frumos geamantanul și am pornit spre dreapta, în sensul de mers al „cursei", pășind pe trotuarul proaspăt stropit. Am trecut de frizerie și am început să ure strada largă, asfaltată, în capătul căreia, printre coroanele bogate ale pomilor, se zăreau, ca niște nori întunecoși, albaștri, munții.

Orașul arăta liniștit, prevestind zile de toamnă cu ploi interminabile, zile pustii, monotone ca plumbul, fără zîmbetul Mirelei, fără nerăbdarea așteptării — așteptarile erau în firea lucrurilor, ca totdeauna în întîrziere, răsfățîndu-se, apăsîndu-și pieptul de umărul meu; „Nu mi-am dat seama cît e ceasul!", sau „Chiar m-ai așteptat atîta?", sau cu un ton fals, mai mult cîntat, ca pe scenă: „Dragul meu, înțelege că am avut treabă!" cu aerul că spune „Nu ești tu cel mai important lucru pe lumea asta". Niciodată nu-și cerea iertare, dar o iertam întotdeauna. E drept că uneori — stînd în ploaie într-o stație de troleibuz — încercam s-o cert în gînd, să-i aruncă reproșuri aspre ca niște palme, dar imediat mă pomeneam mustrîndu-mă singur: mă simțeam vinovat, ca și cum aș fi mîzgălit o ilustrație dintr-o carte de preț. În decurs de-o jumătate de oră alternam astfel între speranță și furie, între blîndețe și exigență, luam hotărîri ferme ce se topeau instantaneu cînd o zăream, în sfîrșit, venind.

Și acum, pășind pe Calea Republicii, din Ulmeni, alături de ostașii mei, pe cînd ne întorceam de la o ispravă dacă nu eroică, totuși destul de bărbătească, cum este

stingerea unui incendiu, mărşăluind spre cazarmă în noaptea rece de octombrie, m-am surprins gîndindu-mă la Mirela şi la tot ce se întîmplase.

În ce mă privea, făcusem tot ce puteam face ca s-o atrag, să-i inspir încredere — în mine şi în viitorul ce ne aştepta. Pe amîndoi. Totuşi ceva lipsea, ceva nu fusese încă rostit în frazele naiv avîntate, dar nu destul de limpezi cu care îi descriam ipotetica perspectivă ; şi asta pentru simplul motiv că nici eu singur nu ştiam cum arată acel viitor abia întrezărit. Cît despre viaţa de toate zilele într-o garnizoană mică ce-i puteam spune ? Cel mult imagini fragmentate, din ceea ce văzusem la regimentul unde fusesem în practică : programul zilnic, pînă spre seară, în unitate, alături de soldaţi : un exerciţiu de alarmă, în toiul nopţii, privit ca o mică aventură : o duminică la iarbă verde, cu familiile : o excursie : nunta unui coleg : aşteptarea inspecţiei, comentarii aprinse despre un film văzut la televizor, despre o carte — ce altceva poate conţine viaţa, indiferent dacă ea se desfăşoară într-un municipiu reşedinţă de judeţ sau în modesta garnizoană Ulmeni ?

Toate acestea încercasem să i le sugerez, treptat şi pe un ton indiferent, Mirelei ; voiam s-o obişnuiesc cu ideea, înainte de a rosti clar cuvîntul căsătorie. Ştiam bine că sînt oameni care renunţă cu greu la oraşul mare în care s-au născut, unde-au crescut şi-au beneficiat de toate bucuriile — parcuri, magazine uriaşe, autocare cu excursionişti, întîlnire firească în colţul străzii cu un actor celebru, bulevardul cu cinematografele, lumea însăşi, grăbită şi modernă, îndrăzneaţă şi nepăsătoare, imprimînd vieţii un ritm spectaculos. Cînd mă asaltau aceste îndoieli, îmi ofeream ca antidot imaginea clasicului absolvent de facultate care, după cinci sau şase ani de studii în Bucureşti, de plimbări la şosea şi de lectură încordată în pacea Parcului Libertăţii (de la Mirela ştiam asta, era locul ei preferat în zilele de panică dinaintea examenelor), după balurile din Sala de Marmură şi filme văzute la panoramic se pomeneşte repartizaţi într-o localitate faţă de care actuala mea garnizoană putea fi socotită o metropolă. Trebuie să fie cineva şi acolo, îmi spuneam, îmbărbătîndu-mă mai întîi pe mine pentru clipa în care-i voi

propune Mirelei să ne legăm viețile și să trăim fericiți în acest orășel.

Și i-o spusesem, cu alte cuvinte, firește, dar nu cuvintele sînt acelea care determină hotărîrea unui om; de-aș fi îmbrăcat propunerea mea în veșminte poetice, dacă aș fi rostit-o într-o ambianță căutat romantică, oare aș fi obținut alt rezultat? Mă îndoiesc. Se spune că fetele presimt cînd se apropie o cerere în căsătorie și-și pregătesc din vreme răspunsul. Așadar, ea luase decizia înainte ca eu să îngîn scurtul poem care, oricum ar fi fost formulat, însemna în ultimă instanță „mărită-te cu mine"; răspunsul depinde prea puțin de formulare, de tonul folosit sau de ambianță. Așadar nu eu, ci ea purta răspunderea întreagă pentru ruptura neașteptată. Dar poate nici nu-i o ruptură. O simplă amînare a unui răspuns, a unei hotăriri; e și firesc, la urma urmei, cere-i cuiva să părăsească Bucureștiul. Te aștepți să accepte din prima clipă? Pînă la urmă poate-o înduplec, mă gîndeam, și încercam să dau cît mai puțină importanță acestui „poate"; totdeauna cînd avem îndoieli, cînd e vorba să facem un pronostic între două soluții posibile, dăm cîștig de cauză variantei celei mai bune; în cîntarul cu care măsurăm șansele, de partea ei se așază pe neștiute speranța, înclinînd astfel săgeata previziunii către finalul pe care-l dorim mai mult.

Iar eu doream, firește, ca Mirela...

Plutonul mergea în pas viu, aproape alergînd, băieții ăștia erau numai inimă, și cît mă frămîntasem în tren, venind încoace, pe măsură ce mă apropiam de Ulmeni și de destinul meu de comandant!

— Se grăbesc băieții, le e frig, mi-a spus locotenentul-major Cristea. Am vorbit la bucătărie să le pregătească un ceai fierbinte, mă gîndeam eu c-o să fie nevoie.

— Bună idee, i-am spus. Nici nouă nu ne-ar strica, după aventura asta.

— Ne-am socotit și pe noi la porție, m-a liniștit el.

Îl admirasem din prima clipă pe Cristea, primul meu șef ierarhic aici, în regiment. Avea felul lui de a fi, deschis și totuși plin de discreție, prietenos și totodată ferm.

Chiar de atunci, din prima zi, remarcasem aceste calități. Comandantul de regiment mă prezentase ofițerilor

și-mi dăduse de veste că sînt numit la compania a doua. Îl căutasem din ochi pe comandantul companiei ; el îmi făcuse un mic semn încurajator. Mai apoi, după terminarea adunării, m-a luat cu el în cancelaria companiei. Era o încăpere spațioasă, cu fereastra flancată de două dulapuri de fier ; în fața ferestrei o masă de birou, iar pe lîngă pereți, de-o parte și de alta, încă două mese, mai mici ; locotenentul-major Cristea s-a așezat la biroul de la fereastră și mi-a făcut un semn cam ceremonios :

— Ia loc, tovarășe locotenent.

M-am așezat pe scaunul din fața biroului și l-am privit. Aveam în față un tînăr slăbuț, de vreo treizeci de ani, cu bărbia ascuțită și degete nervoase. Purta o verighetă groasă și ceas cu brățară aurie și cadran negru. Învîrtea, deasupra mapei de birou uzate, cu numere de telefon mîzgălite prin colțuri, un stilou cromat, subțire și cilindric ca o trestie.

— Știam că vei veni la noi, ți-am văzut și dosarul. Acum avem efectiv complet, cum s-ar zice. Vei lua în primire plutonul trei.

— Am înțeles. Probabil că vechiul comandant a fost promovat...

— Plutonul trei n-a prea avut noroc de comandanți. Unul a plecat la Academie, altul a fost detașat la irigații... Mai mult cu sergenții l-am dus. Dar sînt băieți buni. Ar putea să ajungă pluton de frunte, dacă...

— I-am făgăduit asta tovarășului maior.

M-a privit pe sub gene, pocnind ușor cu capătul stiloului în mapa cărămizie de pe birou. Desigur, cunoscîndu-l pe comandantul de regiment mai bine decît mine, bănuia în ce constase „dialogul" meu cu el.

— Îmi place că ești optimist, a zîmbit. Foarte bine. Din partea mea ai tot sprijinul. Și acum, vorbește-mi despre dumneata. De unde ești, cum ai ajuns la școala militară...

— Sînt bucureștean. Am urmat liceul, secția mecanică, am ieșit lăcătuș calificat. Am încercat să intru la Politehnică, am căzut. Matematica. Am făcut armata la infanterie. Un regiment bun, în Transilvania. Oameni cumsecade, ne-au învățat multe lucruri. De pe atunci am îndrăgit armata. Atît cît o cunoscusem ca ostaș. A fost

greu, dar mi-a plăcut. Cînd am trecut în rezervă, le-am spus celor de-un leat cu mine, în gară : „Pe-o parte îmi pare rău că plec." Nu m-au crezut. Dar era adevărul. Aș fi vrut să fiu militar, îmi plăcea uniforma, îmi plăceau marșurile de noapte și tragerile și ordinea din regiment. Dar n-am știut, atunci, ce să fac pentru asta. Și nici n-am întrebat. M-am întors la București și m-am angajat la „Titan", ca lăcătuș. Întîmplarea, știu eu ? Uneori ți se pare că lucrurile s-au rînduit anume, dar în realitate e vorba de un mic impuls care să dea curs unei năzuințe pe care-ai purtat-o în tine. În cazul meu, asta s-a petrecut într-o după-amiază, la poligon. Am tras în prima serie — sînt ochitor bun...

— Am văzut din dosar, m-a întrerupt Cristea cu un zîmbet.

— Șeful de stat-major, un căpitan în rezervă, m-a întrebat : „Unde ai învățat să tragi așa de bine ?" „În armată." „Păcat că te-ai lăsat de... Ai fi făcut carieră." În ziua aceea m-am hotărît. M-am dus direct la centrul militar, am aflat la ce materii se dă examen, m-am pus cu nădejde pe carte... și am intrat. Aveam colegi mai mici decît mine ca vîrstă, unii veniți direct din liceul militar. Căutam să învăț, să nu mă fac de rîs în fața lor. Am terminat al doilea din promoție. Teoretic, știu destule. Psihologie, tactică, istorie. Mai puțin practica. Viața, cum spune tovarășul comandant.

— Nu te teme, o să faci față. Principalul e să-ți placă și să vrei, într-adevăr, să faci lucrurile temeinic.

Am socotit că e momentul potrivit să mă eliberez de discursul pe care-l purtasem toată dimineața în mine. M-a ascultat cu concentrare aproape rigidă. De la primele cuvinte pusese stiloul deoparte, nu se mai juca cu el, întuind că e vorba de o declarație oarecum solemnă. Cînd am terminat, s-a lăsat pe spătarul scaunului, mi-a oferit o țigară și m-a întrebat amical :

— Ia spune, ce mai e pe la școală ?

— Bine, frumos. Se modernizează mereu. A intrat în funcțiune poligonul pentru trageri în condiții de efort.

— Îl știu. Lucrau la el cînd am fost în vizită, anul trecut. Căpitanul Subțirelu mai e acolo ?

— Mi-a fost comandant de companie.

— Şi-acum să trecem la probleme mai practice. Mai întîi, locuinţa. Bănuiesc că nu ai...

— N-am avut timp să mă interesez.

— Dacă vrei, poţi să stai la cămin, deşi e cam aglomerat. Doi în cameră. Sau să-ţi iei o cameră în oraş, la gazdă. Eşti singur, n-o să fie greu să găseşti ceva.

— Aş prefera la o gazdă. Să am colţişorul meu, cum se zice.

— Uneori gazda te şi încurcă. Ţi-o spun din experienţă. Am stat ani de zile cu chirie la o familie. Gazda era om cumsecade, pensionar, fost profesor de fizică. Îl întîlnesc şi-acum prin oraş. Are un defect însă — se consideră un mare inventator nerecunoscut; în fiecare seară venea peste mine, bătea la uşă, întreba timid dacă deranjează şi începea să-mi spună necazurile lui. Înşira pe masă planşe, sau aducea pe furiş modelele unor maşinării bizare; pretindea că obţine energie fără să investească nimic, îmi dădea să citesc plîngeri către ministere. Tocmai cînd mă aşezam să studiez, să pregătesc o lecţie, hop şi el; nu puteam să-l reped, pierdeam ore preţioase compătimindu-l. N-am avut niciodată tăria să-i spun adevărul: omule, susţii o aberaţie, teoria dumitale are un viciu fundamental... Mi-era milă, îl lăsam cu iluziile lui. Îţi dai seama cu ce bucurie am luat în primire apartamentul, ştiind că scap de toate astea.

— Poate *o*-o să dau şi eu peste un inventator.

— Mai sînt şi alte... primejdii. Cum a păţit Ionescu de la compania de cercetare, un băiat frumos, o să-l cunoşti, urmează Filologia la fără frecvenţă. A găsit cameră mobilată la o văduvă care-şi vîrîse-n cap să-l însoare cu fata ei. Femeia cîştiga o groază de bani cu grădina, cu sera, avea *Lada* şi o sută de mii la CEC, dar băiatul nu şi nu, nu-i plăcea fata şi gata, pînă-la urmă s-a mutat la altă gazdă. Prin urmare fii atent, să nu cazi în plasă.

— Am o prietenă, la Bucureşti.

— Aha! Ceva serios?

Am ridicat din umeri. Rana era încă proaspătă, dar mi-am zis că tocmai zgîndărînd-o, s-ar vindeca mai repede.

— *Părea* să fie ceva serios. Dar o îngrozeşte ideea să se mute în provincie. Aşa că dragostea noastră...

— Ce dragoste-i asta ? O femeie care te iubește te urmează oriunde. Să nu-ți pară rău. S-au mai văzut cazuri. Există un soi anume de oameni care te lasă-n drum cînd ți-e lumea mai dragă. Ca bietul Dumitriu, un tactician de prima mînă, care și-a ratat cariera din cauza nevestii. O să-ți povestesc odată. Adevărul e că nici nu merge mult cu burlăcia, te pomenești că te însoară alții. Sau apuci pe căi... hm, și-atunci ești un om pierdut. Comandantul nu glumește cu lucruri de-astea. Orașul e mic, trebuie să duci o viață echilibrată ; aici oamenii se cunosc între ei, nu te pierzi în anonimat.

— Înțeleg.

— De ce-ți spun asta ? Vreau să meargă treaba bine, să n-avem probleme, cum se zice.

Prin fereastra deschisă am auzit o frîntură de cîntec și pași cadențați, apropiindu-se. Locotenentul-major Cristea s-a dus la ușă, a deschis-o și a strigat cuiva de pe sală :

— Du-te și spune-i sergentului Tomoroga : plutonul trei să rămînă pe loc !

— Am înțeles.

S-a întors spre mine cu un zîmbet :

— E momentul potrivit. Vin de la baza sportivă și pleacă la cîmpul de instrucție. Tovarășe locotenent, stăpînește-ți emoțiile. Îți dau în primire plutonul.

S-a întors cu spatele, s-a oglindit în geamul îngust de la vitrina bibliotecii, și-a trecut cu pedanterie vîrful degetelor peste părul tuns mărunt, apoi și-a pus cascheta și s-a privit iarăși, de data asta îndreptîndu-și nodul cravatei. Am beneficiat de acest răstimp ca să-mi ascund slăbiciunea ce mă cuprinsese deodată. Îmi simțeam buzele uscate ; dac-ar fi trebuit să vorbesc în clipa aceea, n-aș fi putut scoate decît o șoaptă răgușită. După conversația liniștită din birou, brusc cîntecul acela și „îți dau în primire plutonul" ! Am respirat adînc, metoda prin care speram să-mi potolesc bătaia iuțită a inimii ; am făcut cîteva mișcări banale, care să-mi ascundă emoția — control la nasturii buzunarelor de la piept ; cravata, cascheta. Toate erau la locul lor. Mi-am întins mai bine vestonul sub centura care mă cuprindea acum ca o platoșă, și am pornit-o spre ușă.

Momentul avea, desigur, măreția lui. Am coborît scările în urma locotenentului-major ; plutonul aștepta în față, sergentul a bătut trei pași de defilare și i-a dat raportul. Mă oprisem, cum se cuvenea, în stînga și cu un pas mai în urmă ; locotenentul-major Cristea a întors privirea spre mine și mi-a făcut semn. Am venit lîngă el ; strînsoarea cizmelor mă făcea să calc mai țanțoș decît aș fi vrut.

— Plutonul trei, vă prezint pe noul comandant, tovarășul locotenent Drăgoescu Traian, proaspăt absolvent al școlii militare. Să știți că a terminat cu rezultate foarte bune, al doilea după șeful de promoție. Tovarășe locotenent, despre pluton n-o să vă spun prea multe, o să se prezinte singur, prin faptele lui. Sîntem abia la-nceput, e prea devreme pentru o apreciere exactă, dar pot să afirm că pînă în prezent a mers bine. Sînt convins că de acum încolo va merge și mai bine.

Fețele neclintite ale ostașilor ! Nu citeam nimic pe fețele acelea, poate nici nu era ceva anume, o reacție pe care eu, psihologul, s-o descifrez fără greș. Se bucurau băieții ? Erau îngrijorați, își puneau întrebarea „Cum o să fie ?" Voiau să afle din prima clipă cu cine au de-a face ? Aceste întrebări mi le pusesem și eu, încercînd să-mi imaginez, fără să-l fi văzut vreodată, *plutonul*, tot ce văzusem era sergentul acela care semăna cu Avram Iancu ; mi-am îndreptat privirea spre sergent. Îi vedeam ca prin ceață fața colțuroasă, ochii albaștri-cenușii, puțin înfundați în orbite, nasul ferm, gropița din bărbie. Stătea nemișcat, cu privirea la comandant, ca un ostaș disciplinat, în așteptare.

...Uscăciunea din gît persista, încercam să n-o iau în seamă, dar era un moment deosebit — întîia mea zi de comandant ; o să avansez din grad în grad, pas cu pas, o să comand o companie, pe urmă poate un batalion și tot așa, dar ziua asta n-o să se mai repete ! Plutonul — vreo douăzeci de băieți cu chipuri atît de asemănătoare la prima vedere — privindu-mă. Să înfrunți liniștit douăzeci de perechi de ochi fără să te pierzi cu firea, asta face parte din meserie ; la urma urmei mai avusesem de-a face cu soldați, în timpul practicii ; par băieți cumsecade, m-am

încurajat încercînd să-mi aștern pe față o expresie prietenoasă.

Locotenentul-major și-a dat, desigur, seama că trebuie să intervină, să mai spună ceva, să risipească încordarea aceea, a mea și a soldaților. I-am auzit iarăși glasul :

— Trebuie să mai știți că tovarășul locotenent e trăgător de elită și a avut media zece la tactică.

M-am făcut mic, invers proporțional cu inima care-mi crescuse nemăsurat : l-am felicitat în gînd pentru că reținuse acest amănunt din dosar — media zece la tactică. Amănuntul a avut un efect imediat — fețele soldaților s-au mai înseninat. Locotenentul-major Cristea s-a uitat la ceas, apoi mi s-a adresat cu un zîmbet :

— Tovarășe locotenent, te las cu plutonul, pentru o primă cunoștință, apoi deplasarea la cîmpul de instrucție. Sergentul Tomoroga are programul pentru astăzi, iar comandanții de grupe știu ce au de făcut. Ne vedem acolo, la cîmp, și mai discutăm. A făcut o pauză, parcă dorind să mai spună ceva, apoi mi-a întins mîna : Ei, vă doresc succes, dumitale și plutonului !

În clipa următoare m-am simțit deodată stăpîn pe mine, mi-am reintrat în rolul de locotenent (al doilea din promoție) și am acționat aproape fără să mă gîndesc, după deprinderile pe care anii de școală mi le sădiseră adînc : am comandat drepți, pentru onor, și m-am întors cu fața spre comandantul de companie. El a zîmbit, a răspuns la salutul meu și al ostașilor și a dispărut în clădire. M-am întors iarăși spre pluton :

— Pe loc repaus. Acuma să facem cunoștință. Să-nceapem cu cel ce v-a comandat pînă acum.

Sergentul a făcut trei pași înainte. Fața lui părea dăltuită în piatră : mi s-a părut că obrajii îi vibrau ușor în ritmul pașilor bătuți cu nădejde, ca la paradă. S-a prezentat :

— Tovarășe locotenent, sînt sergentul Tomoroga Ștefan, comandantul grupei întîi.

Am dat mîna cu el.

— Încîntat de cunoștință. În ce stadiu vă aflați cu pregătirea ?

— Vă raportez că am planul în Caietul comandantului de pluton.

— O să văd și caietul. Deocamdată, spune-mi așă, în mare.

— Am executat instrucție de front — salutul, întoarcerile, marșul în formație. Azi începem instrucția trageri. Am luat cu noi panourile și trusa gradatului.

— Câți oameni avem în pluton ?

— Efectiv control douăzeci, toți prezenți.

— Bine că sînteți toți aici. Vreau să facem cunoștință și să stabilim niște principii de lucru. Trebuie să formăm cu toții o echipă, să colaborăm. Dacă mă ascultați, o să facem treabă bună. Așadar să pornim din prima zi cu dreptul. Vreau să aveți încredere în mine, să mă socotiți ca pe-un prieten. Fără să uitați că vă sînt comandant. Dumneata, din dreapta, ai ceva de spus ?

Era un ostaș înalt și slab, cu ochelari. Îl surprinsesem șoptind ceva la urechea vecinului. S-a roșit la față, s-a bîlbîit :

— Eu... nimic.

Mă iritase subit această întrerupere.

— Prezintă-te mai întîi. N-ai învățat ?

— Sînt soldatul Clopotaru, grupa-ntîi plutonul trei.

— Dumneata și toți ceilalți să știți un lucru : trebuie să respectați disciplina. Ești în front, taci și asculți. Vorbești numai cînd ești întrebat. Așa. Acum vă ascult eu pe voi. Are cineva vreo problemă ?

Le-am cercetat chipurile. Lăsaseră privirile în jos, stînjeniți. Îmi părea și mie rău că măcar atunci, în prima clipă, nu reușisem să mă stăpînesc,

— Nici o problemă ? am insistat. Bun. Atunci să mergem. Sergent, rămîi lîngă mine. Pluton, drepți ! La dreapta ! Înainte marș !

Plutonul a pornit în cadență. Mi-a plăcut cum îmi executau comenzile. Primele. De cîte ori aveam să mai repet „Înainte marș" ? mi-a fulgerat prin minte. Sergentul mi-a întins caietul :

— Poftiți, tovarășe locotenent. L-am ținut la zi, am completat toate rubricile. Și datele despre soldați. Deși acum nu prea mai am nevoie. Am început să-i știu pe fiecare.

— Te-ai ataşat de ei, nu-i aşa ?

— Era firesc, a răspuns el îngîndurat.

Mergeam amîndoi pe aleea asfaltată. Am ieşit pe poartă, în urma plutonului. Am urmărit o vreme pasul cadenţat.

— Văd că merg frumos băieţii, l-am lăudat.

— La început a fost mai greu. Dar am făcut exerciţii...

— Ce ţi s-a părut mai greu cu ei ?

— Tovarăşe locotenent, o să rîdeţi, dar vă raportez sincer : copca de la veston. Mulţi nu reuşeau s-o încheie singuri nici dacă se uitau în oglindă. Mai rău se încurcau. Îi încheiam cu mîna mea, le conduceam degetele, dar cînd îi lăsam singuri, iarăşi...

M-am întrebat dacă nu cumva sergentul se simţea într-un fel dat deoparte, acum, după ce greul trecuse, după ce îi dădăcise pe recruţi şi-i învăţase atîtea lucruri.

— Contez mult pe sprijinul dumitale, i-am spus. Îi cunoşti mai îndeaproape, ştii cum să-i iei...

— Sînt băieţi buni, tovarăşe locotenent. Poate doar Clopotaru ăsta... E cam poet, ştiţi ? Se vede treaba că a fost răsfăţat acasă.

— Lasă-l pe mîna mea. Învăţul are şi dezvăţ...

Clopotaru însemnase pentru mine, în aceste prime zile, un semnal de alarmă, dar purtarea lui în timpul incendiului venise să confirme frumoasa teorie potrivit căreia oamenii îşi arată adevărata faţă mai ales în situaţii-limită. Şi acum, mergînd în ritm alert spre cazarmă, mă gîndeam că a fost, într-adevăr, o situaţie-limită. Să te vîri în magazia aceea scundă, unde pe lîngă pereţi aşteptau vreo două duzini de bidoane pline cu lichid inflamabil — citisem din fugă, la lumina pîlpîitoare, o denumire complicată pe care n-o reţinusem, reţinusem în schimb avertismentul de pe eticheta lipită pe capac, cu litere mari roşii, PERICOL DE EXPLOZIE, şi iată-l pe Clopotaru şi pe toţi ceilalţi, moliii sau îndrăzneţi, echilibraţi sau iuţi, venind toţi ca unul după mine, înfruntînd primejdia — evitam să-mi imaginez explozia unui singur bidon, văzusem aşa ceva prin filme, oameni care alergau urlînd, cu flăcările pe umerii lor ca nişte aripi...

Nici nu ştiu cînd am ajuns la intersecţia cu Calea Republicii. Acolo unde, la sosire, întrebasem pe un trecă-

tor unde e unitatea militară. Omul mă măsurase curios, înțelegînd că are de-a face cu un nou venit ; mi-a explicat arătînd larg cu mîna :

— Mai mergeți înainte vreo două sute de metri, pe urmă nu primul colț, al doilea, faceți la dreapta, treceți de cetate și o să vedeți o poartă mare, cu santinelă...

Coloana noastră se grăbea, soldații mergeau în rînduri strînse, tăcuți. Noaptea, în marș, poți să te gîndești în voie, să-ți amintești tot felul de scene sau să croiești planuri. Trecut și viitor alternează astfel, doar uneori șirul gîndurilor îl întretaie vreun semn din afară, ca de pildă acum : mi-a atras atenția o lumină pîlpîitoare, un tub de neon defect care strălucea intermitent în vitrina singurului magazin din această porțiune de stradă : „Textile-Încălțăminte", denumire care în sufletul meu căpătase o rezonanță poetică de atunci, din prima zi, fiindcă în fața magazinului o întîlnisem pe ea. Fără să bănuiesc ce va urma, desigur. O zărisem cu întîrziere, traversa strada, atrasă probabil de vitrina unde erau expuse tot felul de lucruri. Văzînd-o, mi-am cumpănit mai bine geamantanul, devenit brusc imponderabil, și fără voie mi-am îndreptat umerii. Era o fată înaltă, cu părul blond strîns într-un coc care-i dezgolea urechile, punînd în evidență arcuirea măiastră dintre bărbie și umăr ; purta un pulover azuriu, cu spic metalizat, unul dintre acele produse ale industriei textile care, în funcție de persoana ce le poartă, pot fi niște banalități sau niște capodopere, dar pe bustul cutezător al fetei, pe umerii drepți, pătrați aproape, de sportivă, pe sînii mici și pe talia îngustată brusc sub coaste, arăta superb. Înregistrasem totul cu iuțeala unui microprocesor — nasul mic, ridicat, nările pe-o clipă răsfrînte, sprîncenele ca niște semicercuri negre conturînd ochii albaștri de o limpezime copilărească ; pasul ei sprinten, elastic făcea să fluture fusta bleumarin, tăiată drept, fără nici un artificiu, sau poate atît de elaborată încît ascundea perfect artificiile.

Mersul ei a devenit mai țeapăn, ca al tuturor fetelor care se simt privite ; drumurile noastre se intersectau, virtual, în fața unei vitrine pe care n-o văzusem pînă în clipa aceea ; cînd am ajuns în acel punct, fata s-a abătut puțin din cale, mi-a aruncat o privire sfidătoare, ridicînd

puțin bărbia și umărul, ceea ce s-ar fi putut traduce prin „nu-mi pasă de tine" — și a intrat în magazin.

„Mă simțeam ca sub un fascicol Roentgen, avea să-mi mărturisească ea mai apoi, aveai o privire intensă, aproape că mi se făcuse frică", dar deocamdată episodul se sfîrșise în clinchetul clopoțelului de deasupra ușii, și-n clipa aceea mi-a venit să trîntesc geamantanul în drum și să dau buzna în micul magazin parcă anume schițat de imaginația sarcastică a unui regizor de desene animate.

Pe urmă, cînd rațiunea a biruit primul impuls și am revenit la viteza economică, întrebîndu-mă mirat ce-a fost asta, m-am gîndit cu înțelepciunea experienței că toate fetele sînt frumoase, dar în căpșorul lor drăgălaș sălășluiește, între altele, Neprevăzutul : te aștepți oricînd la o toană, la un gest nemotivat, la o replică absurdă în stare să distrugă tot : dovadă Mirela care zdrobise cu cîteva cuvinte, în mod neașteptat, inima unui locotenent din ultima promoție a școlii de infanterie, așa că dă-i pace, băiete, scoate-ți-o din cap, o fi măritată, o fi avînd pe cineva, doar nu te-a așteptat anume pe tine pînă la vîrsta de douăzeci de ani (mai curînd nouăsprezece, am rectificat cu gîndul la ochii copilărești și obrazul delicat). Și dacă vrei s-o iei de la capăt, cu speranțe și exasperări, cu așteptări și jurăminte false, amintește-ți de Mirela și abține-te măcar o vreme : și după dezamăgirea în dragoste, ca după gripă, e necesară o convalescență !

După întîlnirea cu fata aceea m-am simțit deodată mai obosit și mai trist : mînerul geamantanului îmi ardea palma ; cizmele păreau și ele îngreunate. Îmi pusesem centura cu diagonală încă din tren, cu gîndul că s-ar putea să nu găsesc alt moment potrivit, înainte de a da ochi cu comandantul. Voiam să arăt impecabil, știam pe de rost regulile de urmat cînd te prezinți la unitate. Pînă și cuvintele pe care trebuia să le spui. Primele cuvinte — evident, o formulă bine statornicită care-ți vine pe buze aproape automat, ajutîndu-te să-ți învingi tracul, timiditatea, neliniștea celui dintîi contact cu omul de care va depinde, de-acum încolo, „soarta" ta. Vorba bătrînului nostru plutonier-adjutant de la școală : „Ține minte tovarășe elev, maica armată are grijă ca nici un eveniment să nu ne ia pe nepregătite. Există reguli pentru orice

împrejurare : trageri, inspecție, căsătorie, transport pe calea ferată, primirea vizitatorilor și tot ceea ce se poate întîmpla în viața unui om cînd poartă uniforma militară !" Așadar, mă prezint la comandant. După carte. Pe urmă, eventualele întrebări. De unde ești, de pildă. O întrebare pe care și-o puneau ostașii și pe vremea romanilor, poate că de-acolo vine obiceiul, în cohortele lor erau oameni din toate colțurile imperiului... Iar după răspunsul la întrebările „tradiționale", pregătisem un mic discurs cu final solemn, îndelung șlefuit, în sensul că mă voi strădui să fiu la înălțimea încrederii acordate și mă angajez...

„Nu primul colț, al doilea" mi s-a părut destul de departe, atunci, în prima zi. Calea Republicii, dreaptă și largă, mă ducea mereu înainte, spre munții albăstri ; treceam pe lîngă vile cochete, cu garduri joase din fier forjat, sau case mari, fără vîrstă, construite bine, cu fațade impunătoare ; multe purtau pecetea unei modernizări recente — contraforți masivi la bază, îngustîndu-se într-o curbă elegantă spre acoperiș, brîuri de piatră aparentă, o terasă acoperită cu sticlă, înclinată ca un parbriz, mansarde nostime, afișînd spre stradă un balconaș din lemn traforat, cu ornamente în formă de inimă, de stea sau de pasăre. Iată în sfîrșit colțul : m-am pomenit pe o stradă la fel de largă ca și Calea Republicii, dar pavată cu piatră de rîu. Pe trotuarul celălalt venea un subofițer pe bicicletă, avînd agățată de ghidon o geantă-diplomat, cînd a ajuns în dreptul meu m-a salutat marțial, ca de la înălțimea unui transportor blindat. Mi-am dat seama că sînt pe direcția cea bună. De-ar fi mereu așa, să ai un semn mărunt, un indiciu oarecare că te afli pe direcția cea bună !

Am făcut cîțiva pași, aplecîndu-mă puțin pe sub crengile unui pom uriaș crescut chiar lîngă gard, am ocolit o crăpătură în trotuar prin care crescuseră, îndărătnice și robuste, cîteva fire de iarbă, am citit cu coada ochiului plăcuța veche, cu smaltul sărit, „Strada Cetății", și deodată, deasupra pomilor, a răsărit clopotnița pătrată, cu acoperiș de olane roșii, cu geamuri înguste, mai exact niște creneluri, negre și misterioase pe zidul alb, de unde părea că izvorăște o amenințare vagă. Apropiindu-mă, am văzut

și restul zidului de incintă, mai scund, dar tot înalt. Clopotnița adăpostea o poartă uriașă, prin care se vedeau cîteva capre păscînd iarba bogată. În prima clipă mi s-a părut o profanare — banale capre păscînd printre zidurile rămase acolo de veacuri. Dar în clipa următoare m-am gîndit — iată victoria vieții, continuitatea vieții : locul acela deasupra căruia s-au încrucișat nori de săgeți și ghiulele de piatră a devenit o curte banală cu iarbă deasă din care se înfruptă viețuitoarele prezentului.

Știam despre cetate din cărțile de istorie ; cînd am primit repartizarea, numele Ulmeni mi-a rechemat mai întîi imaginea turnului triunghiular — o raritate în construcțiile medievale. Citisem undeva o ipoteză — cetatea de la Ulmeni se înalță pe locul unde s-ar fi aflat Perodava, așezare dacică pomenită în treacăt de un cronicar obscur al antichității. Cetățuia lipsea însă din listele meticuloase ale administrației militare romane ; peste numele ei plutea vălul incertitudinii, iar în istorie se operează mai ales cu certitudini. Îl întrebasem și pe „Zmeul", profesorul de istorie, ce știa despre Perodava.

— Deocamdată e o enigmă, mi-a spus el ridicînd din umeri. Specialiștii sînt în dispută cu privire la localizare. Acum cîțiva ani au încercat niște arheologi, au săpat sub zidurile mînăstirii, cam la întîmplare, nu știu nici ei unde, fiecare susținea că trebuie început din alt loc, pe urmă s-au liniștit. Dezamăgirile începutului epuizează repede zelul oamenilor ; s-au lăsat păgubași cînd și-au dat seama că muncesc în zadar.

Îmi vedeam astfel speranțele diminuate ; am încercat să-mi ascund propria-mi dezamăgire :

— Poate totuși, cu oarecare insistență...

— Poate că s-ar găsi ceva, dar nu fundamental. Istoria acelor locuri este cunoscută bine ; regiunea a fost studiată, s-au găsit fortificații și așezări din epoci și mai vechi. Ce era mai important s-a consemnat în tratate, s-a studiat, s-a datat cu carbon paisprezece și s-a clasat în colecții. Presupunem că vor mai fi fiind niște monede, niște cărămizi cu inscripții romane ; foarte bine. Se va scrie despre ele la rubrica de curiozități a ziarului județean, iar prin revistele de specialitate vor apărea descrieri

mai amănunțite, apoi obiectivele vor primi un număr de inventar și vor ajunge în subsolul unui muzeu...

Destul de pesimist, profesorul, mi-am spus reamintindu-mi discuția cu el. Pentru că totuși exista ceva, zidirile acelea, clădite poate chiar pe vatra așezării ante, asemeni multor fortificații medievale. Istoria e o știință a celor perseverenți : poate că un încăpățînat, care nu se dă bătut de la primul eșec, ar reuși să descopere adevărul. Și de ce n-aș fi fost tocmai eu acela ? Elan avem destul, îi semănam lui taică-meu ; de la mama moștenisem îndărătnicia blîndă care înaintează încet, dar își atinge pîn-la urmă ținta. Așadar, eram gata să-mi asum rolul de descoperitor, chiar dacă nu scoteam Troia de sub nisipuri și uitare, chiar dacă țelul meu era mai mărunt decît a descifra hieroglifele.

Prin arcul porții mi se dezvăluia, treptat, panorama întregii incinte : cămărușele crescute parcă în ziduri, de-a lungul galeriei largi, sprijinită de coloane ; în partea opusă străzii, zidul se termina într-un zig-zag de cărămizi oblic, tot mai prelung pe măsură ce se apropia de pămînt, de parcă și cum pămîntul însuși ar fi absorbit treptat cîte ceva din splendida construcție de odinioară. Dincolo de zidul lipsă, prin spărtura care era, de fapt, o întreagă latură a cetății, se vedea valea largă, o cîmpie străbătută de luciul șerpuitor al rîului. Trecînd de poartă, am ridicat privirea și am văzut turnul ciudat, triunghiular, ieșit mult în afară, cu acoperișul țuguiat și purtînd, cam la înălțimea primului etaj, răni adînci : tencuiala sărită jur-împrejur, pînă la cărămidă. Urma vreunui asediu, desigur. Zidul se sfîrșea aici, formînd un unghi ascuțit cu latura mai îngustă din spre vale. Lîngă el a apărut deodată o casă pașnică, înconjurată de curte ; de la un stîlp al prispei, o frînghie de rufe urca pînă la peretele înalt cu creneluri, iar pe frînghie atîrnau cămășuțe multicolore și ciorapi-pantalon. Desigur, acolo locuia o familie tînără, cu copii, și culcile vesele sfidau solemnitatea mută a ruinelor.

Așadar, asta era cetatea ; zidurile groase mă făceau să bănuiesc, înăuntru, mobile vechi și masive, în gustul altor vremuri ; poate că prin adîncuri de sertare înțepenite mai stăruiau vestigii medievale — paftale grele de bronz, no-

nede, un manuscris nedescifrat, o armă grosolană, aşteptîndu-şi, prin timp, descoperitorul...

Dar n-am avut timp, atunci, să meditez prea mult la perspectivele mele de arheolog în devenire : trecînd în revistă zidurile seculare, mă gîndeam că peste cîteva minute voi intra pe poarta regimentului ; peste acele cîteva minute aveam să-mi încep, într-adevăr, cariera pe care-o visasem de ani : mă vedeam în faţa ostaşilor aliniaţi, strigînd comenzi şi împărţind poveţe. Ca orice proaspăt absolvent al şcolii de ofiţeri, aveam să primesc o subunitate ; cum va arăta ea ? Cum mă vor primi colegii, ce fel de oameni or fi ? Întrebări care-mi iuţeau bătăile inimii şi mă făceau să grăbesc pasul, să ajung cît mai repede la capătul drumului. Şi, desigur, la începutul altui drum...

După cîteva case înecate în verdeaţă, am zărit peste coroanele pomilor un fel de avion butucănos, captiv prin intermediul unei schelării pe acoperişul plat al unei remize. Instalaţie eoliană, am ghicit după primul moment de surpriză. Coborînd privirea, am văzut poarta cazărmii, din ţevi de fier, închipuind nişte raze ; deasupra lor atîrna o ghirlandă din crenguţe de brad şi flori de toamnă în culori veştede, în parte acoperite de o pancartă de carton stacojiu : „Bine aţi venit". Adresată nu mie, ci recruţilor, desigur. Încorporaţi cu cîteva zile-n urmă. Pînă şi recruţii erau *mai vechi* decît mine aici : gata să-mi explice unde-i cancelaria, unde-i depozitul de echipament sau, fireşte, popota.

Apropiindu-mă de poartă m-am gîndit iarăşi la Mirela. De m-ar vedea... Ce să vadă ? Un locotenent cu cizme, tîrîndu-şi geamantanul spre punctul de control.

— Să trăiţi !

Salutul plutonierului-major, cu centură, banderolă şi pistol, mi s-a părut cam familiar, cam neglijent. E aproape de-o vîrstă cu tata, m-am consolat cercetîndu-i obrazul bine ras, cu perciuni cărunţi ce ieşeau de sub casketă. Plutonierul-major mi-a înscris în registru numele de pe legitimaţie, apoi a întrebat automat :

— Unitatea ?

— Sînt repartizat aici.

— Aha ! a exclamat el cu un plus de interes. Atunci... bine aţi venit.

— Mulţumesc pentru urare. Am citit-o şi pe tabla de deasupra porţii.

— A ordonat comandantul s-o scoatem, nu mai are rost acum. Să dau telefon... A clănţănit de două ori în furca aparatului, a suflat în receptor, l-a dus iarăşi la ureche : Măi Petrică, unde umbli ? Dă-mi legătura la tovarăşul comandant... Bine, atunci la „principal". Alo ! Plutonier-major Cioată, de la punct-control. S-a prezentat un tovarăş locotenent, repartizat la noi... Da. Am înţeles. Cînd vine ajutorul, că s-a dus la bufet. Se poate, tovarăşe căpitan ?... Aă... tovarăşe căpitan, dac-aţi putea să trimiteţi doi soldaţi să dea jos lozinca aia... Vă mulţumesc Am înţeles. Să trăiţi !

A ridicat spre mine privirea camjenată :

— Comandantul e plecat în control la parcul auto Ofiţerul principal spune că vine cineva din statul-major să vă întîmpine. Dacă vreţi să luaţi loc, poftiţi înăuntru

— Mulţumesc, am stat destul în tren.

— Acuma aţi sosit ?

— Acuma. Direct de la Bucureşti.

— Bucureşti... Ehei, am fost şi cu acum trei luni, să ridic nişte hărţi. Oraş mare, frumos. Nu se compară cu... oricum, o să vă obişnuiţi. Cam greu cu distracţiile. Filme de două ori pe săptămînă, la Casa de cultură. În rest... cînd şi cînd o echipă de teatru din Capitală.

În clipa aceea a sunat telefonul. Plutonierul-major a ridicat receptorul, a răspuns răstit, apoi s-a îmblînzit deodată : „Sărut mînuţele", furişînd o privire alarmată spre mine. M-am depărtat discret cîţiva paşi pe terasa de beton, strict măturată şi stropită, din faţa punctului de control. Pe după colţ, spre curtea regimentului, am văzut clădirile printre pomi ; în faţa remizei cu motorul colian erau aliniate autocamioane cu prelată şi transportoare amfibii, blindate ; pe o alee laterală doi soldaţi măturau cu sîrg ; de undeva, de departe, s-a auzit nechezatul unui cal. Centura începea să mă stringă, să mă înăbuşe, simţeam diagonala de-a curmezişul spatelui arzindu-mi pielea ; muşchii picioarelor pulsau în strînsoarea fermă a carîmbilor. Orice om cu capul pe umeri ştie că nu e bine să porţi încă lîn

noi la bal sau într-o călătorie ; dar un locotenent care se prezintă la unitate trebuie să respecte ținuta. Așa că am examinat, pe sub gene, bombeurile neasemuit de lustruite, mi-am controlat cu o mișcare iute toți cei paisprezece nasturi ai vestonului și am mai prins ceva curaj simțindu-i pe toți la locul lor. Ce naiba, sînt locotenent, ce atîtea emoții, de parc-aș fi un elev de anu-ntîi la plecarea în învoire !

Am respirat adînc timp de o jumătate de minut, reușind să-mi controlez cît de cît bătăile inimii ; la capătul acestui interval de timp, de după colțul clădirii a apărut în pas grăbit un ofițer înalt, cu însemne de tanchist pe epoleți. M-am prezentat, el mi-a urat bun sosit și m-a condus pe alee, spre clădirea masivă, de construcție veche, foarte îngrijită, unde — am dedus — se afla comanda regimentului. De după altă clădire a apărut un maior mic de statură, brunet, cu cascheta trasă pînă deasupra sprîncenelor.

— Tovarășul comandant, mi-a șoptit însoțitorul meu.

M-am oprit în fața lui și am luat poziția de drepți :

— Tovarășe maior, sînt locotenentul Drăgoescu Traian, mă prezint cu ocazia numirii în unitate.

— Maior Stere, comandantul regimentului. Bine-ai venit, tovarășe locotenent.

Mi-a strîns mîna cu energie, privindu-mă cercetător :

— Ce zici de regimentul nostru ?

— Păi deocam...

A mulțumit cu un semn din cap ofițerului care mă însoțise și acesta a plecat grăbit.

— O unitate bună, să știi. Ciclul ăsta vrem să devenim unitate de frunte. Angajament la plenară, era și generalul. Toți trebuie să depunem eforturi.

— În ce mă pri...

— Dacă ai voință, treci peste toate obstacolele și reușești. Să mergem în birou, să stăm puțin de vorbă.

Am pornit, în stînga lui, încercînd să-i imit pasul iute și apăsat. În drum, trăgeam cu coada ochiului spre clădirile vechi dar curate, parcă proaspăt văruite. Aleile păreau măturate cu cîteva minute în urmă ; ici și colo, o frunză galbenă se desprindea și cădea lent din vreun copac.

— Cazarmă veche, mi-a explicat el. Regimentul nostru e centenar, a participat și la războiul de independență.

O să afli totul la momentul potrivit. Mai întîi o să te prezint ofițerilor, așa e obiceiul la noi, să-l cunoască toți pe noul coleg, să nu se simtă stingher. Pe urmă să-ți iei în primire postul. O să-ți dăm un pluton de infanterie. Să mi-l scoți pluton de frunte.

— Vă promit că...

— Băieți deștepți, seria asta avem mulți cu liceul terminat. Știu să umble cu o armă, au făcut ceva pregătire la școală. Dar nu-i destul. Cîteva săptămîni de instrucție la cataramă, și abia după aia se pot numi soldați. Unde stai ?

— Raportez că...

— Avem promisiuni, pentru vara viitoare, într-un bloc aflat în construcție. Am mai primit și acum, de curînd, cîteva apartamente, dar le-am repartizat la cei cu familie. Pentru dumneata e mai simplu, că ești singur. Ai de ales — la căminul de nefamiliști sau la o gazdă. Aici e „pavilionul comandă"...

A intrat prin ușa mare, sculptată, de modă veche ; l-am urmat. M-am pomenit într-un hol larg, cam întunecos, în capătul căruia am zărit mai întîi silueta santinelei de la drapel, care a dat onorul. Am salutat cu înfiorare și respect drapelul, închis într-o casetă de sticlă ; acoperit pe jumătate de silueta înaltă a soldatului ; o decorație frumoasă, strălucitoare, se detașa pe faldurile de mătase. Peretele din stînga era acoperit de o vitrină înaltă încărcată cu trofee strălucitoare — cupe de bronz și de cristal, fanioane, o machetă de tanc cromată, pe un postament de marmură neagră, cu o plăcuță amintind un eveniment, un succes.

— Trofeele noastre, a lămurit maiorul descuind ușa. O să afli povestea lor. Nu-s toate, înțelegi. N-am avut loc pentru toate.

L-am urmat în biroul de o eleganță austeră, cu masa de consiliu așezată perpendicular pe biroul larg, încărcat de cărți, telefoane, un serviciu de scris din lemn sculptat, o mapă din piele pirogravată.

— Ia loc, m-a invitat el. Mai întîi să-ți văd diploma. Deși îți cunosc caracterizarea din dosar.

Am scos din buzunarul de la piept, cu o anumită mîndrie, diploma. Echivala cu o carte de vizită, fusesem *cineva* în școală, al doilea din promoție, un fel de vice-

campion. I-am intins-o peste birou și am rămas în picioare, pîndindu-i reacția.

— Stai jos, mi-a spus el iarăși, cu ochii la diplomă. Vasăzică note frumoase la disciplinele de bază. Bravo. Cu toate că notele nu spun tot. Aici e altceva. În primul rînd că lucrezi cu oamenii.

— La pedagogie am avut...

— Oamenii sînt foarte diferiți. Trebuie să-i cunoști ca să știi cum să te porți cu fiecare. Așa am venit și eu, cu geamantanul și cu o diplomă. Locotenent, note bune, credeam că le știu pe toate. Pînă m-am lovit de viață. Asta n-ai cum s-o înveți la școală. Aici, în cazarmă, e viața... Dar văd că vorbesc numai eu. Ești scump la vorbă sau mi se pare mie ? Oricum, o să mai stăm de vorbă pe parcurs. Peste... da, peste o jumătate de oră avem adunarea ofițerilor, la club. Pînă atunci, să te prezinți secretarului comitetului de partid.

S-a ridicat și mi-a făcut semn să-l urmez. Vizavi de ușa lui, o altă ușă : a bătut, a intrat, mi-a ținut ușa deschisă. Un maior înalt, cu părul cînepiu tuns mărunt, s-a ridicat de la birou.

— Tovarășe Păduraru, ne vin forțe noi. Locotenentul Drăgoescu.

Maiorul Păduraru mi-a întins mîna :

— Bun venit, tovarășe locotenent. Ia loc.

— Cum stați cu... ? l-a întrebat comandantul.

— Mă apropii de încheiere. Voiam să vă consult în cazul cu carburanții.

Comandantul a făcut un gest decis :

— Fără menajamente. Cine greșește, trebuie să răspundă. Chiar dacă e în pragul pensionării. Sau cu atît mai mult. Un om cu experiența lui nu trebuia să neglijeze un lucru atît de... Ei, vă las. Mă duc să văd corespondența. Ne vedem la adunare.

— Peste jumătate de oră, a încuviințat maiorul Păduraru.

După plecarea comandantului, mi-a arătat un scaun :

— Ia loc, tovarășe locotenent. Ți-am văzut dosarul. Ai lucrat în producție înainte de școala militară.

— Da. Un an de zile, la „Titan".

— Asta-i bine, înseamnă că ai dobîndit anumite deprinderi : totdeauna lucrăm bine cu cei care au trecut

prin școala muncii în uzină. Așteptăm de la dumneata rezultate bune.

— O să-mi dau silința, tovarășe maior.

— Sînt convins. Acuma spune-mi despre dumneata. Ceea ce n-am aflat din dosar. Lucruri mai personale, care te caracterizează.

— Mă pasionează istoria.

— Aici o să-ți poți dezvolta pasiunea. Orașul are un trecut important, există vestigii străvechi, avem un cerc de istorie... Sînt convins că o să ne ajuți și la activitatea educativă. În unitate avem o viață spirituală bogată, totul e să nu rămîi deoparte. Dorim ca fiecare să-și dezvolte personalitatea, să-și lărgească orizontul...

Așa a început viața mea în regiment.

Cînd am ajuns la cazarmă, între munții din jur apăruse o geană de lumină albastru-închis, prevestind zorile. Mersul grăbit în aerul acela pătrunzător de rece (pe acoperișurile de tablă începuse să sclipească un strat subțire de brumă) îmi alungase oboseala : mă simțeam apt de noi încercări, gata să fac un marș lung sau să escaladez o coastă de munte ; chiar după o noapte nedormită, în zorii zilei vine un moment în care-ți simți întreg trupul elastic și eficient ; probabil de aceea marile atacuri s-au dat cu precădere în zorii zilei, la ceasul în care omul se simte apt de orice performanță.

— N-are sens să ne mai întoarcem acasă, mi-a spus Cristea. Pînă să ajungi, pînă te culci, se face ziuă. Mai bine ațipim aici un ceas-două. Paturi se găsesc.

— Nici nu mi-e somn, m-am grozăvit.

— Acum nu, dar peste vreo trei ore încolo să vezi cum te ajunge. Trebuie să ne odihnim, am pierdut mai mult de jumătate din noapte. Iar mîine, adică astăzi, avem destule de făcut.

I-am urmat sfatul. Întins pe patul tare, soldățesc, toată energia mea s-a topit deodată. Închizînd ochii, am văzut mișcîndu-se în fața mea, pe fondul unor lumini pilpîitoare, o ființă umană în straniul costum de azbest, cu fața ascunsă de o mască. Am respirat adînc și m-am relaxat ; vedenia a dispărut în cercuri negre, concentrice, care vestesc plecarea în lumea somnului.

2.

— Noutăți, noutăți ? m-a întrebat soțul coanei Lucica, gazda mea.

Am despachetat volumul și i l-am întins. El l-a luat cu o anumită solemnitate, l-a răsfoit neîndemînatic :

— Ce-aș mai citi și cu de-aș avea vreme ! Sînt zile cînd n-apuc nici să deschid ziarul.

— Lasă c-o să ai timp destul la iarnă, l-a liniștit coana Lucica și și-a întors spre mine fața rotundă, aproape fără riduri : Acum e plin sezon la ei, la cazanul de țuică. De dimineață și pînă seara. Azi nici n-a venit la masă.

— Ei, am mai gustat cîte ceva pe-acolo.

— Știu. Plus... controlul de calitate. Mă mir cum de nu te îmbeți.

— M-am antrenat, a rîs el fără să pară că l-au atins în vreun fel vorbele ei. Te fac o tablă, domnu' Traian ?

— Azi vă refuz. Abia aștept să mă uit prin cartea asta.

— Te cred. Atunci mă duc prin oraș.

Coana Lucica și-a pus mîinile-n șolduri :

— Nu din oraș ai venit ? Mai bine pune mîna și sparge niște lemne.

— Bună idee, a spus el parcă mirat. Ne vedem la telejurnal, domnu' Traian.

Am intrat în camera mea și am aprins veioza. M-am așezat pe pat și am deschis cartea, nerăbdător, la Indice ; cetatea din localitate nu era nici măcar amintită. Și cu care sperasem să găsesc aici ceva detalii suplimentare... Am pus cartea deoparte, dezamăgit, și m-am întins pe pat, cu ochii în tavanul devenit trandafiriu în lumina dulce a apusului. De-ar fi Mirela aici, mă gîndeam, totul ar fi atît de simplu...

— O fată cu simț practic, mi-a spus mama în preziua plecării. Mare noroc pentru cine s-o însura cu ea.

— Iar începi cu însurătoarea ?

Mama a întins pe masa de călcat pijamaua cea nouă, bleumarin cu garnitură bleu la guler și la mîneci. A început să plimbe fierul peste materialul lucios.

— Vorbeam așa, în general. Și trebuie să recunoști că Mirela...

— Știi ceva, mamă, nici n-am ajuns la Ulmeni, habar n-am unde-o să stau, cum arată comandantul, ce fel de oameni am în subordine, și dumneata îi dai zor cu Mirela.

— Nu vezi legătura ? (Mama, cu încăpățînarea ei poetică, lipsită de agresivitate, care-o ajuta totdeauna să-și ajungă ținta.) Îi dau zor cu Mirela pentru că pleci iarăși printre străini. De data asta nu mai ești la școală. Cine-ți gătește, în ce anturaj intri ? Multe probleme care, dac-ar fi Mirela lîngă tine, n-ar exista.

— Dar nici măcar n-am vorbit cu ea.

— Așteptă anul două mii, probabil.

Asta era înainte de discuția decisivă cu Mirela, e drept că nu-i făcusem încă nici o aluzie. O cunoșteam de ani de zile, cînd veneam în București ne plimbam împreună, ne certam uneori, ne împăcam prin scrisori pline de remușcări ; la următoarea vacanță ea mă aștepta în gară, îmi dădea pe nerăsuflate vești despre foștii colegi de liceu, despre succesele ei la facultate ; plecam spre stația de troleibuz, eu cu o mînă ținînd geamantanul și cu alta petrecută peste umerii ei, uitînd pînă și de salutul regulamentar datorat ofițerilor care grăbeau pasul spre peroane ; era însă destul o întrebare prostească din partea mea, ceva în genul, „Cum te-ai mai distrat, ai făcut vreo cucerire ?“ pentru ca ea să se bosumfle fulgerător, să-și scuture umerii și să se depărteze lateral de mine ; în troleibuz, în aglomerație, ne zîmbeam iarăși, ea relua vestile. Făceam, cînd se putea, mici excursii, cu sacoșe doldora de provizii și capul doldora de sfaturi părintești ; la întoarcere o depuneam în bună stare la ușa apartamentului, iar mama ei, o doamnă bine, cu părul tuns „paj“, care graseia, o îmbrățișa ca după o lungă despărțire...

Acum, aici, parcă n-o mai condamnam atît. Viitoare profesoară de filozofie (*filosofie*, zicea ea și o necăjeam că-și dă importanță încălcînd regulile de pronunțare statornicite printr-un act academic), ad-o aici, în urbea asta cu case stil 1930, cu magazine semănînd cu vechi hanuri, smulge-o din animația Bucureștiului și fă-o să admire de la distanță Blocul A-1, pune-o să stea în gazdă la coana Lucica și să-i ceară voie să încălzească apă pentru spălat pe

cap. Știa ea ce știa, Mirela, vedea mai departe decît mine ! Asta e, mi-am spus filozofic contemplînd tapetul țipător de pe perete— șiruri verticale de palmieri cu frunze maron, repetați din ce în ce mai stins, apoi înviorați deodată, acolo unde zugravul împrospătase vopseaua de pe sul — și coana Lucica asta, ce mai speculantă ! Se pricepuse să amîne cît mai mult momentul cel mai dificil — stabilirea chiriei ; strîngîndu-și la piept capotul roz care-i învăluia făptura durdulie, se învîrtea prin sufragerie, arătîndu-mi poze de familie, amintiri din excursie la Bratislava, o poză color care-o înfățișa la Tușnad, rezemată de un urs împăiat. Întîi îmi arătase casa, mă servise cu dulceață, și mă ademenise spunînd că pot veni la televizor, în sufragerie, cînd doresc ; abia după ce turnase cafeaua în ceașcă pronunțase în treacăt o sumă destul de mare pentru bugetul unui proaspăt absolvent ; văzîndu-mi probabil figura cam acră se grăbise să precizeze că în prețul ăsta intră și un ceai, seara, ceea ce părea, în concepția ei, să echilibreze lucrurile. Oricum, era altceva decît dormitorul de la școală ; opt paturi aliniate pe două rînduri, de-a lungul pereților ; Negrea, vecinul meu de pat, vorbea în somn, pronunțînd deslușit, în miez de noapte cîteva fraze ilogice, pe care i le repetam a doua zi, cerîndu-i zadarnic explicații ; mirosul de cremă de ghete al tuturor dormitoarelor militare din lume ; becul slab din tavan și eticheta *„Lumina arde pînă la orele... Răspunde elevul..."* Uite aici veioza, pe căpătîiul studioului, cam grotescă, e drept, piciorul de ceramică închipuind un trunchi de copac, important e că poți să citești, dacă rezemi perna mare, brodată, de lada greoaie a studioului lustruită ca o oglindă ; deocamdată nu era nevoie de lumină, soarele dulce de octombrie se filtra prin perdelele albe de nailon, cărora îndemînarea artizanală a coanei Lucica le adăugase două șiruri de păsărele cusute cu lînă verde ; dincolo de geamuri, undeva în curte, se auzea vag grohăitul unui porc. Atmosferă patriarhală, dar la doi pași mai încolo, la intersecția străduței noastre cu Calea Republicii, citisem în treacăt un afiș viu colorat *„Joi și sîmbătă dans"*, așa că n-o face pe nebunul, m-am mustrat, e destul de bine aici, poți să trăiești și să-ți construiești în condiții optime Viitorul. Viitorul înseamnă deocamdată diploma „Subunitate

de frunte", pe care o vei obține cu plutonul peste un an de zile, dacă... DACĂ.

Dacă acum, cînd ai devenit locotenent și comandant de pluton, vei izbuti să-ți stăpînești reacțiile, să fii mai puțin impulsiv („Numără pînă la zece, încearcă să te domini, mă sfătuia profesorul de pedagogie, ai un temperament coleric, caută, prin voință, să-ți domini izbucnirile care pot avea urmări neplăcute").

Dacă vei folosi cum se cuvine timpul, acest tezaur care se consumă de la sine, fără să-l poți opri sau întoarce din drum, deci fiecare zi valorificată — lectură, studiu, reflecție (un program de dezvoltare a personalității după formula descoperită într-un almanah). Dacă vei ști să-ți atragi oamenii, să le stîrnești interesul, să-i aduni în jurul tău, statornicind un spirit de echipă. (În școală devenisem, fără să fac eforturi anume pentru asta, un fel de comandant de opinie ; aveam ceva care-i atrăgea ; veneau colegii la mine : „Ce facem duminică ?" Ne adunam seara într-un colț al clubului, proiectam un meci, un spectacol, o întîlnire cu elevele de la Pedagogic.) Voi izbuti să mă apropii și de noii colegi ? Butnaru de pildă, locotenentul de la plutonul doi. Băiat inimos, nădăjduiam să ne împrietenim repede. Există oameni de care te apropii din prima clipă. Mai ales dacă-ți întind o mînă și-ți adresează un zîmbet într-un moment în care te simți singur și dezorientat. Cum mă simțeam eu atunci, în prima zi, după ce-mi epuizasem entuziasmul la cîmpul de instrucție, și întors la cazarmă mă pomenisem în cancelaria companiei, istovit, cu ochii spre geamantanul lăsat într-un colț, lîngă cuier.

— Ești obosit, așa-i ?

Întrebarea locotenentului-major Cristea suna mai mult a constatare. M-am grăbit să protestez :

— Nu, nu-i oboseala. Mai degrabă emoția...

— Toți am avut emoții în prima zi de comandă. Trebuie să le iei treptat și să nu te pierzi cu firea.

Și-a pus cascheta în cuierul de după ușă pe care atîrnau o manta de ploaie, un porthart și o manta groasă, de iarnă, cu aspect de lucru vechi.

— E cam înghesuială aici. De fapt, nici nu prea stăm în birou. Lîngă oameni, între oameni. Asta ne ajută să-i

cunoaștem, iar cunoașterea îți dă autoritate. Comandantului de regiment îi place ca ofițerii să aibă autoritate.

— El are, în orice caz.

M-a privit o clipă, parcă mirat că îndrăznisem, chiar din prima zi, să emit o părere despre omul care — știam atîta lucru despre armată — imprimă linia de conduită a întregii unități. A ridicat din umeri :

— Ficcare om cu felul lui. Comandantul pare cam repezit, dar în realitate e un om așezat, care gîndește temeinic. Cînd o să vezi tot regimentul, de la baza sportivă la depozitul de muniții și de la parcul auto la crescătoria de păsări, o să-ți dai seama ce-nseamnă autoritatea unui comandant.

— Mă întreb cum se ajunge la ea. Care-i secretul.

— Sînt mai multe. Lucruri mari și lucruri mici. Să nu treci cu vederea defectele, să lauzi pe cine merită, să ieși onorabil din întrebările-încuietoare ale soldaților, să nu umbli nebărbierit și o mie de alți *să*. Autoritatea se construiește, nu se impune din afară. Un ofițer fără autoritate trebuie să-și schimbe meseria, înțelegi ?

A făcut cîțiva pași spre fereastră, a privit îndelung curtea vastă, apoi s-a întors spre mine :

— Toate astea nu contrazic cu nimic omenia ; asta-i prima lecție pe care-aș preda-o unui locotenent nou venit să comande un pluton.

— Luați-mă pe mine drept acel locotenent.

— Asta și fac. Punctul unu — un ofițer are putere ; punctul doi — trebuie s-o folosească fără abuzuri, cu discernămînt. În regulament sînt precizate multe lucruri, dar mai există cazuri speciale, unde trebuie să iei singur hotărîri. Gîndește-te totdeauna că soldatul este un om, un cetățean, pe care părinții lui ți l-au încredințat să-l instruiești. Are și el demnitate. Ca soldat e obligat să te asculte. Ferește-te, deci, să dai ordine nejustificate. Uneori va trebui să împarți dreptate. Ascultă pînă la capăt înainte de a lua decizii. Totdeauna e greu să îndrepți o decizie pripită.

— Înțeleg, am spus. Nedreptatea se uită greu.

— Desigur. Ai fost subaltern și știi ce-nseamnă o mică nedreptate, o apreciere eronată. Și mai ales ferește-te să jignești oamenii. Sînt mai sensibili decît crezi,

chiar dacă n-o arată... Dar ajunge pentru prima lecție. Ai să primești și altele, pe parcurs. Ocazii se vor ivi, nu te teme. În meseria asta e ca-n fotbal : nu poți spune niciodată că știi totul.

— Pentru prima lecție mi-ați spus, într-adevăr, mult.

— Trebuia. Vreau să nu te simți singur aici. Să te integrezi cît mai repede. Avem mult de lucru și timpul e scurt. M-am bucurat cînd te-am auzit că vrei să începi treaba imediat. Unii au nevoie de aclimatizare.

— Mă adaptez ușor, l-am liniștit.

— Cu atît mai bine. Înseamnă că n-o să treci printr-o criză de... hm. Orașul e mic, dar pitoresc. Ai mai fost pe la Ulmeni ?

— Nu. E prima dată. Drumul de la gară pîn-aici. Mi s-a părut un oraș curat, cu case frumoase...

— Ei, să vezi partea dinspre munte, Poarta Veche, cum îi spun localnicii. Niște căsuțe străvechi, unele au peste suta de ani. Cetatea ai văzut-o ?

— Da. O știam de mult, din cărți. Se bănuiește că a fost și un castru roman pe aici.

— Așa se zice, dar nu s-a dovedit încă. Avem în oraș un profesor de istorie, un entuziast, își pregătește doctoratul, toată lumea îl cunoaște. El a reluat problema castrului roman, vrea să reînceapă cercetările, abandonate acum cîțiva ani. Unii îl iau în rîs : descoperi tu ce n-au găsit profesorii cei mari de la București ! Alții îi dau dreptate, iar alții îl socotesc un utopist.

— Ca profesorul de fizică ?

— Nu chiar. Cu el e altceva. Profesorul Humă nu visează lucruri imposibile ; ceea ce susține el are un punct de plecare rațional. Șeful Casei armatei e la fel de entuziast. Sînt prieteni. O dată m-au luat să-mi arate un loc pe malul rîului, unde s-ar bănui că era zidul de incintă. Am rămas dezamăgit ; nu se vede nimic, ar trebui înlăturat un strat gros de pămînt, și asta nu cu buldozerul, că strici tot. Trebuie oameni pricepuți și timp și răbdare, întîi cu lopata, pe urmă cu spaclul și pe urmă cu pensula, cum am văzut prin filme. Șeful Casei armatei ne tot mobilizează, insistă, ne face tot felul de demonstrații, doar-doar ne-o atrage ..

— Și nu v-ați dus ?

— Nu e simplu. Criza de timp, cum se zice. Apar mereu alte și alte obligații, în zilele libere mă ocup de copii, mai fac cîte ceva prin casă, m-au ales și în comitetul de bloc...

A răsunat un semnal de goarnă. locotenentul-major Cristea a început să adune lucrurile de pe birou, a vîrît o broșură și ziarul în geanta-diplomat cu cifru, achiziție recentă probabil, a controlat sertarele încuiate și a îndreptat calendarul triunghiular „Centrocoop" de pe birou. În încăpere au năvălit ceilalți doi locotenenți, Soare și Butnaru, unul grăsuț și cam chel, celălalt mai degrabă sportiv, cu trăsături energice și glas puternic. Schimbasem cu ei cîteva cuvinte în pauze, la cimp. Păreau oameni cumsecade, prietenoși. Mai ales Butnaru : vorbăreț, ironic, pus pe glume. Și-a descheiat din mers diagonala, îndreptîndu-se spre mine :

— Scoate-ți centura aia, colega. Partea oficială s-a terminat. Mi-e o foame de două persoane. Te-ai înscris la popotă ?

— N-am avut timp.

— Nu-i nimic, vorbesc eu să te pună la drepturi.

— Și să-i facem rost de o măsuță, a adăugat locotenentul Soare.

— Mai degrabă de-o căsuță, a spus locotenentul-major Cristea.

— Cum, n-ai unde să stai ? s-a mirat Butnaru.

— Am venit direct de la gară.

— Deocamdată îți pot oferi modesta mea cameră de la cămin. Jumătate din ea, bine-nțeles.

— Mulțumesc foarte mult. Dacă nu găsesc o cameră în oraș, o să apelez...

— Cameră în oraș ? Am o idee. Să-ncercăm la fosta mea gazdă, unde-am stat pînă s-a făcut căminul. E aproape de unitate, cameră liniștită, doar dacă n-o fi luat pe cineva între timp.

— Ar fi grozav. Tocmai mă întrebam încotro s-o iau.

— Cînd ești flămînd te apucă mai ușor disperarea. Hai la masă, și după aia mergem la coana Lucica.

Așa am ajuns între pereții tapetați cu palmieri, într-o casă veche și solidă, cu grădiniță în față, ca-n romanele lui Ionel Teodoreanu. Inclusiv tava ovală, nichelată, pe

care pusese farfurioare cu dulceață de cireșe amare și pahare mari cu apă. Locotenentul Butnaru a apreciat dulceața — e mai bună decît anul trecut — și m-a prezentat :

— Om serios, preocupări intelectuale, n-o să vă facă probleme.

— Sînt convinsă. Aici e liniște, nu vă deranjează nimeni.

Nu mă așteptam să găsesc un palat. Nici Ulmeniul nu era o metropolă. Dar eram dezamăgit. Casa era destul de modestă și incomodă. Camera mea dădea în sufragerie, unde coana Lucica părea să-și petreacă cea mai mare parte din zi, tricotînd și ascultînd muzică ; baia era pe culoar, și mă gîndeam că vine iarna. Dar soba de teracotă înaltă, vernil, cu o bordură închipuind coloane, purtînd pe latura din față o lespede mai mare ce înfățișa o scenă de vînătoare, îmi dădea speranțe. Zona de la poalele munților era *răcoroasă*, după expresia locotenentului-major Cristea, așadar trebuia să **mă** aștept la niște ierni aspre...

Poate și oboseala de peste zi mă făcea să văd lucrurile în negru. Și să-i dau dreptate Mirelei. Abia acum să-i dau dreptate cu adevărat :

— Cum adică să fim împreună ? În orășelul ăla pierdut între munți ? Abia de-l găsești pe hartă, ce să **caut cu** acolo ?

M-a izbit vehemența acestui refuz. Tocmai cînd socoteam că a început „discuția decisivă". Într-o problemă ca asta e greu să precizezi cînd vine discuția decisivă și cît de decisivă poate ea să fie. Cu timpul o să-și schimbe părerea, mi-am spus atunci. Deocamdată vorbește în necunoștință de cauză, ca și mine de altfel. Ce știa **ea** despre garnizoana Ulmeni ? Dar la urma urmei ce știam eu însumi despre această localitate ? Unii auziseră de ea, dădeau mărunt din cap .

— A, da, regimentul. O unitate bună.

— Dar orașul, atmosfera ?

— Nu știu. N-am fost pe-acolo.

Eram în mijlocul lacului, în după-amiaza aceea caldă de septembrie, cu cîteva zile înainte de plecare, cînd proiectasem „discuția decisivă". Aveam de gînd s-o iau pe departe, lăsînd barca să lunece liniștit pe luciul apei, să-i

înfățișez în cuvinte calde, romantice, viitorul. O operă de elocință din care n-am apucat să rostesc nici un cuvînt. Vorbind de una și de alta, banalitățile obișnuite, n-am băgat de seamă cînd se înnorase. La primul tunet, am început să vîslesc voinicește spre mal, amînînd discursul. Dar mama nu știa toate aceste amănunte ; cînd m-am întors acasă se înnoptase, și mi-am amintit că trebuia să-mi pun epoleții la vestonul cel nou, „de oraș", pe care urma să-l îmbrac a doua zi, la drum. Lucram cu atenție, tăcut, măsurînd la milimetru poziția steluțelor pe epolet ; ea mă asista, gata să-mi vină în ajutor. În cele din urmă, n-a mai răbdat. M-a întrebat cu blîndețe, aproape cu naivitate :

— Cum a rămas cu Mirela, ai luat vreo hotărîre ?

M-am oprit cu acul la jumătatea drumului. Am ridicat din umeri nepăsător și mi-am văzut de lucru. După cîteva clipe, i-am răspuns :

— Eu să iau o hotărîre ? Lucrurile astea se hotărăsc în doi.

— Ai întrebat-o ?

Am încercat să iau un ton de glumă :

— Am toată viața înainte, mamă. Ți-am mai spus, mi se pare prematur să discutăm acum.

— Să nu-ți facă vreo surpriză, a spus mama tot pe un ton de glumă. Fetele nu prea au răbdare.

— Dă-mi, te rog, o foarfecă mai ca lumea.

De-ar fi auzit ea glasul Mirelei, mai ascuțit ca de obicei : „Ce să caut eu acolo ?" Parc-o auzeam și acum. Ce-ar fi zis ea de tapetul cu palmieri repetîndu-se la infinit, unul sub altul, niște coloane verticale de trunchiuri și frunze desenate grosolan pe tiparul acela, care aici se îmbiba prea tare, aci pierdea toată vopseaua, încît rămîneau pe perete doar umbre de palmieri. Ce știi dumneata, mamă ! Convinge o fată ca Mirela că locul ei e aici, în orășelul ăsta fără teatru și fără galeriile de unde-și cumpăra în fiecare vară o rochie nemaipomenită, pentru balul de sfîrșit de an... Așa că schimbă-ți gîndul, mamă, dacă ți-ai visat-o ca noră ; un om ca ea nu crede că ar putea fi fericită aici, unde sînt repartizat...

Dar o lege nescrisă ne poruncește să nu ne amărîm părinții, cînd sînt departe. Le prezentăm lucrurile în roz, ascundem gripa de săptămîna trecută și cearta de ieri cu

cel mai bun prieten ; ne străduim să părem nepăsători, eroici ; din ambiție și din decență, căutăm să ne arătăm mai puternici și mai imuni la lovituri. Așadar, dragi părinți, fiul vostru e bine sănătos, s-a rostuit rapid, are masă, casă și locul lui în „cancelaria companiei"...

M-am ridicat de pe studioul la fel de solid ca piramidele și aproape la fel de vechi, am aprins veioza cu piciorul în formă de trunchi, am deschis geamantanul, am dibuit de pe-acolo mapa de plicuri „Albatros" cu hîrtie gălbuie, groasă, lucioasă, tocmai bună pentru confidențe cînd te afli departe, am luat stiloul — amintire de la concursul de istorie, locul întîi pe școală...

„Dragii mei, vă scriu după o săptămînă de la sosire ; anume am lăsat să treacă timpul, ca să vă dau vești cît mai complete. Din capul locului vreau să vă spun că mă simt bine, mi-am intrat în noul fel de viață și am început să trăiesc pe picioarele mele. Cînd am pus epoleții de ofițer, nu mi se părea nimic schimbat ; ne-am dus tot cu frontul la masă în ziua aceea și seara am dormit tot în dormitorul nostru, chiar dacă aveam gradul de locotenent ; pe urmă acasă, în blugi și cămașă, tot nu simțeam schimbarea, m-ați întrebat cum mă simt *așa* și ați rîs cînd am spus că nu simt ceva deosebit, dar eram sincer, nici atunci nu mă vedeam altfel decît într-o vacanță oarecare ; ce fel de locotenent eram ? M-am simțit cu adevărat locotenent abia cînd mi-am luat în primire plutonul. Băieți frumoși și cuminți ca domnișoarele ; sergentul, ajutorul meu, îl cheamă Ștefan Tomoroga, un nume sonor, pe potriva lui. E un om serios, cînd i-am lăudat pe băieți a mormăit ceva despre sita nouă, chipurile n-or să-și dea în petic chiar așa, din prima zi cînd am venit la ei, dar eu cred c-o să ne-nțelegem bine, am vocație pedagogică, cum zicea profesorul de psihologie. Am avut și o mică aventură. Ieri noapte a fost un incendiu la o fabrică de aici și am sărit să dăm o mînă de ajutor la stingerea lui ; directorul ne-a trimis chiar azi o scrisoare de mulțumire. Ostașii mei s-au purtat eroic, nu exagerez cînd spun asta ; firește, a fost ceva în limitele normale, să nu vă închipuiți că am trecut prin cine știe ce pericole. Dar am avut prilejul să-i verific ; sînt cu toții niște oameni de ispravă.

Cît despre oraș, vreau să vă spun că arată grozav, la margine de pădure, la poalele munților ; are și o veche cetate la cîțiva pași de centru, pe malul rîului. Străzile sînt ca niște alei dintr-un parc, cu pomi uriași și straturi de flori pînă la bordură ; există o casă de cultură cu două filme pe săptămînă, iar joia și sîmbăta dans ; mai e un întreg cartier nou, chiar așa-i spune „la blocuri", dar n-am ajuns încă acolo și nu știu cum e. M-am instalat în gazdă la o familie foarte cumsecade, unde au mai locuit colegi de-ai mei, pe o străduță liniștită, nu departe de centru. În fiecare seară, coana Lucica, gazda, mă invită la televizor și servește ceaiul în cești foarte frumoase, mi-a atras atenția asupra lor, îndemnîndu-mă să admir transparența porțelanului și finețea ornamentelor, ceea ce am și făcut cu toată ipocrizia de care sînt în stare, lăsînd-o încîntată. Ca răzbunare pentru chiria cam mare pe care mi-o pretinde, ar fi trebuit s-o fac pe prostul, să-i spun că nu mă pricep la porțelanuri și că în general beau ceai numai cînd sînt bolnav, dar dacă fac abstracție de chirie, se poartă frumos cu mine și m-am abținut s-o jignesc. Cam astea sînt noutățile de pînă acum. Au trecut cîteva zile de cînd am plecat și parcă a fost un secol ; atîtea întîmplări, atîtea figuri noi, comandantul e un tip deosebit, o să vă povestesc, om tînăr, energic, departe de imaginea clasică... Abia aștept să ne revedem, să vă povestesc mai multe. Vă îmbrățișez cu dragoste, Traian, locotenent de infanterie".

O clipă m-am simțit ispitit să-i scriu și Mirelei ; la urma urmei ne despărțiserăm în termeni buni, ca prieteni, și ar fi fost logic să-i povestesc cum m-am instalat și cît de pitoresc este orașul, dar mi-am venit repede în fire, te minți singur : de fapt, ești gata să-i prezinți totul în culori atît de trandafirii, încît s-o îndupleci, dar nu sînt șanse să-și schimbe părerea, cel mult o să se lungească povestea, în schimb deznodămîntul ar fi același...

Dar asta nu mă împiedica să mă gîndesc la ea, să revăd în memorie, ca și cum aș fi răsfoit o carte, mici episoade alături de ea, și mai ales ziua aceea cu „discuția decisivă". Eram cu barca pe lac cînd începuse furtuna, Casa Scînteii abia se mai vedea, am început să vîslesc repede spre mal, aversa ne-a prins cînd mai aveam cîteva minute bune

pînă la țărm. Uzi leoarcă ne-am refugiat pe terasa restaurantului, la adăpost, contemplînd ploaia care biciuia harnic fața lacului : cămașa mea se usca pe spătarul scaunului și eu rămăsesem cu bustul gol, cu umerii înroșiți de soare.

— O să răcești, s-a speriat Mirela încercînd să-mi pună pe spate șalul subțire și inutil pe care-l purta cu ea mai mult de gura maică-sii în serile calde de vară.

Atunci i-am luat mîna, mîna ei era fierbinte și catifelată :

— Mirela, mă gîndesc că noi doi ar trebui să fim mereu împreună...

Ea a tresărit, și-a tras mîna din mîna mea, a ridicat speriată fruntea :

— Cum adică să fim împreună ? În orășelul ăla pierdut între munți ? Abia de-l găsești pe hartă ; ce să caut eu acolo ?

Am băut dintr-o înghițitură coniacul rămas pe fundul paharului, mi-am pus cămașa încă umedă și am chemat ospătarul. Pe drum, pînă acasă, am vorbit despre vreme, despre serialul văzut de curînd, despre noua albie a Dîmboviței. „Discuția decisivă" fusese ratată : sau tocmai în asta consta „discuția decisivă" ?

3.

Treceau zilele, săptămînile : viața mea se stabilizase pe o linie certă, nici nu era greu, armata operează cu certitudini, programul e hotărît pe ore și minute, semnalele trompetei împart riguros ziua — deșteptarea, apelul, inspecția, adunarea serviciului de zi, pauză, instrucție, masa, liber, iarăși instrucție, iarăși apelul, stingerea. Totul pe ore și minute ; temele de instrucție sînt și ele pregătite dinainte, consemnate în detaliu pe o filă a „Caietului comandantului de pluton" ; șanse minime să te abați, să greșești, să lași un lucru nefăcut. O viață intensă, plină de mici întîmplări, dar lipsită de mari evenimente. Instrucția ocupă locul cel mai important în viața unui comandant de pluton. Ieșeam cu soldații la cîmp, le predam tema,

făceam o mică demonstrație cu gradații, apoi îl puneam să repete, îi corectam, le arătam din nou. Recruții mei avansau treptat — la stînga, la dreapta, salutul, apoi pasul de defilare, grupa în atac, grupa în apărare —, pas cu pas, pe drumul de la recrutul stîngaci la soldatul bine instruit, care se mișcă armonios și rapid pe cîmpul desfundat de ploile toamnei. Pe urmă instrucția tragerii : lungit lîngă ei pe foaia de cort, în fața parapetului de care se sprijinea țeava pistolului-mitralieră, examinam felul în care apăsau cu degetul pe trăgaci ; repetam de zeci de ori „apasă-lin-pe trăgaci", pînă cînd mișcarea aceea devenea la fel de lină ca mîngîierea arcușului pe vioară. Cu un om, cu al doilea, cu al șaptelea, cu al douăzecilea. Exasperat uneori să repet mereu aceleași mișcări, aceleași cuvinte. E drept că mă ajutau și gradații, dar totul trebuia repetat mereu, verificat, corectat, cu fiecare om în parte, după principiile pedagogice moderne ; uneori nu mergea, trebuia să iau totul de la capăt.

— Trebuie răbdare, mă povățuia locotenentul-major Cristea. Asta-i etapa cea mai monotonă, instrucția individuală ; e cu totul altceva cînd începem exercițiile tactice în teren. Mișcare multă, desfășurarea subunităților, asta se potrivește mai bine cu temperamentul tău. Dar trebuie mai întîi să trecem prin asta, să-i luăm om cu om, să-i verificăm, pînă ce ne convingem că știu să țină cu adevărat o armă-n mînă.

Băieții din pluton făceau progrese ; erau tot mai siguri pe ei. Doar Clopotaru, „clientul" meu din prima zi, mă cam punea pe gînduri ; făcea mișcări repezite, care păreau lipsite de precizie, și mai erau ochelarii, o idee preconcepută ne face să-i privim cu neîncredere pe ochelariști, mai ales cînd sînt înalți și slăbănogi și se uită cumva prin tine, peste tine ; cum făcea Clopotaru. Mă temeam că n-o s-o scot la capăt cu el. Un om din douăzeci înseamnă cinci la sută, deci Clopotaru al meu reprezenta cinci la sută din pluton, și dacă dădea greș pe linia de tragere... Mă ocupam de el mai mult decît de ceilalți ; îl simțeam încordat, nemulțumit cînd îi luam arma din mînă ca să-i arăt ceva, simțeam umezeală pe locul unde se pune podul palmei ; băiatul transpira — de efort ? de ciudă ? Căutam să mă stăpînesc, să nu-l reped. Mai degrabă îl ironizam :

— Și asta-i tot un fel de artă, Clopotarule. Ceva mai dură decît muzica, dar nu exclude precizia în mișcări.

Aflasem despre el că urmase liceul de artă, cînta la vioară, pierduse examenul de admitere la Conservator și avea de gînd să încerce din nou, după ce termina armata. Cu ochelarii lui, cu înălțimea lui, cu obiceiul de a avea totdeauna ceva de spus, devenise un personaj aparte în pluton. Întîrzia de la front, dimineața :

— Mi-am uitat ochelarii.

— Du-te și ia-i. Și hai odată, că ne-apucă prînzul aici.

Într-o după-amiază, eu și Butnaru am organizat o oră culturală mai deosebită. Aveam în plan să vorbim despre tradiția unității ; regimentul nostru luptase în primul război mondial la Cîmpulung și Oituz ; în timpul insurecției participase la oprirea forțelor hitleristo-horthyste care încercau să treacă frontiera ; mai apoi luptase în Ungaria și Cehoslovacia, era amintit în cărțile de istorie, iar unul dintre comandanții săi publicase o carte de memorii. Am evocat toate acestea, pe scurt, într-o expunere pe care o ilustram cu diapozitive — imagini de pe front, fotografii ale monumentelor înălțate în localitățile pe unde luptaseră ostașii noștri ; în încheiere, găsisem cîteva poezii pe care să le citim în fața ostașilor, iar Clopotaru urma să cînte la vioară.

— Mă duc la batalion și cer aprobarea pentru camera de activități culturale, a spus Cristea. Să nu țină camera aia numai pentru inspecții. Ca să cumpărăm mobilierul am cărat un an și-o vară fier vechi, maculatură, sticle și de toate.

Cînd s-a întors, era cam aprins la față, dar mi-a trîntit cheia pe masă :

— Uite-o. Dar ai grijă, nici măcar franjurile de la covor să nu rămînă deranjate.

— Cum ați reușit ?

— Diplomație și combativitate, mi-a spus el. Pînă la urmă au cedat, dar cu o condiție : să înregistrăm seara culturală pe bandă. Dacă iese bine, o transmit duminică la stația de radioamplificare.

— Cu atît mai bine, am spus.

— Sper să iasă ca lumea, Traiane.

Îngrijorarea lui mi s-a transmis pe dată ; nu știam, de pildă, cît de bine cîntă Clopotaru la vioară, nu eram sigur dacă n-o să mă încurc la vreun vers, dacă n-or să foșnească prea tare hîrtiile și așa mai departe.

Cînd am descuiat camera, m-am oprit uimit în ușă. Încăperea, cam de două ori mai mare decît un birou obișnuit, era ornată cu panouri mari de lemn : în tavan becurile cu neon erau meșteșugit ascunse îndărătul stucaturilor, pe mijloc era un covor foarte frumos, iar clasicele bănci lungi fuseseră înlocuite cu rînduri de scaune tapițate în ton cu culoarea covorului : roșu aprins. În față se afla o măsuță cochetă din fier forjat, cu blatul din sticlă colorată, iar în colțuri tronau două incinte acustice de tipul celor folosite în cinematografie.

— Aveau dreptate, am spus încet oprindu-mă în ușă.

— Ce zici ? m-a întrebat Cristea satisfăcut de uimirea mea. Instalație stereo, precum vezi. Magnetofon, picup, radio. Plus un proiector de diapozitive automat. Totul din banii rămași de la valorificarea materialelor.

— Merita efortul. Îmi pare rău că n-am contribuit cu nimic la realizarea asta.

— Ai timp destul să te afirmi, m-a liniștit el. La anul avem în proiect o sală de sport în regie proprie, comandantul a și obținut aprobarea de principiu. O parte din cheltuieli se acoperă tot din „cei trei R", cum spuneți voi, uteciștii.

— Sala e grozavă, am reluat. Au și ei dreptate că o țin numai pentru „ocazii".

— Să vedem dacă activitatea voastră merită acest titlu, m-a amenințat Cristea în glumă.

După-amiază, ostașii companiei noastre s-au instalat frumos în sală. Cei din ciclul doi o cunoșteau ; pentru noii veniți, însă, a fost o surpriză. Mi-am dat seama că un discurs pe tema păstrării bunurilor ar fi fost inutil, jignitor aproape. Pe masa din față fusese instalat un microfon mare ; operatorul și-a luat locul în colț, luminițele de pe panoul de comandă al magnetofonului clipeau prietenos. Eu, Butnaru și caporalul Dima, un băiat isteț care urmase liceul de filologie-istorie, am început să prezentăm fragmentele. Pe alocuri, intervenea cîte-un pasaj muzical, și mărturisesc că mă lăsam eu însumi furat de vibrațiile

minunate care se revărsau din cele două boxe uriașe : un fragment din Rapsodia a II-a de George Enescu, o strofă din Imnul eroilor, un marș ostășesc nou apărut. Versurile și muzica se îmbinau armonios și l-am felicitat în gînd pe Butnaru, căci a lui fusese ideea. Ostașii ascultau vrăjiți.

— Și acum o surpriză, a spus colegul meu. În încheiere îl vom asculta pe soldatul Clopotaru, din plutonul trei...

Clopotaru s-a ridicat din primul rînd de scaune, s-a deșirat mai bine zis, subțire și înalt, cu ochelarii strălucindu-i ciudat în lumina blîndă ce se revărsa din tavan. Și-a potrivit vioara, i-a sunat discret coardele, a rectificat puțin acordajul, privind stingherit în jurul lui. Pe urmă a ridicat arcușul, l-a plimbat pe strune și din vioară au țîșnit, mîngîietoare și tînguioase, acordurile Baladei lui Ciprian Porumbescu. Pe măsură ce cînta, fața lui căpăta expresia inspirată proprie artiștilor autentici ; sunetele veneau și plecau, se suprapuneau în armonia atît de familiară, aici delicate, aici energice, pe rînd evocatoare, triste, pline de speranță...

Ascultam cu toții, vrăjiți de muzica aceea care ne purta departe, ne evoca locuri dragi și suferințe trecute, deștepta nostalgii și netezea asperități ale sufletului...

A încheiat și a coborît încet vioara. O clipă, am rămas cu toții tăcuți, apoi aplauzele l-au răsplătit cum se cuvine pe artist. Ne-am ridicat, ne-am strîns hîrtiile ; sergentul Tomoroga s-a repezit spre Clopotaru, l-a îmbrățișat :

— Măi omule, cu scripca ta m-ai dus tocmai la noi, pe Iza...

M-am dus și eu să-l felicit :

— Bravo, Clopotarule, ai fost la înălțime !

— A fost punctul forte al spectacolului, ne-a pus în umbră pe toți, dar nu-mi pare rău, i-a spus în glumă Butnaru.

Clopotaru tăcea, fistîcit. Cred că nici el nu se așteptase la asemenea succes. A doua zi, la cîmpul de instrucție, l-am surprins pierzînd vremea în loc să exerseze luarea liniei de ochire. L-am dojenit căutînd să pun blîndețe și prietenie în ton :

— Ascultă, Clopotarule, muzica-i muzică, dar aici treaba noastră e alta. Aș vrea să fii și-n poligon la fel de maestru ca pe scenă, dar tare mi-e teamă că...

— O să mă străduiesc, tovarăşe locotenent.

— Bine. Să te văd. N-aş vrea ca tocmai tu...

Am lăsat fraza în suspensie ; îl ştiam băiat deştept, înţelesese desigur că nu se cuvenea ca tocmai el, care era în admiraţia celorlalţi, să se facă de ruşine în poligon. Dar avertismentul era la fel de valabil pentru el şi pentru mine, ştiam că şedinţa de tragere este primul meu examen în calitate de comandant. Aşteptam acest examen cu nerăbdare şi emoţie.

În dimineaţa planificată pentru trageri, m-am dus mai devreme la unitate. Toţi veniseră mai devreme ; evenimentul avea însemnătatea lui : pe săli, în curte, în cancelarie, fiecare povestea ceva, dădea un sfat, îşi amintea o păţanie.

— Bine că-i vremea bună, mi-a spus Cristea. Tragerea pe ploaie e ceva destul de neplăcut. Măcar la prima şedinţă, pentru moralul oamenilor...

— La şcoală trăgeam şi pe ploaie, şi pe ninsoare.

— Apropo, Traiane, la noi în regiment e un fel de tradiţie : comandantul de pluton trage în prima serie. Tot pentru moralul oamenilor. Asta face mai mult decît un discurs.

— Nu mi-e teamă, am spus. Sper să le ofer un exemplu bun.

— Aşa s-ar cădea.

— Abia aştept să văd „poligonul cu trandafiri". Tot aud vorbindu-se de el. Ce caută trandafirii într-un poligon ?

— O idee a plutonierului de-acolo îndrăgostit de flori ; neam de grădinari, dinspre Oltenita. Am fost acum cîţiva ani prin satele de lîngă Dunăre, la strînsul recoltei. Merită să vezi. Drumul şerpuit, şi de la prima pînă la ultima casă, pe trotuare, tufe de trandafiri. Crescute firesc, parcă nici nu-s îngrijite de mînă de om. Dar trebuie. muncă şi-acolo. Şi pricepere. Să le îngropi, iarna — trandafirii sînt sensibili.

— Mă mir că rezistă aici, la munte.

— Ei, s-a priceput el să găsească un soi mai rezistent. Ţi-am spus că e de meserie. A plantat, nu-i vorbă, şi pomi fructiferi, şi nişte răzoare cu varză, ceapă şi

cartofi... Cît i-a permis terenul. Dar la intrare, pe alcea principală, și-n fața foișorului, numai trandafiri. Vara mai ales, cînd sînt în toi, e o plăcere. În zilele liniștite, stai culcat pe pămînt, pe linia de tragere, și odată simți parfumul, ca într-o sală de bal. E ceva formidabil.

— Ciudată asociație — poligon și trandafiri.

— Da. Poți să reflectezi pe tema asta. Nevoia de frumos a omului care-și petrece zilele acolo, între împușcături, comenzi și uniforme. De la forța distrugătoare a prafului de pușcă la splendorile gratuite ale naturii. Un poet ar scoate ceva din asta. Noi admirăm, atîta. Hai să mergem !

— Am auzit că nu-i așa de aproape.

— Nici departe. Cam două ore de marș. Menține condiția fizică. Și-așa trebuie să facem antrenamente. Un drum la poligon înseamnă o zi plină ; pe parcurs, pînă acolo, mai facem și alte lucruri. Instrucție intensivă, cum se cere. O să te convingi...

După ce-am ieșit din oraș, m-am convins. Prima comandă m-a luat pe neașteptate : un exercițiu de desfășurare a formației pentru luptă. Am făcut semn gradaților, să-și ia grupele, să le împrăștie pe cîmp, dincolo de marginile șoselei. Mergeam tupilați prin șanțuri, înaintam în salturi de la un copac la altul ; în toiul acestei manevre, altă comandă : aviație inamică la joasă înălțime. Ostașii s-au culcat pe spate, pîndind, cu armele ațintite-n sus, trecerea „aviației inamice". După asta, alarmă chimică ; și-au pus cu toții măștile, cu gesturi grăbite ; părea să le placă pînă și asta, se strîmbau unii la alții prin botnițele de cauciuc fin, pînă cînd gradații au întors spre ei aceleași botnițe, mai amenințătoare însă ; au mers așa, cu măștile pe față, cîteva minute, pînă s-a dat „încetarea".

— Ce fericire, mi-a spus caporalul Dima. Să poți respira în voie, ceea ce facem zi și noapte, nepăsători, fără să ne dăm seama cît e de bine, pur și simplu, să poți respira în voie. O să scriu un poem despre asta !

Curînd, în față, departe, pe drumul de căruțe, am văzut un gard de beton și o poartă larg deschisă, vopsită în verde. Am răsuflat ușurat : acolo era poligonul, fără-ndoială, deci se cam terminase cu exercițiile acelea istovitoare. M-am apropiat de Cristea ca din întîmplare :

— Biata companie noastră ! Toate nenorocirile deodată asupra ei : și aviație, și gaze toxice, și arme automate...

— Crezi că la război vin pe rînd ?

S-a oprit brusc în loc, preocupat, și-a scos cronometrul, semn că avea de gînd să ne mai supună la o încercare. M-am grăbit să-mi iau locul între oamenii plutonului meu, care acum înaintau pe pajiște cu armele gata de tragere.

— Asupra poligonului din față: la atac... înainte !

Mersul cam silnic al băieților prin tulpinile de buruieni uscate s-a prefăcut brusc într-un iureș : strigau ura și alergau ca nebunii, țopăind ciudat peste mușuroaiele de cîrtițe: uneori poticnindu-se, dar alergînd cu convingere, ca la un atac adevărat. Abia puteam ține pasul cu ei.

Fiindcă nu li se dăduse ordinul de încetare, au năvălit pe poarta larg deschisă, sub privirile zîmbitoare ale unui plutonier gras, cu fața arsă de soare, șeful poligonului desigur, care ne contempla de pe treptele de beton ale foișorului. Abia pe alee, cînd am ajuns în preajma liniilor de tragere, am primit altă comandă și ne-am culcat toți la pămînt, gîfîind. Din urmă iarăși vocea lui Cristea :

— Drepți ! Locotenent Drăgoescu la mine !

M-am apropiat de el în fugă.

— Ordonați !

— Vom executa tragerea chiar acum. Dumneata în seria întîi, bineînțeles. Ca să dai exemplu.

Mi-a fulgerat prin minte că aveam pulsul cel puțin o sută douăzeci. În școală făcusem trageri în condiții de efort, deci nu mă temeam. Dar mă întrebam ce vor face soldații, fără nici un antrenament... Cristea parcă mi-a ghicit gîndul :

— Facem o încercare, să vedem cum merge. Asta e tragere de instrucție, nu se dău calificative. Doar ca să știm cum stăm.

— Am înțeles. Permiteți să trec la executare.

M-am grăbit spre pluton și am dat ordinele cuvenite. Împreună cu sergentul Tomoroga și alți patru soldați, seria întîi, am alergat spre linia de tragere ; ne-am trîntit în gropi, am făcut semn caporalului Dima să-mi dea arma lui, apoi am privit spre băieții de pe linia de tragere, care

așteptau cuminți în locașurile lor. Plutonierul-major Cioată a venit în fugă, s-a oprit lîngă mine, a scos din sacul de la șold un încărcător :

— Aveți trei cartușe aici.

A plecat repede spre groapa următoare, scormonind în sac după alt încărcător. M-am uitat în urmă. Un steguleț roșu apăruse pe catargul de deasupra foișorului de comandă. L-am văzut pe Cristea apropiindu-se de linia de tragere.

Mi-am mișcat picioarele, căutînd o poziție cît mai firească. Mi-am apropiat obrazul de patul pistolului-mitralieră. Simțeam vag mirosul de ulei mineral. Am respirat adînc de cîteva ori, căutînd să-mi liniștesc cît de cît pulsul.

— Distribuit muniția, a raportat plutonierul-major.

— Sus țintele ! a comandat Cristea.

Cele cîteva secunde înaintea apariției țintelor s-au scurs într-o tăcere aproape solemnă. Era atîta liniște, încît auzeam pînă și tăcănitul întrerupătoarelor din foișorul de comandă. Fără zgomot, departe, în față, s-au înălțat deodată țintele. Am făcut exact ce trebuia : am ochit cu grijă la jumătatea țintei și am apăsat-lin-pe-trăgaci, încît plecarea glonțului m-a surprins. Am văzut ținta, departe în fața mea, coborînd brusc. În jurul meu, se auzeau împușcăturile celorlalți.

— Toate țintele lovite la prima apariție, a anunțat operatorul prin megafon.

Am răsuflat ușurat. Trecusem micul examen, cel dintîi. Am descărcat arma și m-am ridicat din groapă. Locotenentul-major Cristea a făcut un pas spre mine, radios :

— Acuma ce mai zici ? Un trăgător bun ochește precis și-n condiții de efort. Asta vroiam să demonstrez. Hai, ia comanda și continuă tragerea. Plutonul tău a pornit cu dreptul !

Am dat comenzile cu glas răsunător, de parcă m-aș fi adresat unei oștiri întregi. Exageram puțin, dar meritau băieții să le subliniez astfel succesul.

Seria-ntîi s-a retras de pe linia de tragere, acceptînd cam cu ifose aprecierile celorlalți. Cei din seria a doua s-au culcat la rîndul lor, așezîndu-și nerăbdători coatele îndărătul taluzurilor. Ceremonia s-a repetat, cu distribuitul muni-

ției și toate celelalte. Și iarăși țintele lovite la prima apariție.

În seria a treia, soldatul Ioniță a tras prea jos ; am văzut undeva, pe la mijlocul distanței între linia de tragere și țintă, nourașul de pămînt ridicat de glonț. Cineva, în spatele meu, nu și-a putut reține o exclamație de dezamăgire. Aș fi vrut să mă duc lîngă trăgătorul ghinionist, să-l încurajez, să-i dau un sfat grăbit și sigur, dar nu se putea. Acolo, pe linia de tragere, ești singur, cu arma și cu ținta ; restul lumii încetează să mai existe. Încercasem adineauri eu însumi acest sentiment fugar. I-am strigat, căutînd să-mi ascund iritarea :

— Așteaptă să apară iar ținta... Ochește mai sus, și apasă-lin-pe-trăgaci !

Cînd a apărut iarăși ținta, l-am văzut făcînd o mișcare bruscă înainte, parcă contopindu-se cu arma. Împușcătura a răsunat singuratică și asurzitoare în liniștea care coborîse peste poligon. Ținta a căzut chiar în clipa aceea...

Și tot așa. Majoritatea plutonului — „foarte bine". Mai ales Clopotaru mă uimise, ochind cu o precizie de campion. Incredibilă întîmplare ! Din muniția economisită am cerut aprobarea să repet tragerea cu cei care merseseră mai slab.

Plutonierul-major Cioată a cam strîmbat din nas :

— Dacă n-au nimerit, să le fie de bine. Data viitoare, mai mult antrenament.

— Unii au doborît ținta din primul foc. Avem sau n-avem economii ?

— Avem berechet. Dacă vreți, poate să mai tragă o dată tot plutonul.

— Nu. Numai cei cu „satisfăcător". Și soldatul Clopotaru. Caz special.

— Te-ai pus la ambiție ? m-a întrebat Cristea. Vrei „foarte bine" pe linie ?

— Mă gîndesc că așa capătă mai multă încredere.

— Bine, dă-i drumul.

M-am dus iarăși pe linia de tragere, unde seria improvizată din cei care trăseseră mai slab aștepta cu armele gata. Clopotaru era pe prima direcție.

— Vreau să văd dacă repeți performanța, i-am explicat. Dacă tragi iarăși ca prima dată, te popularizăm prin stație, să afle tot regimentul.

Ochii lui au clipit des prin ochelarii mari, rotunzi, feminini aproape :

— O să-ncerc, tovarășe locotenent.

A încercat și a reușit. Cu aceeași precizie.

— Bravo, Clopotarule ! l-am lăudat. O să mă țin de cuvînt.

Mai apoi, pe cînd plutonul nostru se retrăsese deoparte, în spatele liniei de tragere, lăsînd locul celorlalte plutoane, l-am întrebat :

— Unde-ai învățat să tragi așa de bine ?

— În liceu, la p.t.a.p. Mai întîi, în primele ore de instrucție, colegii cam rîdeau de mine : „Ochelaristule, vezi să nu împuști o cioară !" și tot așa. După ce ne-a explicat instructorul cum se ochește, mi-am făcut acasă, dintr-un băț, o cătare și un înălțător ; esențialul e să ții bine ținta, dac-ai prins-o, să n-o pierzi din vedere și să nu întîrzii pînă începe să-ți tremure mîna. Am ieșit cel mai bine din clasă și-au terminat cu glumele.

— O să te pun ochitor la mitraliera de pe transportor, vrei ?

— Același principiu, mi-a răspuns nepăsător Clopotaru. Mi-a explicat tovarășul caporal. Încercăm...

Plutonierul-adjutant, șeful poligonului, a coborît din foișor cu binoclul atîrnîndu-i de gît. Fața lui arsă de soare contrasta puternic cu părul alb ca zăpada. Obrajii rumeni și dolofani îi ascundeau adevărata vîrstă ; m-am gîndit că trebuie să aibă aproape șaizeci de ani.

— Au tras bine băieții dumneavoastră, tovarășe locotenent. Se vede că s-au antrenat ca lumea. Deși... nu prea v-am mai văzut pe-aici.

— Vin pentru prima dată în poligonul dumneavoastră.

— Am văzut eu că sînteți nou. Cunosc om cu om toată garnizoana, vă dați seama. Nu există militar în garnizoană care să nu fi trecut pe-aici.

— Cine vine, pleacă cu o impresie frumoasă. Nu m-aș fi așteptat să văd trandafiri într-un poligon.

Fața lui a devenit și mai rumenă ; zîmbetul i-a accentuat încrețiturile de la colțurile ochilor. M-a luat de braț,

m-a condus ușurel de-a lungul aleii care ducea spre clădirea scundă din stînga foișorului : alee mărginită tot așa, cu mari tufe de trandafiri.

— Tovarășe locotenent, soldatul e și el om, și simte nevoia de frumos. Am încercat mai întîi cu un soi aparte, niște trandafiri mari, cu culori diferite, dar plăpînzi. I-am adus de la mine, de la Greaca, unde-i mai cald. Aici sînt ierni aspre, vîntul suflă din toate părțile. Iar primăvara, cînd toate dealurile parcă sînt pictate în verde, aici abia dă colțul ierbii. Un loc dat naibii, vă spun.

— Nu-l prea iubiți, am impresia.

— Cine-a spus că nu-l iubesc ? Cînd am venit aici, acum zece ani, nu erau nici pomi, nici flori. Numai iarbă, ca pe-un islaz. În zilele cînd nu erau trageri, veneau ciobanii să-și pască turmele de-aici. Multe lucruri le-am făcut cu mîna mea. Foișorul l-am construit împreună cu cîțiva ostași. Comandantul regimentului rîdea : „Vezi, mă, să nu se dărîme cînd o trage prima pușcă. Pui prea repede cărămizile !" E drept că lucram repede, dar le puneam cu socoteală, aliniate la milimetru, știam ce-nseamnă să pui greșit cîteva cărămizi, undeva pe la jumătate : te pomenești că-ți pică-n cap tot zidul, ca-n jocul ăla cu piese de domino — tot pui deasupra și-odată vezi c-o ia într-o parte de la mijloc, și tu zici că ultima piesă ai greșit-o, dar nu-i așa, greșeala a pornit de-acolo, de la mijloc, urmările se văd mai tîrziu. Așa-i și cu omul, tovarășe locotenent. Te pomenești odată cu el că intră într-o încurcătură și te miri, de unde și pînă unde, îl știam bun și cumsecade, cum de-a apărut deodată schimbarea asta, dar schimbarea asta nu-i de acum, nici de ieri, își are rădăcina undeva, mai înainte, s-a pus o cărămidă greșită la un moment dat...

Am zîmbit în sinea mea, exemplul era destul de plastic, simțeam nevoia să-i dau dreptate :

— Așa stau lucrurile, formarea oamenilor e o treabă serioasă, orice greșeală se răzbună odată, mai tîrziu. Dumneavoastră aveți experiență de viață, ar trebui să dați din ea și altora.

— Experiență ! Păi cîte-am văzut eu în lumea asta, prin cîte-am trecut ! Acuma mi-ajunge. Anu-ăsta ies la

pensie. Patruzeci și doi de ani bătuți pe muche sub arme. M-au încorporat în patru'ș' patru, primăvara, „contingentul de sacrificiu" cum ne zicea lumea. Am recrutat la roșiori, că veneam de la țară și mă pricepeam la cai. Bucurie pe taică-meu, și el tot la roșiori făcuse. Dar mă credeți că n-am încălecat pe cal pîn-la sfîrșitul războiului? Făceam instrucție într-un sat prăpădit, pe lîngă Severin, la naiba-n praznic. Instrucție la cataramă, trăgeam cîte-o căciulă de cartușe într-o singură zi, pe urmă luptă corp la corp, duel cu baioneta și salturi. Am rupt două rînduri de echipament cu salturile alea, credeam că ne rupem și pe noi, nu numai hainele. Cînd am cam terminat și am învățat ce era de învățat, ne-a fost teamă. Frontul se apropiase, se zvonea că Antonescu i-a făgăduit lui Hitler să-i dea încă nu știu cîte divizii, ne gîndeam că ne-a venit rîndul să murim degeaba pe front, pentru ambiția ălor mari. Dar n-am plecat nicăieri toată vara; nici permisii nu se pomeneau. Tîrziu încoace am aflat că se păstrau niște trupe proaspete și bine instruite, fără știrea nemților, să fie gata la nevoie. Și nevoia a venit atunci, în August, cînd s-a dat la radio proclamația. De fapt noi am aflat tîrziu după miezul nopții, că radio n-aveam în cazarmă și nici lumea din sat n-avea. Un sat prăpădit, cum vă spusei. Nici nu se luminase de ziuă, cînd s-a dat alarma. Ne-am luat armele și ranițele: comandantul ne-a spus pe scurt despre ce e vorba: am rupt alianța cu nemții, mergem să liberăm Ardealul, dar pînă una-alta trebuia să luptăm acolo, chiar în zona Dunării, unde mișunau trupe germane. Am pornit în marș forțat cu tot echipamentul, spre marginea Severinului, și ne-am oprit de-a latul șoselei ce venea de la Craiova. Ne-am instalat pe cîmp, prin șanțuri și pe-o lizieră de pădure, am săpat gropi și am ridicat baricade. Patrule în față, mitraliere pe flancuri, tot dichisul. Acolo am dat cea dintîi luptă cu nemții, aveam ordin să nu-i lăsăm spre Severin, că dacă intrau în oraș era greu să-i mai scoți. O zi și-o noapte nu ne-am mișcat de pe poziții, ne aduceau oamenii din oraș apă și pîine cu brînză, niște cheferiști veniseră cu arme și s-au vîrît lîngă noi, în șanțuri: femeile aveau grijă de răniți, iar copiii aduceau cartușe pînă-n linia-ntîi. A fost o bătălie mare, s-a scris și prin cărți, hitleriștii zor-nevoie să pă-

trundă în oraș, veneau dinspre Craiova și căutau să scape, să ajungă la Dunăre. Veneau așa, cîteva sute o dată, mai întîi auzeam huruitul mașinilor și ne vesteau cercetașii: „O coloană inamică pe șosea!" Aveau în față mașini de cercetare sau motociclete; cînd apăreau trăgeam o rafală de mitralieră avertisment, și ei în loc să se predea săreau din mașini și se culcau în șanțuri și-ncepeau să tragă. Trăgeam și noi. Cădeau de-ai lor, cădeau și de-ai noștri — ca la război. Pînă ce a venit un regiment de infanterie, cu mitraliere grele, de ne-au schimbat. Jumătate din soldații escadronului nostru și-au lăsat oasele pe acolo. După asta ne-au trimis spre Orșova, peste dealuri, pe coasta Dunării, să încercuim trupele nemțești care rezistau în munți. Iarăși lupte grele, iarăși mulțime de camarazi îngropați în grabă, între două bătălii.. La Timișoara era să mă curețe un lunetist neamț pitit în podul unei case; glonțul mi-a vîjîit pe lîngă gît, aici, mai am semnul și acum, doar m-a șters, atîta, cînd am văzut cum țîșnește sîngele ca din cișmea mă gîndesc: „S-a zis cu mine", dar a venit un băiat din plutonul meu, m-a bandajat și m-a dus la trenul sanitar. Mai departe, în Ungaria, înotam prin noroaie pe malul Tisei, de trei ori am încercat să trecem dincolo și trăgeau în noi cu tunurile, tocmai cînd eram în mijlocul apei; ne spărgeau bărcile, unii nu mai ieșeau niciodată la mal. Pe urmă ai noștri au făcut pod de pontoane și au pus artilerie să-l păzească. Într-o noapte treceau regimente întregi, cu tunuri și bucătării și chesoane de muniție. Pe malul celălalt ne aștepta altă bucurie. Contraatacuri, incursiuni, înaintam prin mlaștini, se nimerise o toamnă ploioasă, noaptea dormeam pe cîmp, cu foile de cort în cap, și ne pomeneam ca din senin cu tancuri și cu infanterie peste noi. Două luni de zile, pînă aproape de Anul Nou, așa am dus-o; înaintam pas cu pas, o dată ne-au ținut în fața unui cătun o săptămînă încheiată, erau niște tancuri nemțești îngropate în teren și făceau prăpăd cu tunurile. Cînd am ajuns în marginea Budapestei, ne-am lovit de un lanț de cazemate și rețele de sîrmă și tot dichisul. Atacau mai mult noaptea, și cît sînge a mai curs și-acolo! Am intrat pînă la urmă în oraș. Ne băteam zile-n șir pentru o clădire sau o stradă. La cimitir, dincolo de Gara de Est, am văzut ce n-a văzut neam de neamul meu:

eram printre morminte și a-nceput să tragă artileria inamică peste noi, de se amestecau viii cu morții din morminte. Cred că iadul, dac-ar exista, ar fi un parc de distracții pe lîngă ce-am văzut noi acolo. Atunci am fost rănit, m-a prins ploaia de schije a unui brand, în braț, în piept, în șold, vreo șase bucățele de fier, de nu știam care rană e mai gravă. M-au dus sanitarii la spital. Doctorul mi-a dat ceva să beau și m-a pus să număr, am numărat ce-am numărat și n-am mai știut de mine. Cînd m-am trezit, eram înfășurat în bandaje mai abitir decît își înfașă mama pruncul. M-au trimis în țară, la operație, că rămăsesem cu piciorul țeapăn, ce-am mai tras după aia nu vă povestesc. După ce m-am vindecat, m-am întors la regiment, să instruiesc recruții, apoi am aflat că Hitler s-a dus, armata lui dădea înapoi pe toate fronturile — și-a venit ziua cea mare a păcii. De-ați ști cîte speranțe am legat noi de pacea aceea ! Dar era greu, trebuiau vindecate rănile războiului, orașele erau pline de dărîmături, ieșeam cu trupa la muncă, dădeam peste cîte-o bombă neexplodată, pe urmă a venit seceta...

Vorbind, se apropia de cîte-o tufă, rupea o rămurică uscată, strecurîndu-și cu dibăcie degetele groase printre ghimpii ascuțiți ; se apleca să cerceteze mușuroaiele de pămînt din jurul rădăcinilor, smulgea o buruiană ițită printre lăstari.

— Generația mea a dus-o greu, a urmat el. Ehei, să fi avut noi condițiile de acum...

M-am simțit puțin umilit de această vorbă. Părea purtătorul unui eroism care nouă, celor de acum, ni se refuza.

— Ce-ați fi făcut ? l-am întrebat. Condițiile de acum ridică alte probleme. Unul dintre soldații mei în primele zile nu putea să doarmă, spunea că e obișnuit să doarmă singur, că de cînd s-a pomenit a avut camera lui, separată. Alții trag chiulul de la masă și dau fuga-n dormitor, să mănînce bunătățile aduse duminică de mama. Sau se plîng că fac bătături cînd îi pui să sape un adăpost...

— Legea progresului, a rîs el. M-a luat la zor comandantul cînd i-am strigat unui șofer : „Încet, mă, că ăsta nu-i *Otecitul* lui taică-tău !" S-a schimbat armata ; dumneavoas-

tră, tinerii, ați găsit-o așa, schimbată, dar cu am văzut-o schimbîndu-se pas cu pas, în patruzeci de ani de cătănie...

Un soldat cu banderolă roșie, din personalul poligonului, a venit în fugă, s-a prezentat și mi-a cerut voie să se adreseze tovarășului adjutant.

— Vă caută un tovarăș de la gărzile patriotice.

— Aha, pentru tragerea de mîine. Mă scuzați, tovarășe locotenent...

A plecat legănînd în mînă o rămurică uscată. Pășea sprinten, de parcă nu purta în spate patru decenii de armată.

Cînd ultima serie a terminat tragerea, compania s-a aliniat pe aleea de beton. Cristea s-a uitat peste rînduri, și-a dres glasul :

— Tovarăși soldați, sînt mulțumit de felul cum ați tras azi. S-a dovedit că și-n condiții de efort putem face față. Înseamnă că trecem mai repede la ședința următoare, care-i mai complexă. Rezultatul este pe măsura muncii noastre : toată compania a primit calificativul „foarte bine." Plutonier-major Cioată, cum stăm cu consumul ?

— Cincizeci la sută din cartușele alocate.

— Foarte bine. Ne întoarcem la cazarmă cu un rezultat de care putem fi mîndri ! Gata cu muniția ?

— Gata, a răspuns plutonierul-major.

— Putem pleca atunci...

Între timp începuse ploaia, o ploaie domoală și mărunță de toamnă tîrzie ; deasupra copacilor văduviți de frunze se învălătuceau nori cenușii. Am pornit spre cazarmă cu un sentiment de regret. Trecuseră prea repede clipele acelea frumoase, nimbate de strălucirea succesului ; nici n-avusesem timp să mă bucur. Acum, mergeam în fruntea plutonului, prin ploaia molcomă care ne înăbușea pașii. Din cînd în cînd, auzeam în urma mea șoapte scurte. Succesul plutonului părea să fi rămas acolo, între foișorul de comandă și taluzul de pămînt ciuruit de gloanțele atîtor leaturi. Veselia oamenilor se topise sub ploaia stăruitoare.

Cînd am ajuns la șoseaua națională, comandantul companiei m-a chemat lîngă el, în afara coloanei :

— Bravo, Traiane. Plutonul tău a mers ceas.

— Toți au mers. Nu speram, după drumul ăla cu gaze și avioane și trîntă prin șanțuri. Mă întreb dacă mîine se vor mai putea da jos din pat.

— Îi crezi așa de slăbănogi ? m-a întrebat el nemulțumit.

— Nu, dar a fost o zi epuizantă. Nu vedeți ? Abia își mai tîrăsc picioarele.

— Am citit că în cazuri de-astea, cînd trupa e obosită, atacurile prin surprindere ale inamicului fac ravagii. Trebuie să-i antrenăm. Să mai scoată o picătură și după ce-au spus „nu mai pot".

— N-a spus nimeni „nu mai pot", am încercat să dreg lucrurile.

— Să ne convingem, dacă-i așa. O să facem un exercițiu...

— Permiteți să trec în formație, am spus.

Nu mi-a răspuns, preocupat să-și scoată fluierul și cronometrul din porthart. Am alergat la locul meu, în capul plutonului trei.

— Din dreapta aviație inamică la joasă înălțime. Adăpostit !

O dată cu plutonul, m-am azvîrlit în șanțul șoselei. Am strigat un îndemn celor care nu izbutiseră să-și pună la timp pistolul-mitralieră în poziție de tragere.

— Încetarea ! Pe șosea adunarea ! (Vocea locotenentului-major avea acum inflexiuni dure). Unii s-au încurcat în arme, au pierdut cîteva secunde. Asta contează mult. În cîteva secunde, avionul vine și trece, după ce-a făcut prăpăd cu armamentul de bord. Repetăm exercițiul. Ia să vedem. Adăpostit !

Mișcarea s-a repetat ; într-o clipită ostașii erau culcați pe marginea șanțului, cu armele ațintite spre cer. Cîțiva bombăneau pe înfundate : nimeriseră în noroi. M-am uitat și eu la locul unde mă culcasem : o tufă de iarbă îmbibată cu apă.

— De data asta a fost mai bine. Companie, pe șosea adunarea ! Continuăm marșul. Locotenent Drăgoescu, la mine !

M-am apropiat, încercînd să șterg din mers petele de noroi de pe haine și izbutind să le lățesc și mai tare. Mi-am șters pe furiș palma de poalele vestonului.

— Ordonați,

— Erai aici, cu mine, nu te obliga nimeni să te culci o dată cu ei.

— Nu vreau să-mi pierd antrenamentul, i-am explicat. Și mai e un lucru. Ca să-l iau la zor pe unul care se plînge de oboseală, trebuie să am un ascendent moral. Nu pot să-i fac observație dacă eu am stat pe margine și m-am uitat la el cum dă cu burta de pămînt...

— Ai plîngăreți în pluton ?

— Deocamdată nu. Dar dacă se întîmplă...

— Trimite-i la mine.

— O să-ncerc mai întîi să mă descurc singur.

— Sper să nu fie cazul. Retează-le-o de la-nceput, altfel îi înveți cu năravi. Trebuie să-i antrenăm, să-i învățăm, timpu-i scurt. Mă crezi un „căprar" ?

— Nu. Dar dacă eram în locul dumneavoastră, lăsam pentru mîine exercițiul ăsta.

— Dacă erai, a accentuat el. Bine, poți merge în front. Și vezi dacă s-au mai înviorat băieții. Nu-mi da răspunsul acum.

Pe cînd mă apropiam de locul meu — plutonul ne depășise binișor, acum treceau prin dreptul nostru cei cu lăzile de muniție — m-am întrebat ce vrusese să spună. Am grăbit pasul. Trecînd pe lîngă pluton, am cercetat fețele oamenilor. Erau, într-adevăr, mai înviorate. Și am înțeles : ca să fiu în locul lui, ar fi trebuit să știu și asta...

Întorși la cazarmă, am organizat curățitul armamentului și toate celelalte treburi gospodărești, apoi ne-am adunat în cancelaria companiei. Tocmai pregăteam programul pentru a doua zi, cînd a intrat maiorul Păduraru :

— Compania fruntașilor, ne-a lăudat el din ușă. Luați loc, am venit doar să vă felicit. Am auzit vești bune de la trageri.

— A fost o ședință ușoară, s-a apărat Cristea. La cele de noapte să-i vedem.

— Lasă modestia. Ați pornit-o bine, aveți grijă s-o țineți tot așa. Știți ce mă gîndeam ? E păcat să treacă neobservat acest succes. Faceți o mică emisiune locală. Cîteva cuvinte despre cei mai buni trăgători, opinia unui instructor, un cîntec pe adresa fruntașilor... O să-i bucure pe băieții din compania voastră. Și o să-i pună la ambiție pe ceilalți...

Cristea a încuviințat repede din cap :

— Am înțeles. Locotenentul Butnaru e în colegiul stației. O să-i dau lui sarcina asta.

— Foarte bine. Și în general, stația asta ar trebui să fie mai activă. Nu vă bazați doar pe emisiunile posturilor centrale. Viața unității, inițiative, așteptăm tineretul!

A dat mîna cu fiecare.

— Data viitoare vin și eu la poligon. Vreau să văd mai de aproape cum vă organizați. Și poate facem un schimb de experiență. Cei de la transmisiuni au mers cam slăbuț la prima tragere.

După plecarea lui, Cristea s-a uitat la ceas:

— Ar cam fi timpul să plecăm spre casă. Dacă n-aveți nimic împotrivă, vă invit la o bere.

— Zi mare, s-a mirat Butnaru. Ce-i azi? Ce sărbătorim?

— Ziua mea. Împlinesc treizeci de ani și-o lună.

— Aha! Mergem în centru?

— La ora asta? Sigur nu mai au bere.

— Atunci la „Tismană".

— La „Tismana" nu-mi prea convine, a spus locotenentul Soare. M-am certat cu responsabilul.

— Te împac eu, l-a liniștit Cristea. Sîntem amici. Tocmai cu el să te certi?

Ne-am fumat liniștiți țigările, făcînd diverse proiecte pentru a doua zi, pe urmă am luat-o încetișor spre poartă. Abia așteptam prilejul să stau de vorbă cu ei mai pe-ndelete, dincolo de zidurile cazărmii. Mă gîndeam că în asemenea împrejurări relațiile sînt altele decît în fața companiei sau pe cîmpul de instrucție. Cînd am ieșit pe poartă, trecînd pe lîngă parcare, l-am zărit pe comandant meșterind la *Dacia* lui roșie.

— Vă putem ajuta cu ceva? a întrebat Cristea grijuliu.

— Un fleac, mi-a sărit fișa de la bobină, a spus maiorul trîntind capota. Vă duc în oraș?

— Nu, mulțumim. O mică plimbare pe jos...

A ridicat un deget, și Cristea a răspuns tăind aerul cu palma. Am dedus că era un avertisment glumeț, dar un avertisment. Cristea a salutat din nou; am salutat și noi. Am rămas o clipă pe loc, pînă cînd a pornit și ne-a depășit.

— Nu-i place să ne vadă la restaurant, a spus Cristea privind spre mașina roșie care se depărta.

— Nici nu ne ducem prea des, a replicat Soare. Și nici excese nu facem.

Butnaru s-a aplecat la urechea lui și i-a șoptit ca să auzim și noi :

— Decît cîteodată, cînd e Cecilia plecată la părinți.

— Ei, aia a fost o dată. O singură dată.

Mă simțeam iarăși stingher ; se evocau fapte de care nu aveam cunoștință, o întîmplare mai veche, dar încă incomodă. Am încercat să schimb subiectul :

— E un obicei de care n-am auzit, să dai petrecere cînd împlinești treizeci de ani și-o lună.

— Nu-i nici un obicei, a sărit Soare. Și nici nu împlinește treizeci de ani și-o lună decît în februarie anul viitor. S-ar părea, mai degrabă, că tovarășul locotenent-major are remușcări după ziua de azi.

— Nu mi s-a părut o zi dură, a spus Cristea liniștit. Dacă ne gîndim la instrucția intensivă, te sfătuiesc s-o consideri o zi absolut obișnuită.

— Și-atunci care-i secretul cu berea ?

— Nici un secret. Sînt singur acasă, nevastă-mea s-a dus la socri pentru cîteva zile, cu copiii. Habar n-aveți ce-nseamnă asta. Pur și simplu nu-ți mai vine să intri-n casă. Nu te mai pune ăla mic să stai „calul", nu-ți faci nervi cu ăla mare care se încurcă la înmulțirea cu șapte, nu sari să-i desparți cînd se încaieră... Prea multă liniște. Mai stăm mult pironiți aici ?

A luat-o înainte, împreună cu Soare, pe trotuarul destul de îngust ; eu și Butnaru am rămas un pas în urma lor. Rînduiala asta n-o stabilise nimeni ; dar o adoptasem de la sine, poate pentru că Soare era mai vechi decît noi, iar cînd lipsea comandantul companiei el îi ținea locul ; sau poate pentru că Sile Butnaru, cu firea lui deschisă, mă făcuse să mă atașez mai ușor de el. Soare era un tip mai așezat, mai scump la vorbă, nu părea a fi omul care leagă cunoștințe în tren și rămîne prieten pe viață cu un coleg de excursie ; avea o fire exactă, poate cam lipsită de fantezie, era metodic și lent în reacții. În schimb Sile, sportiv și vorbăreț, deținînd o nesfîrșită colecție de anecdote, era prietenos și familiar, din primele zile îmi ceruse

să-i spun pe nume, deşi era mai „bătrîn" cu o promoţie, îi plăcea să povestească întîmplări din viaţa lui, te stimula, prin purtarea lui deschisă, să n-ai secrete faţă de el.

— Visul meu, din copilărie, a fost să devin paraşutist. M-au respins la vizita medicală. La paraşutişti sînt nişte baremuri de te-apucă groaza. Trebuie să ai o sănătate de oţel. Am dat vina pe comisie, pe aparate ; m-au trimis şi la Bucureşti, la verificare. Nu suport altitudinea, aşa au spus. Ceva cu sinusurile frontale. Nici măcar nu mi-au dat voie să încerc...

— Mai ai şi acum nostalgia zborului ?

— Mi-a mai trecut. Mai ales că n-am făcut nici un salt, deci n-am încercat, real, senzaţia aceea. Sînt convins că e ceva grozav. A trebuit s-o înlocuiesc cu altele. În concediu m-au luat nişte prieteni de la Braşov în excursie în Apuseni. Speologi amatori, fără veleităţi. Am urcat printr-o crevasă de zece metri, ţinîndu-ne de o frînghie. Zece metri sînt nimic pentru un alpinist. Dar zece metri într-o peşteră, unde vederea ţi-e limitată, înseamnă o mare aventură. Ne naştem cu ambiţia de a ajunge unde alţii nu pot ajunge. Unii reuşesc, alţii îşi frîng oasele, dar în fiecare an pleacă noi expediţii. Gustul riscului.

— Probabil că-l avem de la natură, din vremea cînd riscul era un fel de stare naturală a omului, i-am spus. Omul modern s-a pus la adăpost de riscul imediat, dar continuă să-l dorească. Şi atunci şi-l caută — în peşteri neexplorate, pe vîrfuri de munţi sau cu pluta pe Atlantic. Căutăm o ieşire din cotidian, din proza vieţii de toate zilele.

Butnaru s-a uitat la mine, încuviinţînd din cap.

— Cam aşa stau lucrurile, a întărit el. În meseria noastră există un procent de neprevăzut, acesta ar fi unul dintre motivele pentru care am ales-o. Un marş de noapte, prin munţi — o să te convingi singur, cît de curînd — are ceva din plăcerea performanţei sportive. Dublată de utilitate, desigur, şi asta-i sporeşte valoarea. Acum poţi să mă întrebi de ce-mi place meseria...

Pe neobservate părăsiserăm Calea Republicii, mergeam acum pe o stradă laterală, destul de animată. Departe, în faţă, se zăreau zidurile înalte şi albe ale blocurilor. Am început să întîlnim femei cu sacoşe încărcate ; autotu-

risme purtînd lăzi pe portbagajul de pe acoperiș ; un șir de căruțe cu coviltir a trecut pe lîngă noi în pasul domol al cailor ; ne-a depășit un ins cu pălărie-moțească, ducînd în spinare o întreagă avere : o albie, un coș de nuiele și o desagă din care se ivea o cutie de șah frumos ornamentată. Totul arăta că ne apropiem de piața orașului. Cristea s-a întors spre noi :

— Prin cartierul ăsta nu prea au ce căuta burlaci ca voi. Aici nevestele își trimit bărbații cei gospodari să cumpere cartofi sau vișine pentru dulceață.

— Numai atîta ? s-a mirat Soare. N-ați auzit-o pe Cecilia cînd mă expediază cu lista-n mînă. Duminica trecută am defilat pe strada asta cărînd două mături, o sacoșă cu gogoșari și o rață vie.

— Prefer să rămîn burlac, a rîs Butnaru. Mersul după tîrguieli nu-i îndeletnicirea mea preferată.

— La momentul potrivit o să-ți modifici optica, nu te teme, a spus Cristea. De dragul armoniei în familie, sau din grijă pentru propria persoană, rezultatul e același. Nu sînt de acord cu oamenii care vin acasă și așteaptă să le așeze nevasta masa. Mai fac și mofturi : de ce nu-i sare, iar ai uitat de șervețele, supa e prea fierbinte. Pune mîna, omule, nevasta nu-i slugă. Dă cu aspiratorul, spală-ți farfuria, du-te după pîine. Mă uit la bietele femei cînd vin de la piață cu sacoșele încărcate. Iar domnul stă și citește ziarul, sau trage un pui de somn. Pe urmă se miră că apar neînțelegeri casnice. Am fost mai alaltăieri la școală, la ședința cu părinții. Doi bărbați în toată clasa. Restul — femei : mame sau bunici.

— Aveți copii așa mari ? l-am întrebat.

— Cel mare e-n clasa a doua, dar n-are importanță, problema e aceeași : de ce nu te duci tu și-o trimiți tot pe nevastă ? Vorbim de echitate, nu ? Ar trebui s-o aplicăm și în propria noastră familie, asta vreau să spun.

— Cînd îți iubești soția o și respecți, a intervenit Soare. Iar dacă o respecți, trebuie s-o și ajuți.

Butnaru s-a apropiat mai mult de ei, lăsîndu-mă o clipă singur, și mi-a spus peste umăr :

— Ia seama, prietene, ce discursuri frumoase. Iar în timpul ăsta ne îndreptăm în pas voios spre cîrciumă.

— Eu i-am spus Ceciliei că s-ar putea să întîrzii, s-a dezvinovățit Soare. Știam că mergem la poligon.

— Poligonul „Tismana", nu s-a lăsat Butnaru.

Într-adevăr, ridicînd privirea am văzut firma.

„Bufetul Tismana" avea în față un mic platou împrejmuit cu gărduț scund de fier, închipuind o terasă. Acolo erau trei mese vopsite în alb, lucind frumos în ploaia mărunță. L-am lăsat pe comandantul companiei să intre primul, apoi pe Soare. Sile m-a invitat cu un gest imperios:

— Hai, intră, doar vii pentru prima oară aici.

Înăuntru — fum și zgomot nelămurit de voci ; în lumina filtrată prin perdelele cam cenușii, am văzut cîțiva inși în picioare, lîngă tejgheaua zincată din dreapta încăperii, unde trebăluia un ins brunet, mustăcios, cu vesta neagră peste cămașa albă cu mînecile suflecate.

— Să trăiți, a salutat el peste capetele clienților. Cam rar pe la noi.

— Probleme, a spus locotenentul-major în chip de scuză. Ne dai și nouă cîte-o bere ?

— Mie o votcă, a spus Soare. Și-o sticlă de suc.

— Luați loc la masă, vă servesc imediat.

Ne-am așezat la masa pe care ne-o indicase cu o mișcare elocventă a bărbiei. Fața de masă avea în mijloc o pată mare și proaspătă de vin roșu. Responsabilul a venit după o clipă și a schimbat-o cu mișcări rapide.

— Vine fata cu comanda. Sper că v-a trecut supărarea, s-a adresat el parcă în treacăt lui Soare.

— Mi-a trecut de atunci.

— Și eu care veniserm să vă-mpac ! a rîs Cristea.

— N-a fost de fapt o ceartă, s-a apărat responsabilul netezind cu grijă fața de masă. Avea și dînsul dreptate, i-am turnat vodcă într-un pahar care mai avea apă-n el, nu-l scursese bine fata aia, după spălat. N-a fost cu intenție.

— Bine-nțeles, a încuviințat Soare. Am și uitat povestea.

O fată durdulie, în halat roșu cu garnituri albe, a adus pe o tavă sticle și pahare. Responsabilul a turnat berea, a pus vodca în fața lui Soare și ne-a urat petrecere bună.

— Băiat cumsecade, și-a recunoscut greșeala, a spus Cristea în chip de concluzie. Hai noroc, băieți. Traiane,

bine-ai venit în echipa noastră ! Acum ai înțeles ce sărbătorim ?

Am simțit că-mi ard urechile. Mă luase pe neașteptate. Îmi făcea, totuși, plăcere această mică petrecere de bun-venit.

— Vă mulțumesc, am spus. Gestul dumneavoastră mă emoționează. Înseamnă că m-ați adoptat, cum se zice. Și caut să merit asta.

— E mult pînă intri în ritm. Cu locotenentul Soare m-am ciorovăit destul pînă a-nțeles ce vreau de la el.

— Dar am înțeles pînă la urmă.

Zarva localului creștea. Ușa s-a deschis violent, a apărut o ceată de tineri, avînd în frunte un ins solid, mai în vîrstă, cu început de chelie. Purta o scurtă de piele cu multe catarame, peste un pulover maron cu gulerul rulat.

— S' trăiți, dom' inginer ! s-au auzit saluturi.

Omul și-a rotit privirea prin local, a indicat alor săi cu un gest poruncitor unde să se așeze, apoi a strigat responsabilului cu o voce puternică, puțin răgușită :

— Niște coniace pentru „vikingi" !

— Se poate să vorbiți, așa, dom' inginer ? i-a reproșat voios responsabilul.

— Eu vorbesc așa că am dreptul, doar îs tartorul lor. Dar să-l aud pe altul, și las' pe mine. O să dezvăț orașul de vorba asta, să se știe !

S-a apropiat de masa noastră :

— A, ce plăcere, colaboratorii noștri. Nu v-am mai văzut de mult. Să trăiți !

Cristea s-a ridicat să-l întîmpine :

— Să trăiți ! Vi-l prezint pe noul nostru coleg.

Inginerul avea o mînă lată ca o lopată, aspră și fierbinte. Și strîngea ca o menghină.

— Cam rar ieșiți prin lume, dragi tovarăși. Cînd mai facem ceva muncă patriotică ?

— Cînd o fi ordin.

— Ei, așa, la ordin ? O inițiativă, ceva, că nu prea avem forță de muncă. De ce să săpați tranșee și să le astupați la loc ? Mai bine o treabă utilă. Cît de curînd începem excavațiile pentru magazinul universal. Activitate obștească, înălțăm orașul.

— Nu vrem să vă facem concurență.

— Ei, crezi că ne supărăm ? Chiar dacă ne supărăm, ne trece, ca atunci, la A-unu. Ce e drept, e drept, ne-ați luat porumbul de pe foc. Armata-i altceva, mai multă disciplină, e și normal. La noi, la „vikingi", mai e și lipsuri, cum se zice.

— Luați un pahar cu noi ?

— Nu, că se supără echipa, le-am promis că dacă terminăm azi mutarea betonierelor dau o sticlă de coniac. Ziceam de lipsuri, să vezi ce chestie mai alaltăieri. Macaragiul a petrecut toată noaptea la o cumetrie și dimineața s-a suit pe macara înainte să vin eu. N-am mai apucat să-i fac instructajul ; mi-aș fi dat seama că-i parfumat. Așa, s-a suit acolo și a-nceput să lucreze în legea lui. Pe toate le făcea aiurea. Era să omoare doi oameni. Gata să le toarne-n cap bena cu mortar, nenorocitul. Doi inși, oameni cu familie, vă dați seama ? M-au trecut toate răcorile. Pe cînd la armată, dai ordin și gata. Vă convine să vă luați la-ntrecere cu noi.

— Nu-i vorba de întrecere, tovarășe inginer. Vrem și noi, efectiv, să dăm o mînă de ajutor. Avem cadre tinere, abia așteaptă să se mai facă blocuri, să-și aducă și ei familiile.

— Păi să vorbim cu primăria, să aranjeze cu tovarășul maior. E deputatul nostru, nu ?

— Bine-nțeles. Noi am răspuns totdeauna la apel.

— Sigur. Ei, mă duc la băieți. V-am reținut.

— Ne-a făcut plăcere, tovarășe inginer. Într-o zi să bem un pahar împreună.

— Vă stau la dispoziție oricînd, cu plăcere.

A plecat spre masa „vikingilor", strîngînd mîini în dreapta și-n stînga.

— Ciudat inginer, am comentat.

— A fost maistru, a terminat facultatea anul trecut, la fără frecvență. La treizeci și opt de ani să te-apuci de învățătură... Încăpățînat, un om care știe ce vrea. Se zice că totul a pornit de la o ceartă, a zis cineva o vorbă care l-a durut, și l-a pus la ambiție. V-arăt eu că pot să știu cît un inginer, și vreau să văd un inginer care știe să toarne beton armat ca mine ! Și a dat examen de admitere. De dimineață pînă seara pe șantier, pe urmă acasă,

vorba vine acasă, în baraca lui de pe şantier, ardea lumina pînă tîrziu. Şi a reuşit. Un pasionat.

— N-am înţeles povestea cu concurenţa.

— Ei, asta-l frămîntă. Anul trecut, consiliul popular a apelat la noi, să dăm o mînă de ajutor la construirea blocului. Se anunţa vreme rea, şi i-ar fi prins cu zidurile neacoperite. Primarul a făcut o aluzie, că sîntem oarecum beneficiari, ceea ce era adevărat. Momentul era nepotrivit, veneau recruţii, o parte din oameni erau plecaţi în concediu, la convocări, la examene, dar comandantul şi-a făcut el socoteala, blocul A-1 devenise obiectiv prioritar, aşa că hai acolo, cu oameni, cu unelte ; cum s-a luminat de ziuă, ne-am prezentat în faţa barăcii. Inginerul era făcut foc : cîţiva dintre zidarii lui se găsiseră tocmai atunci să culeagă via sau să-şi ia rînd la cazanul de ţuică. A trebuit să recunoască : în momentul ăla, nădejdea era-n noi.

— Cu vorba asta ne-a dat gata, a rîs Butnaru. Ne-am dat jos vestoanele, ne-am suflecat mînecile şi am pornit la treabă...

Locotenentul-major a zîmbit la această intervenţie, a întărit-o cu un gest din cap şi a continuat :

— E drept că nu eram străini de construcţii. Şi eu, şi Cioată, şi alţi cîţiva lucraserăm anii trecuţi la combinat, clădire mare, pe lîngă ea un bloculeţ ca ăsta era joacă de copii. Dar o construcţie e o construcţie, iar cînd se toarnă betoane, trebuie să umbli repede şi n-ai voie să întrerupi. Că s-a terminat programul, că s-a înnoptat, nu contează. Am lucrat pe rupte, căram cimentul, amestecam pietrişul şi apa, duceam mortarul sus pe schele — tot ce trebuie. Oamenii lui de la staţia de betoane — împuţinaţi şi ei, cum ţi-am zis — abia mai făceau faţă. Inginerul să-şi dea duhul, nu alta. Alerga de la schele la betonieră, iar noi, cum era gata mortarul săream cu roabele, cu găleţile, fuga sus, răsturnam în cofraje... Aproape de miezul nopţii, turnarea a fost gata. Am trimis oamenii să se odihnească. Pe mine m-a chemat în baraca lui şi m-a îmbiat cu un pahar. L-am refuzat. „Altă dată, tov. inginer ! Acuma dacă iau o singură înghiţitură adorm aici, pe scaun !" Eram obosit din cale-afară, n-aveam antrenament. El a băut o duşcă şi a-nceput să mi se destăinuie : că n-a păţit aşa ceva de cînd e el constructor, c-o să se răfuiască el cu cei care

lipsiseră tocmai acum, că dacă-i vorba pe-așa s-a zis cu acordul global... L-am potolit cum m-am priceput și eu. Dar e om dintr-o bucată și nu uită, precum vezi. În ziua aia, n-aș fi vrut să fiu în pielea lui !

— Mi-ar plăcea să iau parte la o asemenea ispravă. Mi se pare romantic, totuși, am mărturisit.

Locotenentul Soare s-a lăsat pe spătarul scaunului și a hohotit scurt :

— Ha-ha ! Romantic cînd îți povestește altul. Am avut febră musculară o săptămînă.

— E drept, am lucrat din răsputeri atunci, a adăugat Butnaru. Am mai fost și-n alte zile, dar parcă n-a fost niciodată cu oase rupte ca atunci.

— Începusem să ne adaptăm, a explicat Soare.

Responsabilul s-a ivit zîmbitor, îndatoritor, lîngă noi.

— Mai aducem un rînd ?

Cristea a făcut un semn cu degetul, un semn pe care-l văzusem într-un film cu Bruce Lee : nu. Un semn pe cît de discret, pe atît de hotărît. La cîteva mese mai încolo, inginerul cu oamenii lui abia încingeau petrecerea.

4.

După agitația și micile întîmplări ale unei zile obișnuite de muncă, venea seara. Serile erau destul de apăsătoare ; e drept, mă luam cu cititul, mă uitam la televizor, dar asta nu se poate așa, la infinit. Uneori mă cuprindea brusc o neliniște, o nerăbdare ; mă îmbrăcam și ieșeam pe stradă, făceam o tură-două prin centru, mă abăteam prin Crîng — parcul dintr-o margine a orașului, pe care toamna își punea tot mai mult pecetea — dar mă întorceam acasă la fel de nemulțumit ; îmi lipsea totuși ceva.

— Trăiești ca un sihastru, asta e, mi-a spus Butnaru într-o bună zi, pe cînd ieșeam de la popotă.

— Ce-ai vrea să fac ?

— Mai ieși și tu în lume, împrietenește-te cu vreo fată... Dacă stai și oftezi așa, ajungi la stenahorie.

Aveam momente cînd îmi făcea bine să mă compătimească cineva. Mă cuprindea un fel de milă călduță pentru mine însumi, pentru zilele care treceau. Mă simțeam atunci o mică ființă neajutorată, privind dintr-un colț zbuciumul lumii. Sile mă prinsese într-un asemenea moment de autocompătimire. Am încuviințat trist :

— Nu știu ce-i aia stenahorie, dar cred că ai dreptate. Uneori mă apucă disperarea. În școală era altceva : nu te simțeai singur nici o clipă.

— Ai răbdare, cu timpul o să-ți faci relații, o să legi cunoștințe. Pentru început, am o idee. Diseară sînt invitat la niște amici. O aniversare. Vino și tu.

Mi se părea puțin ridicol să fii dus așa, de mînă, dar o speranță vagă m-a determinat să accept.

Pentru o asemenea ocazie, mi-am pus costumul gri închis, singurul costum civil pe care-l aveam deocamdată ; hainele mai vechi îmi rămăseseră mici, iar altele noi nu avusesem timp să-mi fac. Pe cînd îmi legam cravata, încercam să-mi imaginez petrecerea. Aș fi dorit un living-room larg și luminat feeric, cu lume multă și zgomotoasă, femei în rochii lungi defilînd pe parchetul ca oglinda, purtînd în mînă o cupă de șampanie — imagine șablon rămasă de prin filme. În realitate, am luat prozaicul autobuz și ne-am dus „la blocuri", în partea de oraș care-mi rămăsese străină pînă acum. Sile m-a învîrtit pe aleile înguste, betonate, preschimbate în mici terenuri de fotbal, cu ghiozdane în loc de porți, am trecut pe sub o boltă de iederă agățată pe un grilaj de fier-beton subțire, sudat cu nădejde, și am intrat pe o ușă largă și scundă, plecînd capul involuntar, ca să nu mă lovesc de pragul de sus. Am urcat la primul etaj, Sile a sunat, ne-a deschis un ins tînăr și palid, în cămașă albă și cu cravată. Dinăuntru se auzea muzică. Am dat mîna cu tipul care a rostit un nume ininteligibil și am intrat. Sile i-a înmînat ceremonios o sticlă, ținînd-o de gît cu fundul în sus și desfăcînd cu mîna stîngă ambalajul :

— Ți-am adus un buchet de flori.

Tînărul a rîs și ne-a poftit în sufragerie. Încăperea era mobilată modest — o masă dată lîngă perete, încărcată cu farfurii și pahare, lîngă peretele opus vreo zece scaune, iar pe scaune ședeau trei fete și doi băieți în costum cu

cravată. Am dat mîna cu toți. Dintre fete, una mi-a atras atenția din prima clipă. Era înaltă, îmi trecea de umăr, avea părul castaniu tuns băiețește și ochii verzi subliniați cu fard de pleoape cenușiu, care-i făcea misterioși și pătrunzători : buzele senzuale ; nasul mic ; ajuns în fața ei mi-a zîmbit și am văzut că are o strungăreață care-i dădea un aer gingaș. Purta o bluză de culoarea fildeșului, largă, încheiată cu o sumedenie de nasturi mici ca niște perle ; cînd a dat mîna cu mine, a pus țigara pe scrumiera „LOTO-PRONO" aflată pe scaunul de lîngă ea. După ce și-a luat iar țigara, Sile a mutat scrumiera în altă parte și mi-a făcut semn să mă așez pe scaunul eliberat astfel. Se purta firesc Sile, ca la el acasă, pe fete le sărutase fugar pe obraz, ca pe vechi cunoștințe, iar cu băieții schimbase glume. Ni s-au oferit pahare cu vodcă, în timp ce magnetofonul uriaș, așezat de-a dreptul pe parchet, lîngă perete, revărsa o muzică energică, ceva între jaz și fanfară. Au mai apărut două fete, salutate cu voioșie de cei prezenți, care pentru mine aproape că încetaseră să mai existe, eclipsați de zîna cu ochi verzi aflată la cîțiva centimetri.

— S-a lăsat rece afară, am deschis vorba.

Ea și-a lăsat puțin capul pe umăr, întorcîndu-se spre mine ; i-am văzut iarăși strungăreața :

— Bine cel puțin că nu mai plouă. Cînd plouă, îmi vine totdeauna să plîng.

Vorbea tărăgănat, lungind cuvintele și articulînd fiecare sunet. Vorbă de om cultivat. Nu-mi venea să cred că, printr-un simplu joc al hazardului, mă aflam în preajma unei asemenea frumuseți. Ea a ridicat paharul într-un mic toast mut ; m-am grăbit s-o imit ; n-o scăpam nici o clipă din ochi, îngrămădind în minte tot felul de procedee prin care să-i devin agreabil. După ce-am golit păhărușul, m-am ridicat, i l-am luat și pe-al ei și le-am pus pe masă ; am aprins țigările, am ținut scrumiera „LOTO-PRONO" în palmă pentru amîndoi ; am servit-o cu sandvișuri, i-am povestit un film interpretînd, pentru ea, mici episoade.

— Ești în vervă, m-a lăudat Sile trecînd cu sticla și turnînd fiecăruia în pahar.

Stăpînul casei a pus o bandă cu „Tangouri de-altădată" și a stins o parte din becurile lustrei. Mi s-a părut firesc s-o invit pe fată la dans. Dansa ușor, legănîndu-se, într-o manieră „retro" care i se potrivea de minune. I-am spus-o.

— A, n-am prea des ocazia să dansez. Urbea asta mă sufocă. Nici un mijloc de distracție, doar din cînd în cînd aici, la domnul Gelu. În rest — la televizor și-atît.

— Există și o discotecă.

— Ce să caut acolo, să mă calc pe picioare cu proprii mei elevi ?

— Sînteți profesoară ? Arătați foarte tînără, n-aș fi crezut că...

— Ești drăguț, dar sînt imună la complimente, am douăzeci și cinci de ani. De doi ani mă lupt cu elevii de la liceul agrosilvic, unde predau româna ; le recomand lecturi suplimentare ; ei își copiază unul de la altul rezumatele, copiate la rîndul lor după prefețe, și viața merge înainte. În perioada tezelor, stau pînă la miezul nopții și corectez caiete, timpul trece mai ușor. Dar în rest... singurătate, plictiseală, și un gol în suflet. Pentru bărbați e mai simplu.

— De ce credeți asta ?

— Vrei să vorbim o veșnicie la plural ? Mă cheamă Hariteca, un nume pe care nu pot să-l sufăr.

— Pe mine Traian. Ai un alt nume care-ți place ?

— Cînd eram mică mi se spunea Tia.

— O să-ți spun și eu așa, am hotărît și cu ocazia asta am strîns-o mai aproape la piept.

În clipa aceea tangoul s-a terminat. Spre regretul meu și-al ei.

— Vine altul, a șoptit ea fără să dea semne că ar vrea să se depărteze vreun milimetru.

Am dansat așa, melodie după melodie, vorbind, fredonînd „Garufa" sau „Con tres palabras" și apropiindu-ne tot mai mult. Nici n-am băgat de seamă cînd s-a oprit muzica.

— Ei, porumbeilor, a strigat gazda. Dansați pe derularea benzii ?

Tia s-a strîmbat la el. I-am dat drumul și ea s-a repezit la masa de lîngă perete, de unde s-a întors cu două pahare cu votcă. Mi-a întins unul :

— Să bem pentru prietenie !

M-am supus, bucuros că se pricepuse să risipească stînjeneala pe care mi-o insuflase observația glumeață a amfitrionului.

— Singurătatea e o boală, i-am spus incercînd s-o fac pe filozoful. Oamenii ar trebui să se apropie mai mult, să se cunoască, să-și împărtășească gîndurile.

— Păcat că nu mai e moda scrisorilor. În secolul trecut apăreau romane întregi alcătuite din scrisori. Bunica păstrează și acum, într-o casetă căptușită cu satin roz, povestea ei de dragoste de la optsprezece ani. Cine mai scrie azi scrisori ? Progresul tehnic ucide, treptat, poezia.

— Sau o înlocuiește cu alta, am încercat să o combat. Ți-a cîntat vreodată cineva la telefon ? Asta nu se poate face prin scrisoare.

— Mă dau bătută, nu știam că am în față un partizan al electronicii.

— De fapt nu sînt. Mai degrabă mă atrage istoria. În fond literatura e tot o istorie. O istorie posibilă.

A ridicat din nou paharul, zîmbind :

— Mă bucur că ne-am cunoscut.

— Se pare că avem niște puncte comune.

— De acord.

— Ar trebui să le dezbatem mai în liniște.

— Întîi să mai dansăm. Ador dansul.

Am reluat dansul. Evident, de unde-l lăsasem. Adică de la apropierea aceea accentuată. În dragoste, ca și la război, atacul pornește de la poziția cea mai înaintată. Simțeam fruntea ei lipită de obrazul meu ; sub brațul drept, talia ei subțire, elastică.

— O seară fericită, i-am șoptit.

S-a uitat de jos în sus la mine, zîmbind. Am sărutat-o ușor pe obraz. S-a strîns mai tare la pieptul meu.

Cînd s-a terminat petrecerea, aproape de miezul nopții, am condus-o acasă, întrebîndu-mă ce-o să urmeze... În pauzele dintre dansuri băusem cîteva păhărele, cot la cot, dar efectul era diferit : eu eram melancolic, ea exuberantă ; vorbea tare ; noroc că locuia aproape, la două blocuri mai încolo. Mi-a arătat o clădire joasă, lată, cu geamuri mari întunecate.

— Aici îmi petrec viața : „Liceu, cimitir al tinereții mele", cum spune poetul. Mă refugiez în cărți, dar am uneori sentimentul că fac tot o treabă profesională. Citesc un roman și în loc să lăcrimez pentru soarta eroinei, mă pomenesc analizînd procedeele sintactice. Și viața trece. Am douăzeci și cinci de ani...

Am sărutat-o, consolator, sub pomul uriaș, ale cărui frunze rărite de toamnă filtrau lumina lunii.

— De m-ar vedea bieții mei elevi ! Sau bietul meu director ! Un tip uscat, parcă fără sentimente, un belfer de provincie cum o s-ajung și eu dacă destinul... Ei, uite c-am ajuns. Garsonieră proprietate personală, confort îmbunătățit, tata îmi trimite bani, dar ce folos ? Acuma liniște, să n-audă vecinii.

Am mers în vîrful picioarelor pe hol, am urcat scările cu pași de pisică, am așteptat-o să descuie. M-a tras înăuntru, a închis ușa, a încuiat-o fără zgomot, a aprins lumina în holișor și mi s-a atîrnat de gît. Respirația ei mirosea a alcool. Știa să te sărute, fata !

— Fac o cafea sau lăsăm pentru mai tîrziu ?

— Mai tîrziu, am hotărît bărbătește, în timp ce-i deschciam, nerăbdător, un nasture rotund ca o perlă.

Tia mi s-a părut în prima clipă un om deosebit ; o admiram pentru felul ei de a fi, puțin amar, totdeauna frust, vorbind despre viață cu o asprime pe care-am luat-o mai întîi drept forță sufletească. Vădea un ascuțit spirit de observație, se pricepea să portretizeze un om din cîteva cuvinte, să redea un dialog definitoriu pentru un caracter, să rezume o situație.

— Am venit aici ca suplinitoare, profesoara titulară se îmbolnăvise, ceva cu glandele, o grăsană care zîmbea mereu, n-o credeai capabilă de răutăți. Cînd s-a întors, a trebuit să-mi cedeze o parte din orele ei, a convins-o directorul adjunct, care mă cam plăcea. Pe urmă a început să mă ponegrească, eram singura necăsătorită, habar n-ai ce-nseamnă bîrfa în cancelarie, într-o biată recreație. Cînd avea vreo „fereastră" — oră liberă, dacă nu cunoști termenul — tricota lîngă sobă și ronțăia pe unul și pe altul cu zîmbetul ei blajin. O refulată, cred că nu și-a înșelat niciodată bărbatul, e și greu de închipuit, cu gabaritul ei...

Dar am învins-o. Singurul elev ajuns la olimpiada pe județ la română a fost dintr-o clasă de-a mea. E drept că n-aveam nici un merit în asta ; băiatul are o inteligență ieșită din comun, citește enorm, nu pierde vremea prin parcuri, cu fetele, nici nu-l ajută fizicul, e slab și palid, cînd îl vezi nu dai doi bani pe el. Și madam Slabu — ai observat că toți oamenii cu acest nume sînt grași ? — a trebuit să mai coboare nasul, ea care în toată cariera n-a lăsat nici un corijent și se mîndrește cu asta. Eu nu fac concesii, care nu știe îl ard, am băgat groaza în bieții copii...

— Foarte bine că ești exigentă.

— Aș, exigentă ! Pur și simplu mi-e ciudă, cînd predau o lecție mă consum, încerc să-i conving, le citesc pasaje și le dictez rezumate — și cînd văd că toate astea sînt zadarnice, și cîte-un băiat din fundul clasei se uită pe fereastră, îmi vine să-l scot din clasă. Mă răzbun și eu cum pot. Singura consolare.

La început nu m-a alarmat pesimismul ei, îl confundam cu fermitatea în judecarea oamenilor ; zîmbetul ei amar îl luam drept un simplu capriciu trecător ; o compătimeam pentru ghinionul ei — cînd o ascultai, trăgeai concluzia că avusese parte numai de împrejurări nefaste, de oameni inferiori și răi care-i marcaseră destinul. Cîteva săptămîni am trăit astfel — seară de seară în garsoniera confort sporit, ascultam discuri cu Edith Piaf, beam votcă și... ne iubeam. Pînă și îmbrățișările ei erau îndîrjite, punea în tot ce făcea un fel de patimă, parcă se răzbuna pe ceva sau pe cineva. Făcuse în cîteva rînduri aluzie la o mare dragoste eșuată pe neașteptate ; cîntecele de pe discuri, parcă alese anume, ca niște strigăte de durere, nu făceau decît să-i tălmăcească și totodată să-i întrețină starea de spirit. Asculta cu religiozitate, stînd turcește pe covor, lîngă picup, cu ochii pe jumătate închiși, trăgînd cu lăcomie din țigară sau ducînd la buze paharul. Mi se părea o ființă profundă, dar nefericită ; începusem s-o iubesc. Căutam să-i arăt și reversul lucrurilor — partea luminoasă, optimistă. Singurul ecou era zîmbetul acela amar, sceptic, neîncrezător. Către miezul nopții era amețită bine ; o convingeam cu greu să se ridice, să încuie ușa după mine. Uneori pierdeam și eu măsura la pahare ; oboseala se acumula, încet-încet, mă surprindeam privind

lumea prin ocheanul ei deformat, vedeam peste tot defecte şi puneam o doză de sarcasm în cele mai nevinovate observaţii.

De la o vreme — trecuse aproape o lună de cînd o cunoscusem — am început să mă gîndesc că am putea să ne căsătorim ; îmi plăcea tot mai mult şi socoteam că aş putea s-o dezobişnuiesc de petrecerile acelea triste, în doi, însoţite de cîntecele ca nişte strigăte de durere ; le-am fi putut înlocui cu excursii, cu întîlniri în grup, cu spectacole şi ieşiri la iarbă verde. Dar asta cerea timp şi putere de convingere ; în alte momente eram mai puţin optimist, mă cuprindea un soi de teamă : dacă n-aş izbuti s-o vindec, dacă Tia ar continua să bea votcă, să vadă lucrurile în negru şi să asculte cîntecele acelea, ce-aş face ? I-aş fi ţinut, probabil, companie, încercînd măcar să limitez proporţiile, şi-atunci ce s-ar fi ales de mine, de noi ?

A venit seara cînd m-am decis să-i prezint punctul meu de vedere. I-am spus că ar fi o soţie ideală, dac-ar renunţa la acest mod de viaţă ; că e păcat ca o femeie frumoasă şi inteligentă, un om superior, să-şi petreacă zilele în felul acesta ; că dorinţa mea cea mai vie ar fi să ne căsătorim, singurul obstacol fiind tocmai...

M-a ascultat posomorîtă, privindu-mă printre gene ; din cînd în cînd trăgea cîte-o înghiţitură ; la sfîrşit a ridicat fruntea :

— Uite, dragule, aş vrea să ne-nţelegem. Sînt destul de coaptă la minte ca să nu mă las dusă de mînă sau să ascult prelegeri despre cumpătare. Mi-a plăcut de tine, te-am acceptat, ne-am simţit bine împreună. Acuma spui că mă iubeşti. Dacă m-ai iubi cu adevărat, n-ai pune condiţii. M-ai suporta lîngă tine aşa cum sînt, cu defectele mele, cu năravurile mele.

— Dar înţelege că e spre binele tău. Dac-aş şti că-ţi pasă, ţi-aş aduce argumente de tipul : fumatul şi alcoolul favorizează apariţia ridurilor.

— Fleacuri. Dar hai să zicem că mă convingi cu articolele tale de ştiinţă popularizată. Să zicem că accept şi-ţi promit să termin cu astea. Dar dacă nu mă ţin de cuvînt ? Dacă *nu pot* să mă ţin de cuvînt ? Îmi place să trăiesc aşa. Poate că-i vorba de destin, sau de structură ; aşa am fost croită ; de ce ţii neapărat să mă schimb ? Vrei să devii pe-

dagogul meu ? Sau, mai degrabă, gardianul ? Prin ce metode vrei să mă constrîngi ? Ar însemna să ne transformăm viaţa într-un iad.

— Nu vorbi aşa, Tia, încearcă să fii raţională. Tu te temi de singurătate, ai găsit un remediu în asta. Sau ai trecut printr-un moment dificil în viaţă şi-ai căutat o compensaţie. În realitate, nu e nici remediu, nici compensaţie. Dar o să-ţi găseşti alte preocupări, alte bucurii, n-o să mai simţi nevoia „leacului" din pahar. Se poate trăi şi altfel, mai echilibrat şi mai util. Asta aş vrea să-ţi ofer : echilibrul. Şi bine-nţeles, dragostea. Pe care o ai de pe acum.

— Dragoste ! Mai degrabă compătimire. Mulţumesc, nu-mi trebuie. Vreau lîngă mine un bărbat, nu o infirmieră. Caută-ţi alt obiectiv pentru reeducare, nu te obosi cu mine. Hai să mai bem un pahar şi să punem punct acestei discuţii. E un subiect care începe să mă enerveze.

N-am pus punct. Am luat-o de la capăt, înşirîndu-i argumente, citînd exemple, inventînd cazuri. Zadarnic. Am golit pahare cu votcă şi cești cu cafea ; ne înfuriam cînd unul, cînd altul ; ridicam glasul, ne potoleam cu gîndul la vecinii din bloc ; reveneam la ton de şoaptă, de rugăminte — pînă tîrziu după miezul nopţii. Discuţia se învîrtea în acelaşi punct, nu izbuteam să înaintez cu nici un pas, argumentele mele se loveau de rezistenţa ei calmă, de scepticismul ei, de vechile ei dureri pe care le bănuiam doar. În cele din urmă m-am ridicat să plec. Ea m-a condus la uşă, cu ochii uscaţi, cu privirea neînduplecată.

— Totuşi a fost frumos, mi-a şoptit pe cînd eram în prag.

— A fost ? am întrebat în faţa uşii care se închidea.

Am mai rămas o clipă pe palier. Am auzit-o cum încuia uşa, ca de obicei. Ştiam că o aud pentru ultima oară.

Coborînd treptele, simţeam cum se învîrteşte scara cu mine. De oboseală ? De alcool ? Avusese vreun rost discuţia asta ? mă întrebam. Dar nu, trebuia să se dezlege odată lucrurile, nu mai mergea aşa, ar fi fost un act de laşitate din partea mea dacă mă complăceam în acest stil de viaţă, dacă-i ascundeam Tiei opiniile mele. Am fost totuşi cavaler faţă de ea, mă mîngîiam cu gîndul, în timp ce mergeam fără chef, aproape la întîmplare, mişcînd picioarele

automat, pe străzile pustii și întunecate la acea oră tîrzie. Mă salvasem măcar pe mine, dacă pe ea nu...

Cînd am intrat în casă, cu infinite precauții, am găsit o foaie de caiet înfiptă în clanța ușii : „Ești chemat urgent la unitate !" scria cu litere mari coana Lucica. Am simțit cum mă cuprinde un fior rece. Un exercițiu de alarmă, și eu nu fusesem găsit acasă ! M-am echipat clătinîndu-mă, lovindu-mă de mobile, probabil că abia acum mă ajunseseră paharele acelea băute încordat, fără plăcere. Cînd am ajuns la regiment, ostașii erau adunați, cu arme și măști și tot ce trebuia ; am trecut prin spatele formației, călcînd exagerat de țeapăn ca să nu mă împiedic prin întuneric. Locotenentul-major Cristea era în fața frontului, îi auzeam glasul făcînd apelul ; m-am dus la el, m-am prezentat regulamentar. S-a uitat, cu lanterna, la ceas :

— În ultima clipă ! Tot e bine, ne-am încadrat în barem. Du-te în cancelarie și controlează sigiliile la dulapuri.

M-am dus în cancelarie, mirat de acest ordin neobișnuit. La lumina lanternei am controlat sigiliile, erau intacte, firește. Cînd să ies iarăși pe ușă, a intrat Cristea.

— Stinge lumina aia odată. Știi doar cum e regula.

Am dat imediat curs ordinului. Cu bucurie. Nu mă simțeam deloc la-ndemînă să mă explic, să-i înfrunt privirile mustrătoare. În întuneric mi se părea mai simplu să dau socoteală. Căci trebuia să dau socoteală.

— Ce-i cu tine, Traiane ? În ce încurcătură te-ai vîrît ?

— Am fost invitat la...

— Lasă că știu. Am aflat, lumea vorbește. Nu zice nimeni să n-ai o prietenă, dar n-ai ales ce trebuia. *Persoana* și-a făcut deja renume în oraș... Bagă de seamă, nu glumi cu tine, cu viața ta. Plus serviciul. Comandantul a cerut de trei ori prezența. Nu-i plac lucruri de-astea. Nimănui nu-i plac.

— N-o să se mai întîmple. Pe cuvîntul meu. Am terminat cu ea.

— Mai bine. Rămîi aici pînă se dă încetarea.

— Vreau să merg la front, am replicat bățos.

— Zău ? Miroși a băutură, cum să apari așa în fața oamenilor ? Am raportat că ai venit, asta-i principalul deocamdată. Stai aici și meditează. La nevoie, te chem.

A urmat o jumătate de oră grea. Singur, în încăperea cu ferestrele camuflate, ciulind urechea ca să ghicesc ce e pe afară. Și gîndindu-mă la întîmplările din ultimele zile. Prin cap îmi treceau frînturi de cîntec : „Non, je ne regrette rien"... Nu, nu regretam nimic... O experiență, la urma urmei. Făcusem ce era firesc să fac, încercasem să mă apropii de cineva, încercasem să-l influențez în bine. Uite unde era salvatorul de suflete ! m-am ironizat în clipa următoare. Zi mai bine că-ți plăcea, era comod și fără obligații, o femeie frumoasă care te ține captiv în brațele ei și te face să uiți tot ce e-n jurul tău, și-ți toarnă în pahar, dar n-ai băgat de seamă că de fapt te ascundeai de tine între pereții garsonierei confort îmbunătățit !

Cînd s-a dat încetarea, am răsuflat ușurat. Cristea a intrat în cancelarie, împreună cu ceilalți. Au aprins lumina. Evitau să mă privească, să mă întrebe ce a fost. Și nici eu nu le-am dat explicații. Am plecat cu toții, fără să vorbim. Cristea cu Soare în față, după ei eu și Butnaru. Formația obișnuită. Cînd am ajuns în fața căminului ne-am oprit. Sile mi-a pus o mînă pe umăr :

— Nu fi amărît. Se poate întîmpla oricui. Bine că ai venit totuși în ultimul minut. Trebuia să-mi spui mie sau lui Soare unde te găsim la o adică...

— Oricum, e foarte neplăcut.

— Într-un fel mă simt și eu vinovat. Ar fi trebuit să-ți atrag atenția mai demult că nu e fata potrivită...

A salutat și a dispărut pe ușa mare, cu geamuri luminate a căminului.

— Iar o scol din somn pe Cecilia, a spus Soare încet.

— Bine că ai pe cine, i-am replicat.

Simțeam asupra mea privirea lui Cristea. Îmi revenisem de-a binelea ; mă simțeam lucid și trist. Am pornit cu Soare și Cristea mai departe, spre centru. Cristea m-a luat de braț :

— N-aș vrea să te dădăcesc...

— A fost o experiență... Știți că eram gata să mă însor cu ea ?

— Au mai încercat și alții. Fetele de felul ei au o anume fascinație, o atracție ciudată. Te simți dator să le ocrotești, să le ajuți și, în cele din urmă, te prăbușești și

tu. S-au mai văzut cazuri. O căsătorie pripită te marchează pentru toată viața. Ne-ai auzit vorbind de Dumitriu, și ți-am promis să-ți spun povestea lui. O poveste plină de tîlc. Dumitriu a terminat cu un an înaintea mea, l-am găsit aici cînd am venit. Acum doi ani — era comandantul companiei a treia — a fost promovat șef de stat-major la batalion. Ne-am bucurat cu toții. Un băiat formidabil, mare tactician, absolvise Academia cu zece pe linie. El pregătea hărțile pentru aplicații, ne dădea teme interesante, cuprindea dintr-o privire toate amănuntele terenului și găsea soluția cea mai bună. După ce l-au promovat, a urmat un curs de specializare, la București. Cînd s-a întors, mi-a spus într-o bună zi : „Știi că m-am însurat ?" „Vorbești serios ? Aveam pretenția că sîntem prieteni, de ce n-ai spus nimic ?" „Ceva rapid, dragoste la prima vedere, cum se zice prin romane." „Bucureșteancă ?" „Nu, e din județ, de-aici, urma și ea un curs la București". „Îți doresc multă fericire", i-am spus mirîndu-mă de banalitatea vorbelor, dar el a rîs amar : „Cu fericirea e o chestie, soția are un post bun la județ, nu vrea să renunțe..." „Cu timpul o s-o lămurești", am încercat să-l consolez, dar el a dat din cap cam cu scepticism, știa el ce știa. Pe urmă îl vedeam frămîntat, încruntat, evita să meargă cu noi cînd aveam vreo aniversare. Sîmbăta nu știa cum să scape, fuga după aprobare, și hai la tren. Într-o zi l-a și întrebat comandantul, era blocul gata și ei își băteau capul cu repartițiile : „Ce faci, nu te muți aici ?" „Dar nu sînt aici ?" a răspuns posomorît, și maiorul Stere cît e el de ferm, n-a mai scos o vorbă, de unde mi-am dat seama că era încurcătură serioasă. Într-o seară mi-a povestit mai amănunțit, mi-a arătat fotografia, o femeie frumoasă, pozată cam într-o parte, cu un deget pe obraz, ca artistele, niște umeri superbi și părul lung, era în rochie de seară cînd se pozase, și el mi-a spus că lucrează pe linie de cultură și artă. Unde s-o aduci, are și ea dreptate, să se înfunde aici și să predea gramatică la clasa a opta ? În altă seară mi-a vorbit despre casa ei, despre ficusul din hol, cît un copac adevărat, despre tablourile moștenite din familie, se trăgea din neamul Icsuleștilor, un nume oarecare care m-a lăsat rece, și el, mirat, indignat : „Cum, n-ai auzit de familia asta, au fost deputați,

miniștri, un savant care-a colaborat cu Racoviță ?" „A, da, i-am spus ca să nu-l jignesc, parcă-mi aduc aminte, am citit într-un almanah..." „Păi vezi ? O casă în care au stat trei generații, ea e singură la părinți, cum să plece ?" Am impresia că încerca să ne convingă nu pe noi, ci pe el însuși, își repeta pînă la saturație argumentele ei, încercînd să și le însușească, probabil că nevasta îl zorea, desigur, să ia o decizie. Mi-am dat cu părerea : „Ad-o aici, să vadă orașul, poate că-i place". „Crezi că n-am încercat ? Nici nu vrea s-audă : Ce-am eu cu tîrgușorul ăla unde nici nu oprește acceleratul, vorba lui Caragiale ?" Și vremea trecea, ne vedeam de-ale noastre, pe urmă am băgat de seamă că Dumitriu schimba vorba cînd încercam să fac vreo aluzie la subiectul ăsta ; femeia aia n-a călcat nici măcar o dată pe-aici, și ne-am fi descurcat noi, fii sigur, i-am fi făcut cunoștință cu nevestele noastre, am fi plimbat-o la Poarta Veche, am fi ieșit la pescuit de păstrăvi, sau la cabană, pe munte, să vadă că nu sîntem chiar așa de năpăstuiți. Nu voia și gata. O ținea una și bună să vină el acolo. Între timp se născuse copilul, lucrurile se complicaseră, probabil că ea îi reproșa ce fel de tată este cînd vine numai sîmbăta acasă, discuții nesfîrșite. În cele din urmă Dumitriu a cerut să plece. Comandantul a sărit în sus, cum să dai așa om din mînă ? L-a lămurit două ceasuri, i-a vorbit despre carieră și l-a sfătuit să caute altă soluție. Cînd a văzut că e inutil, l-a scos la raport la comandantul diviziei. Generalul i-a spus așa : „Omule, proba de foc a unei soții de ofițer e tocmai faptul că-și urmează soțul ; dacă nu vine cu dumneata înseamnă că nu te iubește. Uite, eu îți dau drumul, dar te previn că mîine or să apară alte dificultăți. E destul să cedezi o dată. Nu vreau să te jignesc, dar cred că nu-i o femeie potrivită pentru dumneata, dacă-ți pune asemenea condiții. Gîndește-te bine, să nu faci o prostie. Să-ți ratezi cariera pentru mofturile unei femei." „Nu-s mofturi, tovarășe general, ar fi zis Dumitriu, nu vreau să-mi ratez căsnicia..." „Și unde să te muți aici, în oraș ? N-avem nici o posibilitate..." „Există una : comandantul depozitului pleacă la Academie." „Dumnea'a, comandant de depozit ? Pentru asta ai învățat atita ? Noi te-am apreciat, te-am promovat în funcție, aveai în față

perspectiva..." „Insist, tovarășe general..." „Bine. Totuși, înainte de a lua hotărîrea, mai discută o dată cu soția și sîmbătă vii și-mi spui." Sîmbătă Dumitriu era primul la ușa generalului. Generalul s-a cam enervat, crezuse c-a reușit să-i deschidă ochii. Dumitriu îi dădea înainte și generalul a scos stiloul și-a aprobat raportul.

— După mine, a procedat just. Decît să distrugă fericirea omului...

— Stai să vezi cum e cu fericirea omului. Vine ordinul de mutare, Dumitriu își face bagajele, cumpără niște șampanie și ne invită în camera lui, eram vreo cinci inși mai apropiați, se laudă către noi cum a reușit să-și rezolve problema, pe urmă bem șampania, ne amintim întîmplările din regiment, ani de zile împreună, îți dai seama, și-odată-l vedem că începe să plîngă. S-a îmbătat săracul, ne-am zis între noi, dar el de colo : „Nu-s beat, fraților, dar mă gîndesc că mă despart de voi și-mi pare rău, mai ales că nu știu cum o să iasă toată chestia..." N-aveam de unde să știm cum stau lucrurile-n casa lui, dar vorba asta ne-a cam pus pe gînduri. Atunci, pe loc, l-am încurajat : „Lasă c-o să iasă bine !" Pe urmă am început cu glumele, i-am promis că-l vizităm acolo, la depozit, că ăia au iepuri de casă și vaci și ceva vie, o să faci burtă, băiete ! L-am dus cu mare alai la cursa de seară, voioși nevoie mare, dar la întoarcere nu mai rîdea nici unul, parcă veneam de la o înmormîntare, știi, îl iubeam cu toții pe băiatul ăsta...

— Și-acuma ce face ?

— Ce să facă ? Cu depozitul. Controlează să nu apară rugină pe undeva, schimbă gărzile, are grijă ca soldații să nu intre în incintă cu țigări și chibrituri. Ce știu sigur e că regimentul a pierdut un om de valoare. Uite-așa. Dar asta nu-i totul. Între timp, nevasta a intentat divorț... Așa că...

— Într-adevăr, neplăcută poveste, am spus. Să sperăm că nu toate căsătoriile au asemenea consecințe.

— Sigur. Depinde și de firea omului. Dumitriu ăsta e cam moale, e drept, singurul lui defect. A tot făcut concesii, știu eu ?

— Am înțeles tîlcul poveștii, dar fiți liniștit : nu mă mai întorc la fata aceea. Jumătate din noapte am stat de vorbă, ne-am certat, ne-am explicat și am hotărît amîndoi că n-are rost să continuăm.

— Bine că s-a terminat așa, a oftat Cristea. Viața e complicată...

Ne-am continuat drumul în tăcere pînă-n fața blocului A-1. Mi-am luat rămas bun de la ei și am pornit în grabă spre casă. Aveam mare nevoie de somn. Sau de singurătate.

5.

Povestea cu Tia — un duș rece peste entuziasmul meu de june candidat la însurătoare ; retrăiam golul din suflet pe care mi-l dăduse, cu trei luni în urmă, reacția neașteptată a Mirelei. Nu merită, îmi spuneam, te legi sufletește de cineva și de fiecare dată ai deziluzii, parcă-i un făcut !

Și mai era locotenentul Soare, răsucindu-mi, fără să vrea, fără măcar să știe, cuțitul în rană. Cecilia lui devenise un personaj obișnuit ; viața lui, preocupările, totul se lega de Cecilia. O invitație la un pahar, după o zi mai grea, punea în balanța refuzului umbra Ceciliei ; venea un teatru în turneu — o să se bucure Cecilia ; proiecta o excursie cu Cecilia, și tot Cecilia îi pregătea gustarea dovedind o fantezie inepuizabilă : sandvișuri ornate ca pentru o sindrofie, borcănele, șervețele, o solniță minusculă, fructe gata cojite. Eu și cu Butnaru îl mai ironizam, sub privirile îngăduitoare ale lui Cristea, dar era limpede că ironia venea din invidie.

— Burlacii ca voi n-au cum să prieapă deliciile traiului în doi, spunea Soare fără să se supere. N-aveți decît să încercați. Pînă una-alta, gustați și voi. Cecilia s-a obișnuit să vă ia în calcul...

Chiar cînd începea să se vaite — Cecilia avea mania curățeniei, îl punea aproape zilnic să folosească aspiratorul, iar sîmbăta îl vedeai ieșind mîndru pe ușa blocului, în trening, purtînd pe umăr un covor — compătimirea

noastră se combina, paradoxal, cu dorința secretă de a avea și noi pe cineva care să ne pună la treabă...

— Băiatule, nu mai merge de unul singur, mi-a declarat Butnaru într-o seară, pe cînd schimba ocheade cu o ospătăriță dolofană de la „Tismana". Avea dreptate maică-mea : de la o vreme omul trebuie să se adune la casa lui.

— Să-mi spui și mie cum ai de gînd să-ți cauți viitoarea tovarășă de viață.

— Apare singură, cînd nu te-aștepți, m-a asigurat el cu seninătate. Eu, unul, am răbdare. Și cred în' steaua mea norocoasă.

M-am strîmbat la el și am chemat-o pe muza lui dolofană :

— Plata, păpușă, că ne grăbim. Colegul meu și-a lăsat copiii singuri în casă.

Fata a făcut ochii mari și a scos repede bonierul din buzunarul de pe șold al uniformei. Acolo unde Sile avea obiceiul să-i strecoare o bancnotă de zece lei.

Ne-am despărțit la ușă, posaci, fără glumele obișnuite ; peste oraș se așternuse o ceață tristă, străzile erau aproape pustii, am grăbit pasul spre casă.

Cînd am intrat în sufragerie, am dat cu ochii de coana Lucica, tricotînd în fotoliu, cu ceașca de cafea alături.

— Bine că te mai văd pe-acasă, s-a bucurat ea. Mi se urîse în fiecare seară singură. Noroc cu televizorul.

— Domnul Niță tot n-a venit ?

— Păi cum ! La cazan e iarăși zor, se bagă tescovina, și el are răspundere, trebuie să urmărească ce se-ntîmplă. Mai lasă cîte unul să fiarbă și după ce s-a dus tăria, de te pomenești cu poșircă în damigene...

Am conversat cu ea cîteva minute, căutînd un motiv elegant să mă retrag între cărțile mele.

— Diseară e serialul istoric, mi-a amintit ea.

— Ah, uitasem.

— I-am spus și lui bărbatu-meu să vină mai devreme. Muncă și iar muncă. Mai trebuie și-un pic de destindere.

I-am dat dreptate și m-am grăbit să-mi îndeplinesc programul ; la ora telejurnalului m-am prezentat în sufragerie. În timp ce crainicul anunța știrile, am auzit

soneria de la poartă ; coana Lucica s-a ridicat enervată și a ieșit, rugîndu-mă din ușă :

— Cine-o fi ? Ai grijă, timpul probabil...

S-a întors după cîteva clipe ; vocea ei s-a suprapus peste a crainicului.

— Dar poftiți, nu deranjați deloc.

A deschis ușa introducînd un ins masiv, care-și lăsase încălțările și scurta în hol și se prezenta în șosete verzi, pantaloni de postav maron evazați, după moda de acum cîțiva ani, și un pulover tot maron, al cărui guler înalt părea că-i sprijină bărbia masivă, bine rasă.

— Bună seara, a spus el cu glas gros.

Coana Lucica s-a grăbit să facă prezentările :

— Domnul profesor Humă, vechi prieten ; domnul locotenent Drăgoescu, chiriașul nostru.

Ne-am strîns mîinile. Eram bucuros să-l cunosc în persoană pe profesor.

— Mi s-a ars televizorul tocmai acum, s-a scuzat el.

— Se-ntîmplă, l-am consolat cu un ochi la ecran. Vă rog să luați loc.

— Țineam mult să văd serialul. Am un aparat vechi, cu lămpi, te lasă cînd ți-e lumea mai dragă. Am tot zis că-l schimb, dar cum se întîmplă, nu te înduri să te desparți de un lucru după atîția ani.

Pe ecran a apărut un portavion. Crainicul tocmai condamna manevrele militare, cînd profesorul s-a pornit iar :

— Și exact acum o săptămînă l-am dus la meșter. Un ciubucar, treabă de mîntuială, dar bani știe să ia.

O să citesc știrea în ziar, m-am consolat, pe cînd crainicul a început să descrie o descoperire arheologică recentă.

— Poftim, a comentat profesorul Humă. Și mai zic unii că istoria și-a spus ultimul cuvînt. Nu e adevărat. O mulțime de lucruri au rămas încă neelucidate ; mai sînt enigme, mai persistă semne de întrebare...

Presimțind că e vorba de o discuție pasionantă, coana Lucica s-a dat mai aproape de televizor, să asculte buletinul meteo, apoi a închis sonorul și s-a apropiat de profesor :

— Să vă fac un ceai ? Sau preferați o vișinată ?

— Vă mulțumesc, vișinată în nici un caz, că mai am de lucru.

— Atunci... un ceai. Apa e deja fierbinte.

A dispărut la bucătărie. Profesorul Humă s-a așezat mai bine pe scaunul care a trosnit îngrijorător.

— Lucrați ceva important, pregătiți un studiu ? l-am întrebat.

— Da de unde ! Corectez extemporalele de la clasa a noua.

— Am auzit că vă ocupați de arheologie.

— Ei, încerc și eu. Am făcut niște săpături, am găsit cîte ceva, am scris ici și colo, dar e greu să-ți impui punctul de vedere. Toți așteaptă să vii cu descoperiri spectaculoase, cu revelații. Dar știința progresează și prin pași modești, nu numai prin salturi.

— Fără-ndoială, am întărit această afirmație justă.

— Cu chiu cu vai l-am convins pe un prieten de la muzeul județean să dea o raită pe-aici. Pentru ei reprezentăm o zonă secundară.

— Și totuși, dacă aveți probe că Perodava se află într-adevăr aici...

— Da, Perodava... a murmurat el, apoi s-a uitat cu atenție la mine : De unde știi de Perodava, tovarășe locotenent ? Numele ăsta îl cunosc doar cîțiva inși. Nici nu știm dacă este exact, așa l-am citit noi pe un fragment de piatră funerară ; putea să fie Berodava, lipsește un colț din piatra aceea. Acum doi ani, la o sesiune interjudețeană a muzeelor, am prezentat această ipoteză, dar a trecut neobservată.

— Profesorul meu de istorie a fost și el la acea sesiune și ne-a povestit despre descoperirea dumneavoastră. Aveam un cerc de istorie în școală, eram cîțiva pasionați...

— Și ? V-ați lăsat ?

— Au rămas alții după noi.

— Dar dumneata, personal, ai părăsit această pasiune ?

M-am gîndit la teancul de cărți cu fișii înguste de hîrtie marcînd paginile care mă interesau mai mult ; la mica colecție de ilustrate cu cetăți și monumente, la albumul cu schițele satelor fortificate pe care-l prezentasem profesorului de tactică. Ce departe erau toate acestea !

— Știți cum se întîmplă, m-am justificat. Termini școala, încep preocupările de serviciu, te absorb alte probleme...

— Păcat. Am aici, în oraș, cîțiva foști elevi care continuă să activeze, chiar dacă nu mai sînt la liceu. Vara trecută am ieșit la lucrări practice cu cercul de istorie. N-am prea avut noroc. Cei de la I.A.S. au sărit că le stricăm terenul pentru puieți, un inspector de la județ mi-a cerut să-mi rad barba înainte de începerea anului școlar, iar părinții elevilor m-au somat să nu le mai sucesc mințile copiilor cu fantasmagorii. Pe urmă miliția a depistat niște căutători de comori sus, pe deal. Mi s-a cerut ca pentru moment să întrerup excursiile de studii și uite-așa : din toată arheologia mea s-a ales praful.

— Înțeleg. Dar nu cred că v-ați dat bătut. E vorba de un lucru foarte important, după cîte știu. Dacă Perodava există, ea trebuie găsită, cu orice preț. Desigur, îmi dau seama că trebuie învinse niște rezistențe. O idee îndrăzneață se impune cu greu.

— Discutați filozofie, ne-a certat blînd coana Lucica, revenind cu o tavă, și uite ce fată frumoasă e la televizor.

Am ridicat ochii. Pe ecran o cîntăreață cam durdulie, cu părul numai zulufi, își etala dantura superbă într-un cîntec deocamdată neauzit.

— Frumoasă fată, a confirmat automat profesorul, iritat de întrerupere. Uite, domnule, care-i ipoteza mea. Perodava exista aici, pe locurile astea, încă înainte de a se construi castrul roman. Dumneata ești militar și-ai să înțelegi mai bine. Avea o poziție ideală, ca un fel de avanpost, rolul ei era să împiedice accesul spre interior. Dacă luăm în calcul strategia tradițională a geto-dacilor...

— Apărarea în munți, am completat.

— Întocmai. Existau multe asemenea cetăți în zona subcarpatică ; multe localizate cu certitudine ; prezența lor explică, de altfel, și eșecurile romanilor. Ani de zile s-au străduit să găsească o cale ușoară spre inima țării. În cele din urmă, cînd l-au învins pe Decebal și au invadat teritoriul Daciei, au instalat garnizoane în aceste cetăți, le-au întărit și au ținut piept, la rîndul lor, triburilor năvălitoare. Nu e logic ?

— Din punct de vedere militar, cred că așa stau lucrurile. Și acum, după aproape două mii de ani, trecătoarea are importanță. În primul război mondial aici s-au dus lupte grele. Cu atît mai mult în antichitate, cu tehnica de

ătunci, o asemenea cetate era un obstacol de netrecut. Dacii nu erau niște cuceritori, nu urmăreau expansiunea ; în schimb, știau să-și apere pămîntul și nu se dădeau în lături de la sacrificii pentru asta. Ca dovadă, au cerut ingineri romanilor, cu zeci de ani înainte de războaiele lui Traian.

— Asta e ! s-a entuziasmat profesorul. Cam așa am judecat și eu, cînd am făcut planul săpăturilor. Cetatea dacică a fost pe undeva pe-aici ; sînt convins că urmele ei există doar la cîțiva metri sub pămînt. Undeva, în perimetrul acesta, sprijinindu-se pe cotul rîului... Dar pînă nu cauți, nu găsești. Acum înțelegi obsesia mea ?

— Cred că nu e o simplă obsesie. Sînt multe posibilități ca ipoteza să se confirme. Ar fi un lucru minunat, orașul ar căpăta importanță istorică, s-ar putea iniția un mic muzeu...

— Sau măcar o expoziție permanentă. Am încercat, mi s-a spus că deocamdată nu sînt destule elemente. Dar să dau la iveală un singur metru din zidul cetății, și-atunci să vezi elemente...

Se înroșise la față, vorbea întretăiat, ca după o alergare lungă.

— Iartă-mă, a rîs el. Niciodată nu pot să discut cu calm despre acest subiect. Poate tocmai de asta unii s-au grăbit să mă eticheteze : un fantezist, un fanatic. Îmi dau seama ce-i în mintea lor : cum îndrăznește un profesoraș de provincie să aibă o părere proprie ? Ca Miroiu ăla care-o făcea pe astronomul și susținea că a descoperit o stea.

— Provincia de azi arată altfel, sînt toate șansele ca...

— De unde nu știu eu că vatra veche a orașului nu se află tocmai pe niște straturi vechi de cultură ? m-a întrerupt el înfierbîntîndu-se iarăși. Am luat planul orașului. „Poarta veche", cartierul dinspre munte, e un fel de fortăreață naturală. Din trei laturi e apărat de munți : lipește zidul, în dreptul rîului, și gata cetatea. Acum înțelegi ?

— Încă nu cunosc bine locurile, am mărturisit. Dar cred că dacă s-ar face săpături...

— Asta e. Îmi trebuie cîțiva oameni pricepuți și inimoși, care să înțeleagă semnificația unui ciob sau a unui

vîrf de suliță ce stă de două mii de ani sub pămînt... Să reconstituim istoria antică a orașului, dacă ea există. Merită să te bați pentru un lucru ca ăsta, nu-i așa ?

— Sînt convins.

— Vezi, tovarășe locotenent, nu toată lumea gîndește așa. Oamenii sînt preocupați, au treburile lor, au sarcini imediate, nu sînt dispuși să asculte o demonstrație de felul acesta.

— Eu unul, sînt dispus. Păcat că n-am nici o putere să vă ajut.

— Deocamdată e destul că ai încredere, a spus profesorul. Mulți se îndoiesc ; caută să mă descurajeze. Dac-ar avea încredere, ne-ar da o mînă de ajutor, ar trimite niște specialiști, s-ar mișca lucrurile din loc. În străinătate apar tot felul de teorii, bazate pe hărți măsluite, se fac afirmații ridicole, lipsite de orice temei. Diverși pseudoistorici susțin că pe aici nu erau decît niște cete de păstori care colindau de colo-colo, în căutarea pășunilor. Dar cine s-a bătut trei secole la rînd cu celții ? Cine i-a ținut în loc în Ialomița, la Tulcea, în Năsăud și nu le-a îngăduit să se răspîndească pe tot cuprinsul Daciei ? Cine a oprit popoarele migratoare ? Retragerea aureliană, ei și ? Putea să plece un popor întreg ? Imposibil. Așa ceva nu s-a întîmplat niciodată în istoria universală. Adevărul nostru este simplu și de netăgăduit, iar studierea vechilor cetăți și așezări n-ar face decît să-l întărească.

Imaginația mi s-a aprins deodată. Mă vedeam săpînd la temelia vechilor ziduri din piatră șlefuită de vreme, ridicînd triumfător un vîrf de lance : „Am găsit !" Pe urmă febra căutărilor, metru cu metru, specialiști cărunți aprobînd cu gravitate : „Da, asta-i o dovadă certă !" Și de ce nu ? — interviuri, faima urbei noastre, bucuria de a fi contribuit la progresul științei...

— Tovarășe profesor, îmi pare rău că nu ne-am întîlnit mai înainte. Sînt de vreo două luni aici, am venit cu gîndul să mă ocup serios de istorie, să particip la cercetări, dar n-am făcut mare lucru pînă acum. Nici măcar o simplă vizită la Cetate.

— Cetatea-mănăstire e o ctitorie mult mai recentă, există inscripții din secolul cincisprezece. Aici e vorba de lucruri mult mai vechi. Cetatea daco-romană era mai în-

tinsă, cuprindea nu numai o fortificație, ci și locuințe, ateliere, vetre de topit metalul. Avem dovezi că în munți se extrăgea minereu de fier ; unde se prelucra minereul ? În general, aceste centre de prelucrare se aflau în apropierea minelor, iar Perodava ar fi fost locul cel mai propice. Dovezile trebuie să fie aici, dar n-au fost încă scoase la iveală.

— Începe serialul, ne-a vestit coana Lucica și a dat iarăși glas televizorului.

Într-o clipă am fost purtați cu șapte sute de ani în urmă, în plin ev mediu. Cavaleri, o domniță blondă, intriganți, păduri de sulițe, o cetate fascinantă și, peste toate, comentariul competent al profesorului care sublinia un detaliu, lămurea un personaj sau compara faptele din film cu adevărul documentelor.

— Ai zice că agresiunea a fost o permanență a istoriei, a spus el la sfîrșitul filmului.

— Și, în aceeași măsură, lupta pentru libertate.

— Una o aduce pe cealaltă. Un popor aflat pe pămîntul lui trebuie să reziste, să se apere ; veghea și lupta devin pentru el vitale. Mă gîndesc iarăși la strămoșii noștri ; cîte n-au trecut peste ei ! Dar au rezistat, s-au agățat de acest pămînt și nu l-au dat nimănui... S-a întrerupt cu un zîmbet vinovat. Mă exprim poate cam pretențios, dar m-am deprins așa. De la catedră trebuie să le imprimi copiilor un mod de a gîndi. Nu e destul să prezinți faptul istoric nud ; trebuie să-i ajuți să-l interpreteze, să-l înțeleagă.

— Același lucru îl facem și noi, vorbind ostașilor. O lecție de istorie nu comunică numai cunoștințe, ci și sentimente.

— Eu plîngeam de fiecare dată cînd citeam „Mama lui Ștefan cel Mare", a intervenit coana Lucica.

Profesorul Humă s-a întors brusc spre ea :

— Aveți dreptate. Cei vechi știau foarte bine să vorbească deopotrivă minții și sufletului. O lecție e mai ușor de înțeles cînd îi aduci în sprijin o imagine : o povestire, un tablou, un cîntec. Iar dacă vii și cu un obiect care să evoce epoca, modul de viață al oamenilor de atunci, cîștigul este și mai mare.

— O cauză care merită eforturi oricît de mari.

— Așa e, a încuviințat ridicîndu-se. Ei, am abuzat de ospitalitatea dumneavoastră.

— Dimpotrivă, ne-a făcut plăcere, l-a contrazis cu amabilitate coana Lucica.

— Sper să mai stăm de vorbă, tovarășe locotenent. Îmi pare bine că te-am cunoscut. Aici nu prea am aliați. Doar cu amicul meu de la Casa armatei ne mai încurajăm ..

— Socotiți-mă și pe mine între aliații dumneavoastră, i-am spus cu entuziasm.

A doua zi am căutat prilejul să-i povestesc lui Butnaru despre întîlnirea cu profesorul Humă. Am început discuția la masă, în așteptarea desertului :

— Există și lucruri mai importante pe lume decît să visezi zîne blonde și brunete.

— Cee vorbești ? a spus el tărăgănînd ironic cuvintele. Iată-te și filozof. Eșecurile sentimentale au stimulat totdeauna marile spirite. Fiecare amor pierdut zămislește o maximă profundă.

— Termină cu prostiile.

— Păi nu-i așa ? Suferințele în dragoste au stat la baza unor capodopere. Tristan și Isolda, Romeo și Julieta — tragedii în stare pură. Nicăieri un *happy-end*, o nuntă, niscaiva copii. Creatorii basmelor noastre sînt mai optimiști : final tipic — și au trăit fericiți pînă la adînci bătrînețe. Dragoste sănătoasă și banală, fără subtilități. Idilele complicate sînt primejdioase, te transformă lesne în victimă.

— Unde-ai citit toate astea ?

— Sînt judecăți personale, dacă te interesează.

— N-aș fi crezut, am spus cu ironie prietenească.

— Afirmația ta mă rănește, mi-a răspuns pe același ton, intrînd în joc. În ciuda aparențelor, mai și gîndesc cîteodată. Sau credeai că deții monopolul acestei nobile îndeletniciri ?

Între timp se apropiase de noi tovarășa Sărățean, ospătara, cu pieptul ei mare strîns în halatul alb și scrobit, zîmbitoare, aducîndu-ne felul trei.

— Clătite, a spus cu extaz Butnaru.

Tovarășa Sărățean a luat act de entuziasmul lui și s-a depărtat mulțumită. Era momentul să reiau atacul :

— Aşadar, există şi lucruri mai importante pe lume decît...

— Am mai auzit asta, m-a întrerupt el. Deci la punctul doi. Ce-mi oferi pentru lărgirea bietului meu orizont limitat ? Cu ce intenţionezi să-mi înlocuieşti banalele preocupări erotice ?

— Cu istoria, i-am spus scurt şi hotărît, căsăpind expert o clăfită.

— Asta da, a spus el clătinînd mărunt din cap. Dar asta cere timp. Şi... un punct de plecare.

— Nu mi-ai spus nimic despre cercul arheologic de la Casa armatei.

— Mea culpa, prietene. În ultimele săptămîni m-a preocupat mult mai mult cercul bunilor trăgători din plutonul meu. Dacă vrei, putem da o raită pe acolo. Dar cum de ţi-a venit ideea ?

— Am discutat aseară cu un anume profesor Humă. M-a fascinat pasiunea cu care-şi susţine ideea despre cetatea antică. Dacă această idee cîştigă adepţi, lucrurile încep să arate altfel. Şi pentru noi, şi pentru oraş, vreau să spun. Profesorul susţine o teorie destul de interesantă...

— Nu e numai teorie. Probabil că nu ţi-a spus despre ţăranul care săpînd în grădină a găsit un pumn de monede de argint, de-a venit tot satul şi i-a scormonit pămîntul palmă cu palmă. Un mic tezaur de pe vremea lui Radu cel Frumos. Şi ce-o mai fi pe sub pămîntul ăsta.

Rămăseserăm numai noi doi în sala de mese ; de la bucătărie se auzeau, vag, glasuri ridicate şi zgomot de vase. Mi-am pironit privirea pe fereastra gri, cu gîndul la o echipă neobosită şi dibace, mişunînd printre pietrele străvechi, scormonind cu răbdare pulberea seculară şi năvălind, la strigătul victorios al unuia, să vadă un sipet cu acele lucruri mărunte şi strălucitoare — monede, cercei, o pafta sau o tavă de aur — care fac deliciul cercetătorilor şi fala muzeelor.

— Să mergem, mi-a spus cu importanţă.

S-a ridicat cu un gest atît de decis, încît aş fi zis că porneşte direct spre şanţul cetăţii, unde comori ascunse abia aşteptau să fie scoase la lumină. Dar el s-a îndreptat tacticos spre cuier, şi-a luat cascheta şi mantaua, s-a îmbrăcat dichisindu-se în oglindă.

Casa armatei era o căsuță cochetă, cu un foișor cu coloane, cu cercevelele ferestrelor vopsite în vișiniu și o curticică plină de tufe mari de trandafiri. Floarea la modă în orașul ăsta. Urcînd scările, ne-am încrucișat cu două fetișcane în costum de balet care-au dispărut chicotind pe o ușă de unde se auzea un pian cu o melodie simplă și o voce feminină comandînd strident : „Un, doi, sus ! Mai sus !" În holul răcoros și cam întunecat, cîteva panouri cu fotografii mari, colorate. S-a deschis o ușă, în stînga, și-a apărut un căpitan mărunțel, cu ochelari, care s-a îndreptat cu brațele deschise spre noi :

— Ei, tînăra generație, cam rar pe la noi, a spus el dînd mîna cu Butnaru.

L-am salutat, m-am prezentat și eu.

— Poftiți în birou, ne-a invitat el.

— Am venit să mai vedem ce-i aici, a spus Butnaru intrînd în biroul luminos, cu mobilă modernă.

— Era și timpul, tocmai mă întrebam : tinerii ofițeri, ce-or fi făcînd ei în timpul liber de nu dau pe-aici ?

— Nu prea avem timp liber.

— Dar luați loc, sper că nu sînteți prea grăbiți.

Ne-am așezat în fotoliile cubiste ; căpitanul a ocolit biroul, s-a așezat în scaunul frumos, cu sculpturi discrete.

— Măcar la filme sau la spectacolul formației de estradă...

— La film am mai fost, a spus Butnaru. Cît despre formația de estradă...

A lăsat fraza la jumătate. Șeful Casei armatei a încuviințat din cap amărît :

— Critica e justă. Unde mai e echipa de anul trecut ! Profesioniști, nu alta, aveam curaj să joc și-o operetă. Locul doi la faza județeană, cu posibilitățile noastre e ceva, nu ? Și mă pomenesc acuma, cînd îmi băteam capul cu repertoriul, că tovarășa Sărățean nu mai vine la repetiții.

— Sărățean a noastră ? m-am mirat.

— Exact, tovarășa Sărățean de la popotă. Și recitatoare, și cîntăreață de populară, bună și la dansuri. O comoară pentru noi. Nu vine azi, nu vine mîine, m-am dus la ea acasă, într-o după-amiază. Nici nu știam unde stă, știam numai blocul, și mai știam că-l găsesc și pe soțul ei

acasă, ba chiar de el am întrebat întîi, că aici e orașul mic și-ți ies vorbe imediat. Omul m-a invitat în casă, a scos sticla cu pălincă, iar pe ea a trimis-o la bucătărie, dar eu de ea aveam nevoie. Am vrut s-o opresc, dar el de colo : „Lasă, tovarășe căpitan, să stăm de vorbă ca-ntre bărbați". Și toarnă pălincă în pahar, noroc-noroc, tare-a dracului, parcă beam benzină, și eu cu ulcerul meu... Dar, mă rog, în interesul serviciului, individul lucrează la pădure și pe tipii ca el trebuie să știi cum să-i abordezi. Și-i spun : „Frumoasă casă, se vede că-i bine gospodărită". "Păi da, zice el, mîna de femeie se cunoaște, ce-nseamnă să aibă timp să le dichisească, vine de la slujbă și se-apucă de treabă..." Eu mă fac că nu pricep, mai trag o dușcă și-l iau așa, cu diplomație : „Tovărășele, ai o soție minunată. Cred că ești mîndru de ea ; și gospodină, și artistă, singura din oraș care-a primit diplomă individuală la faza pe județ". Diplomația mea n-a fost bună de nimic. Omul a dat dușcă paharul, și-a dres glasul și mi-a spus neted : „Uite, tovarășe căpitan, care-i povestea, mie-mi trebuie nevastă, nu artistă. Știu eu de ce-ai venit, dar ai venit degeaba !". „Păi cum așa, tocmai acum cînd am găsit o piesă de i se potrivește ca o mănușă, un rol de zile mari, mă jur că ajunge în faza republicană !" „Asta-i lipsea, zice el, faza republicană ! Să-și vadă de serviciu și de casă, atît !" Uite-așa i-am băut palinca omului fără s-ajung la un rezultat. Și mai spun unii că munca asta culturală e floare la ureche ! Săptămîna viitoare îl atac din nou. Fără interpretă principală sînt absolut în aer.

— Da, a spus Butnaru, păcat, am văzut-o și eu jucînd, are talent. De fapt, noi am venit pentru cercul de arheologie. Locotenentul Drăgoescu e pasionat de istorie, m-am gîndit să vi-l prezint...

— Ați picat la momentul potrivit, sîntem pe cale să dăm o lovitură scepticilor. Abia aștept să-ncepem, în primăvară, cercetările. Vreau să vă demonstrez teoria mea.

S-a ridicat brusc de pe scaun și a început să vorbească repede, deschizînd sertare, alergînd la dulapul din colț, căutînd chei, cotrobăind, trîntind capace, înșirînd pe masă fotografii, cioburi, o schemă pe hîrtie de calc.

— E vorba de Perodava, desigur. Pînă acum s-a cercetat sus, pe deal. Dar, după cum susține profesorul Humă,

perimetrul cetății era mai mare. Cel puțin pînă la rîu, nu-i așa ? În zona aia zidul nu există, dar uite-aici un extras dintr-un act de donație : un negustor din secolul șaptesprezece care lasă fiului său casele de peste rîu și prăvălia din zidul cetății. Așadar, zidul exista și pe acolo unde nu-l mai vedem noi azi, și-am început să-mi pun întrebări. Cum vine asta, mă gîndeam, s-o fi schimbat albia rîului ? Uite poza, aici apa face o cotitură bruscă și dedesubt sînt pietre, dar de unde pietre, cînd tot dealul e din rocă sedimentară ? Asta m-a pus pe drumul cel bun : cotul rîului nu putea fi decît... ați ghicit, nu ? Ce părere ai, tovarășe locotenent ?

— Păi... am zis cam nedumerit. S-ar putea presupune că...

— Exact așa am gîndit și eu : rîul a fost deviat de dărîmăturile zidului, pietrele au silit apa să-și sape drum pe alături. deci obstacolul din cotul apei este un fragment din zidul cetății, care s-a prăbușit după secolul șaptesprezece, dacă luăm de bun actul negustorului ăluia. Și-acum fiți atenți : săpînd alături de albia rîului. perpendicular pe firul apei. vom avea o secțiune în zidul de incintă. Uite schema aici.

— Formidabil ! s-a mirat Butnaru, este foarte logic, ați intuit perfect lucrurile...

— Intuit ? ! În istorie nu te crede nimeni numai pe intuiție. Uite, dragii mei, vreau să vă arăt ceva ce n-ați văzut niciodată. Un obiect pe care nu l-am arătat nimănui pînă acum.

A deschis iarăși fișetul, a pipăit orbește pocnind cu palma hîrtiile de pe masă, pînă a descoperit cheile ; a ales una, a deschis dulăpiorul de sus, s-a întors spre noi și ne-a explicat :

— Îl țin la secret, înțelegeți.

A scos de acolo un ciob negru, cu un vag desen cenușiu pe o latură și l-a depus cu religiozitate în mijlocul mesei, deasupra schiței care acum părea a-și fi pierdut orice însemnătate în ochii lui.

— Ei ? a exclamat triumfător. De asta ce mai ziceți ?

— Ceramică dacică. am îngînat nesigur.

— Exact. Ești al meu, locotenente, văd că te pricepi.

— Păi în orice muzeu există așa ceva. Am văzut și vase întregi, reconstituite.

Șeful Casei armatei a rîs în cascadă, ca la operă :

— Ha-ha-ha ! Or fi, dar nu sînt de unde l-am luat eu pe-ăsta. Știți de unde ? A făcut o pauză retorică, fără să aștepte vreun răspuns, ci doar dorind să mărească efectul declarației următoare : De la cinci sute de metri de aici ! Da, nu vă mirați. Chiar din apa rîului. În primăvara trecută, cînd a dat o căldură bruscă, s-a topit zăpada și a venit apa mare. Un șuvoi tulbure, cu buturugi și crengi, de ziceai că înecă tot. Pe urmă apele s-au liniștit, rîul și-a văzut de treaba lui, a devenit iar limpede. Mă tot învîrteam pe acolo, pe lîngă podeț. Am observat că viitura spălase mîlul depus, rămăseseră pe fund doar pietrele. Și printre pietre... a arătat cu un gest solemn spre modestul ciob negru de pe masă.

— Nu l-ați predat ?

— Sînteți primii oameni care-l vedeți.

— Poate s-a nimerit întîmplător acolo.

— Acuma înțelegeți de ce nu l-am predat. Mi-e teamă de neîncrederea oamenilor. Dacă duci un lucru ca ăsta și ei nu te cred, poți veni după aceea cu alte o sută de dovezi, n-au să-ți mai dea atenție. Așa că m-am hotărît să duc mai multe deodată. Să fiu blindat cu argumente. Atunci nu mai au încotro.

L-am privit pe furiș. Era aprins la față, ochii îi străluceau ca de febră, respira precipitat. Parcă era profesorul Humă cînd îmi expunea teoria lui. Mă întrebam dacă nu cumva toți oamenii care descoperă ceva au această caracteristică : nu pot vorbi calm despre preocupările lor. Am întins mîna, am luat cu respect ciobul vechi de două mii de ani și l-am privit pe toate părțile.

— E autentic, s-a repezit căpitanul să risipească orice îndoială. L-am comparat cu fotografii din cărțile de specialitate. Un vas ca ăsta e fotografiat și în Tratatul de istorie. Acuma să judecăm puțin. Dacă apa rîului a scos întîmplător la lumină o asemenea dovadă, trebuie să mai existe și altele.

Mi-a luat cu delicatețe prețiosul ciob, l-a pus iarăși în dulăpiorul de sus, a încuiat ușița, a tras de ea cu forță, parcă temîndu-se că încuietoarea ar putea să cedeze :

— Ar trebui căutat în zona unde rîul face cotul acela brusc... Dar cine-mi dă voie să sap acolo ? E tocmai partea care susține zidul cetății lui Radu Vodă ; o săpătură ar putea schimba cursul apelor freatice, te pomenești că solul devine instabil, pot apărea fisuri în ziduri... M-ar lipsa locuitorii, înțelegeți ?

A strîns cu gesturi potolite toată averea risipită pe cristalul biroului, netezind gospodărește grămada de fotografii, cioburi, planuri pe hîrtie de calc, cu colțurile răsucite.

— Asta-i, dragi tovarăși. Noaptea, cînd mă culc, ultimul meu gînd este cetatea. Mă simt răspunzător de parc-ar fi proprietatea mea.

— Dacă scrieți la București...

— Am scris. Nu s-au arătat prea interesați. Au alte șantiere arheologice mai importante. Zona aceasta n-a fost cercetată în amănunt în ultima vreme. Pe plan central este un lucru mărunt, dar ia gîndiți-vă ce-ar fi pentru orașul nostru, așa mic și neînsemnat, o zonă arheologică, un muzeu în aer liber, ca la Histria, mă rog, nu de proporțiile aceluia, dar o lucrare care să demonstreze... Și o mică expoziție în centrul orașului, unde să adunăm ce s-o găsi acolo. Obiecte din evul mediu sau chiar din timpul dacilor, de ce nu ?

— Ar fi o chestie, a întărit Butnaru.

— Sigur că ar fi. Orice vestigiu străvechi spune ceva, are un rol estetic și educativ. Mă gîndesc cum ar fi, de pildă, ca profesorul Humă să vină acolo cu clasa, să viziteze ruinele, să explice copiilor pe viu...

— Profesorul mi-a povestit în amănunt, am intervenit. El susține că cetatea a fost mai veche decît stăpînirea romană, a aflat în munți, nu departe de-aici, urmele unei vechi exploatări miniere și se așteaptă să găsească sub actualul oraș vetre de redus minereul de fier.

Șeful Casei armatei a încuviințat cu încîntare :

— Exact așa. Sînt și eu de aceeași părere. Așezarea se află într-un loc prea important ca să fi fost o simplă cetate folosită în caz de primejdie ; locul este propice pentru o populație stabilă, cu ocupații variate : negoț, meșteșuguri, agricultură. Pe scurt, a concluzionat el tipărind cu palma teancul de hîrtoage, cum se desprimăvărează vreau

să încep cercetări sistematice. Îmi asum toate riscurile, doar că am nevoie de oameni ; cercul de istorie poate face începutul, și, dacă vine și profesorul cu cîțiva elevi, problema e rezolvată.

— Contați pe noi, a spus Butnaru. De-aia l-am adus pe colegul meu, să se convingă că e treabă serioasă. Nu-i așa, Traiane ?

6.

Prima ninsoare a venit pe neașteptate, într-un miez de noapte ; dimineața, cînd m-am trezit, pe crengile vișinului de sub geam apăruseră chenare albe ; în cameră era frig de-a binelea, teracota se răcise, dar am deschis fereastra cu sentimentul de bucurie pe care ți-l dă totdeauna prima zăpadă a anului. Am luat de pe pervaz puful moale, de un alb strălucitor, l-am strîns între degete — n-a mai rămas nimic...

Cînd am pornit spre unitate, omătul proaspăt începuse să se topească. Mergeam pe stradă cu pași mari, căutînd dinadins locuri cu zăpadă, s-o strivesc sub tălpi. Era atît de subțire și de afinată, încît nici n-o simțeam. Dar starea de spirit sărbătorească dăinuia ; soarele punea sclipiri de argint pe vîrfurile gardurilor, pe acoperișurile de olane. Mai apoi, cînd am dat colțul spre strada Cetății, am văzut muntele : alb, cu brazii punctînd ici și colo panta domoală ; peisajul era atît de frumos în lumina plină a soarelui, încît părea mai degrabă o imagine desprinsă de pe o ilustrată.

Am intrat în cazarmă fredonînd în gînd o melodie dedicată primei ninsori. Ofițerul de serviciu — locotenentul de la financiar — stătea în fața corpului de gardă, așteptîndu-l pe comandant. L-am salutat, gata să adaug o reflecție voioasă despre ninsoare, dar el s-a apropiat repede de mine :

— Tovarășe locotenent, am avut necazuri aseară la plutonul dumitale. S-au încăierat oamenii...

— Cum așa ? am întrebat simțind că răgușesc deodată. Cine să se încaiere ?

— Sergentul Tomoroga cu un soldat. S-au certat, s-au îmbrîncit, eu știu ? Ce-ai fi vrut, un meci de box ? A venit plantonul și mi-a raportat. Am dat telefon imediat tovarășului căpitan Iordache...

— Era cazul să ajungi direct la comandantul de batalion ?

— Trebuia să-i raportez. Asemenea fapte nu se pot... Mi-a ordonat să-l trimit la arest. Cum naiba l-ai instruit ? Ce faceți voi aștia, la subunități ?

— Ce să facem ? Îi învățăm pe sergenți să se poarte urît cu soldații !

— Hai, nu te supăra. La urma urmei, în cîteva săptămîni n-ai avut vreme să...

— Nu-i o scuză asta, i-am spus amărît. Dar trebuie să văd și eu despre ce e vorba. Mai întîi să dau ochii cu sergentul.

— Nu se poate acum. E la arest, ți-am spus. Numai cu ordinul tovarășului căpitan Iordache îl pot scoate de-acolo. Uite-l că vine.

M-am îndreptat spre el cu o strîngere de inimă. Căpitanul Iordache, comandantul batalionului, era un bărbat înalt, spătos, cu voce răsunătoare. Mi-a spus înainte de a apuca să deschid vorba :

— Ce facem, locotenent Drăgoescu ? N-am avut niciodată asemenea povești în batalion. Ce se întîmplă în plutonul dumitale ?

— Nimic deosebit, tovarășe căpitan. Pînă acum n-au fost conflicte, și nici vreun semn că...

— Iar pe sergentul Tomoroga îl știam un om serios, fără ieșiri necontrolate.

— Este cel mai bun gradat din companie.

S-a adresat ofițerului de serviciu :

— Scoate-l de la arest și trimite-l la mine chiar acum !

— Aș vrea să vorbesc și eu cu el, am spus.

— Lasă că vorbim amîndoi. Cunoști ceva amănunte ?

— Abia acum am aflat. N-am avut timp să...

— Dacă-i adevărat, e ceva foarte grav. De cînd sînt eu în unitate n-am pomenit una ca asta. De fapt nici nu știu ce s-a întîmplat cu adevărat. Și nici n-am răbdare să

aflu rezultatul pe cale ierarhică. Comandant de pluton, comandant de companie — atîtia oameni puși în mișcare pentru... Oare ce-a fost acolo ? Dacă l-a lovit pe soldat, e caz penal. Nici o milă pentru asemenea fapte.

— Poate că nu e adevărat, am îndrăznit să-mi exprim speranța timidă.

— Poate. Pînă nu aflăm adevărul, nu ne putem pronunța.

Fără să mai spună o vorbă, a pornit pe alee. Mergea mai repede ca de obicei ; abia mă puteam ține după el. Se vedea bine că e supărat, de aceea nu îndrăzneam să rup tăcerea. Nici n-aș fi avut ce să spun. S-a oprit în pragul ușii mari a clădirii, scuturîndu-și furios zăpada, sau urmele de zăpadă, de pe cizme.

— Aveam ceva mai interesant de făcut în dimineața asta. Auzi, un scandal în batalionul meu !

— Tovarășe căpitan, după cîte știu eu, sergentul Tomoroga niciodată n-a...

— Să ai încredere în oameni ! a izbucnit el. Îi avansezi, le dai soldați pe mînă și ei...

A deschis ușa biroului cu o lovitură. A lăsat ușa dată de perete — un fel de invitație să-l urmez. În încăpere era frig, perdeaua de la fereastră flutura ușor. El a închis geamul și a rămas o clipă să privească afară.

— Uite că vine și căpitanul Andrei. I-am telefonat aseară. Și el s-a mirat că sergentul Tomoroga...

Căpitanul Andrei, secretarul organizației de partid, a intrat grăbit :

— Să trăiți ! M-am gîndit și pe drum, venind încoace. Nu se potrivește cu firea sergentului, tovarășe căpitan.

— Ne lămurim noi imediat, a spus comandantul batalionului. Luați loc. L-am chemat pe sergent. Să aflăm direct de la sursă ce s-a întîmplat.

Încercam să ghicesc ce-a fost cu sergentul Tomoroga, omul acela simplu și serios, cu trăsături mature ; există oameni care din fragedă tinerețe au această expresie, care-i face să pară mai în vîrstă și le conferă autoritate în fața celor din jur. Și tocmai el..

A sunat telefonul ; am tresărit. Căpitanul Iordache a ridicat receptorul :

— Da... Salut. Mai tîrziu, peste o jumătate de oră!

O jumătate de oră, atît alocase acestei chestiuni dificile. O fi de ajuns ? mă întrebam. Ce poţi afla şi rezolva într-o jumătate de oră ?

O bătaie în uşă.

— Da !

Sergentul Tomoroga a intrat, şi-a scos boneta după regulament şi s-a prezentat rostind vorbele răspicat.

— Las' că ştiu cum te cheamă, l-a întrerupt întunecat căpitanul. Isprava asta te-a făcut celebru. Ia spune, ce s-a întîmplat ?

— Tovarăşe căpitan, permiteţi să...

— Ce să-ţi permit ? Oamenii vin aici să-i instruim, să-i creştem, să-i formăm, şi noi îi bruscăm.

— Raportez : nu l-am bruscat, l-am îmbrîncit doar, a spus sergentul privindu-l ţintă.

— Ei, bravo ! Precizarea m-a dat gata. Crezi că vina ta e mai mică ? Spune, cum ai ajuns la asta ?

Pleoapele sergentului zbătîndu-se („O băgasem pe mînecă, tovarăşe locotenent, avea să mărturisească mai apoi, ştiam din ciclu-ntîi că tovarăşul comandant nu glumeşte cu lucrurile astea, de fapt nu glumeşte cu nimic, nu vă supăraţi, zic şi eu ca omul, l-a văzut cineva vreodată rîzînd ?") şi scrîşnetul scaunului pe care căpitanul se foia nerăbdător

— Permiteţi să raportez, a încercat sergentul.

— Tu n-ai fost soldat ca el ? Te-a jignit cineva vreodată ? Te-a îmbrîncit cineva ? S-a purtat cineva urît cu tine ? E tovarăş de-al tău, puteai să fii leat cu el, sau să fi rămas tot soldat pînă terminai armata. L-ai îmbrîncit. De ce ? DE CE ?

Sergentul a tras aer adînc în piept, şi-a îndreptat umerii şi a spus repede :

— A venit la mine în pauză şi m-a întrebat : „Dom' sergent, cît mă costă să-mi faci armata uşoară ?"

Căpitanul Iordache s-a ridicat, mişcînd cu zgomot scaunul. A vîrît mîinile în buzunarele mantalei şi a pornit către fereastra mare, cu perdele aproape transparente. A spus de acolo, fără să se uite nici la mine, nici la sergent:

— Poftim ! Cine e soldatul acela ? Cum îl cheamă?

— Soldatul Benga.

— Soldatul Benga... S-a întors spre mine : Ce știi despre soldatul Benga, tovarășe locotenent ?

Bucuros că discuția începuse, cît de cît, să se urnească din loc, am recitat pe nerăsuflate un fel de fișă personală a soldatului Benga — tot ce știam despre el. Tot ce eram dator să știu :

— Soldatul Benga e din București, orfan de tată. Mai are trei frați, unul dintre ei condamnat la locul de muncă pentru viol. După ce-a terminat zece clase, a urmat o școală de ospătari, dar n-a lucrat efectiv. S-a ocupat cu comerțul pe Lipscani, cumpăra și vindea lucruri de ocazie.

— Bișnițar, a șoptit sergentul.

— Bișnițar, am reluat repede cuvîntul, făcîndu-mă că nu văd privirea cu care-l fulgerase căpitanul. A încercat și pe-aici, printre soldați : gumă de mestecat, ceasuri electronice, săpun... I-am interzis să mai...

— Era și normal. Tarabă aici, în regiment...

— N-a mai repetat de-atunci.

— Și zi așa : cît mă costă să-mi faci armata ușoară.

— I-am spus : „Pleacă de-aici, nu ți-e rușine ?“ și l-am împins.

Căpitanul Iordache a revenit la birou, și-a descheiat mantaua, a pus un cot pe masă și și-a trecut palma peste frunte. Părea că discuția îl obosise.

— Hm !... Auzi, sergent Tomoroga, să-ți intre-n cap pentru totdeauna : nu se cuvine să-ți faci dreptate singur. Nicăieri, dar mai ales în armată. Aici ne conducem după reguli precise. Trebuia să raportezi imediat. Găseam noi o soluție mai potrivită decît...

— L-am împins, atîta, a murmurat sergentul.

Căpitanul a rîs scurt :

— Uitați-vă la el, o ține una și bună. Se vede că n-a înțeles nimic.

— Raportez că am înțeles, tovarășe căpitan. Toată noaptea m-am gîndit la asta. Trebuia să mă abțin, sau să aștept momentul potrivit ca să-l fac de rîs în fața soldaților : „Auziți, măi, ce zice ăsta. Ia spuneți și voi !“ Opinia colectivă...

Căpitanul Andrei l-a oprit cu un gest :

— Ehei, la teorie ești tare. Vorbim toată ziua despre etică, despre demnitatea omului, te-am auzit și în adunarea U.T.C. Nu, tovarășe locotenent ?

— Eu cred că...

— Sigur, a continuat căpitanul Andrei făcîndu-mă să înțeleg că întrebarea fusese pur formală. La vorbă sîntem meșteri, și ne pomenim cu... Ascultă, sergent Tomoroga, ce fel de om ești așa, în general ? Te aprinzi ușor ? Nu vorbesc de acum, în armată, ci în toată viața ta, acasă, la școală, între prieteni. Ce poți spune despre tine ?

Sergentul s-a cumpănit de pe un picior pe altul, și-a ațintit privirea în ochii mei, parcă cerînd ajutor. M-am simțit dator să intervin :

— Aici, în subunitate, e un om calm. Răbdător cu soldații, le explică, repetă... Nu l-am văzut niciodată nervos sau repezit.

— Eu îl întreb altceva, a spus secretarul nemulțumit. Fiecare om are o imagine despre el însuși. El ce imagine are ? Asta l-am întrebat.

— Păi... a îngăimat sergentul.

Căpitanul Iordache a deschis cu zgomot caietul cu coperți groase aflat pe birou :

— Dacă nu ești apt să comanzi oameni, spune. Te putem muta la atelierul de reparații, te facem furier sau operator la centrală. Înțelegi ce vreau să știu ? Dacă poți sau nu să lucrezi cu oamenii.

— E prima dată-n viața mea, a spus sergentul repede. La școală îi împăcam eu pe alții, îi potoleam pe certăreți, niciodată nu m-am atins de cineva. N-o să se mai întîmple, pe cuvîntul meu, tovarășe căpitan. Vă rog, lăsați-mă acolo cu grupa, m-am obișnuit cu ei...

— Ajunge. Pînă adineauri nu reușeam să scot o vorbă de la tine, și acum te-ai pornit. Mi-ai răspuns la întrebare, gata. Acum du-te la subunitate și spune-i comandantului de companie să mi-l trimită pe deșteptul ăla. Știi despre cine vorbesc, nu ?

— Am înțeles. Permiteți să plec.

— Încă ceva. Insigna „Militar de frunte" poți so scoți de pe acum de pe piept. O să raportez comandantului de regiment. După întîmplarea asta, n-o merți.

— Tovarășe căpitan...

— N-o meriți. Am înțeles, fapta ta se explică, dar nu se justifică. Indiferent de împrejurare, ești vinovat.

— Am înțeles, a spus sergentul cu ochii-n jos.

— Eu nu te amenințț, dar să știi că dacă se repetă, ai să termini armata cu gradul de soldat. Ești liber !

După plecarea sergentului, căpitanul Iordache și-a reluat plimbarea prin birou. Simțeam că-mi amorțesc genunchii, dar nu îndrăzneam să mă mișc din poziția aceea incomodă, forțată, din fotoliu. Mă întrebam ce-o fi gîndit sergentul, îmi reproșam că nu-l apărasem destul ; comandantul de batalion n-avea de unde să știe ce face și cum se poartă fiecare ostaș, dar eu — eu eram acolo, între ei, îi știam bine, ar fi trebuit să-l înfățișez așa cum era el într-adevăr, un om potolit și cu judecată, care nu se-nfierbîntă din toate nimicurile.

— Vă raportez că se poartă frumos cu soldații, am spus. E cel mai bun gradat din companie.

S-a oprit în fața mea. Aproape fără voie, m-am ridicat. Mi-a făcut semn cu mîna să mă așez iarăși.

— Ții așa de mult la el ?

— Da. Este un om de treabă. Lăsați-l mai departe în plutonul meu.

— Să zicem că m-ai convins. Dar ia seama, tovarășe locotenent, să nu se-ntîmple alte minuni acolo. Aș fi vrut să dau un exemplu, să afle tot regimentul că nu glumim cu lucruri de-astea. N-am nimic cu sergentul Tomoroga, ci cu fapta în sine. E inadmisibil, înțelegi ? Dacă-l las acolo, îmi calc pe inimă, ar însemna să fac o concesie. Iar o concesie atrage după sine altele. Unde vrei s-ajungem ?

— Cred că e un fapt izolat, tovarășe căpitan. N-au mai fost altele, și sînt încredințat că n-au să mai fie. Oricum, întîmplarea asta e un semnal de alarmă...

— Bine. Ți-l las în pluton, dar bagă de seamă. Eu n-am obiceiul să vorbesc de două ori. Îl degradăm în fața regimentului dacă se mai întîmplă, ai înțeles ?

— Am înțeles și vă mulțumesc, tovarășe căpitan.

Secretarul organizației de bază a ridicat privirea spre mine :

— Pentru ce mulțumești ? Ți-ai luat o povară în plus. Eu știu ? Pe-o parte e bine așa. Altul în locul

dumitale s-ar fi grăbit să scape de un om considerat incomod. Să nu mai stea cu grijă pentru ziua de mîine, să nu-şi asume răspunderea... Îmi plac oamenii care-şi asumă răspunderea, şi totuşi...

L-a întrerupt o bătaie în uşă. Căpitanul Iordache s-a aşezat iarăşi pe scaun, la birou. S-a adresat secretarului organizaţiei de bază :

— Acuma să-l ascultăm pe negustorul care a vrut să cumpere bunăvoinţa sergentului. Intră !

Uşa s-a deschis încet, parcă cu teamă. Un ostaş mic de statură, slăbănog, cu mărul lui Adam proeminent, cu ochii mari, negri, s-a prelins prin deschizătura parcă prea strîmtă. Şi-a smucit boneta de pe cap, lăsînd să se vadă părul des şi negru, tuns „perie", şi a luat o poziţie de drepţi ţeapănă, încordată :

— Tovarăşe căpitan, sînt soldatul Benga din plutonul trei, m-am prezentat la ordinul dumneavoastră.

— Soldat ai spus ? l-a întrerupt căpitanul Iordache. Ce fel de soldat eşti dacă nu-ţi place armata ?

— Îmi place, tovarăşe căpitan.

— Dar vrei s-o faci mai uşoară, hai ?

Soldatul a înghiţit în sec, cu privirile rătăcind prin colţurile camerei.

— Zi, omule, e adevărat ce i-ai spus sergentului ?

— Cam este.

— Este sau nu este ? Cum i-ai zis ?

— I-am zis aşa : Dom' sergent, cît mă costă să fac armata uşoară ?

— Păi cum credeai tu, armata se cumpără, ai ? Sergenţii se cumpără, te tocmeşti cu ei ? Ce-ai fost înainte de armată ?

— Am lucrat în comerţ.

— Unde ?

— Pe Lipscani, vindeam pulovere la tonetă, mai un ceas, mai o ocazie...

— Şi credeai că şi-aici merge asa la tocmeală ?

Soldatul tăcea. Căpitanul Andrei l-a întrebat cu blîndeţe :

— Ia spune, soldat Benga, pentru ce există armata ?

— Aşa, ca să apere... să apere ţara.

— Și cum crezi tu : țara se poate apăra mai tare sau mai încet, cum vrea fiecare ?

— Nu. O apărăm din răsputeri.

— Vasăzică știi. Atunci ce voiai să „cumperi" de la sergent, măi, omule ? Învoiri în oraș ? Scutire de la sectorul de curățenie ? Nu vrei să muncești ?

— Îmi place munca, tovarășe căpitan. Nu vreau scutire de la muncă. Nici învoire, că n-am pe nimeni aici, în oraș.

— Atunci ce ? Să nu faci instrucție ?

— Instrucția-mi place.

— Nu te-nțeleg. Ce înseamnă pentru tine „armată ușoară" ? Hai, vorbește, fii sincer, poate te putem ajuta noi. A adăugat cu un zîmbet ironic : Fără să te coste nimic.

Soldatul și-a plimbat iarăși privirea neliniștită pe pereți, ca și cum s-ar fi așteptat să vadă scris acolo un răspuns la întrebare.

— Să nu mă pună planton la lemne noaptea, a izbucnit el în sfîrșit Mi-e frică pe întuneric. Eu și acasă dormeam cu lumină. Stau la bloc, în Berceni, și-aveam în fața geamului un bec mare pe stîlp. Cînd stingeam lumina-n casă, rămînea becul, de'citeai ziarul la el. Aia e. Și într-o vară m-am dus la mare, făceam poze pe plajă, mai erau și alții, cu ursul, cu costumul turcesc, că la mare se cîștigă bani, și m-am gîndit de ce n-aș cîștiga și eu. Mi-am cumpărat un aparat și hai pe plajă, și ei de colo, după vreo trei zile : „Ești nou pe-aici, gagiule. Vino cu noi să ne-ajuți la developat". M-au închis în laborator și-au stins lumina. Am spart tot înăuntru, dar nu mi-au dat drumul. Ore întregi am urlat și-am bătut cu picioarele-n ușă. Abia seara m-au lăsat să plec și mi-au spus să nu mă mai prindă pe plajă, că acolo-i zona lor.

— Cînd a fost asta ?

— Acu' doi ani, să moară mama, tovarășe căpitan, nu vă mint cu nimica.

— Cîți ani ai, băiete ? l-a întrebat comandantul batalionului.

— Douăzeci.

— Vezi, aia a fost cînd aveai optsprezece ani. Trebuia să-ţi treacă pîn-acum. Crezi că eşti singurul care face planton noaptea? Păi, dacă s-ar speria toţi, am rămîne cu cazarma nepăzită, sau ce? Nu mai vorbim de o situaţie mai specială. Te trimit în misiune, în cercetare la vreme de noapte şi tu ce faci? Nu te duci?

— Aia e altceva.

— Altceva! Bărbat în toată firea, alţii la vîrsta ta au nevastă şi copii, iar tu... Uite ce e, trebuie să-ţi faci singur curaj, să scapi de povestea asta. Noi o să te ajutăm, o să-i spun şi tovarăşului locotenent să aibă grijă, dar trebuie şi tu să dai concursul. Un soldat fricos nu e soldat.

— Am înţeles.

— Şi fiindcă tot eşti aici, ia spune, am auzit că te-ai cam ocupat cu negustoria pe-aici, prin regiment. E-adevărat?

— Permiteţi să raportez, eu nu...

— E adevărat sau nu?

Am văzut iarăşi mărul lui Adam mişcîndu-se. Soldatul s-a legănat de pe-un picior pe altul, privind spre covor.

— Păi... O ocazie, tovarăşe căpitan, m-a rugat un băiat să-i fac rost de-un ceas, pe urmă n-a mai vrut să-l ia, şi-atunci m-am gîndit să-l plasez...

— Ascultă, soldat, aici eşti la regiment, nu pe strada Covaci. Dacă mai încerci să vinzi măcar o cutie de chibrituri, îţi fac dosar de trimitere în judecată pentru comerţ ilicit.

— Tovarăşe căpitan, să n-am parte de...

— Eu atîta-ţi spun. Aici, în armată, eşti soldat, nu negustor. Gîndeşte-te la datoria de soldat, poartă-te demn şi corect.

— Permiteţi să ra...

— L-ai jignit pe sergent, îţi dai seama? Ăla-i om serios, îşi face datoria, şi tu vrei să-i cumperi bună-

voința. Eu nu zic că-i corect ce-a făcut, dar nici tu n-ai fost corect.

— Am înțeles.

— Se va vedea pe parcurs ce-ai înțeles. Acuma du-te la subunitate, împacă-te cu sergentul și nu uita ce ți-am spus. N-aș vrea să te mai chem o dată pentru cine știe ce trăsnaie. Lămurit ?

— Da. Să trăiți !

Soldatul a salutat și a plecat. Căpitanul Iordache s-a întors spre mine, m-a privit o clipă :

— Te rog, ai grijă, găsește o metodă să-l ajuți. Cu discuția asta n-am rezolvat totul... Îți rămîne partea cea mai grea. Să statorniceşti în pluton un climat normal. Oamenii au să comenteze întîmplarea, fii sigur. Nu-l slăbi din ochi nici pe sergent. Discutați cu el la U.T.C., să-și îndrepte greșeala și să tragă învățăminte. Și află că la cea mai mică abatere îl schimb, chiar de-ar fi el cel mai bun gradat din armata română. Dacă nu știe să se poarte cu oamenii nu e bun.

— Pînă acum nu s-a mai...

— Iar cu soldatul Benga, vezi ce faci. Auzi, frică de întuneric ! Ia-l cu binișorul, antrenează-l treptat, trimite-l în recunoaștere pe timp de noapte, mai întîi cu altul, pe urmă singur. Trebuie să-l scăpăm de meteahna asta, pricepi ?

— O să fac tot ce...

— Cît despre negustoria lui, nici nu vreau să mai aud. Ai grijă cînd îi vin rudele, să nu-i plaseze ceva marfă. Sînt oameni care cred că totul se cumpără și se vinde pe lumea asta. Aici e vorba și de educație. Acționați și asupra conștiințelor, dragi tovarăși, că surprizele... uite. Ajungem pe urmă să facem poliție, în loc să ne vedem de-ale noastre.

— Am înțeles. Permiteți să mă retrag.

— Bine, du-te. Vezi că sînt destule treburi de făcut. Ai grijă de oameni. Nu numai de sergent și de Benga ăsta. În general, de toți. Să le știi punctele slabe, metehnele ; așa se rupe totdeauna unde-i mai subțire. Asta-i tot.

Am plecat abătut. Compania era adunată pe platou, cu arme și măști. M-am prezentat la locotenentul-major Cristea :

— Vă raportez că am fost la batalion.

— Știu. Între timp am cercetat și eu situația. Plantonul a exagerat cînd a raportat incidentul ; am descoperit că avea o poliță de plătit lui Tomoroga. Asta-i un semnal de alarmă pentru noi : relațiile interumane. Poate sergentul e cam dur uneori. De văzut.

— Am înțeles.

— Păcat că înțelegem unele lucruri după ce faptul s-a consumat. Nu-i un reproș, Traiane, ci o simplă reflecție. Răspundem de acești oameni, de tot ce se petrece cu ei.

— Dar și Benga ăsta, prea de tot.

— Alt capitol : cunoașterea oamenilor. Uneori nu-i destul să le știi biografia. Mai sînt și lucruri care nu ies așa de ușor la iveală.

— Am învățat multe astăzi, i-am spus.

— Mai vorbim pe drum. Du-te și echipează-te. Plecăm la poligon, a intervenit o schimbare în program. Tema prevăzută pentru mîine o executăm azi.

— Și mîine ?

— Instrucție de noapte. Facem un marș pînă la trecătoare...

Soldații mergeau în tăcere, împovărați de raniție și de arme. Cunoșteam senzația aceasta de la marșurile din timpul școlii, o resimțeam aproape fizic, umerii trași înapoi de curelele ce scîrțîiau ușor ; centura apăsîndu-mi șoldurile ; după primul kilometru, mușchii se încălzeau, mișcările se succedau automat, se stabilea un fel de echilibru al efortului, grație căruia parcurgeam distanțe greu accesibile unui om obișnuit.

— Cum te simți, tovarășe locotenent ?

Am tresărit din gînduri. Maiorul Pădurariu venise alături de mine, abia îi zăream în întuneric silueta mai degrabă scundă, mersul ușor legănat, de infanterist deprins cu marșurile lungi.

— Am făcut în școală destule drumuri. Mă tem doar că mi-am pierdut antrenamentul.

— O să ți-l recapeți, n-avea teamă. Cred că nu efortul fizic ți se pare obstacolul cel mai important.

Era o invitație la destăinuiri. Simțeam, într-adevăr, nevoia să comunic cuiva frămîntările mele.

— Tovarășe maior, aș fi vrut din tot sufletul să meargă totul strună, să n-am dificultăți, să previn orice incident. Dar uneori lucrurile iau o întorsătură neașteptată...

— Nu te speria, se-ntîmplă, mai ales la-nceput. Nu poți să știi totul dinainte, iar ca să prevezi, trebuie să ai experiență, să te mai fi lovit de un caz asemănător. Am discutat și cu tovarășul comandant întîmplarea din plutonul dumitale, e o învățătură pentru noi toți. Să fim mai atenți cu oamenii, să le pătrundem gîndurile, preocupările. Dacă ești apropiat de cineva, mai ușor afli ce-l frămîntă. Despre soldatul Benga nu știam mai nimic. Nu vorbesc de datele personale, ci de lucruri mai profunde, trăsături de caracter, părerea despre lume. Asta nu poți s-o afli decît dintr-un contact nemijlocit, dintr-o discuție, dintr-un gest al lui. Ar trebui să deslușim semnificații într-o atitudine, într-o frază spusă.

— Îmi fac și eu reproșuri că n-am fost destul de atent la asemenea nuanțe. L-am auzit o dată pe Benga rugînd pe cineva să-l înlocuiască în postul de planton, dar n-am dat importanță.

— O să te deprinzi cu timpul. Lucrăm cu oamenii și trebuie să ne apropiem de ei, iată învățătura principală pe care aș vrea s-o tragi din întîmplarea asta. În rest, e mai ușor : avem regulamente, plan de pregătire, program precis, știm ce avem de făcut în orice clipă a zilei. Dar trebuie să mai știm ceva, dincolo de toate acestea : să cunoaștem omul și să-l înțelegem. O să mai vorbim despre asta ; e un subiect care nu se epuizează niciodată !

S-a depărtat ușurel de mine, lăsîndu-mă să întorc iarăși pe toate fețele întîmplarea aceea care nu-și găsea locul în riguroasa ordine ostășească.

7.

Serile împreună cu Tia trecuseră într-un fel de goană îndîrjită. O atmosferă de încrîncenare ascunsă învăluia întîlnirile noastre ; abia acum, judecînd lucid, îmi dădeam seama cît de puţină bucurie exista în universul ei interior ; abia cînd scotea sticla la iveală faţa i se mai lumina puţin ; în rest — totul îi părea negru, buzele ei frumoase, bine conturate, se subţiau, se arcuiau în jos a dispreţ cînd vorbea despre munca ei de la şcoală, făcea portrete sarcastice colegelor ei sau îşi exprima neîncrederea în elevi. Nega totul ; cînd încercam s-o contrazic venea cu argumente, citar fapte, reproducea mici scene din cancelarie sau din clasă, şi-mi dădeam seama că reţine numai părţile neplăcute, că are ochi mai ales pentru defectele oamenilor şi caută pînă şi-n împrejurările mărunte de fiecare zi un combustibil care să-i alimenteze nemulţumirea. Am fost un naiv, îmi spuneam, cum poţi spera să îndrepţi un om cu asemenea structură, să-i influenţezi concepţiile ? Ea însăşi spusese, într-o clipă de lucidă considerare a perspectivei : „Viaţa noastră ar deveni un iad", dumnezeule, trebuia să deschid mai bine ochii !

O comparam cu Mirela — ce diferenţă ! Purtarea copilăroasă a uneia faţă de maturitatea amară a celeilalte ; aici joacă, dincolo drama unei vieţi ; cel puţin pe Mirela o cunoşteam de-atîta timp, nu era capabilă de surprize, singura surpriză fiind acel strigăt de mirare şi opoziţie : „Ce să caut eu acolo ?" Să înţeleg de aici că în principiu Mirela nu se împotrivea căsătoriei cu mine, ci vieţii care-o aştepta în „orăşelul abia trecut pe hartă" ? Deci dacă aş încerca să plec din Ulmeni... Am părăsit repede această ipoteză, fiindcă îmi era proaspătă în minte povestea lui Dumitriu, omul care-şi abandonase, de fapt, profesia, ca să-şi salveze căsnicia şi le pierduse astfel pe amîndouă. Dar cum mi-ar sta mie, abia venit, să-mi fac gînduri de plecare ? Mă ataşasem de plutonul meu, de colegi, plutonierul-major Cioată, primul om din regiment cu care dădusem ochii, se nimerise să fie tocmai plutonierul companiei noastre. Îmi plăcea limbajul lui

pitoresc — Cristea il amenința, mai în glumă mai în serios, că o să-l pună să restudieze anumite paragrafe din regulament în legătură cu asta — și simțeam că mă simpatizează, ajutîndu-mă cu discreție cînd era vorba de treburi gospodărești, de procurat ținte de exercițiu și hărți, de verificat măștile ostașilor din pluton sau alte lucruri pe care le mai uiți, le mai lași. Așadar, ce motive aș fi putut invoca, dacă într-o bună zi m-aș fi prezentat la comandant cu un raport de mutare ? Ai dat de greu, m-ar fi mustrat, sau m-ar fi privit cu un ușor dispreț, uite unul care fuge fără să fi aflat măcar despre ce e vorba, fără să fi petrecut o iarnă aici, fără să fi luat parte la o aplicație...

Nu, excludeam de fiecare dată ideea plecării din raționamentele mele. Ar mai fi o speranță, mă gîndeam apoi, s-o înduplec pe Mirela, s-o aduc într-o scurtă vizită aici, să vadă orașul cu ochii ei ; poate i-ar plăcea, poate ar îndrăgi atmosfera lui patriarhală, casele frumoase și solide, Cetatea și pe prietenii mei. Îmi stăruia în minte o frază din povestea lui Dumitriu : soția lui nici măcar nu călcase prin garnizoană. Era ca și cum cineva declară că nu-i place un poet, fără să fi citit măcar un vers din opera lui ! Vino aici, să vezi despre ce e vorba, înainte de a spune nu ! o rugam în gînd. Trebuia să fiu mai stăruitor, mai explicit ; m-am speriat de prima ei reacție, asta-i slăbiciune curată, ceri o fată în căsătorie și la primul ei moft te dai bătut ; erai dator să argumentezi, să-ți aperi ideea...

Așa s-a născut o lungă epistolă, prin care-i descriam orașul, pacea înaltă a împrejurimilor, aspectul sobru și temeinic al caselor, liniștea care te-mbia la studiu și la cugetare. Îi vorbeam despre profesorul care-și încrucișa spadele argumentelor cu istoricii cei mari : despre colegii mei simpatici și serioși, despre meșterul care devenise anginer și despre cetate.

Cetatea — marele meu argument. M-am dus, cu Butnaru, într-o după-amiază, s-o văd mai de aproape. Ne-am învîrtit în jurul ei, apoi am coborît pe valea rîului, în spate, acolo, unde zidul de incintă se prăbușise. Turnurile înalte și drepte păreau că-ți atîrnă amenințător deasupra capului ; zidul, cît mai era întreg, avea un

aer neprietenos și inaccesibil ; ferestruicile destinate apărătorilor nu lăsau să se vadă nimic din interiorul curții. Am urcat din nou, pe poteca abruptă, năpădită de buruieni, iar cînd am ridicat privirea, deasupra turnului cel mare stăruia un nor alb, rotund și pufos, așa cum este înfățișat în vechile gravuri fumul bombardelor ; o clipă m-am transplantat într-un ev străin, mi-am închipuit că asaltez cetatea, în fruntea unei oști nevăzute.

— Ești copil, a rîs Butnaru.

— Dă-mi voie să fiu copil, i-am spus gîfîind din pricina urcușului ; o cetate ca asta îți dă dreptul să visezi !

În curtea năpădită de bălării, zidurile păreau mai înalte, îți dădeau o senzație de neliniște ; în prima clipă am dorit, instinctiv, să ies pe poarta largă, în strada altui secol. Butnaru mai fusese pe aici, era mai nepăsător și mai cu picioarele pe pămînt ; l-am surprins pîndindu-mă, studiindu-mi reacțiile. Am făcut un gest larg cu brațele, voiam să exprim uimire, entuziasm ; nu găsecam cuvintele. S-a bucurat, ca și cum cetatea i-ar fi aparținut ; după ce m-a lăsat să admir zidurile și balcoanele largi, pe care se înșirau cămărușele cu uși de stejar și ferestre cît palma, m-a tras spre ușa bisericuței din mijloc.

— Surpriza cea mare, a anticipat el privindu-mă peste umăr.

Din iarba înaltă, dintre florile fără nume crescute în pămîntul gras și mereu umed, se înălța o piatră albă, roasă de vreme ; m-am repezit spre ea, am dat tufele acelea deoparte cu amîndouă mîinile, ca un înotător care despică harnic valul ; piatra alb-gălbuie îmi venea pînă la piept ; purta în partea de sus o rozetă, ce înconjura un trandafir dăltuit grosolan ; dedesubt se înșirau litere după litere, după obiceiul altor vremi, fără pauze între cuvinte. M-am aplecat, căutînd unghiul cel mai potrivit ca să disting inscripția, sau cît se putea vedea din ea, cu literele chinuite, complicate, care încercau să adapteze scrierea chirilică la limba română. Am citit cu glas tare, mai bine zis am silabisit :

—„Mitru... Logofăt... răposat vă leatu..." Mai departe nu se mai înțelege. În orice caz, e vorba de secolul șaptesprezece...

— Așa e, s-a bucurat Butnaru, ai trecut examenul, aici e mormîntul unui fost oștean al lui Mihai Viteazul, devenit mai apoi comandantul cetății. A murit la o vîrstă înaintată, așa se presupune.

Am mai rămas cîteva clipe în fața inscripției, trudindu-mă să descopăr pe cont propriu ceea ce se știa deja, pînă cînd Butnaru m-a bătut pe umăr :

— Nu te mai chinui, amicul nostru de la Casa armatei a fotografiat-o din diverse unghiuri, folosind filtre speciale care-au pus inscripția în evidență. Dacă vrei ceva inedit, nu aici, în calea tuturor, trebuie să cauți !

M-am uitat cu speranță la el, așteptînd o precizare care nu mai venea. I-am arătat cu un gest larg chiliile de la etajul de sus :·

— Poate acolo...

— Aș ! Sînt goale, numai pereții. Ce-a fost înăuntru s-a tot luat, nu uita că pe-aici au fost războaie și incendii și molime. Singurul loc pe care nu l-am cercetat...

Vorbind, s-a depărtat de mine cîțiva pași, a dat ocol bisericuței și s-a apropiat de piciorul turnului pătrat dinspre nord. Îl urmam pas cu pas, absorbind prin toți porii această explorare ce mi se oferea ca de la sine. La baza turnului, zidul se lățea deodată în interior închipuind acoperișul unui beci oblic, sprijinit pe turn ; acolo se aflau două trape uriașe de stejar, ferecate cu bare grosolane de fier forjat, închipuind frunze de viță și vrejuri în spirală. Un lacăt uriaș, pe măsura porților, era trecut prin belciugele groase cît degetul, abia atinse de rugină.

— O lucrare de artă și, totodată, o încuietoare sigură. Se spune că n-a fost deschisă de zeci de ani ; de aici se coboară într-o galerie secretă, care o ia spre rîu, dar are ieșirea astupată. Vreo inundație, vreun cutremur, nu se știe.

— Și n-au încercat s-o... ?

— Ba da. Au mers pînă unde s-a putut merge. Nimic important înăuntru ; un simplu tunel de salvare pentru cazuri de asediu îndelungat.

— Și turnurile ?

— Au scările prăbușite, n-a stat nimeni să le reconstruiască. Am intrat în cel pătrat, ai senzația că te afli

într-o fîntînă. Lipsesc etajele intermediare, care erau din lemn și corespundeau cu ferestruicile. O ruină.

— O ruină măreață, am completat. Te face să visezi. Aveau dreptate poeții romantici, asemenea vestigii te inspiră...

Mă simțeam stînjenit de propriul meu entuziasm, dar Butnaru era încîntat, mă condusese aici cu mîndria cuiva care-și etalează o colecție adunată cu migală. Am plecat de-acolo croind planuri optimiste pentru explorările din primăvară.

— Trebuie luată serios și metodic, a spus el în chip de concluzie. Începînd chiar de sub zidul prăbușit. Cetatea dacilor nu poate fi departe...

La sfîrșitul lui noiembrie, așa cum îi făgăduisem Mirelei în scrisoarea cea lungă, m-am prezentat la comandant și am cerut permisiunea să plec la București.

— E ceva deosebit ?

— Vreau să-mi aduc niște lucruri de acasă, de la părinți. Lipsesc numai sîmbătă după-amiază și duminică.

— Foarte bine, fă-ți formele și la ora douăsprezece, te prezinți să-ți iei ordinul de serviciu. Dacă-ți mai aduci lucruri, e semn bun. Semn de statornicie.

— Vă raportez că m-am acomodat destul de bine cu viața regimentului.

— Lasă că știu. Ai impresia că, dacă nu stau toată ziua să te dădăcesc, nu sînt la curent cu ce se-ntîmplă ? Mi-a plăcut cum ți-ai instruit plutonul pentru trageri. Totuși, nu neglija instrucția tactică.

— Desigur, am și început să...

— Și ai grijă de disciplină. La plutonul tău se vorbește cam mult. Aici e armată, nu punem la vot programul. Nu uita nici povestea cu sergentul...

— Dar nu s-a mai...

— Ai tendința să faci concesii. În meseria noastră, a proteja omul înseamnă a-l instrui bine, ca să știe să lupte. Iar asta nu se poate fără muncă. Dacă-l scutești de efort, dacă-l cocoloșești, nu-i faci un serviciu.

— Am înțeles.

— Timpul e scurt, trebuie folosit la maximum. Ia-ți măsuri pentru instruirea în complex.

— La școală am...

— Dacă doi lucrează și ceilalți se uită, n-ai timp să-i înveți pe toți. Pune-i să facă lucruri diferite, împarte-i pe ateliere, bazează-te mai mult pe gradați. Instrucția intensivă înseamnă în primul rînd exercițiu. O să mai vorbim despre asta, cînd va fi cazul. Deocamdată, cam acestea sînt retușurile pe care ți le propun.

— Le consider un ordin.

— Ai învățat la școală ce trebuie să faci, dar realitatea e mai bogată, ți-am spus de cînd ai venit. Vreau să ai mai multă inițiativă, ești băiat tînăr, caută, încearcă diferite metode. Oamenii care lucrează după șablon se poticnesc în fața situațiilor mai deosebite... Ei, ai venit după o învoire și te-ai ales cu o lecție.

— Îmi prinde foarte bine, tovarășe comandant. Uneori îmi pun și eu întrebări, dacă sînt pe calea cea bună...

— Ești. Altfel interveneam, fii sigur. Hai, du-te și fă-ți documentele. Ai grijă să fii din timp la gară. Îți ajung numai aceste două zile?

— Da. Luni avem o lecție demonstrativă, pe batalion. N-aș vrea să lipsesc.

— Bine. Îți doresc drum bun.

Simbătă, la sfîrșitul programului, după ce l-am dădăcit bine pe sergentul Tomoroga și pe ceilalți gradați — era prima oară cînd mă despărțeam de pluton, și cele două zile mi se păreau o perioadă lungă, în care s-ar fi putut întîmpla tot felul de lucruri — am pornit direct spre gară, fredonînd mental un marș stenic, potrivit cu starea mea de spirit. Fiindcă nu aveam bagaj, mi-am calculat drumul ca să evit vreo surpriză din partea „cursei"; am luat-o deci pe jos și am izbutit să ajung la gară o dată cu acceleratul. Am cerut la casă un bilet „a-ntîia, București" cu o grabă pe deplin justificată și am luat startul spre peron. M-am urcat în clipa cînd trenul se punea în mișcare. Am găsit un compartiment aproape gol: erau acolo un bărbat vîrstnic, în uniformă de pădurar, care se urcase în vagon înaintea mea, și altul, cu o figură distinsă, care citea foarte absorbit un roman cu coperți viu colorate. M-am așezat la fereastră, vizavi

de pădurar. Trenul luase deja viteză, depășise periferia orașului și trecea prin pădurea frumoasă care se întindea sus, pe munte.

— Codrul frate cu românul, cum spune cîntecul, a deschis vorba omul în uniformă de pădurar. Am bătut locurile astea o viață-ntreagă și tot nu mă satur de ele. De fiecare dată îmi dezvăluie ceva nou, deși știu toate rîpele, izvoarele, ascunzătorile fiarelor. Odată am descoperit o peșteră unde se refugiau oamenii de frica tătarilor ; erau acolo urme de foc, o vatră, niște oale sparte și unelte mîncate de rugină. Le-am adus la muzeu. Specialiștii au spus că-s din secolul paisprezece. Au scris și în ziar despre mine.

— Foarte interesant, am spus. Și eu sînt pasionat de istorie, tocmai mă gîndeam cîte evenimente se vor fi petrecut prin aceste locuri...

— Dă, deși e greu să mai deosebești adevărul de legendă. Un prieten de-al meu, care adună povești despre numele locurilor, a descoperit o istorie care seamănă foarte bine cu un serial de la televizor. Sigur, amănuntele erau altele, dar miezul poveștii era același. De mirare cum a ajuns pînă aici.

— Există o explicație, a intervenit celălalt călător punînd romanul deoparte. Eu mi-s bănățean, și străbunicul meu a luptat în Italia împotriva lui Napoleon. Împărații aveau obiceiul ăsta, să ducă ostașii cît mai departe de vetrele lor.

— Așa erau vremurile, a oftat pădurarul. Dacă stai să te gîndești, cel mai aprig se luptă omul acasă la el, pentru vatra lui. A fost la noi un colonel de la județ, ne-a vorbit despre apărarea țării. Și ne spunea ce știm și noi din moși strămoși, dar azi se află scris în lege : tot poporul trebuie să-și apere pămîntul. Eu unul pot spune fără laudă, așa de bine cunosc munții ăștia, că aș fi o călăuză foarte bună. Știu toate văgăunile și pot alege fără greș un loc potrivit unde să ascunzi o trupă în așteptarea dușmanului, sau să strecori un detașament în spatele lui, să-l ici prin învăluire. Mă și gîndesc așa, cîteodată, că la nevoie, dac-o fi cazul — mai bine să nu fie — dar dac-o fi, mă duc voluntar, cu toată vîrsta mea, și fac pe călăuza...

Trenul a intrat într-un tunel; trecerea prin tunel are o anume solemnitate, ca o coborîre spre adîncul pămîntului; ascultam cu toţii în tăcere tacatac-ul roţilor, reverberat de pereţii negri, abia ghiciţi în întunericul dens; curînd o geană de lumină s-a zărit, a crescut, apoi locomotiva a scos un chiot triumfător.

— La linia asta am lucrat şi eu, a reluat cu mîndrie pădurarul. Era imediat după război, ţara se refăcea, vedeam trenuri întregi cu tineri trecînd spre munţi, încolo; era vremea marilor şantiere... M-am dus la primărie, comitetul provizoriu, cum era atunci, am cerut să mă fac brigadier. „Eşti prea mic, puştiule, ce poţi tu să faci acolo?" „Păi, îs neam de pădurari, linia trece tot prin pădure, trebuie doboriţi copacii,-asta cere un anume meşteşug..." „O fi avînd şi el dreptate, a spus un carecine. Scrie-l, tovarăşule, că avem nevoie de braţe multe..." Aşa am ajuns la construcţie. Veneam pe-acasă numai sîmbăta, taică-meu se fălea cu mine, mă lua la cooperativă să bem tescovină şi mă punea să spun oamenilor ce facem noi acolo, cum merge lucrarea şi cît mai e pîn-om avea şi noi linie de tren... Acuma ni se pare firesc, trece trenul prin tunel şi mulţi dintre călători abia ridică ochii de pe ziar. De-ar şti ei cîtă sudoare a curs ca să facem, cu răbdare şi drag, cîte-un pas înainte...

— Tînăra generaţie e mai nepăsătoare, a intervenit celălalt pasager aplecîndu-se spre mine. Dumneata, tovarăşe locotenent, nu trebuie să te simţi jignit. Vreau să-ţi povestesc ceva. Eu sînt inginer pe şantier şi am lucrat cu soldaţi. Aveau cu ei un locotenent care unadouă îi dădea cu burta de pămînt. Într-o zi i-am spus să-i lase-n pace. „Trebuie să ştie de frică, mi-a răspuns. Soldatul trebuie strunit, altfel nu faci treabă cu el." Şi mă gîndeam atunci, uite, am şi eu un băiat, la anul termină liceul, şi-o să dea examen la facultate, cum i-o fi norocul, intră sau nu intră, dar armată tot trebuie să facă. Şi dacă nimereşte pe mîna unui om ca ăsta... Dumneata ce părere ai?

M-am gîndit puţin, am văzut în minte poligonul întins, cîmpia încă verde, şi băieţii din pluton cu ochii la mine, pe cînd le demonstram influenţa soarelui asupra liniei de ochire.

— Depinde de ce înțelegem prin a-i struni, am spus. Am și eu în primire ostași. Sînt vreo douăzeci de inși, dar unul nu seamănă cu altul. Dacă știi să-l iei pe fiecare, nu-i nevoie să-i dai cu burta de pămînt, cum făcea acel locotenent. E drept, unii sînt mai încăpățînați, sau răsfățați, știu eu ? Li se pare ciudat să vină caporalul, de-o seamă cu ei, sau cu cîteva luni mai mare, oricum, cu un ciclu înaintea lor, și să le dea ordine. Am și eu în subunitate un băiat din ăștia, un tip subțire și delicat, muzician, a încercat să intre la Conservator, nu oricine se încumetă la asta. Se cam ciorovăia cu caporalul, îl trata cam de sus, și într-o zi l-am luat deoparte și l-am lămurit cam așa : „Caporalul Păun nu e individul Păun, adus aici și pus să-ți facă ție mizerie. E comandantul tău, trebuie să asculți de el, chiar dacă are numai profesionala. Armata nu poate exista fără comandanți. Trebuie unul să spună „înainte !" și ceilalți să-l urmeze toți odată, atunci cînd spune el, nu cînd găsesc ei de cuviință. Iar comandantul trebuie să știe cînd să spună „înainte", asta-i menirea lui ! Mi-am dat seama că a-nțeles, fiindcă din ziua aceea n-a mai avut discuții cu caporalul. Era mai simplu să-i trag un perdaf, sau să-l trimit la arest, dar nu rezolvam nimic cu asta. O să credeți că mă laud, dar oamenii mei mă ascultă și nu-mi dau bătaie de cap. Așa că de ce m-aș apuca să le fac zile grele ?

— Frumos, domnule, a spus călătorul cărunt. Dacă astăzi, în armată, oamenii gîndesc ca dumneata, e-n regulă. Probabil că tînăra generație...

— Nu-i vorba de generație aici. Locotenentul de care vorbiți o fi o excepție ; un om rău din fire, probabil. Armata nu încurajează oameni de soiul ăsta. Soldatul trebuie să asculte din convingere, nu de frică. Pentru asta îi facem educația, căutăm să pătrundem în conștiința lui.

Omul s-a crispat un pic, mi-am dat seama că devenisem emfatic.

— E frumos ce spui dumneata, dar nu se potrivește cu ce-am văzut eu. Ce face armata cînd dă peste un locotenent ca acela ?

— De la caz la caz, știu eu ? Încearcă mai întîi să-l educe, la noi se spune adesea : să educăm educatorii.

Dacă nu reușește, atunci se lipsește de el. Omul acela poate fi un bun specialist, un meseriaș iscusit, dar dacă n-are calități de comandant, ce să faci cu el ?

— Eu cred că puțină asprime nu strică, a intervenit pădurarul.

— Cînd n-ai încotro, recurgi și la metode mai aspre, am înțeles. Dar asta n-o faci așa, în bloc. Dacă unul mișcă în front, nu te apuci să alergi tot plutonul pînă-i iese sufletul.

— Noi cam așa păteam, a rîs pădurarul. Am făcut armata la pontonieri, și-aveam un căpitan care scotea untul din noi. E drept că și compania mergea ca la carte. De-aia zic că puțină asprime...

— Azi sînt alte principii, a spus împăciuitor omul cu părul cărunt și și-a rezemat capul de căptușeala lucioasă a pardesiului atîrnat lîngă geam.

— Urmează Bucureștiul...

Am tresărit. Adormisem după ce trenul trecuse de Ploiești. Ceilalți călători păreau la fel de buimaci și ei, după somnul acela scurt și chinuit, de la capătul călătoriei, cînd zgomotul trenului a încetat să mai șocheze nervii ; pădurarul s-a întins și a căscat, trosnindu-și încheieturile ; călătorul cărunt a zîmbit :

— Păcat că nu merge mai departe, era așa de bine...

M-am uitat pe fereastră ; deocamdată orașul se anunța modest — căsuțe anonime cu scheletele de fier-beton ale solariilor ; o mașină veche pe butuci ; o stradă nepavată ; copii jucînd mingea pe o mică pajiște. Apoi peisajul s-a schimbat brusc, au apărut în zare blocurile ; roțile țăcăneau tot mai des, la macaze, sporind senzația de viteză, de parcă trenul însuși, presimțind apropierea de liman, își încorda, ca un cal bine strunit, puterile...

— Vă salut, a spus călătorul cărunt, brusc înstrăinat, deschizînd ușa larg. Mi-a făcut plăcere...

— Să trăiți, sănătate, a spus pădurarul.

Și-a coborît tolba vînătorească, din piele groasă, și mi-a explicat :

— Poate prind legătura de Piatra... Să trăiți, sănătate.

— Să trăiți, i-am răspuns și ne-am strîns mîinile.

M-am ridicat fără grabă, compartimentul părea mai larg acum, mi-am luat servieta din plasa de bagaje, mi-am pus mantaua de ploaie. Auzeam, pe culoar, banalitățile pe care călătorii și le spun de obicei ca să-și ascundă nerăbdarea :

— ...Pe partea asta e peronul...

— ...Sîntem cam la urmă, avem de mers...

— ...O surpriză, n-am vrut să telefonez că vin...

Gara m-a surprins cu haosul ei — duduitul greu de suportat al locomotivei electrice ; exclamațiile de bucurie ale unei femei care îmbrățișa de zor o domnișoară elegantă, cu pălărie *retro* și pelerină cadrilată ; clopotul nervos al unui electrocar și strigătele conductorului care încerca să facă loc, prin îmbulzeală, micului vehicul ; pe peronul alăturat, în așteptarea altui tren, un grup de excursioniști scandînd „Hai Metalul" și agitînd steaguri — iar peste toată această avalanșă de sunete, o voce clară, puțin afectată, ruga pe tovarășii călători să păstreze curățenia peroanelor. Grăbit cum eram, aproape că nu aveam timp să gust noțiunea de „acasă", prima oară cînd veneam acasă nu ca elev în vacanță, nici ca proaspăt absolvent al școlii militare ; un plutonier a trecut pe lîngă mine, m-a salutat și mi-a făcut loc ; m-am simțit deodată important ; am grăbit pasul spre troleibuz. Aveam încă în portofel tichete rămase din timpul vacanței ; încercam să mă port cu nonșalanța unui bucureștean care se duce pur și simplu acasă, venind de la serviciu, chiar dacă străbătusem trei sute de kilometri pentru asta. Evitam să arunc priviri curioase pe geam, să mă aplec ca să recunosc locurile ; voiam să arăt oamenilor din troleibuz, mie însumi, că-mi sînt familiare străzile, stațiile ; încercam totuși un vag sentiment de umilință, la gîndul că nu mai aparțineam, organic, orașului, că degeaba prind din mersul mașinii, pe bulevard, titlul filmului anunțat „În programul viitor". Luni, cînd bucureștenii vor face coadă la bilete, eu voi fi din nou în poligonul de la poalele munților...

Coborînd la Calea Moșilor, mi-a mai venit inima la loc. Magazinul din colț — stofe de diverse culori într-un aranjament savant — nu-și împrospătase vitrina, e drept, doar nu plecasem de-un secol ; uite și *Renault*-ul

albastru pe care-l admirasem data trecută, e tot acolo, poate că nici n-a fost mișcat din loc, poate că proprietarul lui este tot un „provincial", un om care lucrează la Buziaș sau la Medgidia, și vine o dată pe lună în București cînd își lustruiește mașina pentru o mică excursie...

Taci că au reparat ușa, mi-am spus urcînd treptele de la intrarea în bloc. Nu am mai așteptat liftul ; am urcat scările (două etaje pentru un om care merge zilnic atîția kilometri și mai face și exerciții : „din dreapta, aviație la joasă înălțime", erau un fleac scormonind în buzunar după cheie ; dacă nu-i nimeni acasă ?

Prin ușa apartamentului, am auzit urletul aspiratorului de praf. Am descuiat. Mama a rămas o clipă încremenită cînd m-a văzut, apoi a oprit aspiratorul, a trîntit jos ustensila lungă ce prelungea furtunul încolăcit pe covor și s-a repezit spre mine :

— Puiul mamei !

Am închis ușa urgent, de teamă să n-audă vecinii apelativul atît de nepotrivit pentru un comandant de pluton. Am îmbrățișat-o pe mama, basmaua îi alunecase pe spate lăsîndu-i liber părul, i-au apărut fire albe, m-am mirat pe cînd pășeam peste furtunul aspiratorului rămas de-a curmezișul.

— Strîng imediat, nu mă așteptam să te **văd în seara asta !**

— Și tata ?

— Ceva cu comitetul de bloc. Vine repede, a plecat de vreo oră. Știi ce ? Du-te și spală-te, schimbă-te, între timp eu strîng pe-aici și pregătesc masa.

— Vreau să-ți ajut, am protestat eroic scoțîndu-mi vestonul. Termin eu de aspirat covorul, dumneata vezi pe la bucătărie.

— Ți-e foame ?

— De lup. Glumesc, am mîncat ceva în tren, m-am corectat văzînd mina ei alarmată. Dar știi, mi-e dor de mîncarea de acasă.

— Mă duc imediat **să-ți pregătesc ceva.** Dezbracă-te, spală-te, **și odihnește-te un sfert de oră,** doar vii de la drum.

— Mă inviți ca pe-un musafir.

— Mai rămîne să-ţi spun „simte-te ca acasă", a zîmbit mama. Hai, mă duc să pregătesc o omletă, că pînă diseară mai este.

Mi-am scos vestonul, l-am pus pe spătarul unui scaun şi, după o scurtă pauză de încurajare, am înaintat bărbăteşte spre telefon. Mi-am dres glasul şi am format numărul Mirelei. A răspuns cunoscuta voce care graseia :

— Rheghret nespus de mult, dar Mihrela nu-i acasă, a plecat cu colegii în excuhrsie la munte.

— Bine, dar am anunţat-o că vin. N-a primit scrisoarea mea ?

— Ba da, dar era un arhanjament mai vechi, n-a putut să contramandeze. Ştii cum e cînd te rupi de colectiv...

— Înţeleg, am spus pe un ton cît mai natural. O să mai sun. Bună seara.

Am închis telefonul, abţinîndu-mă să nu-l trîntesc. În fond, bietul aparat n-avea nici o vină. Aşadar, Mirela „mi-a făcut figura", cum aş fi spus în limbajul pestriţ al liceenilor. Ca să-mi reprim orice sentimente, m-am năpustit asupra aspiratorului, stîrnind protestele zadarnice ale mamei apărută din bucătărie.

— Îmi face plăcere, am strigat fără să opresc asurzitorul utilaj.

Am muştruluit energic covorul, mai mult decît s-ar fi cuvenit în împrejurări normale ; tocmai cînd aerul evacuat din grătarul alb de plastic începuse să miroasă a cauciuc ars, am simţit uşa deschizîndu-se.

— Măi, ce gospodar ! a rîs tata din prag. Bine-ai venit, fiule !

Am oprit aparatul, am trîntit tubul lung de aluminiu, mi-am rotit privirea peste covorul ca scos din fabrică.

— Văd că ai învăţat ceva de cînd ai început să trăieşti pe picioarele tale.

— De-ar fi numai asta, m-am lăudat cu bărbia-n piept.

După masă, pe cînd mama spăla vasele, am rămas cu el în sufragerie, la un pahar de vin.

— Şi cum e ? m-a întrebat a suta oară.

— Destul de bine. Mă aşteptam să fie mai greu. Soldaţii mă ascultă, fac tot ce le spun, comandanţii sînt mulţumiţi... La urma urmei, e cam devreme să dau verdicte. Două luni înseamnă mai mult o perioadă de acomodare.

— Toate drumurile încep cu un pas, a spus tata. Şi atmosfera, oraşul, cum ţi se par ?

— La prima vedere, crezi că eşti într-o staţiune. Peste tot flori, curăţenie, case frumoase. Oamenii din partea locului sînt grădinari, au solarii prin curţi, am auzit că trimit trufandale tocmai prin Scandinavia. Gazda e o femeie cumsecade, dacă trecem peste chirie. Comandantul m-a prevenit, de la-nceput, vezi să nu te jupoaie, exact asta s-a întîmplat. În schimb, mă invită la televizor, îmi face un ceai dimineaţa...

— Şi soţul ei ?

— Un tip retras şi foarte ocupat, munceşte din zori şi pînă-n noapte, lucrează la cazanul de ţuică şi acuma e aglomeraţie. Nici duminica nu stă acasă. Abia l-am văzut de cîteva ori, am schimbat o vorbă-două.

— Păcat. Preferam să fie un om prietenos...

— E coana Lucica şi pentru el. Au un băiat înginer prin nordul Moldovei, şi cînd mă răsfaţă spune că se gîndeşte la el.

— Tot e ceva, a zîmbit tata. Îmi dau seama că-ţi vine greu singur. Acuma, dacă ai terminat cu şcoala, ai o situaţie clară, vine timpul să te gîndeşti la...

A făcu a pauză de efect. Am simţit cum mi se strînge întrucîtva, inima. Un subiect delicat, cînd tatăl îşi îndeamnă fiul să se gîndească la căsătorie. Trebuia să dau un răspuns oarecare.

— Nici o grabă, tată. Întîi să deschid bine ochii acolo, să văd despre ce e vorba. Circulă destule poveşti despre căsătorii făcute în pripă, cu fete cunoscute de două-trei săptămîni.

— Pe Mirela n-o cunoşti de două-trei săptămîni.

Inima mi s-a strîns de-a binelea. Era şi cazul. Am înghiţit în sec şi am căutat să vorbesc pe un ton nepăsător :

— Ei, Mirela ! Nici măcar nu ştiu dacă e ceva serios. Cînd ne-am despărţit ultima oară s-a purtat destul de rece. Oricum, nu ca o fată care vrea să se mărite.

— Poate nu i-ai vorbit destul de clar.

— Ba da. Dar nu s-a arătat entuziasmată...

Tata s-a ridicat, a făcut doi paşi spre fereastră. M-am întrebat ce vede acolo ; dincolo de geamuri era doar noaptea albastră. În anii de şcoală militară mă depărtasem oarecum de el ; ne vedeam rar, în vacanţe, nu prea aveam cînd să-i povestesc despre viaţa mea sentimentală — de altfel, destul de săracă în evenimente — fiindcă de fiecare dată trebuia să refacem o punte, şi tocmai cînd se-ntîmpla asta, venea timpul de plecare ; pe măsură ce treceau lunile, anii, lui îi venea mai greu să mă-ntrebe, iar eu nu mă grăbeam niciodată să deschid o discuţie. Poate mai degrabă cu mama, mici destăinuiri în treacăt : „Am cunoscut o fată." „E drăguţă ?" întreba ea invariabil şi asculta zîmbind mici caracterizări ; dar trecuse şi asta.

— Păcat, a spus tata întorcîndu-se spre mine. Mirela e o fată bună. Pentru mama o să fie o deziluzie. Pe de altă parte, e mai bine aşa. Să cunoşti şi alte fete, să faci comparaţii, să-ţi clarifici preferinţele. Cînd te legi pe viaţă de cineva, trebuie să faci lucrurile temeinic.

— Cam aşa gîndesc şi eu.

— Atunci e bine...

În clipa aceea a intrat mama. Parcă intuise că e vorba de un subiect serios, sau poate fusese un mic complot între ei — tata să mă provoace la destăinuiri, apoi să dezbată amîndoi — cine ştie ? Părinţii au secretele lor. S-a aşezat în faţa mea, cu obrajii în palme, cu coatele pe masă, şi m-a privit cu ochi zîmbitori :

— Vreau s-aud şi eu.

— Ce s-auzi ?

— Despre felul în care trăieşti acolo. Despre fetele pe care le-ai cunoscut.

— Nu prea am ce să povestesc. Avem un program destul de încărcat. Tactică, instrucţie, psihologie, doctrină militară...

— Lasă tactica, m-a întrerupt ea. Doar nu vrei să spui că nici duminica...

— Nu vreau să spun asta. Spun doar că nu mi s-a ivit, acolo, marea dragoste a vieţii mele. Plus că nu voiam s-o trădez pe Mirela. În schimb m-a trădat ea pe mine...

Mama a ridicat privirea, contrariată :

— Cum adică te-a trădat ?

— Uite-așa. I-am scris că vin în București ; a primit scrisoarea și a plecat frumos în excursie la munte.

— O fi avut vreo obligație.

— Putea să-mi scrie, să se scuze. Dac-o interesa cît de cît persoana mea.

Tata a ridicat din umeri :

— Ei, nu pune la inimă povestea asta. La urma urmei, fete sînt destule. Și sper că ești destul de matur ca să-ți alegi prietenii.

— Sînt convinsă, l-a susținut mama.

Era numai dragoste în ochii lor ? Sau poate și un pic de milă ? Nu știam prea bine, iar mîndria mea de locotenent mă împiedica să-i întreb. Dar întrebarea stăruia în mine, chiar dacă nerostită.

Cel mai cuminte era să schimb subiectul. Mai ales că începuse să mă încolțească un gînd nou : să le mărturisesc dureroasa experiență cu Tia. Dar m-am răzgîndit pînă la urmă. Era secretul meu. Și n-ar fi folosit la nimic dacă-l aflau și ei. Le-ar fi adus mai multă tristețe în privire.

M-a trezit vuietul Bucureștiului, „zgomotul de fond" pe care nu-l percepeam de obicei, un amestec de vuiet de motoare, scrîșnet de roți, fluierături, pocniturile unui motor prost reglat, strigătele și rîsetele copiilor, reclama prelungă și leneșă a unei țigănci — sticle goale cumpăăă..., sirena unei ambulanțe. Climatul era cu totul diferit de pacea patriarhală a camerei cu palmieri zugrăviți pe perete — cînd mă trezeam devreme și deschideam fereastra auzeam ciripitul păsărilor din vișin, abia la șapte și jumătate motorul mașinii cu lapte făcea geamurile să zornăie ușor —, mi-am amintit cu voluptate că sînt *acasă*, mi-am rotit privirea prin cameră, camera mea, din pat primul lucru pe care-l vedeam era biblioteca mare cît peretele, căreia îi scosesem un raft ca să poată avea loc magnetofonul, așezat vertical ca un computer, cu rolele de aluminiu strălucind ușor în lumina soarelui. Alături, flancîndu-l, o splendidă colecție din operele lui Al. Dumas-tatăl, începînd cu „Cei trei mușchetari", ediție cartonată, cu coperta albă imprimată în auriu, apoi roma-

nele lui Jules Verne, adunate volum cu volum de un tată grijuliu, primul volum apăruse cînd nici nu știam să citesc, dar tata era om prevăzător și le urmărise, treptat, completînd raftul... Pe urmă „Cireșarii", cît mă bucurasem primind ediția, mai ales că venise îndată după serialul de televiziune și toți copiii din clasă se visau în expediții spectaculoase prin munți... Cîteva *culegeri*, din care biruisem, treptat, pagină cu pagină, pentru examene, pentru olimpiade : una dintre ele, cea de matematică, fusese întrebuințată de mult întoarsă pe-o parte și pe alta, încît își pierduse tiparul de pe cotor. Cîtă muncă, m-am gîndit, cît efort, și cît mă duruse indiferența cu care tanti Dora primise vestea. Mama îi spusese cu mîndrie, o auzeam prin ușa deschisă a dormitorului.

— Băiatul a luat olimpiada pe sector la matematică, acum se pregătește pentru municipiu.

— Zău ? Bravo. Și pe strada noastră stă un copil foarte înzestrat, a ieșit primul pe țară. Or să-l trimită în străinătate, la un concurs internațional...

Tanti Dora, sora tatei, era o femeie frumoasă, impozantă, căsătorită cu un funcționar din comerțul exterior care călătorea mult : ne intimida pe toți cu superioritatea ei ; cînd ne vizita avea aerul că ne face o favoare, ne pregăteam special, mama făcea o prăjitură deosebită, muncind o jumătate de noapte la bucătărie, tata cumpăra șampanie. I se oferea locul de cinste la masă, în fața televizorului ; îmi dăruia cu gesturi de nabab gumă de mestecat, o ciocolată ciudată, triunghiulară, sau alte fleacuțe multicolore. Mama nu îndrăznea s-o contrazică, o asculta cu respect și-i cerea sfatul în problemele mari și mărunte ale vieții : numai atunci izbucnise, ieșindu-și din fire, instinctul de mamă biruindu-i blîndețea obișnuită :

— Vorbeam de băiat, Dora dragă, a ajuns pe municipiu, credeam că te bucuri.

— Dar ce-am zis, dragă ?

Nu-și dădea seama de gafă și mama reintrase în carapacea ei de blîndețe, dar peste necazul meu de-o clipă izbucnirea ei venise ca un balsam...

De la bibliotecă am trecut la halterele mici, părăsite într-un colț, de pe vremea cînd tata mă înscrisese la un

club de baschet. O primăvară și-o vară colindasem stadioanele ; veneam istovit și, seara, la masă, picam de somn ; în vacanță participasem la campionatul de juniori, iar în toamna următoare — trecusem într-a zecea, venea examenul pentru treapta a doua — tata îmi spusese hotărît :

— Să fim lămuriți, anul ăsta mai încet cu sportul.

— De ce ? protestasem mai mult din spirit de contrazicere.

— Vine treapta, trebuie să te pregătești suplimentar. Dacă tu crezi că reziști... Numai drumul pin-acolo și-napoi înseamnă ore bune, ore de studiu.

Îi dădusem dreptate, cu o anume ușurare chiar. Aș fi vrut eu însumi să abandonez, simțeam că e peste puterile mele, toată lumea în jur se îngrozea, „treapta", „anul ăsta dai treapta", gîndul unui eșec îmi otrăvea clipele cele mai frumoase, dar n-aveam tăria să fac din proprie inițiativă pasul ăsta, mi se părea un fel de dezertare, un act de lașitate. Porunca tatei venise tocmai la timp.

Halterele mici evocau turnee victorioase, cantonamente vesele și lipsite de grijă, autobuzul clubului gonind în noapte, iar noi, în tricouri fără guler, cîntînd în cor cîntece ritmate și ațipind, mai apoi, în murmurul monoton al motorului... Le iau data viitoare, am hotărît, apoi am sărit din pat cu decizia devenită obișnuință după anii de școală militară.

În timp ce-mi beam ceaiul, iar mama, trezită cu mult înainte, pieptănată și machiată — făcuse deja o ieșire în piață, pe la magazine — trebăluia în jurul aragazului, am spus mai mult ca pentru mine :

— Mă gîndesc la magnetofon. Oare să-l iau acasă ?

Mama s-a oprit cu lingura în aer, tocmai măsura niște zahăr, transferîndu-l dintr-o pungă în oala care clocotea pe foc ; s-a întrerupt :

— Patru cu asta. Mă întreb ce numești tu *acasă*.

A reluat măsurătoarea cu seninătate, ca și cum ar fi rostit o frază oarecare.

— Viața e complicată, mamă. Vezi, înainte era simplu : la școală și acasă. Acuma s-au schimbat datele problemei. Aș vrea să vii acolo, să vezi cum m-am instalat.

— Aseară te lăudai cu locuința.

— Ei, mă laudam. Nu vreau să mă compătimească tata. Cameră foarte banală, cu un studio, o masă și un șifonier. Studioul mă scoate din sărite, e prea înalt și prea lat, eram deprins cu patul de la școală, sau cu cel de-aici, îngust și tare, pat de sportiv, nu-i făcut să lenevești în el răsfoind reviste. Ca să creez un pic de atmosferă, am pus lîngă poza bunicilor coanei Lucica, mire și mireasă, el în uniformă și cu sabie, a fost jandarm sau așa ceva, un calendar de perete cu echipa „Steaua". Nu-i de anul ăsta, dar e o poză foarte reușită, la calendar tot nu mă uit, că port tot timpul o agendă cu mine. Mai are un fel de carpetă atîrnată pe perete, deasupra patului, cu niște păsări stilizate. Cuvertura de pe pat e roșie, dintr-un fel de mătase care lucește groaznic, mai ales cînd bate soarele în ea. De obicei întind deasupra ei pătura mea albastră, tip școală militară.

— Tot ca să creezi atmosferă ?

— Nu, pur și simplu mă obosește întinderea aia stacojie, ți-am spus că studioul ocupă jumătate din cameră.

— Pe vremuri studioul era la modă. Or fi dat o groază de bani pe el, a spus mama împăciuitoare. Am observat și în scrisoare : o judeci prea aspru pe biata femeie. Încearcă să iei oamenii așa cum sînt. Din prea multă exigență, ajungi să vezi lucrurile în negru.

Mai cunoșteam pe cineva care avea obiceiul ăsta, dar iarăși m-am abținut de la destăinuiri. Și m-am temut, o clipă, că pornirea mea satirică împotriva coanei Lucica este un ecou întîrziat al serilor petrecute cu Tia. Oamenii care ne impresionează puternic au darul să ne modifice optica. Iar eu nu voiam să fiu influențat astfel. Să privesc lumea prin niște ochelari care întunecă totul. Pretindeam despre mine că am o fire optimistă.

Refuzasem eroic să mă conducă tata la gară, și-acum îmi părea rău : magnetofonul într-o mînă, în cealaltă un geamantan mare plin cu o întreagă „zestre" : cearșafuri, fețe de pernă, un borcan cu ciuperci marinate, o sticlă de vișinată, prăjitura făcută peste noapte de mama, *Istoria Românilor* de Giurescu, cîteva romane. Pînă-n stația de troleibuz mi-am simțit umerii dislocați. Noroc că se-nserase și nu-mi vedea lumea nădușeala de pe față. Am

ajuns la gară în ultima clipă, furios că trebuia să car calabalîcul ăsta. Mai puteam trăi o vreme fără magnetofon, puteam renunța la sticla de vișinată — găseam acum tot felul de soluții care-ar fi ușurat geamantanul, dar oricum era prea tîrziu. Am început să alerg pe peron echilibrîndu-mi cele două greutăți, am urcat pe scara ultimului vagon și am răsuflat ușurat cînd trenul a pornit.

Fiecare la casa lui, mi-am spus filozofic, amintindu-mi chipul crispat al mamei, care căuta să-și ascundă tristețea sub un zîmbet.

8.

— Cam multă vorbă la coada coloanei. Strîngeți rîndurile, păstrați alinierea !

Începutul de hîrjoană de la plutonul trei a încetat brusc la observația răstită a locotenentului-major Cristea. M-am apropiat de pluton, fulgerînd cu o privire mustrătoare fețele acelea vesele pînă acum o clipă, devenite posace — de circumstanță, desigur. Era un fel de ceremonial, de fiecare dată cînd treceam pe lîngă Liceul agricol : băieții din front începeau să comenteze, să facă glume, să ridice priviri furișe spre ferestrele înalte, impodobite cu perdeluțe ; la trecerea coloanei, în colțurile ferestrelor apăreau chipurile vesele ale fetelor : ce păcat că erau departe, clădirea internatului era la vreo zece metri depărtare de stradă, ocrotită pînă-n dreptul primului etaj de un gard înalt de cărămidă, cu o mică streașină de olane deasupra : ceea ce nu le împiedica pe fete să apară la geamuri cînd treceau soldații.

Schimbul mut de semnale continua, pe măsură ce coloana înainta voinicește de-a lungul gardului de zid ; pe urmă i-am auzit pe cîțiva poticnindu-se, un pas greșit se transmite de la un capăt la altul al coloanei, rînduiala se strică, știam asta de cînd, elev fiind, mărșăluiam pe bulevardele largi, cu ochii la lumea de pe trotuar. Ni se făceau observații aspre atunci ; era rîndul meu să fac observații aspre :

— Dacă nu mergeți ca lumea, data viitoare o luăm pe la șină !

Pasul coloanei a devenit egal, semeț și sigur ca bătaia unui metronom ; și iată-ne în dreptul porții, singurul loc unde gardul înalt se întrerupea, mărginit de stîlpi înalți și adăpostind o poartă din drugi mari de fier. Dincolo de poartă, pe alcea principală din fața clădirii, erau aliniate zeci de fete în costum de gimnastică.

În clipa în care am ajuns acolo, tocmai ridicau cercuri, arătau grozav în maiourile lor albe, portocalii, albastre și se mlădiau cu grație, la comanda unei profesoare cam solide, în trening bleumarin. Cu ochii la soldații care treceau, fetele au greșit ceva, imperceptibil pentru noi, căci fluierul profesoarei a dat semnale scurte, mustrătoare, apoi i-am auzit vocea metalică, autoritară :

— Atenție, reluăm. Ochii la mine, toată lumea. Și tu, Protopopescu, fii atentă !

Orgoliul meu de comandant fusese astfel salvat ; umilința că plutonul greșise pasul tocmai aici era compensată de satisfacția că și fetele, la rîndul lor, greșiseră ; iar o fată pe nume Protopopescu (Protopopescu și mai cum ? — ce obicei pe profesoarele astea să strige pe numele de familie o fată de șaptesprezece ani !) fata aceea deci greșise în mod deosebit, cu ochii la plutonul meu sau la un soldat anume — cine știe ?

Am intrat iarăși în umbra zidului neprietenos, în partea asta clădirile erau ascunse de un pîlc de pomi ; ne apropiam de centru, și pregăteam în gînd un mic discurs mustrător pe tema conduitei soldatului în marș, prin localitate : greșeala fetei pe nume Protopopescu (și mai cum ? mă obseda întrebarea) nu scuza îndeajuns ceea ce se-ntîmplase în propria noastră coloană, în acea dimineață de sfîrșit de noiembrie : să uiți, pentru o clipă, că te afli în front, în marș spre poligon.

Atunci a venit rîndul meu să uit, pentru o clipă, unde mă aflu. O clipă, o singură clipă. Căci, cum mergeam în dreptul plutonului, pe trotuarul încă umezit de ceața dimineții, am zărit-o din nou. Am recunoscut-o de departe — inconfundabilă, același mers elastic, același cap frumos purtat cu mîndrie, aproape sfidător, aceiași umeri drepți, de sportivă, doar că acum erau acoperiți de pardesiul

larg, mai mult o pelerină, din acea stofă moale și grea, cenușie, care aduce cu vechile abale lucrate artizanal; părul blond, lăsat liber pe spate, părea și mai strălucitor pe suprafața mată a stofei. În jurul gîtului îi flutura, ușor ca o părere, un batic albastru înnodat neglijent; era singura fantezie pe care și-o permisese în ținuta austeră, potrivită de minune cu dimineața de toamnă tîrzie.

M-a recunoscut, desigur; ochii ei albaștri m-au fulgerat o clipă, o singură clipă, dar a fost de ajuns ca să-mi simt gîtul uscat și pulsul crescut năvalnic, vîjîindu-mi în urechi; gleznele îmi deveniseră țepene în bocancii grei de instrucție; am călcat greșit, uitîndu-mă la ea, înciudat de clipa aceea, de locul acela neprielnic. I-am făcut loc să treacă, dîndu-mă în lături, deși trotuarul era destul de larg; cînd a ajuns în dreptul meu am salutat-o cu o mișcare ușoară din cap, fără cuvinte — nici n-aș fi fost în stare să scot o șoaptă — și am văzut pe fața ei plutind, fugar, un zîmbet.

Asta a fost tot.

Nici măcar nu mi-am îngăduit să întorc capul după ea; riscam să mă poticnesc de-a binelea, și nu eram un trecător oarecare, ci un component al acelei alcătuiri complexe care se cheamă o coloană în marș: erau colegii mei, ceilalți ofițeri, fiecare lîngă plutonul lui, și mai erau soldații mei, cărora le spuneam de dimineață pînă seara cum trebuie să arate, să meargă și să se poarte omul îmbrăcat în haină militară.

Mergînd mai departe, în pas cadențat care-ți îngăduie să lași gîndul să alerge în voie, am început să reconstruiesc altfel întîlnirea aceea întîmplătoare, să fiu, mental, mai curajos decît fusesem în realitate, să-i zîmbesc de departe văzînd-o, în loc să mă fîstîcesc ca un școlar; s-o salut ca pe o veche cunoștință, cu glas voios și sigur, fără să-mi pese de ochii ostașilor ce mărșăluiau în dreapta mea, pe carosabil; sau, de-aș fi fost singur, să mă opresc în fața ei și să-i spun de-a dreptul că mă bucur s-o revăd. Din toate aceste posibile scenarii, lipsea însă un element: reacția ei. Totdeauna cînd sîntem pe cale să întreprindem ceva ne gîndim la reacția interlocutorului; cum va primi spusele noastre, ce va răspunde și, mai presus de toate, ce va gîndi despre noi. Asta ne taie multe avînturi și ne

descurajează proiecte ; imaginăm isprăvi cutezătoare și discursuri savante, dar în momentul decisiv rămînem fără grai, paralizați de întrebarea : ce va spune celălalt ?

În urma acestui raționament, m-am consolat cu gîndul că și de-aș fi fost singur, rezultatul întîlnirii ar fi fost același sau, mai exact, nici unul ; n-aș fi îndrăznit pentru nimic în lume s-o acostez, cu obrăznicia și nepăsarea unui tînăr hoinar al bulevardelor — așadar oricum aș fi pierdut-o.

Cum am pierdut-o acum.

Grăbind pasul am ajuns lîngă Butnaru care tropăia nepăsător pe lîngă plutonul lui :

— Ce zici de juna care-a trecut adineauri ?

— Nu-i rea deloc, mi-a spus el peste umăr.

— Am mai văzut-o o dată, în ziua cînd am venit aici. O cunoști ? E de-aici, din oraș ?

— Cred că da. Nici eu n-o văd prea des ; de cîteva ori parcă am zărit-o la cinema.

— N-o fă pe nebunul. Ai zărit-o. Vrei să spui că-i o figură banală, ușor de confundat ?

— Pasul mai viu, a comandat de departe locotenentul-major Cristea. Strîngeți formația, că ne-apucă prînzul pe drum !

Am plecat, rușinat, lîngă plutonul meu. Mă simțeam vinovat că mă desolidarizasem, fie și numai pentru o clipă, de țelul general al formației. Cînd ești în coloană, trebuie să fii acolo cu trup și suflet. Dar imaginea fetei necunoscute n-o puteam alunga din minte. Persista acolo, alături de tema zilei : „trecerea plutonului la apărare." Inima locotenentului, atacată astfel, trebuia să treacă și ea la apărare !

La poligon, într-o pauză, cînd ostașii s-au strîns în jurul meu încercînd să afle dacă exercițiul ieșise într-adevăr bine, am avut grijă să menționez întîmplarea :

— Cum naiba, dom'le, să te-mpiedici tocmai în fața liceului ! Or fi desfundat asfaltul ca să repare o conductă...

— Asfaltul era ca-n palmă, a intervenit filozofic Clopotaru, dar soldatul Tudor a făcut doi ani de școală aici, în oraș. Le cunoaște pe cîteva dintre fete. Duminica tre-

cută a luat cu el vreo doi-trei și s-au plimbat prin parc cu ele.

— Și ce-ți pasă ție ? l-a întrerupt soldatul Benga trăgînd din țigară. Sau ți-e necaz că ai lipsit ?

— Au fost și la film, a adăugat numai zimbet Clopotaru, îndreptîndu-și ochelarii pe nas. Nu-i așa, tovarășe sergent ?

Sergentul Tomoroga și-a aruncat țigara, a călcat-o cu tocul bocancului, strivind-o cu ciudă, îngropind-o în pămîntul reavăn.

— Pe toate le știi tu, Clopotarule. Așa e, m-am dus și eu, că nu mai scăpam de gura lui : „Haideți, tovarășe sergent, la fete drăguțe, n-o să vă pară rău !" Și m-am dus. Fetele erau drăguțe, ce-i drept, le știam cu dinainte, am fost la școala lor cu echipa artistică, dar n-am legat nici o cunoștință. Nici nu se putea, le vedeam în sală, aplaudînd, pe urmă încolonarea și hai la cazarmă. În tot cazul, fete frumoase. Una dintre ele, o știu de astă-vară, de la spectacol, se cam uita așa... Ea la mine, eu la ea. Ce să zic, poate mai trec p-aici cînd termin armata.

— S-au terminat fetele pe la voi, la munte ?

— E complicat, tovarășe locotenent. Nici eu n-am de gînd să rămîn acolo. Cîteva case risipite pe-o coastă de munte, ce viitor poate să aibă o așezare ca asta ? Înainte izolarea prindea bine : veneau războaie și treceau, năvălitorii se scurgeau pe sub munte, pîrjoleau tot, dar în munte nu se băgau, și oamenii trăiau nesupărați. Avem o clopotniță veche de trei sute de ani, cioplită din bîrne de stejar. Păi cum ardeau satele pe vremea aia, n-ar fi scăpat dacă... Dar așa, s-a păstrat neatinsă. Pe vremuri era altceva. Acum, lemnele se duc în vale, la combinat, nu se mai prelucrează ca pe timpuri, direct în pădure. Alde tata tăia jumătate de zi cu joagărul la un buștean. Acuma îl ia tractorul și-l tîrăște la vale : cum intră în combinat, în cîteva minute ajunge scînduri sau foi de placaj. Metode moderne, asta e. Ce să mai faci la pădure ? Tinerii pleacă, se angajează la combinat, le-au dat apartamente în centrul comunei, vin pe-acasă numa-n vizită. Bătrînii oftează : pentru cine-am trudit noi ? Cui lăsăm casa și livada și tot ? Păi cînd stai la bloc, nu-ți vine să te

mai întorci pe la munte, să gonești noaptea mistreții care scormonesc grădina după cartofi și să cari apă cu căldarea de la izvor, din mijlocul pădurii. Astă-iarnă, cînd cu zăpada aia mare, o lună închciată n-a pătruns nimeni pînă la ei ; dacă-ți cumperi mobilă, de la șosea pînă sus, în curte, o duci cu spinarea, altfel nu e chip. Așa că ne tragem la vale, și bătrînii oftează, dar nu ne pot opri. Și dacă-ți mai iese-n cale și-o fătucă de-asta, e și mai bine.

— După tine, însurătoarea e un lucru așa de simplu ?

Sergentul a ridicat din umeri :

— Oamenii se complică singuri, tovarășe locotenent. Eu, unul, nu oftez după o dragoste ca-n filme, cu lacrimi și frămîntări. O fată frumușică, gospodină, cuminte, hai la primărie și gata. Păi mă uit la frate-meu. Mai mare ca mine. Un golănaș de nu-i ajungeau nopțile, cu băieții, cu chefuri la cabane și tot așa. După armată a pus o fetișcană mina pe el. Nu ne-a venit să credem cînd ne-a invitat la cununia civilă, și-acuma să-l vezi cu ăla mic în brațe, duminica, în fața blocului, de vorbă cu vecinii. În fiecare dimineață cu sacoșa după lapte, după pîine, și-ntr-o zi l-am găsit făcînd sarmale, el care nu știa să prăjească ouă. Uite-așa se schimbă omul, și parcă nu-i pare rău.

Îl ascultam și încercam să-mi însușesc ceva din această filozofie simplă, simplă și limpede, aptă să te ferească de suferințe. Poate că nici nu există marea dragoste pe care o așteptăm cu toții, fără să știm prea limpede ce așteptăm, după ce tînjim, ce ne lipsește. O fată frumușică, gospodină, cuminte... Dar cum poți să fii sigur că asta-i tot ce vrei ?

M-am uitat la ceas :

— Gata, băieți, pauza s-a terminat.

Plutonul s-a adunat în formație. Mi-am aranjat ținuta și le-am spus :

— Avem un exercițiu de acuitate vizuală. Observarea cîmpului de luptă. Cine descoperă mai multe detalii în teren. Timp de zece secunde privim un sector anume și spunem ce-am văzut acolo. S-a-nțeles ?

— Da, au spus ostașii.

Am scos cronometrul.

— Observați sectorul de pe deal, între fîntîna din stînga și marginea pădurii...

După zece secunde, am comandat stînga-împrejur și i-am pus să spună ce-a văzut fiecare : o piatră albă, un pom lovit de trăsnet, coliba ciobanilor, salcia pletoasă, semnul topografic din vîrful dealului.

— Atît ?

— În salcie e un cuib de cioară.

Tot Clopotaru ăsta. Ce-i al lui e-al lui. L-am evidențiat și am lăsat gradații să continue exercițiul, iar eu m-am dus să-l caut pe șeful poligonului. Îmi venise ideea să facem un mic atelier pentru exersarea privirii ; știam că trăgătorul pierde mai mult timp cu descoperirea țintei, decît cu ochirea propriu-zisă. Plutonierul m-a ascultat, ne-am sfătuit unde să instalăm panourile cu diferite desene ; am dat împreună un mic ocol în zona din spatele liniilor de tragere, printre tufele de trandafiri pregătite acum pentru iarnă. Unele flori mai rezistaseră, chiar dacă petalele vișinii aveau acum marginile scorojite și mai închise la culoare. Și m-am gîndit iarăși la fata aceea necunoscută. O întîlneam, în gînd, și-i dăruiam pur și simplu un trandafir.

Am reținut de undeva o maximă : norocul îi ajută pe cei îndrăzneți. Puteam să aștept mult și bine ca șansa să mi-o scoată iar în cale pe fata aceea ; să visez o întîmplare norocoasă care să mă aducă în preajma ei ; o împrejurare în care să facem cunoștință în mod firesc și civilizat ! Peste luni de zile o s-o întîlnesc iarăși pe stradă, o să ne zîmbim și tot așa pînă-n anul 2000 ! Bufnaru n-o cunoștea ; nu-i nimic. Mai aveam o speranță, și încă una majoră : coana Lucica, om din partea locului, care-și cunoștea concetățenii cum îmi cunoșteam eu ostașii din pluton.

E drept, nu-mi venea la îndemînă să apelez la ea. Mi se părea cam ridicol să fac investigații în jurul unei fete întîlnite pe stradă. Oricum, în prima zi nu i-am făcut nici o aluzie. Am plecat dimineața la serviciu plin de optimism : dacă am întîlnit-o ieri s-ar putea ca lucrurile să se repete. Dar am măturat zadarnic cu privirea străzile, trecînd în revistă lumea ce se grăbea la muncă. Nici în timpul

drumului prin oraș, după-amiază — mă oferisem voluntar să conduc compania la cinema, spre uimirea și bucuria celor doi colegi care cîștigau astfel cîteva ore bune — n-am zărit-o. M-am hotărît deci să-mi calc pe mîndrie și să apelez la coana Lucica. Am găsit-o în sufragerie, tricota și asculta o emisiune de romanțe. Climatul era deci propice. I-am povestit mai întîi filmul, un film de dragoste cu un final optimist, apoi am abordat problema cu multă indiferență în glas :

— Ieri am întîlnit pe Republicii o fată frumoasă. Am mai văzut-o o singură dată, cînd am venit în oraș. O figură interesantă.

— Cum arată ?

— Blondă, cu părul lung, ochi albaștri, înaltă... Se îmbracă elegant și sobru. Acuma avea o pelerină gri...

— Făcută de madam Tuțu, acum o lună, model de artizanat. O știu.

— Pelerina ? am încercat să glumesc.

— Și pelerina, și fata. Silvia, fiica lui Stamatescu, șeful de la pădure. Și-au făcut casă lîngă soră-mea, pe strada Unirii. Casă frumoasă, cu etaj, au și mașină, oameni așezați, gospodari. Au venit de tineri aici, prin șaizeci, după ce mă măritasem eu. Silvia e singurul copil, de mică era frumoasă, se oprea lumea și se uita după ea cînd o scoteau la plimbare...

Pe coana Lucica era mult pîn-o porneai. Un fel de fișier nescris al orașului. Absorbeam cu nesaț informațiile. Fiecare nou detaliu părea să mi-o apropie pe Silvia — acum îi știam și numele ! —, să mi-o facă oarecum mai accesibilă.

— Un bărbat harnic, gospodar, aleargă toată ziua, știi cum e la pădure — mai o vulpișoară, mai un iepuraș, dai și la stat, îți faci și căciulă, și tot îți prisosește ceva. Un om fără astîmpăr, plin de idei, și se pricepe la toate. Lucrează în lemn, stîlpii porții îs făcuți de mîna lui, numai flori și dantelărie, piese de muzeu. Într-o vreme îi intrase în cap să facă orchestră la Casa de cultură, era mai tînăr, și cînd ești tînăr visezi multe. Îmi povestea soră-mea, toată ziua răsuna pianul în casa lor...

— Au și pian ?

— Păi cum ! Voiau s-o facă pianistă pe Silvia, îi luaseri și profesoară, o aduceau cu mașina de la gară de două ori pe săptămînă, dar fetii nu i-a plăcut, mereu auzea soră-mea scandal, toată strada la joacă și biata fată do-re-mi, do-re-mi, încă o dată, de la capăt... Pînă la urmă s-au lăsat păgubași. Silvia a învățat să cînte „A ruginit frunza din vii" și a urmat Liceul sanitar. Anul trecut s-a dus la admitere, la Medicină, și n-a intrat. Să fi văzut jale și prăpăd, coana Clementina plînsă, nici nu mai ieșea din casă de rușine, bărbatu-său toată ziua prin pădure, băgase spaima-n lighioane, împușca pînă și vrăbiile, de ciori nu mai vorbesc, și fata a intrat asistentă la spitalul orășenesc.

— Aha ! De asta n-o prea văd pe stradă ?

— Ce să facă pe stradă ? O ia lumea la ochi că umblă creanga, aici trebuie să te porți ca oamenii, altfel îți iese nume prost. O fată bine crescută își vede de treburile ei. Vrei să se plimbe seara pe stradă, să fluiere constructorii după ea, doamne ferește !

— Au ei obiceiul ăsta ? am schimbat vorba ca să-mi ascund gîndurile.

— De-ar fi numai atît ! Anul trecut, era ziua inginerului, au făcut o petrecere cu muzică, au adus lăutari și s-au plimbat pe stradă de credeai că trece o nuntă. Un oraș ca ăsta, liniștit și curățel ! Ieșea lumea la porți și se crucea, iar domnul judecător i-a pus în vedere inginerului s-o lase mai încet, și zice inginerul „Hai, dom'le, lasă morala și vino de bea un pahar cu noi, că nu-i oprit de lege !" Auzi, să vorbești așa cu un om bătrîn, mai mare rușinea !

Delictul inginerului nu mi se părea atît de mare, dar nu i-am spus părerea mea : am reținut însă că în orașul ăsta totul se află, mai devreme sau mai tîrziu.

— Și să-ți mai spun un lucru, a reluat coana Lucica, fata e niței logodită.

— Logodită !

— Cu unul George, mare apicultor, bărbat bine și cu mașină, așa că dacă ai vreun gînd, n-o să fie ușor.

— De unde-ați tras concluzia că am vreun gînd ?

Mi-a răspuns cu o strîmbătură comică.

— Nu poți să ascunzi nimic de coana Lucica !

M-am retras în camera mea și am încercat să evaluez situația.

Ar trebui să-mi născocesc o suferință, mă gîndeam, să am un accident și să nimeresc la spital, să mă-ngrijească ea. O dragoste între pacient și soră — motivul clasic. l-a folosit și Hemingway, și n-a avut dreptate ? Fusesem o singură dată-n viața mea în spital, o pneumonie care-l speriase pe medicul școlii, aveam febră mare și-atunci hotărîse să mă interneze. Îmi aminteam mirosul de benzină nearsă ce domnea în autosanitară : felcerul care mă însoțea avea de dus niște flacoane pentru analize, strîngea în brațe servieta și nu părea să-i pese prea mult de pacientul care zăcea, înfășurat în pătura albastră, pe targă, cu dinții clănțănind. În spital înregistrasem totul, cu acuitatea pe care ți-o dă uneori febra. Coridorul lung, pe care mersesem susținut de felcer, covorul de linoleum vernil strălucind de curățenie, pereții albi, înfrumusețați cu panouri viu colorate despre primejdiile alcoolului la volan, despre nocivitatea fumatului : bărbați și femei în halate albe pășind fără zgomot, într-o grabă cuviincioasă, pe lîngă noi, apoi *salonul* cu paturile albe aliniate lîngă pereți. Medicul, la vizită, cu glas blînd și figură bonomă : „Ia să vedem ce are flăcăul. Dezbracă-te, ridică-te, nu respira, zi treizeci și trei... Băiat voinic, într-o săptămînă joci fotbal. Soră, eritromicină la opt ore !" Sora însă avea o înfățișare cu totul lipsită de feminitate, nasul îngust și ascuțit evocînd un instrument metalic, ochii apropiați, gura mică cu buzele strînse dîndu-i un aer de severitate, și vocea răstită cînd întreba : „Ți-ai luat pastilele ?" Nici un pic de romantism, totdeauna cînd pronunțăm un cuvînt ne vine în minte o imagine, pentru mine pînă acum spital însemna salonul acela cu paturi multe și sora cu glas răstit, dar să nimerești într-un salon unde lucrează Silvia — ce fericire !

A doua zi după ce primisem primele informații m-am grăbit să fac o recunoaștere. Cînd am ieșit de la serviciu am făcut un ocol pe strada ei. Am descoperit repede locul și am trecut pe trotuarul de vizavi, ca să am o imagine de ansamblu ; și aveam de ce ! Casa, cît se vedea peste gardul cu temelie de beton, continuat cu grilaj de fier forjat ce

depășea înălțimea omului, era plasată cam departe de stradă, avînd în față o mică grădină cu alee de beton mărginită de straturi de flori. La nivelul solului se vedeau mai întîi ușile garajului ; casa propriu-zisă era la primul etaj, într-acolo duceau niște scări largi, care dădeau mai întîi pe o mică terasă, pe care se vedeau o masă rotundă de metal și cîteva scaune pliante vopsite în verde. Totul degaja o senzație de calm și de ordine ; probabil că adevărata viață se desfășura în curtea din spate, despărțită cu un gard scund de scîndură, unde se zăreau coroanele cîtorva pomi, un curcan cu coada înfoiată, rufe întinse la uscat, o căruță veche. Am mers pînă-n colțul străzii și m-am întors. Între timp se petrecuse ceva, ușile garajului erau acum deschise, apoi din penumbra dinăuntru s-a ivit un *Renault* 16 vișiniu, strălucitor, parcă scos din vitrină ; din el a coborît un bărbat cu mustață căruntă, în blugi și pulover de alpinist cu guler rulat, cu un burete mare, stacojiu, în mînă. Am plecat mai departe, mulțumit că dădusem ochii cu prima ființă omenească din acea casă discretă ; era un progres !

Ar trebui s-o aștept cînd vine de la spital, să-i vorbesc, dar ce impresie i-ar face, uite, om serios și oprește fetele pe stradă ! Dar altfel cum să ajung pînă la ea, acordați-mi o șansă, oameni buni ! Auzisem despre soți care s-au cunoscut în stațiune, sau chiar în tren, o întîmplare greu de definit încrucișează drumurile oamenilor, creează coincidențe aproape incredibile, de ce nu mi-a fost dat și mie, de pildă, să călătoresc două-trei ore în același compartiment cu ea, sau să avem locuri alăturate într-o sală de spectacol ?

Nimic din toate acestea, și în seara aceea, înainte de a adormi, stînd cu ochii închiși — clipa cînd toate lucrurile au altă înfățișare și imposibilul pare posibil — mă imaginam într-o după-amiază sunînd la poarta cu grilaj de fier și cerînd să vorbesc cu domnișoara Silvia, un proiect cu totul irealizabil, așa cum am constatat privind lucrurile la lumina crudă și realistă a dimineții următoare.

Dar coana Lucica avea experiența ei de viață, sau știa să citească în sufletele oamenilor, sau pur și simplu fusese impresionată de aerul meu nefericit, cine știe ? Cert este că seara, stînd amîndoi la televizor și urmărind un tînăr trupeș, în pantaloni albi, care cînta cu glas amenințător

„Vreau să-ți spun cît țin la tine" acompaniat de bubuiturile binevoitoare ale unei orchestre, coana Lucica mi-a comunicat fără să-și ia ochii de la ecran :

— Am vorbit azi cu Silvia.

M-am întors cu totul spre ea, primejduind starea fizică a fotoliului, dar n-am întrebat nimic. Îmi simțeam gura uscată deodată, fraza ei nepăsătoare îmi oprise pentru o clipă respirația, ca înaintea săriturii într-o apă pe care-o bănuiești foarte rece.

— Am fost pe la soră-mea și am găsit-o la ea, venise să-i ceară o rețetă de prăjituri, ca-ntre vecine, știi ? Acuma stăteau de vorbă la o cafea. Era cam plictisită, se văita că duce o viață monotonă, la spital și acasă. I-am spus așa, pe departe : Cam așa trăiește și chiriașul meu. „Ofițerul ăla drăguț ?" a întrebat soră-mea. „Da, un băiat drăguț și cuminte, toată ziua cu cartea-n mînă, nu bate cîrciumile și seara stă în casă." Asta a fost prima vorbă, după aceea soră-mea a ieșit la bucătărie, s-aducă niște dulceață, și-atunci i-am spus : „Duduie Silvia, băiatul ăsta e nebun după dumneata, m-a înnebunit și pe mine cu întrebările, cred că te visează și noaptea." Ea a rîs : „Exagerezi, coană Lucico, nebuni de dragoste există numai prin filme, acuma interesul contează." „Nu știu la ce faci aluzie, fata mamii, dar ți-o spun eu că domnul Traian e un om ales, am avut mulți tineri în gazdă și pot să fac comparații." Ea a schimbat vorba, că venise soră-mea în casă, și după mine asta-i semn bun. Dacă nu i-ar fi păsat, nu schimba ea vorba. N-am dreptate ?

— De ce ați făcut asta ?

— Te-i fi supărat, a rîs ea și s-a ridicat să dea televizorul mai încet. M-au amețit tinerii ăștia cu muzica lor. Unde-s tangourile de-altădată... Ei, domnule Traian, nu prea cunoști la oameni, mă vezi așa energică și crezi că-s o zgripțuroaică, ei bine, află că am și eu suflet și aș vrea să fie toți oamenii fericiți, și dacă pot să ajut pe cineva o fac cu dragă inimă, fără vreun interes anume, prin urmare nu trebuia să mă întrebi „de ce".

Toată povestea mă tulburase peste măsură ; problema Silviei mi se părea cu totul de nerezolvat și iată că soluția era colea, la doi pași, în căpșorul plin de idei al

coanei Lucica. Dar oare se cădea să accept această formulă puțin cam umilitoare pentru mine ? Mi se părea nedemn să beneficiez de serviciile unei femei ; i-am auzit pe atîția alții fălindu-se cu meritul de a-și fi cucerit alcasa inimii fără ajutorul nimănui, și-apoi ce-o fi gîndit Silvia, precis o să-și închipuie că eu am apelat la gazda mea, folosind-o drept intermediar pentru a-i spune ceea ce eu însumi nu îndrăzneam. Toate acestea mi-au trecut prin minte în acele clipe, cînd oscilam între a-i fi recunoscător și a-i reproșa că s-a amestecat în treburile mele. M-am ridicat și am făcut doi pași spre fereastră, ticluind în gînd un discurs cam bombastic pe care rostindu-l îl simțeam tot mai ridicol și mai lipsit de sinceritate :

— V-am întrebat de ce ați făcut asta, pentru că nu v-am împuternicit să vă ocupați de viața mea personală. Mă socotesc apt să-mi rezolv singur problemele : nu simțeam nevoia să recurg la o asemenea intervenție care...

Coana Lucica s-a ridicat și ea de pe scaun, a înălțat brațele cu o mirare retorică :

— Domnule Traian, fii serios, ce te formalizezi așa ? Nu uita că am un băiat de vîrsta dumitale ! Ce bine-ar fi să găsească și el o babornițâ ca mine care să-i poarte de grijă pe-acolo pe unde este. Iar dumneata, în loc să-mi mulțumești, îmi faci reproșuri...

— Nu era un reproș, m-am grăbit să repar gafa. Dar puneți-vă în locul fetei. S-ar putea să mă disprețuiască, de vreme ce am avut nevoie de un intermediar.

— Intermediar ! Mersi de compliment. Altfel cum ai vrea să ajungi la ea ? Trebuie să începi de undeva. E o fată serioasă, ți-am spus. Puteai să aștepți mult și bine s-o întîlnești pe stradă sau la discotecă, unde vezi fete de liceu cu țigara-n gură. Nu uita că eu trăiesc de-o viață aici, și-am auzit atîtea cazuri — profesori, ofițeri ca dumneata, ba și un medic stagiar — care n-au deschis ochii la vreme. S-au pomenit pe capul lor cu cîte-o haimana cu șalvari mov și ochi încondeiați, de nu mai puteau să scape. Iar o prietenă de-a mea a avut altă surpriză : i-a sunat la ușă într-o zi o mironosiță care i-a pus un prunc în brațe : „Copilul băiatului dumneavoastră. Tata zice să mă duc direct la tribunal, dar eu m-am gîndit să stăm

întîi de vorbă..." Păi poame de-astea găsești pe toate cărările.

— Și ce-a făcut prietena dumneavoastră ?

— L-a chemat pe fiu-său : „Măi mamă, spune drept dacă-i copilul tău, că uite, ajungem de rîsul lumii". „Cum să fie al meu, o crezi pe ea, iubita tuturor, cum de i-a cășunat pe mine ?" A ținut-o una și bună, că nu-i al lui, fata i-a dat în judecată, expertiză, avocați, alergătură și, în final, pensie alimentară...

Povestea m-a tulburat ; o imagine înspăimîntătoare mi-a fulgerat prin minte — Tia, mirosind a coniac, sunînd la ușa apartamentului din Calea Moșilor : „Doamnă, v-am adus nepoțelul, nu-i așa că seamănă cu Traian ?" M-am prefăcut nepăsător :

— Se-ntîmplă tot felul de lucruri pe lume. E drept, am mai auzit de oameni care au avut ghinion...

— În probleme de-astea, ghinionul ți-l faci cu mîna ta, a spus înțepat coana Lucica. Dacă nu deschizi ochii la timp. Dacă nu te interesezi mai de-aproape ce și cum, dacă nu intri în familie, să vezi cu cine ai de-a face... La toate astea m-am gîndit cînd i-am spus Silviei de dumneata. S-ar putea să nu iasă nimic, s-ar putea ca părinții ei să nici nu vrea s-audă, ți-am spus că are un fel de logodnic... Dar s-ar putea la fel de bine să-mi mulțumești într-o bună zi. Și să-ți pară rău că în seara asta m-ai luat la zor...

Am început să rîd. Un rîs vinovat ; argumentele ei erau destul de solide, plus că găsise calea cea mai bună și mai simplă, pe cînd eu croiam planuri care de care mai sofisticate, ca s-ajung într-o bună zi în preajma Silviei.

— Nu v-am luat la zor, am protestat. Desigur, ar trebui să vă apreciez gestul. Dar gîndiți-vă puțin și la orgoliul meu...

— Orgoliul prea mare alungă dragostea, domnule Traian. Dacă te ții mîndru și suferi în tăcere, n-ajungi nicăieri. O să-ți arăt odată caietul meu de poezii, de pe cînd eram la profesională. Scriam versuri și plîngeam ; cui i-a folosit ? În loc să fac cumva să mă apropii, sufeream în tăcere și el nu știa nimic. Era un maistru tînăr, purta părul „creastă de cocoș", pantaloni malagamba, și la reuniuni era o fericire pentru o fată s-o invite el la

dans. Am plins. am scris poezii și el s-a însurat cu o zvăpăiată. Au divorțat după doi ani. Între timp îl cunoscusem pe Niță al meu, om așezat, cînd dansa mă călca pe picioare, dar era serios și se ocupa cu achiziții de lînă la cooperație. Dragostea apare o dată în viață, trebuie s-o prețuiești atunci, la moment.

— Din punctul ăsta de vedere sigur, vă dau dreptate...

— Aha ! Bine că nu începi iar s-o faci pe viteazul, cum începuseși adineauri. Păi crezi că eu nu cunosc la oameni ? Tineri ca dumneata, băieți buni, dar, iartă-mă, mai retrași, mai timizi, ajung pe mîna unor femeiuști care-i joacă pe degete. Să știi că n-am obiceiul s-o fac pe pețitoarea. Am destule treburi și așa. Dar cu Silvia nu văd cum te-ai fi descurcat. O cunosc destul de bine, e o fată cu picioarele pe pămînt. Nu e omul cu care să vorbești pe ocolite. I-am spus de-a dreptul, privind-o în ochi : „Băiatul e nebun după dumneata."

— Poate că ați adus vorba cam brusc...

— N-aveam vreme de introduceri. I-am spus adevărul. Sau nu-i așa ?

Mă încolțise iarăși ; am rîs în loc să-i răspund.

— Păi vezi ? a replicat ea triumfător. Las' să mai treacă două zile, să aibă și ea timp de gîndire, și după aceea, uite colea !

S-a ridicat din fotoliu, s-a dus la măsuța televizorului și a scos dintr-un sertar o cutiuță pe care mi-a întins-o cu un gest larg. Am luat-o, nedumerit, am citit denumirea de pe cutie.

— Mda, am spus. Un medicament. Dar nu văd legătura.

— Păi sigur. Nu vezi legătura, dar eu o văd. Din două-n două zile, Silvia o să vină aici să-mi facă injecția.

— Sînteți genială, coană Lucica.

— Multă lume e de părerea asta, mi-a spus ea fără pic de înfumurare.

— Și dacă vă invită la spital ?

Triumful coanei Lucica era complet. S-a așezat iarăși în fotoliu, a lăsat o mică pauză de efect și mi-a comunicat cu voce suavă :

— Am vorbit cu ea, i-am explicat că mi-e greu să mă duc pînă acolo.

Strategia ei începuse să devină interesantă. Am întrebat-o făcînd-o mai departe pe nepăsătorul :

— Cîte fiole aveți ?

— Șase. Una la două zile. Două săptămîni de conversație. Mai departe te descurci singur. Dacă totul merge bine, amîndoi sîntem cîștigați : dumneata te însori și eu scap de reumatism !

9.

M-a luat prin surprindere. Eram pe mica verandă din fața intrării, unde-mi înșirasem periile de pai, cizmele, mantaua de ploaie, pantalonii de instrucție și cutioare cu tot felul de ustensile : trebuia să șterg urmele marșului de noapte. Pentru o atare treabă ostășească îmi pusesem un trening spălăcit, și ca să combat vîntul rece, mirosind a iarnă, aveam pe cap o căciuliță de schior cu inscripția „Pepsi" pe care o purtam de ani de zile în serile friguroase de vacanță, cînd dădeam turul în pas alergător pînă la Grădina Icoanei și-napoi.

Oricum, mă dăruisem cu totul îndeletnicirii mele, lustruiam, ricîiam, ștergeam cu aplicațiune obiectele acelea tăvălite prin noroaiele drumului spre trecătoare.

Și am ridicat privirea abia cînd am auzit poarta deschizîndu-se. Era Silvia, bine-nțeles. În cel mai nepotrivit moment din viața mea.

Primul impuls a fost să o iau la goană în casă, să ascund toate lucrurile acelea, dar era prea tîrziu. Mi-am închis fermoarul bluzei și mi-am scos de pe cap, pe furiș, fesul acela ridicol. Am rămas deoparte, pe verandă, cu brațele atîrnînd, cu peria de paie uitată în mîna stîngă.

— Bună ziua, a spus Silvia.

„Arătai destul de puțin eroic, avea să-mi mărturisească ea mai apoi. Căutai din ochi o ascunzătoare. De ce te rușinai așa ? Dac-ai ști cît prețuiesc femeile o pornire gospodărească ! M-am silit să nu zîmbesc, atunci, de teamă să nu te simți jignit".

— Doamna Lucica e în casă, i-am spus cu grabă. Bănuiesc că pe ea o...

— Da, trebuia să trec tocmai discară, dar a intervenit ceva.

— Şi m-aţi găsit aşa, în postura asta ridicolă...

— Oamenii gospodari nu sînt ridicoli, mi-a retezat-o ea şi a intrat în casă.

În sufletul meu s-a dat o scurtă, dar aprigă bătălie. Aş fi vrut să-mi strîng catrafusele şi să-mi găsesc ceva de treabă prin casă, dar mi se părea prea cusută cu aţă albă o asemenea abandonare a înfăţişării de om gospodar. Cel mai cuminte gest era să-mi văd de lucru, ca şi cum nimic nu s-a întîmplat. Dar ar fi fost păcat, după ce aşteptasem atîta ziua asta, întîlnirea asta... Căutam cu disperare o ieşire onorabilă din încurcătură. Cum să mă duc, cărînd în braţe tot calabalicul, să mă schimb, să mă spăl pe mîini şi să-mi trec pieptenele prin ciuf ? Între timp Silvia şi-ar vedea de drum.

Am continuat deci să mustruluiesc cizmele cu peria de lustru ; rezultatul ar fi încîntat pe cel mai pretenţios comandant de subunitate din regimentul de gardă : cizme „lună" este un termen prea palid pentru ceea ce obţinusem eu.

'Am auzit uşa. S-a dus, mi-am spus în clipa aceea. Aşa îmi trebuie dacă...

— Domnu' Traian, mai fă o pauză, mi-a spus coana Lucica. Hai că se răceşte cafeluţa.

Zîmbea, victorioasă şi desigur amuzată de încurcătura în care intrasem. Am zîmbit şi eu. Mă simţeam ca un copil iertat după ce-a spart un geam. Am pus toată grămada sub scaunul şchiop, uitat de vremi în colţul verandei. Am dat un şut precis cutiei de cremă, care s-a plasat, ca un puc de hochei, exact în colţul cel mai depărtat. Apoi am făcut un semn spre ţinuta mea gospodărească :

— Aşa ?

— Lasă, frate, nu te formaliza. Uite, ţi-am adus o cană cu apă, să te speli pe mîini.

Grozavă persoană, coana Lucica asta ! Mi-a turnat, am risipit apa din palme peste tufele de regina-nopţii, uscate acum, de sub verandă, m-am şters cu cîrpa de călcat, care

printr-o minune era acolo, și am urmat-o. Evident, inima îmi galopa ca la trecerea pistei cu obstacole.

— Silvia dragă, să-ți prezint pe domnul locotenent Drăgoescu...

Silvia s-a ridicat din fotoliu și mi-a întins mîna.

— Ne-am cunoscut, a zîmbit ea. V-am admirat la lucru...

— Nu era cea mai interesantă dintre preocupările mele.

— De ce ? Tata nu lasă pe nimeni să se-atingă de uniforma lui. Singur și-o calcă, își coase semnele pe guler și tot ce trebuie.

— Lasă că l-am văzut eu, a intervenit coana Lucica amenințînd cu linguriță. Cînd îl întîlnești, parcă-i scos din cutie. Nici n-ai zice că vine de la pădure, parcă s-ar duce la nuntă.

— Uniforma trebuie respectată, am întregit eu cu oarecare emfază.

— Nu numai uniforma, a spus Silvia. În general, omul trebuie să se respecte pe sine. Vine cîte cineva la noi, la spital, să-i plîngi de milă, nu alta. Neras, cu cămașa murdară, ba mai miroase și a băutură. Odată am și țipat la unul : „Se poate, omule, să vii în halul ăsta la domnul doctor ?" Individul s-a simțit lezat, mi-a reproșat că nu respect pacienții. „Dar dumneata te respecți, dacă umbli așa ?" Nu i-a convenit. După consultație a plecat, nici n-a dat bună ziua. Ei, și după vreo două zile m-am pomenit cu el : „Să mă iertați, eram nervos atunci, am niște injecții de făcut..." Îmi trecuse supărarea, dar m-am gîndit să-l sperii nițel. Am scos din dulap un ac mare, pentru infiltrații, și i l-am jucat nițel pe sub nas. S-a făcut alb la față, credeam că leșină acolo, pe canapea. Am tras serul, am pus un ac normal la seringă și i-am spus : „Cînd e vorba de reclamații ești mai curajos." A doua zi a venit cu un buchet de flori. Șefa, cînd l-a văzut, s-a strîmbat la mine : „Cum faci, dragă, de-ți vin tot pacienți gentili ?"

— Acritura aia, a spus apăsat coana Lucica. Păi cu ea cum să fie oamenii gentili dacă se poartă ca o scorpie ?

— Oameni și oameni, a încuviințat Silvia. Pacientul trebuie respectat, dar în același timp...

— La rîndul lui, să-i respecte pe cei care-i îngrijesc sănătatea, am intervenit. După mine, medicina este cea mai nobilă profesie...

Mi-a răsplătit cu un zîmbet această declarație, iar eu m-am simțit în clipa aceea puternic și înțelept. Aș fi făcut orice ca să-i fiu pe plac, să mă privească nu ca pe o cunoștință întîmplătoare ; desigur, coana Lucica îi spusese ceva despre mine, dar ardeam de dorința să-i stîrnesc interesul, să-mi atrag simpatia ei. Curînd am monopolizat discuția, am început să înșir teorii despre farfurii zburătoare, să povestesc filme, să fac aluzii la personaje celebre, pînă cînd, după vreun sfert de oră, m-a săgetat întrebarea : ce-o să creadă despre mine, c-o fac pe deșteptul, că fac paradă de cunoștințe... Asta mi-a scăzut brusc elanul ; tocmai la timp, căci Silvia s-a uitat cu discreție la ceas și a pus mîna pe trusă :

— Se apropie momentul neplăcut...

Coana Lucica a zîmbit cam albastru, a scos din sertar cutia cu fiole și au dispărut amîndouă în dormitor. Fără să pierd o secundă, am dat năvală în camera mea, m-am îmbrăcat într-o clipă și mi-am reluat locul în sufragerie ca și cum nu m-aș fi clintit de acolo. După cîteva minute au venit și ele. Coana Lucica zîmbea și mai albastru și șchiopăta ușor.

— Cam dureroasă, într-adevăr, a spus Silvia. Data viitoare o să-ncerc o combinație cu cortizon. Dacă vă doare tare, puneți o compresă cu apă rece. Și faceți mișcare, ca să se ducă serul.

— Asta mai degrabă, a încuviințat coana Lucica. Tocmai aveam de gînd să fac puțină curățenie.

— Ne vedem vineri. La revedere, domnule locotenent. Mi-a părut bine de cunoștință.

— Și mie, am spus repede. Dacă-mi permiteți, vă conduc.

— Nu vă deranjați, a protestat ea. E încă devreme.

— Tot voiam să merg după țigări. Și în afară de asta, mi-ar face multă plăcere...

M-a privit cu ochii aceia albaștri, care adunau în ei tot seninul, și am simțit un fior străbătîndu-mă din creștet pînă-n tălpi.

— La ora asta s-a închis la debit, a zîmbit ea.

— Atunci rămîne al doilea motiv, a intervenit coana Lucica pe un ton de glumă.

Am ieşit în vestibul şi am înşfăcat pelerina aceea cenuşie, care mirosea a lînă udă. Am ajutat-o să se îmbrace. Mi-am luat şi eu vindiacul şi peste cîteva clipe eram — favoare nesperată — alături de ea, pe străzile pustii. Mergeam agale, eu încercînd să încetinesc cît mai mult ; între timp îi vorbeam, i-am povestit cum am ajuns aici, în oraş, am descris mica noastră expediţie în interiorul cetăţii, i-am înfăţişat planurile pentru primăvara viitoare şi ipotezele optimiste ale arheologilor amatori din oraş. Făceam uneori pauze, să-i aud replica, să-i aud vocea ; avea o voce catifelată, liniştitoare. O voce pe care o îndrăgisem deja.

— Preocupări frumoase, a spus ea. Şi tata se apucase într-o vreme să adune legende despre numele locurilor de pe-aici. Între oameni circulă tot felul de poveşti legate de stînci, de păduri, de ape. Mamei nu-i prea convine, e o fiinţă mai practică, îl îndeamnă să facă ceva util, dar eu îl admir. Pe lîngă treburile de toată ziua, trebuie să ai şi o preocupare pentru sufletul tău.

— Am auzit că vă place muzica.

— Cui nu-i place muzica ! a spus ea repede. E drept că în cazul meu se leagă de unele amintiri neplăcute. Sînt oameni care, din prea mult zel, te pot depărta de ea. Profesoara mea de pian se pricepea de minune să transforme lecţiile într-un chin. Acuma nu mai deschid o partitură luni în şir. În schimb îmi place să ascult. Am adunat cîteva zeci de discuri, compozitori celebri. Seara, cînd am timp, tricotez şi ascult muzică. Dumneavoastră cum vă umpleţi serile ?

— În general citesc. Istorie, literatură... cît îmi ajunge timpul. Uneori mă întîlnesc cu colegii. În restaurant nu prea intrăm, nici n-avem timp, şi nici nu sînt mari băutori printre noi. O viaţă cam monotonă, oricum. Mai ales cînd nu ai prea multe cunoştinţe.

— Uite c-am ajuns, a spus ea. Vă mulţumesc, v-aţi deranjat pentru mine.

Am tăcut cîteva clipe, acumulînd energie pentru replica pe care mi-o pregătisem :

— Aș vrea să vă mai văd...

— E simplu, a rîs ca. Vineri trec iar pe la coana Lucica.

Vineri, la ora cînd Silvia trebuia să intre pe portiță, noi ieșeam pe poarta mare a cazărmii. Înainte de plecare, imaginasem cîteva ipoteze — un picior scrîntit, o criză de apendicită, un obiect important uitat acasă — dar toate aceste variante contraveneau în mod neplăcut orgoliului meu de comandant. Trebuia să împărtășesc soarta ostașilor mei ; și-ar fi închipuit că mă sustrag din comoditate, de teamă să nu obosesc ; e drept, făcusem calculul, vreo cincisprezece kilometri în total, pe drum de munte, noaptea.

— Asta nu-i la îndemîna oricui, i-am spus lui Butnaru.

— A, e numai începutul. Avem un grafic special. Vom face marșuri din ce în ce mai lungi. Trebuie să antrenăm oamenii treptat. Primăvara trecută, spre sfîrșitul ciclului, am făcut șaizeci de kilometri într-o zi, îți dai seama.

Tropăiam, în fruntea plutonului, pe prundișul ud al drumului de munte ; plouase iarăși, cîte-o pală de vînt scutura picături grele din copaci, cîte una se nimerea să cadă, făcîndu-mă să tresar, între gulerul mantalei și git. Mergeam în cadență și-mi imaginam dezamăgirea Silviei văzînd că nu sînt acasă ; va fi crezînd că dinadins am evitat această întîlnire, oricînd poți găsi o scuză plauzibilă ca să pui capăt unei idile încă neîncepute...

— Dacă stau să mă gîndesc, te descurci de minune ! a reluat Butnaru.

— La ce te referi ?

— Parcă nu știi ! Tot tîrgul vorbește. La domnișoara aia mă refeream. Ai fost văzut cu ea pe stradă. Sau nu erai tu ?

— A, da, m-am prefăcut că-mi amintesc. De Silvia vorbești ?

— Faci progrese rapide, dacă i-ai aflat și numele.

— A venit la coana Lucica să-i facă o injecție.

— Coana Lucica asta, cum le mai brodește. Mania ei, îi place să-i înfunde pe burlaci. Anul trecut a vrut să mă însoare cu o nepoată de-a ei de la Piatra Neamț. Gata-gata să reușească. Așa că fii cu ochii-n patru.

— Ei, a fost o întîmplare. Pur și simplu am condus-o acasă, fiindcă se întunecase.

— Uite unde era cavalerul! Ce umbli cu de-alde astea, omule? Mai alaltăieri întrebai în dreapta și-n stînga cine-i fata, și-acuma întîmplător o conduci acasă. Și cum ți se pare?

— Știu și eu ce să zic? Am discutat lucruri banale, a povestit întîmplări de la spital și i-a dat coanei Lucica explicații cum să conserve vișinele.

— Și ce-ai fi vrut? Să-i dea formula relativității restrînse?

— Nu cred să fi auzit de ea.

— Te cam pripești, amice. Într-o singură rundă nu poți trage o concluzie. Așteaptă, studiaz-o, fă-o să vorbească despre ea, află ce gusturi are, ce fel de filme-i plac, ce-a citit în ultima vreme. Anul trecut, la mare, am întîlnit o fată care-l citea pe Homer în original. Am admirat-o pentru asta. Dar cînd o scoteai din filologia clasică, nu știa nimic altceva. Seara, pe faleză, îmi explica etimologia cuvintelor. Nu-mi place să sărut un dicționar.

— Prea multe sfaturi într-o singură lecție, dom' profesor.

— Păi da, a spus Cristea ivit pe neașteptate lîngă noi. Sporovăiți de parc-ați fi într-o excursie. Locotenent Drăgoescu, trimite o patrulă de recunoaștere spre trecătoare!

— Am înțeles!

L-am chemat pe sergentul Tomoroga și i-am cerut să ia trei oameni din grupa lui și să execute o recunoaștere în față.

— Am înțeles.

— Și să-l iei și pe soldatul Benga.

— Pe Benga? s-a mirat sergentul. Ce să fac cu el?

— Să-l instruiești, asta să faci. Învață-l să umble pe întuneric și să-ți raporteze ce-a observat. Executarea.

Sergentul a salutat și a plecat de lîngă mine cam nedumerit. L-am auzit cum își cheamă oamenii din grupă.

Drumul spre trecătoare era, ziua, foarte pitoresc, cu serpentine largi, ivindu-se ca o panglică albă printre frunzele copacilor. De obicei nu urmam traseul șoselei, ci o luam pieptiș, pe scurtături, înaintam astfel oarecum perpendicular pe șosea, pînă cînd în fața noastră se înălțau,

ca niște uriași alăturați, stîncile ce îi străjuiau intrarea : un spațiu îngust, cu pereți aproape verticali, în care rîul își săpase, prin milioane de ani, albia dreaptă și adîncă ; pe lîngă rîu mergea șoseaua îngustă, presărată ici și colo de bolovani căzuți. Ziua marșul prin aceste locuri era o încîntare, dar noaptea devenea o expediție plină de neprevăzut. De aceea, patrulele de recunoaștere nu erau numai un exercițiu, ci reprezentau o nevoie reală : trebuia să știu cu precizie cum se prezintă drumul.

Cînd am ajuns la stînci, ploaia încetase ; stelele strălucitoare prevesteau o noapte rece. Din întuneric se iveau, în fața noastră, cînd unul cînd altul dintre soldații trimiși în recunoaștere :

— În dreapta prăbușire de stînci... Trebuie ținut cît mai spre stînga, lîngă rîu... Dincolo de stînca detunată, malul e surpat...

Țineam seama de toate aceste avertismente și coloana înainta, repede, dar prudent, prin întuneric, spre țintă. După vreo două ore de mers, am părăsit șoseaua și am luat-o în sus, pe o vale care despărțea două piscuri. Urcam tot mai greu pe pămîntul alunecos ; în dreapta și-n stînga mea auzeam respirația iuțită a soldaților, exclamații înăbușite, îndemnuri rostite cu voce joasă.

— Uite c-am ajuns, l-am auzit într-un tîrziu pe Cristea.

Am ridicat privirea ; în lumina palidă a stelelor, am distins pe deal, în fața mea, contururile unei cabane. Curînd acolo au licărit luminițe, un felinar cu lumină slabă a apărut într-o fereastră. Cu toată oboseala, trebuia să ne organizăm. Grupe întregi au pornit în sus, prin pădure, după vreascuri ; alții instalau corturi. Am aprins focuri, și bucătarii și-au arătat măiestria făcîndu-și de lucru cu frigările. Pe lîngă focuri răsunau risete, frînturi de cîntec. Totul aducea acum cu o excursie agreabilă, chiar dacă proporțiile ei, cu echipamentul de soldat în spate, ceruseră un efort deosebit. E drept că după ce s-au fixat santinelele și focurile au fost stinse, tabăra noastră s-a liniștit deodată ; oboseala marșului redusese la tăcere compania.

M-am cuibărit în cort, înfășurat în mantaua încă umedă. Cînd în loc de saltea ai cetină de brad, iar drept acoperiș pînza subțire a cortului, te simți mai bărbat. Am respirat adînc aerul amețitor de rece, m-am așezat mai

bine în culcușul meu și-n clipa aceea am avut sentimentul acela de satisfacție pe care ți-l dă oboseala unei zile trăite în plin.

Dimineața — din nou la drum. De astă dată ne era mai ușor, pentru că aveam de coborît. Am făcut cîteva manevre cu plutoanele. Locotenentul-major Cristea avea o fantezie bogată în a născoci „situații" : într-un loc era drumul minat, a trebuit să ocolim kilometri întregi, mergînd pieptiș pe un versant al muntelui ; pe urmă am înconjurat o poziție înaintată aflată în mîna „inamicului", strecurîndu-ne prin pădurea înghețată ; iar cînd am ieșit din munte, pe șosea, obișnuita „aviație la joasă înălțime"...

Am ajuns acasă pe înserate, frînt de oboseală. M-am culcat și am adormit buștean pînă a doua zi.

— Bună seara, tovarășe locotenent.

— Mă cheamă Traian. Dacă n-ai nimic împotrivă, am putea să ne spunem pe nume.

A zîmbit, și casa a părut deodată mai mare, mai plină de lumină.

— Bine, dar abia ne cunoaștem...

— Dacă punem la socoteală *prima întîlnire*, avem exact două luni și paisprezece zile de cînd ne-am văzut prima dată.

— Totdeauna ești așa de calculat ? m-a întrebat ea privindu-mă peste umăr.

— În lucrurile importante. Iar întîlnirea aceea a fost pentru mine un lucru foarte important. Vreau să spun că din prima clipă în care te-am văzut...

— Să nu exagerăm. Dacă nu erau injecțiile coanei Lucica, cine știe dacă ne-am fi întîlnit vreodată.

— Aș fi găsit eu o cale. Sau întîmplarea. Cine știe ? Uneori întîmplarea rînduiește de minune drumurile oamenilor.

S-a așezat în fotoliu, a rotit privirea prin cameră.

— De fapt nu pe tine te căutam, a reluat ea privindu-mă țintă.

— Nici nu speram ca modesta mea persoană să prezinte vreo fărîmă de interes.

— Modest ! s-a mirat ea. Ce ți-a venit așa deodată ?

— Caut-să-ți fiu pe plac. Încerc diverse roluri.

— Ai multe ?

— Încă vreo trei : îndrăzneț, singuratic, îndrăgostit.

— Să lăsăm gluma, s-a încruntat ea. Nu pentru asta am venit. Mai am de mers și-n alte locuri.

— Coana Lucica vine imediat. S-a dus pînă la o vecină, te roagă s-o scuzi o clipă.

— Și ce-ai făcut în zilele astea ?

— M-am gîndit la tine.

— Ah ! Ai trecut direct la al treilea rol ?

— Vorbesc serios. Știi, am avut o treabă deosebită la unitate. Pentru mine a fost o adevărată catastrofă că am lipsit de acasă acum două zile. Ardeam de nerăbdare să te revăd. Ce părere ai despre dragostea la prima vedere ?

— Cred că nu există decît în filme.

— Eu cred că există. Te ia așa, pe neașteptate, începe cu o bucurie intensă cînd întîlnești un om și cu o tristețe adîncă atunci cînd te despărți de el. Este exact ce simt eu acum. Și pînă vine coana Lucica vreau să te întreb : oare n-am putea să ne vedem și independent de preocupările tale profesionale ?

Ea a întors fața spre mine, filtrînd privirea printre genele lungi. Mi s-a părut prea serioasă în clipa aceea și m-am alarmat : dacă am depășit măsura ? Dacă m-am grăbit ? Dacă n-am găsit formula cea mai potrivită ?

— M-ai luat cam repede, a spus ea încet. Nu știi nimic despre mine și nici eu despre tine.

— Tocmai de aceea. Ar trebui să ne cunoaștem mai bine, să ne împărtășim unul altuia gusturile, ideile. Omul este o ființă socială, el simte nevoia să comunice, să găsească ecou pentru gîndurile lui...

Coana Lucica a intrat grăbită, cerîndu-și scuze. Au dispărut amîndouă în dormitor. Tocmai la timp, fiindcă îmi epuizasem argumentele. E destul de greu, stînd cuminte într-un fotoliu, să te apropii sufletește de fata care stă la doi metri de tine, în celălalt fotoliu. Dar eram nevoit să folosesc fiecare clipă și să grăbesc lucrurile cît puteam, căci termenul ce mi se oferise mi se părea nedrept de scurt. Aveam în mine un fel de elan îndîrjit, care mă ajuta să-mi depășesc sfiala începutului de prietenie. Silvia, cu frumusețea ei, cu modestia și blîndețea ei, cu vorba ei

caldă, mă cîştigase cu totul, în scurtul răstimp de cînd o cunoşteam. Un sentiment neobişnuit de puternic mă cuprindea în faţa ei. O căldură, o emoţie, o nerăbdare greu de tradus în cuvinte, sau de tradus cu un singur cuvînt : dragoste... Şi constatam acum că redeveneam în faţa ei sfios ca un adolescent. Chiar dacă trecusem prin experienţa cu Tia, sau poate tocmai de aceea. Nimic din ce fusese potrivit atunci nu mai era valabil acum...

La toate acestea mă gîndeam, pîndind nerăbdător, în fotoliu ; fără voie trăgeam cu urechea, am auzit hîrşîitul pilei care tăia fiola, apoi cîteva cuvinte neînţelese — şi iat-o. Am sărit în picioare : ideea că trebuie s-o conduc venea acum ca de la sine. De astă dată, cînd am ieşit din casă era noapte de-a binelea ; un bec stingher ardea departe, tocmai în capătul străzii. Sub pretext că o ajut să traverseze, am luat-o de braţ ; Silvia n-a reacţionat în nici un fel la acest gest, care mie mi se părea un mare pas înainte ; tăceam amîndoi, mergînd în acelaşi pas, şi simţeam că se apropie clipa despărţirii. Am rupt tăcerea :

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Ce întrebare ?

— Dacă nu ne-am putea vedea şi în afara vizitelor la coana Lucica.

A tăcut cîteva clipe, ca şi cum încerca să compună un răspuns. Asta mă îngrijoră.

— Eşti prea nerăbdător, a spus în cele din urmă. Nu-mi plac oamenii nerăbdători.

Am încercat să dau un aspect de glumă acestei mărturisiri :

— Înseamnă că m-am exclus singur din gîndurile tale.

— N-o lua aşa. Vreau să spun că nu se poate dintr-o dată. Mai lasă să treacă timpul, să ne mai obişnuim, să ne cunoaştem mai bine...

— Simbătă e bal la Casa de cultură. În planurile mele optimiste mă vedeam dansînd cu tine acolo.

— Nu-mi plac balurile. Muzica proastă, nişte diletanţi care asasinează melodiile, înghesuială, fum...

— Atunci să mergem la film. Sau la plimbare, sau la cofetărie, unde vrei tu. Esenţialul e să fim împreună.

— Răbdare, mi-a spus ea aproape în şoaptă.

— Rîndul trecut, un coleg ne-a văzut împreună. Mi-a spus că mă invidiază, că eşti cea mai frumoasă fată din oraş.

Am simţit braţul strîngîndu-mi mîna.

— Exagerări. Colegul tău e un drăguţ.

— Ba nu. Are dreptate.

A rîs încet şi rîsul ei mi-a răsplătit toată diplomaţia.

— Insist cu balul ăsta.

— De ce ?

— Aş vrea să fim împreună, asta-i tot.

— E prea devreme, a spus ea aproape cu bruscheţe. Noapte bună !

Mi-a strîns mîna, o strîngere fugară, fricoasă aproape, şi a intrat pe portiţă. Am rămas acolo, în întuneric. Am auzit-o cum urcă scările ; o lumină s-a aprins deasupra uşii. Cînd a ajuns sus, s-a întors spre mine sau spre locul unde bănuia că sînt şi mi-a făcut un semn prietenos.

Care mi-a risipit îndoiala de acum o clipă.

— Permiteţi să raportez, am o problemă, tovarăşe locotenent.

— Toată lumea are probleme.

— Dacă mă luaţi aşa...

S-a întors să plece. Mi-a fost milă de el. L-am întors din drum :

— Soldat Ioniţă ! Cum pleci aşa ? Ţi-am dat eu voie ?

M-a privit încruntat, aproape neînţelegînd. Asta m-a scos din sărite.

— Ai uitat de regulament ? Militarul trebuie să respecte disciplina, să ceară permisiunea să plece şi toate celelalte.

— Am înţeles. Vă rog să mă iertaţi. Permiteţi să plec.

— Nu-ţi permit. Mai întîi spune ce voiai de la mine.

— Raportez : am nevoie de o permisie, tovarăşe locotenent. Numai două zile, atîta.

— Motivul ?

— Aă... De fapt aş putea să spun că-i mama bolnavă, că tata s-a întors dintr-o călătorie lungă şi vreau să-l văd, dar prefer să vă spun adevărul : e vorba de o fată, prietena mea.

— Ce-i cu ea ?

A oftat adînc înainte de a vorbi.

— Nu-mi răspunde la scrisori. Un băiat de la tancuri, e din cartier cu mine, a fost acasă și zice c-a văzut-o la discotecă cu un tip. Îmi vine să înnebunesc.

— Ei, asta-i ! Mai sînt fete pe lume.

— Dar nu ca ea. I-am scris maică-mii, să se intereseze, dar nu mi-a dat nici un răspuns. Voiam să ne căsătorim, după ce... Zău, tovarășe locotenent, sînt tare îngrijorat.

— Auzi, Ioniță, cred că toți băieții din pluton iubesc cîte-o fată. Și măcar jumătate din ei sînt îngrijorați, li se pare că i-au părăsit etcetera. Păi dacă le-aș da la toți permisie, spune și tu. Permisiile se dau numai pentru cazuri deosebite.

— Și ăsta-i caz deosebit, a murmurat el.

— Mai așteaptă cîteva zile. După tragere vom mai vedea. Pîn-atunci poate primești scrisoare.

— Am înțeles.

— Ești liber !

A plecat legănîndu-și umerii solizi, de sportiv. Un băiat bine legat, cam scund, dar puternic, ai fi zis că poate să fărîme pietre-n pumni. Și ofta de ți se rupea inima după o fetișcană oarecare. Fetele astea sînt cu capu-n nori, m-am gîndit. Nu-și dau seama ce-nseamnă să aștepți o scrisoare.

Problema lui Ioniță mi-a ieșit din minte aproape imediat. Aveam altele, destule. Spre prînz m-a chemat locotenentul-major Cristea :

— S-a întîmplat ceva unui soldat de la tine ?

— Nu știu nimic.

— L-am văzut într-un taxi, mergea spre gară. Unul solid, din echipa de handbal.

Am simțit că mi se înmoaie picioarele. Ioniță !

— Permiteți să mă duc după el.

— Crezi că ai timp ?

— Da. Primul tren e peste o oră.

— Roagă-l pe Butnaru să te ducă cu mașina.

Am dat fuga în sala de tactică după Butnaru. Știam că-și ține *Trabantul* în parcarea din fața regimentului ; nu prea umbla cu el.

— Sile, ajută-mă, sînt la mare necaz...

I-am povestit, în cîteva cuvinte, ce se întîmplase.

— Ehei, coane, mașina mică e un lux, mi-a spus Butnaru în timp ce ne îndreptam spre poartă aproape în fugă. Ce onoare pe soldățelul tău, să-l caute doi ofițeri la gară !

— Onoarea ca oñoare, să vezi scandal după aia !

— Numai să-l găsim, a spus el zornăind în mînă cheile de la mașină. Dar ce l-a apucat să plece așa, deodată ?

— Și-a luat singur învoire, să-și vadă iubita. De fapt a venit mai întîi la mine, că nu i-a mai scris, c-a văzut-o un prieten la discoteca... Prostii, am conchis cu o pornire furioasă în glas.

Butnaru m-a apucat de braț :

— Nu-s chiar prostii. Pentru el, pentru soldat, sînt probleme de viață. Trebuia să-l iei în serios. Anul trecut am avut și eu o poveste de-asta : un soldat a-ncercat să sară gardul, noaptea. Tărăboi, pedepse... Dar după ce s-a potolit toată treaba, maiorul Păduraru m-a chemat și mi-a spus cam așa : „Grija față de om nu-nseamnă numai să-i asiguri mîncarea, baia de sîmbătă și opt ore de somn. Înseamnă să-i cunoști problemele personale și să-l ajuți să le rezolve." Asta-i, amice. Un comandant bun trebuie să aibă ochi și pentru asemenea lucruri.

Cuvintele lui au fost pentru mine o lovitură : așa e, mi-am spus, dacă-l înțelegeam pe Ioniță, dacă încercam să intuiesc cît de cît starea lui de spirit, aș fi găsit altă soluție : trebuia să-l ascult mai atent, mi-aș fi dat seama că e ceva serios și aș fi intervenit să i se dea o permisie... Începeam să mă simt într-un fel părtaș la abaterea lui, era ca și cum eu însumi l-aș fi împins să plece. Butnaru a descuiat portiera, mi-a deschis, am urcat, și motorul *Trabantului* a început să păcăne.

— Nu te necăji, mi-a spus el manevrînd cu îndemînare volanul. Nu poți să le știi chiar pe toate, de la început. Asta-i așa, ca o învățătură. Dar faptul e fapt, greșeala lui e gravă și trebuie tratată ca atare.

— Mai întîi să dăm de el, am mormăit.

— N-avea unde să se ducă decît la gară. De unde e Ioniță ăsta ?

— Dintr-o comună, pe lîngă Urziceni.

— Asta e. Vrea să plece cu acceleratul de București. E timp destul, fii pe pace.

Dar după felul cum lua virajele mi-am dat seama că voia doar să mă liniștească. Îi eram recunoscător pentru vorbele lui de mai înainte ; parcă ghicise reproșurile pe care mi le făceam și se străduia să-mi alunge amărăciunea.

— Asta e, a reluat. Omul tău e vinovat. Păi ce-ar fi dacă toți soldații îndrăgostiți ar lua-o care-ncotro, să-și vadă iubitele ?

A frînat scurt în fața gării și am sărit amîndoi din mașină. Am intrat în sala de așteptare aproape alergînd.

Cînd l-am văzut pe Ioniță, am răsuflat ușurat. Era la rînd, la bilete. Ne-a văzut, a avut o tresărire, a dat să plece, să se strecoare, dar s-a lăsat păgubaș și s-a oprit în loc, cu un zîmbet înfricoșat pe față. L-am tras într-un colț, după chioșcul de ziare.

— Ce-i cu tine ? Cum ai plecat din unitate ?

— Păi...

— Unde te duceai ?

— Acasă. V-am raportat doar. Nu mai puteam să aștept.

— Vezi ce soldați am eu în pluton ? i-am spus lui Sile. Mai vreau să devenim subunitate de frunte.

— Cum vine asta, soldat ? s-a răstit Butnaru la el. Mai aveai puțin și ajungeai în poziția de dezertor.

— Nu-mi place termenul ăsta, a spus Ioniță încet.

— Ai altul mai frumos pentru isprava ta ? O să vedem ce spun ceilalți. Te punem în discuția adunării generale U.T.C., asta-i sigur.

— După ce ieși de la arest, am completat eu cu asprime.

Ne-am urcat în mașină : soldatul în spate, eu în față, lîngă șofer. Sile conducea mai iute ca la venire. Se enervase, vedeam bine. O clipă mi-a fost teamă să nu se-ntîmple vreun necaz.

— Lasă că discutăm la unitate, i-am spus împăciuitor.

— Numai dezertori n-am cărat cu mașina asta, a spus el cu năduf.

Ioniță se făcuse mic lîngă portieră. Tăcea.

— Ți-ai început bine cariera, a spus Sile întorcîndu-se spre mine. Venim din școală plini de visuri, croim planuri frumoase și cînd colo...

— Lasă, fii atent la drum.

Dar strada era liberă și goana continua. Butnaru s-a uitat o clipă prin retrovizor la soldat.

— Dar tu, măi băiatule, n-ai obraz ? Nu te-ai gîndit la tovarășul locotenent, că-i faci necazuri ?

— Vă rog să mă scuzați, a spus Ioniță.

Abia auzeam ce spune. M-am răsucit cu tot corpul spre el :

— Să te scuz ! După o boacănă ca asta. N-ai pic de conștiință, asta e. Comandantul o să-mi spună că nu m-am ocupat de tine, că nu te-am educat, nu te-am făcut să înțelegi datoria ta, a noastră...

— Îmi înțeleg foarte bine datoria.

— De asta ai tulit-o la gară ?

Cu un viraj furios, Sile a adus mașina în parcarea din fața porții. Am coborît și l-am așteptat să încuie. Soldatul stătea lîngă mine, cu o figură dezolată.

— Du-te la companie, să nu te mai văd în ochi, i-am spus peste umăr. Așteaptă-ți acolo pedeapsa. Fii sigur că nu scapi fără cîteva zile de arest. De fapt au să-ți prindă bine. Ai timp să te gîndești la fapta ta.

— Am înțeles, a spus Ioniță.

— Ai înțeles, după ce-ai făcut-o ! Rușine să-ți fie !

— Gîndește-te ce-ai să spui la adunarea companiei, a zis și Butnaru.

O subunitate e un colectiv, cu viața lui, cu programul lui. Excepțiile nu-l pot influența. Soldatul Ioniță a fost trimis într-adevăr la arest. L-am lăsat acolo, în grija gărzii ; știam că i se dă mîncare, că iese la muncă după cum scrie la regulament, iar eu îmi vedeam mai departe de pluton, de instrucție și de toate problemele mari și mici care fac parte din viața noastră. După vreo trei zile,

pe cînd aveam pregătire politică, într-o pauză s-a prezentat la mine ajutorul subofițerului de la punctul de control :

— Tovarășe locotenent, raportez : au venit părinții soldatului Ioniță. Sînt la poartă.

— Ce le-ai spus ?

— Le-am spus să aștepte. Știam că sînteți la pregătire și-am urmărit cînd se dă pauză...

— Bine. Du-te și spune-le că vin imediat.

Eram în încurcătură. Bieții oameni, veniseră atîta drum ca să-și vadă odrasla ! Și odrasla — la arest ! Mi-i imaginam niște oameni modești, sfioși, osteniți, mama cu o broboadă neagră, cum mai văzusem de atîtea ori la poartă, tatăl purtînd costumul de zile mari cu care nu-i deprins ; plini de speranță, îngrijorați, căutînd să-ți citească-n ochi adevăruri nerostite...

N-are rost să-i amărăsc, am hotărît. Le spun că e plecat în misiune, vorba asta impresionează, nu mai e nevoie să dau alte detalii...

L-am lăsat pe caporalul Dima să conducă mai departe discuțiile — era un subiect de istorie și el stăpînea bine problema — și am plecat spre poartă. Cînd am urcat treptele de la punctul de control, mi-am aruncat fără voie privirea peste gard, în parcare. Am văzut un ARO stacojiu, plin de noroi, cu perdeluțe la geamul din spate ; un bărbat masiv, cu scurtă de piele descheiată, manevra în ritm susținut pompa de umflat cauciucurile ; alături, o femeie mică de statură, grasă de-a binelea, cu părul blond cîrlionțat, îmbrăcată într-o haină de blană cenușie, fuma o țigară învîrtindu-se pe lîngă el.

— Dînșii sînt ? l-am întrebat neîncrezător pe soldatul de la poartă.

— Dînșii. Mă duc să-i chem.

Am intrat în camera de vizitatori și am așteptat. Au venit amîndoi, fiecare cu cîte-o sacoșă-n mînă. Am evitat să mă uit la ele cu obișnuita privire vigilentă — să nu conțină băuturi alcoolice. Dacă tot n-aveau să ajungă la destinație...

Bărbatul s-a oprit mirat în ușă ; zîmbetul i s-a șters de pe față cînd a dat cu ochii de mine ; se aștepta, desigur, să-l vadă pe fiu-său.

— Bună ziua. Sînt tatăl soldatului Ioniță.

Am dat mîna cu el. Avea palma fierbinte, de la mînerul pompei probabil.

— Locotenent Drăgoescu, comandantul lui de pluton.

— Soția mea.

Am vrut să-i sărut mîna.

— Lăsați, a spus ea cu o mișcare energică. Am vrea să stăm de vorbă cu băiatul.

— Îmi pare rău, dar băiatul dumneavoastră nu este în unitate. L-am trimis într-o misiune, pentru cîteva zile.

— Aoleu ! a spus femeia. Și cît am dorit să...

— Lasă, Tănțico, nu-i nimic. Venim săptămîna viitoare, tot avem drum pe-aici. S-a simțit dator să-mi explice : Știți, ne ducem dincolo, peste munte, cu niște trufandale. Acuma, cît e prețul bun. Ne descurcăm și noi cum putem, anu' ăsta a fost cam secetos.

Nu s-ar zice că te-a afectat prea mult, am gîndit cu un sentiment de adversitate. Avea o figură prosperă și satisfăcută ; și-a scos pălăria și s-a șters de nădușeală cu o batistă mare. I-am invitat pe amîndoi să ia loc. M-am așezat de cealaltă parte a mesei care purta, pe melamina gălbuie, o inscripție stîngace : „a.m.r. 67".

Tatăl lui Ioniță a scos din buzunarul de sus al scurtei de piele un pachet de țigări și o brichetă frumoasă, aurită.

— Un „Kent", tovarășe locotenent ?

— Mulțumesc, nu fumez, i-am spus. Puteți fuma dacă doriți.

Și-a aprins cu dichis țigara, a pufăit cu voluptate și s-a lăsat mulțumit pe spătarul scaunului :

— Ce mai face tovarășul colonel Popescu ?

— Nu-l cunosc, i-am răspuns străduindu-mă să-mi ascund iritarea.

— Păcat. Lucrează la statul-major al diviziei. Am fost împreună astă-vară, la Predeal. Om foarte cumsecade. L-am căutat la telefon, dar nu l-am găsit. Poate punea o vorbă bună pentru băiat...

— Nu e nevoie de vorbă bună. Credeți că nu ne purtăm bine cu soldații ?

— Ei, orișicît, contează să cunoști pe cineva, a spus el făcîndu-mi cu ochiul. Parcă dumneavoastră nu știți ? Oameni sîntem...

— Neluie, nu-l supăra pe tovarășul comandant, a intervenit soția lui cu o voce mieroasă.

— Nu mă supăr. Ascult. Dar asta nu-nseamnă că sînt de acord. Nu e nevoie de intervenții, de cunoștințe. Ne purtăm cu toți soldații la fel. Cînd fac o treabă bună, îi lăudăm ; dacă ne fac necazuri... atunci se schimbă foaia.

Ioniță-senior a rîs gros :

— Tone al nostru n-o să vă facă necazuri, fiți pe pace. L-am învățat destule, știe să se descurce în viață. Parcă eu n-am făcut armata ? Și încă tot în divizia asta. Avem tradiție, cum s-ar zice. Bine-nțeles, pe atunci era mai greu. Dar m-am descurcat. Vorba dulce mult aduce. Eram mînuitor la stația de amplificare, totdeauna dimineața puneam un disc care-i plăcea comandantului. Era la modă o cîntăreață, cum îi zice... Da' n-aveți de unde s-o știți, sînteți băiat tînăr, cred că n-aveți mai mult de douăzeci și trei de ani.

— Două'șpatru, am spus fără să vreau.

— Mulți înainte. Îl pun pe Tone să se intereseze cînd e ziua dumneavoastră, să vă trimit o telegramă.

— Nu-i nevoie. Mai bine i-ați trimite lui o telegramă. Ne cam face necazuri.

— Tone ? a strigat el mirat.

— Un băiat așa de cuminte ! i-a ținut ca isonul.

Tatăl s-a aplecat spre mine, îi auzeam respirația grea, profundă, de om masiv.

— E un copil minunat, numai să știi să-l iei. Poate n-ați găsit metoda potrivită.

Asta-i acum, mă învăța și pedagogie ! Și procesul meu de conștiință : să-i spun sau să nu-i spun unde-i de fapt băiatul ? O clipă am fost tentat să-i arunc adevărul în față, să văd dispărînd zîmbetul acela suficient, de om sigur de sine, protector. Dar mama lui Ioniță avea acum un fel de panică în privire. O fi știut ea cite ceva despre odraslă,

ceva care n-ajunsese la urechile tatălui. Trebuia să închei într-un fel discuția asta. M-am uitat la ceas, cu gestul elocvent al omului care n-are vreme de pierdut.

— În concluzie, le-am spus, vă așteptăm duminica viitoare. O să puteți sta în liniște de vorbă cu băiatul.

— E perfect, s-a bucurat tatăl ca și cum ar fi încheiat o afacere grozavă, și s-a apropiat iarăși de mine, cu respirația aceea grea, trădînd încordare. Tovarășe locotenent, aș vrea... am ceva pentru el. Și pentru dumneavoastră, a spus ridicînd brusc privirea.

— Abțineți-vă, i-am spus. Numai la nași se dau plocoane. Eu sînt comandant.

Probabil că nimerisem tonul potrivit : atît de categoric, încît omul n-a mai insistat.

— Băiatului puteți să-i dați personal darurile, cînd veniți săptămîna viitoare. Mai puțin băutură, e interzis.

A rîs scurt, ca un om prins cu mîța-n sac :

— Înțeleg, înțeleg, am fost și eu militar. În orice caz, vă rog să... Băiatul e mai sensibil...

— Cînd era mic a fost cam debil, a adăugat mama cu ochii în jos. Ce-am mai tras cu el... Scutit de eforturi pînă în clasa a șaptea.

— Pare destul de zdravăn, am obiectat.

— Ei, l-am ținut pe vitamine, l-am îndopat... Un copil avem, tovarășe comandant. Ne gîndeam să-l facem agronom, i-am vrut binele, dar el tot cu sportul, de mă luasem de gînduri, să nu pățească ceva...

— Lasă, Tănțico, a spus soțul ei ridicînd de jos sacoșa în care — cum prevăzusem — au zăngănit niște sticle. Mai vorbim duminica viitoare. O să ne cunoaștem mai bine... Mi-a făcut plăcere, tovarășe locotenent.

Mîna lui era umedă, cred că în ultimele minute cam trecuse prin emoții. Măcar atîta psihologie știam și eu.

— Fiți fără grijă, am liniștit-o pe mamă. Băiatul se simte bine, la treburile militare se descurcă. Doar că-l văd uneori cam trist. Mi-a spus că e îndrăgostit.

— Ei, are și el o fată, a spus mama cu nepăsare. S-a rugat cu lacrimi în ochi s-o luăm cu noi.

— Era bine.

Ioniță-senior a mutat sacoșa cea grea dintr-o mînă în alta și a mormăit :

— Auzi, Tănțico. Ți-am spus eu că nu trebuia s-o repezi.

— Data viitoare, am curmat micul conflict de familie. Acuma tot nu-l găsea aici. Dar băiatul, sînt sigur, o să se bucure. Aud că fata nu-i prea scrie.

— Vezi, Tănțico ? a mormăit el iarăși și s-a întors spre mine. Ea nu i-a dat voie să-i scrie. Ca să nu-l distragă de la...

— Abia se frămîntă mai tare, am spus acuzator. Eu explic un lucru, îl întreb să văd dac-a înțeles și el e cu gîndul aiurea. Starea sufletească a omului are și ea un rol, nu credeți ?

— O să mă ocup eu, fiți pe pace.

— Măcar prăjitura să i-o lăsăm, a spus mama cu umilință. Vă rog, tovarășe comandant.

A scos din sacoșă un pachet lung, frumos ambalat în hîrtie de pergament.

— O să i-o dau cînd se întoarce, i-am spus. Numai să nu se strice.

— Ține și-o lună, e o prăjitură făcută de mîna mea. Nu vă supărați, tovarășe comandant.

— De ce să mă supăr ? Numai că nu-i ăsta lucrul ce-i lipsește. Mai bine îndemnați-o pe fata aia să-i scrie, am spus privind-o țintă.

Îmi dădeam seama că în mîna ei e cheia afacerilor sentimentale ale soldatului Ioniță.

10.

— Așadar, e ultima injecție ?

— Ultima, a confirmat ea cu liniște.

Mergeam călcînd rar, pe strada pustie ; casele înalte din jur întorceau ecoul pașilor noștri îngemănați. Mă

stăpînea un amestec ciudat de sentimente acum, în ultima seară ; mă apropiasem sufletește de Silvia, pe măsură ce timpul trecea ; vizitele ei erau tot mai lungi, vorbeam mult, despre tot felul de lucruri, dar deși insistasem în mai multe rînduri, nu acceptase încă „să iasă cu mine". M-am oprit brusc, am luat-o de umeri și am întors-o cu fața spre mine :

— Silvia, ascultă-mă. Mă gîndesc toată vremea la tine, au trecut două săptămîni, coana Lucica și-a terminat tratamentul, ce va fi mai departe ?

— Ce vrei să fie ? mi-a răspuns ea zîmbind. Ne-am întîlnit acolo, ai fost drăguț că m-ai condus, am apreciat politețea ta...

Nu-mi dădeam seama dacă vorbește serios sau glumește. Mic, în tot cazul, nu-mi ardea de glumă. Intuiam apropierea catastrofei, mi-era teamă c-o pierd pe Silvia.

— Te faci că nu-nțelegi, i-am spus, trist. Atunci să fiu mai explicit. M-am atașat de tine, e vorba de un sentiment statornic și profund, pe care nu l-am mai avut niciodată... Pe cînd tu, cu răceala asta... Chiar îți sînt indiferent ?

— Nu-mi ești indiferent, a spus ea cu privirea în jos.

Am dat s-o sărut, ea s-a ferit ușor, sărutarea a nimerit pe obrazul ei rece. Am încercat s-o întorc spre mine.

— Fii cuminte, a spus ea domol, dar ferm. Trebuie să plec, e tîrziu.

— Să pleci tocmai acum, în clipa asta atît de scumpă ! Cu un singur cuvînt mi-ai redat încrederea, de-atîtea zile mă frămînt, mă lupt cu îndoiala, aștept de la tine un răspuns...

— Ai puțină răbdare. Cîteva zile.

— De ce ? DE CE ?

— Nu pot să-ți răspund acum. Tot ce pot să-ți spun e să ai răbdare. Cred c-o să fie bine pînă la urmă. Dar promite-mi că n-o să mă pisezi cu întrebările.

— Bine, îți promit. Promit tot ce vrei tu, fac așa cum spui, numai să-mi alungi îndoiala care mă frămîntă...

— Eu credeam c-ai înțeles, a rîs ea încet. Acuma chiar trebuie să mergem, nu mai pot sta nici o clipă !

În restul drumului i-am descris în cuvinte înflăcărate ceea ce simțeam : neliniștile mele ; bucuria de a o revedea ; dezamăgiri și întrebări. Tăcea și asculta ; n-am îndrăznit să-i pun întrebări, s-o determin să repete iar și iar acel cuvînt care dăduse aripi noi sentimentelor mele. Dar era de-ajuns : îl spusese, cuvîntul acela, și trebuia să mă mulțumesc cu el.

În colțul străzii, înainte de a ajunge la poartă, ne-am oprit pentru o clipă.

— Cînd te mai văd, totuși ? am insistat.

— Peste cîteva zile. Îți dau eu de veste... Noapte bună!

M-a sărutat în fugă pe obraz, și cînd am încercat din nou să mi-o apropii, s-a smuls pe neașteptate din mîinile mele și a alergat spre casă.

În primele zile nu știam pe unde calc. Eram în acea stare de spirit deosebită, un fel de sărbătoare a sufletului, știam că există cineva care se gîndește la mine ; oscilam între triumf și incertitudine, doream să împărtășesc cuiva marele meu secret, apoi mă întrebam dacă n-am înțeles prea mult din vorbele ei, dacă nu mi-am evaluat prea optimist șansele. De la regiment mă duceam glonț acasă, sperînd să găsesc mult așteptatul mesaj de la ea. Coana Lucica înfrunta liniștită privirea mea întrebătoare. Știa, desigur, cîte ceva, poate mai mult decît îmi spusese mie la-nceput. De aceea, tăcerile ei mi se păreau de rău augur.

— Nu pricep ce se întîmplă, am izbucnit după cîteva zile de tăcere. I-am spus că vreau s-o mai văd, ea mi-a dat un răspuns în doi peri, că trebuie să am răbdare. Mi-a promis că-mi dă de veste. Și uite că stau așa și aștept. Cel mai bun lucru ar fi să mă prezint frumos la poarta casei ei, cu un buchet de flori în mînă.

— Să nu faci imprudența asta ! S-ar putea să strici tot. Ți-am spus că fata este logodită cu unul, George, prieten bun cu taică-său. Au și ieșit împreună. Să știi că aici, ca-n orice oraș mic, fiecare gest e măsurat, fiecare pas dă naștere la comentarii. Dacă o fată iese azi cu unul, mîine cu altul, lumea începe să comenteze, și-atunci e de rău,

Ceva s-a întîmplat între ei, că nu mai ies împreună de prin vară. Înainte, una-două era acolo, îmi spunea sorămea, că-i vedea mașina la poartă. A mai rărit-o cu vizitele. Așa că n-ai altceva de făcut decît să aștepți pînă se descurcă lucrurile. Dac-o forțezi, ți-am spus : strici tot.

Am recurs la altă stratagemă : îi știam programul de la spital și într-o seară, cînd era în tură de după-amiază, i-am ținut calea.

— Te asigur că-i o întîlnire întîmplătoare, i-am spus.

— Se vede de la o poștă. Așadar n-ai rezistat.

— Ba am rezistat eroic. O săptămînă-ntreagă, fără nici o veste, e puțin ?

— Ar trebui să mă supăr, dar sînt prea obosită.

— Vrei să plec ?

— Nu. Dacă tot ai venit... te rog să mă conduci pînă acasă.

— Am stat mult pe gînduri pînă m-am hotărît. Mi-am călcat pe inimă, cum se zice. Speram că n-ai să te superi. Mi-a fost dor de tine, voiam să te văd, măcar o clipă, să-ți aud glasul, să mă conving că nu m-ai uitat.

— Nu te-am uitat, a spus ea cu tristețe în glas. Dar trec printr-un moment cam dificil. La serviciu e greu, avem un doctor nou, nu prea ne înțelegem, e un om ciudat, cam repezit. Sper să ne acomodăm cu el, dar asta cere timp.

— Se rezolvă, am liniștit-o. Vorba ta : răbdare.

— Așa e. Răbdare. Bine c-ai ținut-o minte, chiar dacă n-ai respectat-o.

— Asta-i tot ? Probleme de serviciu ?

— Și altele. Personale. A fost vorba că nu-mi iei interogatoriul.

Am luat-o de braț, cu blîndețe ; umerii noștri se atingeau. Ea n-a reacționat în nici un fel — semn bun. I-am spus cu căldură :

— Silvia, de ce vorbești așa ? Mă interesează tot ce e legat de tine, nu înțelegi ? Sînt alături de tine...

— Să zicem că ai dreptate... Dar nu mă poți ajuta în nici un fel. Trebuie să rezolv singură tot ce am de rezolvat.

Ajunge ! aș fi vrut să-i spun. O enigmă atît de transparentă, marele secret pe care-l știe toată lumea, de ce nu spui că ești legată într-un fel, că există cineva care nu-ți dă pace, care-ți amintește de vechi făgăduieli — îi știu și numele, cu toată ignoranța mea în ceea ce te privește, și acum, știind toate astea, dă-mi voie să-ți împrumut de la mine acel strop de energie care-ți mai lipsește, acel surplus de hotărîre ca să pui capăt îndoielilor !

Dar nu puteam să-i vorbesc așa, aș fi făcut-o să sufere, fără-ndoială ; sufletul unei fete nu poate fi hărțuit astfel, în încercarea naivă de a înlocui sentimentele cu raționamente logice. Pe deasupra, era de presupus că decizia nu depindea numai de ea. Erau la mijloc lucruri mai încurcate, insistențele părinților, prietenia tatălui ei cu acel George, un legămînt rostit la un pahar „Să știi că numai ție îți dau fata" ; acel George — aflasem — prospera cu apicultura lui, vor fi avînd proiecte împreună, și nu numai proiecte, lumea e complicată, are regulile ei pe care nu le poți cunoaște totdeauna și, mai ales, nu le poți stăpîni !

— Ce facem de revelion ? a răsunat într-o bună zi întrebarea la popotă.

O larmă de glasuri drept răspuns ; propuneri, întrebări, contraziceri înfierbîntate ; unul se înscria într-o excursie, altul hotărîse să meargă la socri, un al treilea încerca să convingă că revelionul e o zi ca oricare alta...

— Așa e-n fiecare an, mi-a spus locotenentul Soare cînd a venit vorba în cancelaria companiei. Se întîlnesc, dezbat problema pe toate fețele, fac tot felul de variante și pînă la urmă tot la Casa armatei se adună. E și normal. Te îmbraci seara la cravată, pleci la petrecere, iar dimineața te-ntorci și găsești casa cum ai lăsat-o. Pe cînd dacă te apuci să faci revelion în cadru restrîns, în familie, te pomenești cu un număr dublu de musafiri, aduni scaune din tot blocul și după aia trei zile lupți să scoți casa la lumină. Așa că eu, unul, o iau pe Cecilia de-o aripă și mă prezint la Casa armatei. Tu ce-ai de gînd ?

— Știți bine că sînt singur, așa că...

— Uite unde era sihastrul ! Mi-a povestit Cecilia că te cam ții după blondina aia de la spital. Fată frumoasă,

ce-i drept, dar cam retrasă. În orice caz, întreab-o, dacă vrei facem masa noastră, o să ne distrăm de minune.

Era o idee. În ultimele zile începusem s-o aștept pe Silvia seară de seară cînd ieșea de la spital ; mă mulțumeam cu jumătatea aceea de oră — drumul pînă acasă. Ea n-a mai obiectat deloc, mă-ntrebam doar ce-o să zică George cînd o afla că un anume locotenent... Așadar, seara, cînd m-am dus iarăși s-o întîmpin, i-am spus pe ocolite :

— La noi e mare fierbere cu revelionul. S-au apucat să pregătească răvașe, se frămîntă cu programul artistic, vor să facă ceva deosebit la Casa armatei. Mă gîndesc că dac-ai vrea, am putea merge împreună...

— Mi-ar plăcea, dar nu se poate.

— Era o simplă ipoteză, am încercat să glumesc. Probabil ai alte obligații. Eu nu insist. Te-am întrebat ca să știu ce fac. Mîine e ultima zi pentru înscrieri.

— Am aranjat cu niște colege mai demult, dinainte de a ne cunoaște, mergem la Sinaia. Așa că... du-te singur.

— Ah ! N-are nici un rost. Mai bine mă urc frumos la tren și...

— E cel mai logic, a spus ea cu o voce calmă. N-o să faci revelionul în provincie : ai anturajul tău, vechi prieteni, prietene...

Presupunerea ei suna mai degrabă ironic. M-am gîndit să mă apăr :

— Silvia, îți jur că...

— Nu ți-am cerut nici o explicație. De fapt, nici n-am acest drept. Și-acum, dacă vrei, hai să vorbim despre altceva.

— Mă pui la ambiție și cer să intru de serviciu în noaptea de revelion.

— Ar fi un gest de băiețandru încăpățînat. Sper că nu ești genul de oameni care-și fac ambiția pe propria piele. Oricum, n-ar folosi la nimic. Du-te la București, părinții au să se bucure...

A doua zi m-am cufundat în atmosfera febrilă de la regiment. În cancelaria companiei, Soare și Butnaru tăiau

de zor hîrtie colorată pentru ghirlande, iar locotenentul-major Cristea, folosind un soi de pix gros, de fabricație japoneză, pe care-l păstra numai pentru lucrări deosebite, scria cartonașe cu numere pentru tombolă. Din hol s-au auzit pocnituri și mugete de buhai — cei de la transmisiuni puneau la punct fondul sonor al Pluguşorului.

— Amice, ai încurcat-o, m-a luat de la ușă Butnaru. Comandantul a hotărît ca de revelionul ăsta să facă de serviciu burlacii.

— E-n regulă, am spus. Și așa nu aveam nici un program. Mă ofer voluntar pentru noaptea de revelion.

— Glumești, mi-a spus Soare neîncrezător.

— Nu glumesc deloc.

— Necazuri sentimentale, s-a grăbit să ghicească el. Și eu tot așa, acum doi ani, înainte de a mă însura, m-am supărat pe Cecilia și m-am oferit să fiu comandantul gărzii la depozit, chiar în săptămîna revelionului. Revelionul în pădure, în cămăruța aia, îți dai seama ? Dormeam îmbrăcat, se-ntîmpla că tocmai în miez de noapte veneau lupii și dădeau tîrcoale santinelelor : mai trăgeau și cîte-un glonț... Un revelion pe cinste. Și Cecilia — mi-a spus pe urmă maică-sa — a bocit toată săptămîna. Așa că fii atent, Traiane.

— Nu stă regimentul în grija voastră, m-a liniștit Cristea. O să facă de serviciu maiorul Popa de la tehnic. De altfel, o să cam fim și noi pe-aici. Comandantul vine în fiecare an, imediat după douăsprezece noaptea, să ureze la mulți ani ostașilor. Pe urmă ne perindăm cu toții pînă spre două noaptea. Așa că eroismul tău cade, Traiane.

Am ridicat din umeri cu o nepăsare superbă, pe care din păcate n-a observat-o nimeni. Și m-am gîndit că e cazul să cer permisie pentru seara de revelion. După cîteva zile, comandantul m-a chemat la el să-mi dea ordinul de serviciu.

— Ți-am aprobat plecarea, deși aș fi preferat să fim cu toții aici, lîngă soldați. Am ținut seama că ești burlac, probabil ai pe cineva care te așteaptă.

— Știți, tovarășe maior...

— Data viitoare, de Întîi Mai, de pildă, au să plece alții. Mă rog, vedem noi pînă atunci. Deocamdată atît despre permisia asta. La întoarcere, ai grijă să pleci din vreme, ca să ajungi la timp. Îți doresc petrecere frumoasă și un an plin de succese.

S-a ridicat de la birou și mi-a strîns mîna. Aș fi vrut să-i fac la rîndul meu o urare, dar emoția mă împiedica să vorbesc. De altfel, nici nu cred că aș fi apucat să spun ceva, știut fiind obiceiul casei.

11.

— Ce mai știi de Mirela ? m-a întrebat mama de cum am intrat pe ușă.

— Nimic. Dragostea cu sila nu se poate. După excursia aia, nu i-am mai scris. Și nici ea n-a găsit de cuviință măcar să-și ceară scuze. Ce rost are s-o tot pisez cu scrisori ?

— Da, a spus mama. Ei, lasă, nu-i nimica. De fapt... ce să-ți mai ascund ? Am întîlnit-o zilele trecute la „Eva", își căuta o toaletă potrivită pentru nuntă.

— Ce nuntă ? Nu cumva se mărită ?

— Exact. Văd că privești lucrurile cu o anumită detașare.

— Credeai că o să am un șoc ? De asta m-ai luat pe departe ? Presimțeam eu că a intervenit ceva. Fie și numai după plecarea aia în excursie. Cu cine se mărită ?

— Cu un tip de la facultate, asistent sau așa ceva. Nu fi trist. Așa e-n viață.

— Nu sînt trist. Mi-o cam scosesem de la inimă, știi ?

— Fete sînt destule, o să găsești într-o bună zi pe cineva care să țină cu adevărat la tine. Nu ca Mirela. Dacă n-a fost să fie...

Mi se părea că s-au spus destule cuvinte în amintirea idilei astfel încheiate. M-am grăbit deci să schimb vorba :

— Şi la spune, ce-aţi aranjat pentru revelion ? Mai vine cineva, sau ne distrăm cu televizorul ?

— Ţine-te bine, abia acum urmează surpriza, a zîmbit mama. Facem revelionul la tanti Dora.

Era, într-adevăr, o surpriză. Părinţii mei se duceau rar la petrecerile lor. Găseau acolo o lume zgomotoasă şi cam snoabă — femeile etalau bijuterii şi toalete exotice, bărbaţii discutau despre cursul valutar şi făceau comparaţii între avioanele Swissair şi Lufthansa ; conversaţia lor ne făcea să ne simţim mici şi lipsiţi de importanţă. Iar revelionul îl petreceau de obicei la mari restaurante, la Poiana Braşov sau în croazieră pe Marea Neagră.

— Cum de n-au plecat nicăieri ?

— Mişu urma să facă o deplasare care s-a amînat în ultima clipă. Aşa că s-au hotărît să facă revelionul la domiciliu.

— Cine mai vine ?

— Din cercul lor, parcă nu-i ştii ? Nici n-are prea mare importanţă. Uite, ţi-am cumpărat o cămaşă de la expoziţie. Vezi dacă-ţi vine bine.

M-am apucat să probez cămaşa. Mama în picioare, lîngă mine.

— Între alţi musafiri, o subalternă de-a lui Mişu, translatoare sau aşa ceva, o fată umblată. Şi politicoasă. De pe unde merge, are totdeauna grijă să-i trimită lui Mişu o ilustrată. Au invitat-o anume pentru tine.

Am simţit deodată că mă strînge nasturele de la gît.

— Frumos aranjament ! O fi vreo domnişoară tomnatică în căutarea unei partide.

— Nu fi răutăcios, a rîs mama. Te strînge ? Dă-o-ncoace, să-i mut nasturele.

— Îl mut singur. Am o îndemînare ostăşească la cusut nasturi !...

S-a apucat să-mi descheie cu mîinile ei cămaşa. Am lăsat-o să-şi manifeste grija maternă, gîndindu-mă la partenera în perspectivă.

— Măcar o fi drăguță ?

— Sînt convinsă că o să-ți placă. E brunetă, înălțuță, cam alintată.

— De unde știi ? Ți-a și prezentat-o tanti Dora ?

— Aproape. De fapt, a trimis-o aici să-i dau niște praf de copt. Magdalena o ajută la pregătiri. Mi s-a părut destul de serioasă, așezată.

— Mamă, nu cumva te-ai gîndit s-o înlocuiești pe Mirela ?

— Ți-am spus să nu fii răutăcios. N-am nici un amestec, crezi că țin neapărat să te văd însurat ? Cu Mirela era altceva, mă obișnuisem cu ideea, parcă și-acum îmi pare rău. Dar asta-i altă poveste.

— Înseamnă că tanti Dora are un plan. N-o cred capabilă de gesturi gratuite. Cum de s-a gîndit să-mi ofere o parteneră de revelion ?

— Prea multe speculații, a spus mama trăgînd de nasture. Poftim, încearc-o acum. Ți-am cumpărat și papion.

— Să port papion, *acolo* ?

— Nu vreau să arătăm ca niște rude sărace.

Admirabilă, mama. La toate se gîndise. M-a ajutat să-mi pun papionul, mi-am îmbrăcat haina de la costum și m-a întors spre oglindă. Tuns scurt, cu umerii drepți, cu cămașă albă și papion și haină neagră, arătam ca un actor din anii '40.

— Ai s-o faci praf pe Magdalena, a spus mama cu satisfacție.

Prefer să fac praf pe altcineva, i-am răspuns în gînd. Cineva care s-a înscris la Sinaia, cu colegele, și care mă ține la distanță. Îi expediasem o telegramă de felicitare din Gara de Nord ; chiar dacă nu era acasă, avea s-o primească după aceea. O dovadă că m-am gîndit la ea. Dar ea ?

— A spus că ești băiat drăguț.

— Cu ce ocazie ?

— Ă văzut poza de la noi, din dormitor.

— Ce-a căutat în dormitor ?

— Of, ce interogatoriu ! s-a văitat mama în glumă. Am dus-o să-i arăt rochiile mele. Nu știam cu ce să mă îmbrac de revelion. E fată umblată, are o mulțime de idei.

— I-o fi venit și ideea să-i spună șefului ei „unchiule".

— Te gîndești prea departe.

— Crezi că a invitat-o doar pentru că rămînea un loc în plus la masă ? Deși, dacă ne gîndim bine, nu știu dacă o încîntă perspectiva să-i trimită unchiului Mișu ilustrate din Ulmeni.

— O ții una și bună, a spus mama cu un început de enervare. Dacă pleci de la idei preconcepute, ai să fii ursuz. Revelionul este o petrecere și-atît ; dacă fata n-o să-ți placă, n-o lua în seamă și gata. Dă jos haina să-i calc puțin reverul. Pe urmă, cînd vine taică-tău, ne culcăm. Vreau să fim în formă diseară.

Ne-am prezentat pe la zece seara, și am găsit casa plină cu musafiri. Pe unii îi cunoșteam de la cele cîteva petreceri la care fusesem : oameni în vîrstă, cu figuri prospere și voci puternice. Soțiile lor, foarte elegante ; în sufrageria spațioasă din vila unchilor mei mirosea a parfumuri fine și a țigări „Dunhill". Conversația se desfășura pe grupulețe ; prindeam frînturi de replici :

— În vara asta, am făcut Valea Loarei.

— ...M-au întrebat dacă n-am adus „Playboy"...

— ...Cincizeci de guldeni, o nimica toată.

— Investiție serioasă, dar merită, are și livadă.

— ...Vameșul nu știa o boabă englezește și eu, cu suedeza mea...

— ...Mă apuc de windsurf. E un sport complet...

Într-un colț al camerei, un tînăr trebăluia pe lîngă un magnetofon pus în picioare, pe bufet. Panoul din față, plin de butoane, cadrane și luminițe, părea a fi tabloul de comandă al unei centrale electrice. Tocmai așeza boxele ; m-am aplecat să ridic capătul unui fir care atîrna pe jos.

I l-am întins , şi el l-a înfipt undeva în spatele aparatului zîmbindu-mi :

— Mulţumesc. Cam incomode jack-urile astea americane. Am preferat totdeauna aparatura japoneză.

— Şi eu la fel, i-am spus. Am un „Akai" vechi, dar bun.

— Acuma au trecut pe comandă cu infraroşii. Am văzut unul la München, lîngă... Cunoaşteţi Münchenul ?

— Nu.

— Păcat. Un oraş frumos. Am fost de cîteva ori acolo.

În clipa aceea, dinspre bucătărie a apărut Magdalena cu un platou. Eram sigur că e ea, ştiam că se oferise s-o ajute pe tanti Dora la pregătiri. Rumoarea din casă a încetat o clipă la apariţia ei. Era o fată cu totul remarcabilă : înăltuţă, plinuţă, cu un chip drăgălaş, ochi mari negri, nasul puţin în vînt şi buzele bine conturate, aducea puţin cu Sophia Loren. Coafura ei atrăgea mai întîi privirea : îşi tapase părul transformîndu-l într-o claie impozantă prin care se strecura lumina ; la prima vedere ai fi zis că poartă o cască neagră strălucitoare, decupată strict în dreptul feţei. Purta o rochie neagră cu bretele subţiri, strînsă pe corp, care strălucea la fiecare mişcare. S-a dus spre mama, care conversa cu o cunoştinţă în faţa vitrinei cu porţelanuri — o colecţie fantastică, adunată treptat de unchiul Mişu. Mama mi-a făcut semn să mă apropii, m-a prezentat. I-am sărutat mîna viitoarei partenere şi ea mi-a zîmbit frumos. Înainte de a avea răgazul să schimbăm două cuvinte, magnetofonul, căruia tînărul acela părea că-i dăduse de cap, a început să urle.

— Poftiţi la dans, a strigat unchiul Mişu acoperind întrucîtva muzica.

Cîteva perechi au început să se legene pe parchetul bine lustruit. M-am înclinat în faţa fetei ; ea a zîmbit iar şi mi-a pus mîinile pe umeri. Am început să dansăm chiar de acolo, de lîngă vitrina cu porţelanuri. Dansa frumos. Am schimbat cîteva cuvinte cu ea ; avea o voce joasă, vorbea tărăgănat, cum fac uneori fetele cînd vor să-şi dea importanţă, lungind şi deformînd vocalele :

— N-am timp să mă văd cu *colăgelă*, vorbim mai mult prin *tălăfon*, e mult de lucru la noi, la *depărtamănt*...

La miezul nopții, unchiul Mișu a stins lumina și toată lumea a aprins luminările groase, decorative, de pe masă la lumina lor s-au destupat sticle de șampanie și, cu cupele în mînă, a urmat o mică învălmășeală, fiecare grăbindu-se să-i felicite pe cei apropiați. Magdalena era, firește, vecina mea de masă ; am ciocnit cu ea cupa de șampanie și am sărutat-o ușor pe obraz. La dansul următor ea și-a agățat brațele goale, albe și fierbinți, de gîtul meu. Dansînd cu unul sau cu altul dintre musafiri, tanti Dora ne arunca priviri zîmbitoare ; părea foarte încîntată. Într-un tîrziu, cînd s-a terminat banda, tata a găsit prilejul să se apropie de mine, avînd aerul că mă ajută, mi-a spus printre dinți :

— Fii atent, tipa asta e-n stare să te ducă direct la starea civilă.

— Ce ? Pe mine ?

— Doar nu pe mine, a rîs tata. Te soarbe din ochi.

— Nici o grijă, i-am spus. Am alte proiecte.

Avertismentul lui mi s-a părut inutil. Mai auzisem de căsătorii fulgerătoare, zămislite în euforia unor petreceri, plimbate apoi îndelung pe la comisii de împăciuire și degenerate în meschine procese de împărțire a bunurilor. Asemenea căsătorii rapide au la bază un eșec anterior sau o fire impulsivă. Nu mi-am dat osteneala să aflu care din cele două ipoteze era valabilă în cazul de față, și nici nu era important. Important era faptul că trebuia să-mi păstrez luciditatea, să nu mă „ambalez" ; dintr-o asemenea încurcătură nu se iese prea ușor. Mai ales că se apropia sfîrșitul petrecerii, iar Magdalena trebuia condusă acasă !

I-am ținut cavalerește blana uriașă-scumpă-moale-albă și am așteptat-o să-și potrivească impozanta coafură sub șalul alb ; acum semăna cu o eroină din piesele lui Cehov. Lipsa căștii îi diminua din prestanță, o făcea mai comună și deci mai simpatică. Pe cînd îi țineam blana a folosit trucul clasic, s-a lăsat ușor pe spate, așteptînd fuga

îmbrățișare. A refuzat să luăm un taxi : nu stătea departe. Locuia împreună cu părinții într-o vilă ; ei plecaseră în excursie la Bușteni, aveau grupul lor, totdeauna făceau revelionul la munte...

— Deocamdată stau cu ei, pînă e gata *apartamântul*, mi-a explicat ea fandosindu-se, mi-am comandat *apartamânt* într-un bloc la *Polivalântă*. În iarna asta mai stau aici, cu ei, e mai comod, țin mașina în garaj, nu știu ce-o să mă fac dacă mă mut la bloc...

Parada asta de opulență avea adresă precisă, completînd informațiile pe care tanti Dora se îngrijise cu dărnicie să mi le furnizeze, printre picături, în cursul petrecerii. Eu tăceam, o lăsam să-i dea înainte, urmărind-o cu luciditatea dimineții de iarnă care urmează unei petreceri. Mă întrebam cît de departe are de gînd să meargă, încercam să evaluez informația că părinții ei erau la Bușteni...

— Dacă vrei, vino sus să bem o cafea, mi-a spus ea la portiță.

Abia acum scenariul e complet, am rînjit în sinea mea.

— E tîrziu, i-am spus, afișînd cu ipocrizie o oarecare părere de rău, mă așteaptă ai mei, vin așa de rar acasă, încît...

— Și mai ai de gînd să stai mult acolo, la... cum se numește ?

— Ulmeni.

A ridicat din umeri cu disprețul unui general căruia nu-i spune nimic numele unui soldat oarecare.

— N-am auzit. Pe unde vine ?

— În zona subcarpatică.

— Și ? Nu ți-ai făcut rost să vii încoace ?

— Cum să vin încoace ? Abia m-am așezat, acolo, e un oraș frumos...

— Ah... a căscat ea. Cît poate fi de frumos la... Ulmeni. Sînt unii oameni care se ratează sperînd să facă carieră în provincie.

— Destine, am zîmbit. Unii se ratează, alții nu.

— Și zici că nu bei o cafea ? a întrebat ea mai mult afirmativ de data asta.

— Nu. Mulțumesc pentru idee.

A început să scormonească prin poșetă după chei.

— Și cu îți mulțumesc că te-ai deranjat pînă aici. Cînd pleci ?

— Diseară.

— Păcat. Îți doresc drum bun.

— Noapte bună, i-am spus rîzînd. Mai exact, dimineață bună.

Am sărutat-o ușor pe obraz. Ea a descuiat portița și, intrînd, s-a mai întors o dată și mi-a zîmbit. I-am restituit zîmbetul. Simțeam că n-am ce face cu el.

Cînd m-am întors acasă, tata, în pijama, fuma o țigară în fața geamului de la balcon, iar mama își scutura paietele din păr. M-au întrebat aproape într-un glas :

— Așa repede ?

— Mi-era somn. Ce-ați fi vrut să fac ?

— Știu eu ? Să mai stați de vorbă, a spus mama ezitînd. Aveam impresia că fata nu-ți era chiar indiferentă.

— Simplă impresie, mamă.

— Cu atît mai bine, a conchis tata zgribulindu-se. S-a făcut răcoare.

Acest scurt bilanț a pus capăt planurilor secrete pe care tanti Dora le croise din vreme.

12.

M-am gîndit mai pe-ndelete la Magdalena în tren, pe cînd mă întorceam la Ulmeni. Înainte de plecarea la gară băusem o cafea zdravănă și o jumătate de sticlă de citronadă preparată de mama ; ambele lichide avuseseră efectul așteptat și mă puseseră iarăși în formă. Dacă adăugam puiul de ger care rumenea obrajii fetelor pe stradă și dădea un ritm anume mersului, se va înțelege de ce eram dispus să-mi judec semenii cu mai multă indulgență.

Vedeam în juna cu coafură înfoiată o simplă ființă în căutarea fericirii, și de ce-am învinui pe cei care, asemenea nouă, caută fericirea ? În tren, între pasagerii posomoriți și suferind vizibil de pe urma excesele de revelion — pe culoar plutea o stăruitoare mireasmă de butoi — m-am apucat să despic firu-n patru. Mi-am amintit privirea ei ușor dezamăgită, în portiță, cînd pornise să urce scările singură. Tristețea care urmează unei petreceri cînd simți nevoia de afecțiune. De ce mă înfricoșase într-atîta această scurtă ofensivă sentimentală ? În fond, mă gîndeam, nu era decît calea ei de a exprima spaima de singurătate : mi-o închipuiam, sub supravegherea discretă a soților Petcu întorși de la petrecerea de la Bușteni, făcînd naveta între birourile cu perdele *citron* din preajma statuii ecvestre a lui Mihai Viteazul și casă, trebuind să dea socoteală pentru zece minute întîrziere...

Dar pe măsură ce mă apropiam de Ulmeni, imaginea partenerei mele de revelion se estompa, așa cum pierea în zare, încet, dar ireversibil, pîlcul de clădiri și de mașini agricole de un roșu țipător pe fondul alb al zăpezii. Magdalena fulgerase prin destinul meu ca un meteorit ce traversează cerul într-o noapte, apărînd și dispărînd fără să lase urme. În față era Silvia, era regimentul, și mai erau proiectatele căutări sub ruinele cetății, așadar Magdalena avea să-și ia locul în compartimentul inimii în care depozităm amintirile mărunte, fără semnificație. Începeam să mă gîndesc la enigma cu care-și învăluia Silvia o bună parte a existenței ; în fond ce știam despre ea altceva decît episoadele banale de la spital, dialogurile anoste pe care le reproducea în amănunt, nu pentru că aveau un tîlc anume, ci pur și simplu pentru că ei îi plăcea să povestească și acestea erau subiectele la îndemînă. Rămîneau în schimb nepovestite tocmai părțile mai personale, mai definitorii din viața ei. Și acele tăceri bruște, acele ezitări în mijlocul unei fraze, acea grijă de a ocoli ceea ce părea un subiect tabu... Marele secret, pe care-l știam demult : Silvia trăise o poveste de dragoste care, deși aflată acum pe ramura descendentă a curbei, continua s-o preocupe. Exista un anume George, care însemnase ceva pentru

ea la un moment dat, sau, poate, mai însemna încă ; fără să-mi dau seama, intrasem într-un soi de competiție cu el ; ca s-o cîștig pe Silvia trebuia să fiu mai bun, mai decis și mai tandru decît fusese acel George ; dar cum ? Am început să imaginez, în tihna și izolarea pe care ți le oferă uneori drumul cu trenul, cum ar trebui să decurgă următoarele întîlniri ; cum să-i vorbesc, s-o înțeleg, să mă arăt viteaz și bun, hotărît și plin de delicatețe — un erou pozitiv în adevăratul sens al cuvîntului ! Mă gîndeam ce minunat ar fi dacă ne-am întîlni întîmplător în gară, ba chiar, la coborîre, am ezitat puțin în ușa vagonului, cercetînd cu privirea peronul aproape pustiu și împodobit, ici și colo, de grămezi de zăpadă ; ninsese de curînd.

Dar nu era în gară. ; ce să caute acolo ? Poate că nici nu se întorsese din excursia ei ; iar dacă se întorsese, ce-ar fi căutat în gară, la acel ceas de înserare ?

Cînd am ieșit în stradă, orașul mi s-a părut deodată trist și lipsit de viață ; ninsese mult în cele două zile cît lipsisem, roțile autobuzului frămîntau o zăpadă cenușie și fărîmicioasă ca nisipul, iar pe trotuare fuseseră tăiate pîrtii înguste. Am pornit-o pe jos, căci după moleșeala călduță din tren îmi plăcea să înfrunt adierea înghețată ce venea dinspre munți ; zăpada scrîșnea sub pași, cred că erau cel puțin cincisprezece grade sub zero, și de la jumătatea drumului am început să mă gîndesc cu nerăbdare și speranță la prețiosul serviciu de ceai al coanei Lucica.

Intrînd în casă am rostit urările cuvenite și m-am grăbit să despachetez micile daruri pe care, la îndemnul mamei, le adusesem gazdelor mele ; după exclamațiile de surpriză și plăcere pe care le așteptam, domnul Niță a scos o sticlă cu băutură „producție proprie", coana Lucica a înfierbîntat ceaiul și am privit împreună la televizor. Erau selecțiuni din programul de revelion pe care nu-l văzusem, firește.

— Și cum te-ai distrat, domnule Traian ? m-a întrebat ea privindu-mă pe sub gene.

— Ca de revelion. Am fost împreună cu părinții la unchii mei.

— La fel și noi. Am fost la alde soră-mea. Era acolo și o anumită persoană...

Am simțit că mi se oprește inima. Mi-am ascuns pentru o clipă tulburarea ducînd la buze ceașca cu ceai. Dar n-am rezistat să n-o întreb :

— Ce persoană ?

— Una care te interesează, a ris ea.

— Păi nu spunea că pleacă ?

— Dumneata crezi tot ce spun fetele ? m-a întrebat soțul ei fără să-și ia ochii de la televizor.

Coana Lucica l-a măsurat iritată.

— Nu te amesteca într-o problemă așa de delicată ! Parcă poți să știi ? O fi intervenit ceva, s-a răzgîndit, s-a certat cu cineva... Eu una n-am apucat să-i pun întrebări.

Așadar, în timp ce eu purtam pe umeri coatele albe ale Magdalenei... M-am scuturat de această imagine ca de-o povară. Am sărit în picioare. Nu mă simțeam în stare să stau locului. Coana Lucica zîmbea ușor. Soțul ei se cufundase iar în contemplarea corpului de balet al Operei, care evolua pe micul ecran. Am spus noapte bună și m-am retras în camera mea, să-mi consum gîndurile contradictorii. Din sufragerie răsunau acum acordurile unei romanțe.

Revenirea mea în regiment părea că s-a produs după o absență îndelungată. M-am îmbrățișat cu Sile Butnaru și cu Soare, ne-am urat reciproc un an bun, locotenentul-major Cristea m-a întrebat cum am petrecut și pînă să răspund eu mi-au înșirat pe nerăsuflate momentele principale de la Casa armatei : șeful de stat-major cîștigase un curcan la tombolă ; pomul de iarnă din hol luase foc de la artificii și luminări și-l stinseseră cu sifon și șampanie etcetera.

— A fost o petrecere ca-n povești, au încheiat ei relatările. Și tu cum ai dus-o ?

— Ca-n familie, am răspuns evaziv, lăsîndu-i pe ei să deducă restul. Cum s-au descurcat băieții cu plugușorul ?

— Foarte bine, mi-a răspuns Cristea. Comandantul a fost entuziasmat, le-a dat ideea să formeze un grup folcloric. Bine-nțeles, după aplicație.

— Ce aplicație ?

— Ei, nu știi noutatea ! Avem ordin să pregătim o aplicație : compania în apărare pe un curs de apă. Aplicația e cu atît mai interesantă, cu cît nu știm decît situația inițială : concepția aparține celor de la statul-major și nouă ne dau misiunea atunci, pe moment. Rezolvăm situațiile tactice fără să le cunoaștem dinainte. Ăsta-i farmecul.

— Și riscul, a adăugat Butnaru.

— Așa e. Aplicația atîrnă greu în balanța etapei de instrucție : ba are importanță la calificativul de pe tot anul. Așa că, fără să ne speriem, trebuie să știți că e o treabă serioasă. De azi încolo, tot ce facem, instrucția și exercițiile și alarmele de noapte, trebuie să le gîndim prin prisma aplicației. Luați-vă caietele și hai să chibzuim.

Am plecat spre casă pe înserat. Ningea domol, și pe drum m-am gîndit să trec pe la Silvia, dar mi-am amintit că era în tura de dimineață și deci n-aș fi găsit-o. Am trecut totuși prin fața casei ei, dar nu se vedea nici o mișcare : pe aleea care ducea de la poartă spre casă, bine curățată, se așternuse un strat de zăpadă subțire, proaspăt, încă necălcat. Am oftat și am pornit spre casă, cu sufletul bîntuit de nostalgia fulgilor calmi ce roiau în raza albăstruie a lămpilor cu neon. Cînd am intrat pe portiță am văzut urme proaspete de pași și din două salturi am fost pe verandă, cuprins de-o presimțire ; în hol i-am văzut cojocul agățat în cuier ; nici nu mi-am scos mantaua, am năvălit în sufragerie.

— Silvia !

Ea a sărit din fotoliu, am făcut un pas spre ea, am îmbrățișat-o sub privirile înduioșate ale coanei Lucica. I-am simțit buzele fierbinți pe obraz, apoi ea s-a desprins rîzînd și mi-a scuturat zăpada de pe epoleți :

— Ărăți ca un Moș Gerilă !

— Iar tu ca zîna din poveste !

N-am văzut zîne decît în film, dar cred că Silvia era mai autentică decît ele : părul blond i se revărsa pe umerii drepți, peste rochia albastră dintr-o strofă groasă;

moale, lucioasă ; avea obrajii rumeni și în ochi numai zîmbet. M-a ajutat să-mi scot mantaua pe care străluceau încă fulgii de zăpadă ; era în gesturile ei o căldură, o intimitate neașteptată, la care nu îndrăznisem să sper pînă acum.

— Nu ne-am văzut de anul trecut, i-am explicat în glumă coanei Lucica, rămasă cu ochii la noi și cu eternul tricotaj uitat în poală.

I-am urmărit privirea, coana Lucica se uita acum alarmată la mantaua pe care-o țineam în brațe ; fulgii de zăpadă deveniseră picături de apă care amenințau covorul. Am ieșit să-mi pun mantaua în cuier ; cînd am revenit, Silvia se așezase din nou în fotoliu, își întindea acum rochia albastră pe genunchii rotunzi ; cuminte ca o școlăriță, de parcă gestul spontan de adineauri n-ar fi existat. Nici eu nu mai credeam în el, redevenit eu însumi ; m-am așezat pe scaun, în fața ei, cu coatele pe masă și cu obrajii-n pumni.

— Mi-a fost dor de tine, i-am spus mai mult din ochi.

— Și cum ai petrecut de revelion ? a rupt ea tăcerea după o clipă.

— Bine. Dar tu ? Am auzit că ai renunțat la proiectul cu excursia.

— Nici un proiect nu e definitiv. Am primit telegrama de la tine, îți mulțumesc. A fost o surpriză. Nu mă așteptam să te gîndești la mine fiind acolo, între cei dragi.

— Te-am socotit și pe tine între cei dragi, i-am replicat pe dată.

Ea a roșit, a plecat privirea. Coana Lucica a aprobat din cap această frază, ca un arbitru care validează un punct. Era, într-adevăr, un punct prețios în competiția mea cu George. Meciul abia a început, i-am spus triumfător în gînd.

— Nici nu speram să te văd astăzi, am reluat. Mi-ai făcut o mare bucurie...

— Am trecut pe la coana Lucica cu niște treburi.

— Serios ? Naivul de mine, credeam că...

În acest moment al discuției, coana Lucica s-a simțit datoare să intervină — salvatoare ca totdeauna :

— Pe mine mă scuzați un pic. Mă duc pînă la vecina, să-i cer un model.

— Păi plec și eu, a spus Silvia ridicîndu-se.

— Te conduc. Mai stăm de vorbă pe drum.

Coana Lucica ne-a făcut un semn energic cu mîinile amîndouă, să ne așezăm :

— Stați aici și discutați în liniște. Asta-i vreme de hoinărit pe stradă ? E un ger de crapă pietrele.

Silvia s-a așezat cuminte la locul ei, în fotoliu ; eu am rămas în picioare, urmărind cu neliniște ritmul lent cu care coana Lucica își încheia nenumărații nasturi ai puloverului. În cele din urmă și-a pus pe cap o broboadă și a plecat. M-am întors spre Silvia, cu gînd să urmez dialogul acela jucăuș, presărat cu ironii. Am văzut pe fața ei o expresie atît de tristă, încît cuvintele mi s-au șters pe dată din minte. M-am apropiat de ea, am îngenuncheat pe covor, mi-am sprijinit fruntea de mîna ei care stătea, cuminte, pe brațul fotoliului. N-a schițat nici o mișcare. Am rămas așa cîteva minute, abia îndrăznind să respir. Afară amurgea ; lumina soarelui se dusese demult ; de la locul meu vedeam o frîntură de cer violet, învăluind crestetul întunecat al munților.

— Cred că m-am purtat prostește pînă acum, am spus încet.

— Nu. Tu n-ai nici o vină, a protestat ea moale. Dac-ai ști despre ce este vorba...

— Niciodată n-am știut cu adevărat despre ce este vorba.

A oftat adînc, accentuînd tristețea care umpluse camera. O simțeam, tristețea, materială ca un fum apăsător, care-mi îngreuna răsuflarea și-mi stingherea mișcările. Am făcut un gest de apropiere ; am simțit-o pe Silvia apropiindu-se și ea, fără să se clintească din loc. Există mișcări care se fac și se simt numai cu sufletul. Pe urmă lacrima ei, fierbinte, pe mînă. Am tresărit. M-am întors și i-am îmbrățișat genunchii. Ea și-a ferit privirea într-o parte,

— Silvia ! Ce s-a întîmplat ? Ar trebui să ai mai multă încredere în mine. Știi... eu te iubesc.

— Mă iubești ? a șoptit ea. Ești sigur de asta ?

— Te iubesc, i-am spus cu intensitate, strîngîndu-i genunchii cu forța disperării. Ești primul om pe care-l iubesc cu adevărat. Din prima zi, de cînd ne-am întîlnit pe stradă. Am simțit ca un junghi prin inimă. Sînt luni de zile de atunci. Te-am visat, te-am așteptat, am suferit uneori.

— Adevărat ? a repetat ea zîmbind printre lacrimi.

M-am ridicat, aproape în neștire, s-a ridicat și ea, ne-am îmbrățișat ca și cum o forță exterioară ne împingea implacabil unul către celălalt ; buzele noastre s-au unit, fierbinți, aprige, cu un fel de deznădejde a sentimentului îndelung oprimat. Simțeam că-mi pierd răsuflarea ; Silvia s-a desprins cea dintîi, cu un gest blînd, dar hotărît, și a dus mîna la frunte ; am ajutat-o să se așeze, cu gingășie și tandrețe ; jur că nu era nevoie să mă prefac. Gesturile veneau singure, de la sine : mi-am lipit obrazul de al ei, încă umed de lacrimi.

— Dac-ai ști... a repetat ea.

— Nimic nu mai are importanță, i-am spus repede. Totul este aici, în dragostea noastră. Cel mai important lucru din lume. Te iubesc, Silvia, și nu vreau să ne despărțim niciodată.

A îndreptat asupra mea o privire lucidă, limpede în lumina aceea anemică.

— Te-ai gîndit bine ? Nu e ceva trecător ?

— Nu. E ceva pentru totdeauna, îți jur. Și am adăugat : Ai timp să te convingi pînă ieșim la pensie.

Am regretat imediat aceste vorbe. Nu era momentul potrivit pentru glume mediocre. Mă temeam că s-a supărat, că am stricat ceva din demnitatea clipei. Dar ea continua să zîmbească.

— Silvia, iartă-mă, n-am vrut să te supăr...

— Lasă, m-a întrerupt ea, nu despre asta e vorba. Știm prea puține unul despre altul : cred că a venit momentul să vorbim serios...

— Despre ce vrei să vorbim ?

— Despre trecut în primul rînd.

— Ce-a fost a fost. Viitorul e un subiect mult mai interesant.

— Nu, Traiane. Mai întîi trecutul. De pildă ce-a fost cu profesoara aceea.

— Ah, fir'ar să fie ! Speram să nu fi aflat despre ea.

— Aici ? Chiar dacă nu m-ar fi interesat deloc, tot aflam. Din întîmplare. Orașul e mic, n-ai cum să te ascunzi. Iar profesoara are o celebritate, nu trece neobservată...

— Văd că ești la curent. Atunci ce vrei să știi ? O recunoaștere formală din partea mea ?

— Nu. Vreau să știu dacă a durat mult. Dacă a fost ceva profund. Și dacă a lăsat urme.

— Prea multe întrebări. Dar îți răspund cinstit. A fost un lucru absolut trecător. E drept, la început m-a fascinat, mă înfierbîntasem, îmi plăcea de ea, dar nu era ceva profund. Și a durat destul de puțin.

— De unde a pornit ruptura ?

— De la mine. Nu mi se pare elegant să recunosc, dar asta-i realitatea. Nu eram de acord cu felul ei de a fi, de a trăi. I-am cerut să se schimbe, a refuzat categoric. De atunci n-am mai văzut-o.

— Și dacă se repetă ? Dacă într-o bună zi întîlnești altă fată care să te fascineze ?

— Imposibil, de vreme ce te am pe tine.

— Lasă vorbele mari și răspunde cinstit.

— Cred că sînt un om statornic. Numai singurătatea m-a împins acolo. Repet : de vreme ce te am pe tine, nu mai contează nimeni. Nu sînt un fluturatic, o să te convingi. Am mai avut o singură prietenă, așa, mai de durată. Dar povestea s-a terminat mai demult. E important să știi toate astea ?

— Foarte important. Ți-am spus, trebuie să știm cît mai multe unul despre altul.

— Atunci s-ar cuveni ca și tu...

— Asta vreau să fac. Să-ți povestesc despre George.

Mi-am tras un scaun în fața ei, i-am luat mîinile. Se întunecase de-a binelea ; pe tavan pîlpîiau jucăuș lumini̦e — reflexe de la focul care duduia harnic în soba uriașă.

— Am trăit destul de retrasă, a început ea. Mama e o femeie severă, îmi controla fiecare pas. La școală și acasă, atîta. Cînd era vreo reuniune, vreun ceai, vreo aniversare, venea cu mine. Eram prima care plecam, îți dai seama. Nu dansam de două ori cu același băiat. Și dirigintele nostru avea o concepție destul de puritană. „Nu încurajez prieteniile dintre băieți și fete, spunea. Școala e școală, nu e loc pentru idile, pentru romane de dragoste !" Anul trecut — terminasem liceul și mă angajasem la spital — a început să-mi facă curte o cunoștință de-a tatei, un băiat frumos, cu vreo zece ani mai mare decît mine. Îl admiram pentru că știa multe lucruri, era manierat și elegant, avea toate calitățile pe care aș fi dorit să le aibă... cineva. Omul cu care să... Înțelegi. Visul oricărei fete : să întemeieze un cămin... Îmi plăcea foarte mult. Nu știu dacă-l iubeam cu adevărat, poate era numai admirația aceea fără rezerve ; prezența lui mă intimida, îl ascultam ca pe-un oracol, tot ce spunea el, tot ce făcea el mi se părea perfect. Mama ne încuraja, n-a obiectat cînd am venit de cîteva ori tîrziu, seara, de la vreo petrecere ; tata a încercat de vreo două ori să spună ceva, dar eu l-am repezit. În primăvară, George m-a invitat să petrecem cîteva zile împreună la munte. A știut cum să prezinte lucrurile încît mama nu s-a opus nici atunci. „Dacă vrei, du-te", mi-a spus ea. Mi-a dat tot felul de sfaturi, cum să mă port, să nu fac vreo greșeală, vreun gest pripit sau nelalocul lui. Chiar așa spunea, nelalocul lui. Știam la ce se referă și-mi ardeau obrajii de rușine, abia așteptam să se termine discuția aceea penibilă ; socoteam că am destul cap pe umeri ca să mă conduc singură. În ce-l privește pe George, nu mă pîndea nici o amenințare, vedeam în el un model de corectitudine, așa cum ți-am spus. Dar există oameni care știu să se prefacă și izbutesc să-și ascundă multă vreme adevărata fire. Pe scurt, am plecat

împreună la munte. Era la începutul verii, o vreme ploioasă, dar el a cîntat tot drumul şi spunea că nu-i pasă de ploaie atîta timp cît se află lîngă mine şi tot felul de lucruri drăguţe. Am ajuns în staţiune pe înserat, el a tras maşina în faţa hotelului. Mi-am amintit ce-mi spusese mama la plecare şi l-am rugat să ia camere separate. El n-a protestat, s-a oprit doar în uşa hotelului, m-a privit pe sub sprîncene o clipă, apoi a spus repede : „Da, desigur, cum doreşti", se vedea însă că era contrariat. Ne-am dus bagajele sus, fiecare în camera lui, pe urmă am coborît la restaurant. Era acolo un tonomat, am dansat, el mă îndemna mereu să beau vin, îi trăgea zdravăn cu paharul, totul a fost foarte bine, o seară veselă şi fără griji. La plecare, a cerut ospătarului încă o sticlă de vin. „Să mai stăm de vorbă, mi-a explicat. Doar n-o să ne culcăm o dată cu găinile." Am urcat amîndoi, el a venit în camera mea, ca şi cum era de la sine înţeles, şi a luat-o de la capăt cu vinul. Eu nu prea mă omoram cu băutura, aşa că-mi păstrasem judecata întreagă. Mai mult decît el, în orice caz. Iar cînd a devenit mai... insistent, ca să nu zic agresiv, i-am spus ceea ce era de la sine înţeles : să aibă răbdare pînă la căsătorie. Nu ştiam, atunci, de ce a tresărit aşa ; a dat-o pe ton de glumă, că pînă la căsătorie mai este, şi să mai beau un pahar şi pentru fericirea noastră şi iarăşi...

Ascultam destăinuirea ei cu un amestec ciudat de sentimente, încercînd să prevăd finalul şi să anticipez atitudinea mea ulterioară : să zicem că tipul ăla a profitat de situaţie, de faptul că Silvia se afla, oarecum, în puterea lui ; şi ce-i cu asta ? Putea un atare fapt să şteargă, să nimicească sau să înfrîngă sentimentul care mă lega de ea ?

— I-am rezistat în continuare, a povestit ea cu un ton egal, ca şi cum ar fi relatat întîmplarea altcuiva, sau un film pe care-l văzuse. Pînă la urmă s-a înfuriat şi m-a întrebat brutal de ce mă încăpăţînez. I-am dat acelaşi răspuns, singurul pe care-l aveam la îndemînă : „Ai răbdare pînă la căsătorie..." El şi-a pierdut cumpătul, poate de vină era şi vinul pe care-l băuse ; a renunţat deodată la ceea ce dorise cu atîta insistenţă mai înainte şi

mi-a spus cu asprime că viața e mai complicată decît crede o fetișcană ca mine, că el e căsătorit, se află în proces de divorț și dacă-i vorba să aștepte pînă la pronunțarea sentinței și pe urmă s-o ia iarăși de la capăt, cu analize și acte depuse la starea civilă și mulți ani trăiască și tot tămbălăul, toate astea pentru cîteva minute de plăcere, de parcă s-au terminat femeile de pe tot globul pămîntesc... Era pedant chiar și în brutalitatea lui, se exprima corect gramatical și evita cuvintele urîte ; nu puteam să nu-l admir. Dar nici insistențele lui și nici vinul nu m-au făcut să-mi schimb hotărîrea. De la o vreme, discursul lui începuse să se complice, frazele sunau dezordonat, unele rămîneau în suspensie, repeta cuvintele... Mi-am dat seama că abia acum vinul își făcea efectul. L-am lăsat să dea gata toată sticla ; începuse să vorbească despre el, făcea planuri grandioase și repeta la nesfîrșit că știe să facă o femeie fericită. În cele din urmă, cînd a-nceput să înșire cuvinte fără legătură, l-am luat ușurel, cu vorbe dulci, și l-am făcut să intre în camera lui. I-am scos haina și cravata și pantofii, l-am învelit și m-am retras lăsîndu-l să doarmă liniștit. A doua zi dimineața, cînd ne-am întîlnit în hol, arăta spilcuit și corect ca totdeauna : a încercat să glumească : „Am cam făcut-o lată aseară, nu ? Sper că nu-mi porți pică, tu ești fată înțelegătoare." „Tocmai fiindcă sînt înțelegătoare vreau să știi că plec peste zece minute cu autocarul." „Ești nebună, mi-a spus el, doar am venit împreună, n-o să te las să pleci așa. Ai răbdare să-ți explic." „Am primit aseară toate explicațiile." Simțeam lacrimile aici, în gît. Ți-am spus, îl admiram, credeam în el, poate că-l și iubeam, mai știi ? Dar toate astea se prăbușiseră deodată. Nu dormisem toată noaptea, judecîndu-l. Fapta lui mi se părea odioasă, de un egoism fără margini, ne înșelase pe toți, pe tata, lumea care ne cunoștea, jucase teatru tot timpul. Ești un om de nimic, îi strigam în gînd, cum de-ai putut să-ți rezemi mulțumirea pe o minciună ?

— Într-adevăr, am răspuns din adîncul sufletului. Numai un om de nimic poate proceda astfel.

— Așa am socotit și eu. Mai departe totul s-a desfășurat ca într-un film lacrimogen. Îmi strînsesem lucru-

rile, am coborît și am plecat cu autocarul ; după un timp, pe serpentine, cine ne depășea dacă nu George, cu *Dacia* lui comandă specială, cu patru faruri și trei antene ! A mers așa în ritmul nostru, cînd înainte, cînd după autocar, pînă la primul popas. Atunci a oprit și el lîngă autocar și a venit repede la mine, să insiste. I-am întors spatele și șoferul, un om în vîrstă, care înțelesese despre ce e vorba, i-a spus : „Uite, dom'le, fii matale drăguț și lasă fata-n pace !" Muream de rușine și de ciudă, dar n-am vrut să-i arăt lui cît sufăr. Mama a-nțeles pe dată că s-a întîmplat ceva, m-a tras de limbă și i-am spus toată povestea. „Lasă că se rezolvă, mi-a spus ea, mai ai și tu un pic de răbdare, un proces de divorț nu poate dura la infinit, ar fi păcat să pierzi asemenea partidă, un om cu situația lui..." Cuvîntul ăsta, partidă, poate să te înnebunească dacă-l auzi prea des, voi, bărbații, n-aveți de unde ști. Mama mai speră și-acum că o să ne împăcăm ; tata, cum stă foarte puțin pe acasă, nu prea pricepe cum stau lucrurile. George tot vine în vizită, speră să mă îmbuneze, dar mie mi-a ieșit definitiv de la inimă și n-o să mai intre niciodată...

— De asta ai vrut să pleci de revelion ?

— Da, se invitase la noi, mama sărise cu gura pe mine, ar fi tocmai bun prilejul pentru o împăcare, că sînt încăpățînată și o să regret, că mai lasă-l încolo de orgoliu cînd e vorba de fericire, dar ce fericire poate fi aceea care face abstracție de sentimente ? Vorbesc cu el, îi zîmbesc, dar în realitate totul s-a terminat. Sufletește vreau să spun. I-am dat de veste că fac revelionul la Sinaia, împreună cu niște colege.

— Acum înțeleg...

— Trebuie să înțelegi. Caut să nu-i supăr, să nu-i contrazic. Dacă m-ar fi văzut cu tine ar fi început iarăși certurile. Deocamdată am lăsat lucrurile în suspensie, cu gîndul că timpul le rezolvă pe toate. Părinții mei, ți-am spus, sînt de partea lui. S-au deprins cu George, și apoi cred că i-a atras foarte mult situația lui materială. (A lăsat ochii în jos). Din păcate, au o anume mentalitate... Asta-i concepția lor și n-ai cum să le-o schimbi.

— Sigur, nu e cazul să te certi cu ei, i-am spus împăciuitor. Trebuie să procedăm delicat, să-i obișnuim treptat cu ideea. N-o să fugim, ca-n filme, în alt capăt de țară. Încet, încet, să-i facem să înțeleagă că ne iubim și să fie de acord cu căsătoria noastră...

— Căsătorie, spui ?

— Și de ce nu ? Iar vrei să spui că-i prea devreme ?

Ea mi-a luat mîna. În întunericul care se lăsase, ne simțeam ocrotiți și gata de înfruntările cu viața.

Prima înfruntare a fost cu coana Lucica. I-am auzit glasul de pe hol :

— Doamne păzește, m-am și speriat, ce s-a întîmplat, de ce stați pe întuneric, măi copii ?

— Nici n-am băgat de seamă că s-a-nnoptat, i-am răspuns. Am mai stat de vorbă...

A aprins lumina și ne-a privit pe rînd. A zîmbit :

— Mda, s-ar zice că nu v-a prins rău conversația. Arătați ca doi logodnici...

— Asta și sîntem, i-am spus cu mîndrie. Dar deocamdată rămîne secretul nostru.

— Bine-nțeles. Doar n-o să umplu tîrgul. Se cuvine ca mai întîi să afle părinții...

— Nu știu ce-au să zică, a mărturisit Silvia cu ochii-n jos.

— Ei, puțin curaj, dragă. Totdeauna începutul e greu.

— Să sperăm, am spus amîndoi deodată.

— Două inimi într-un glas, vorba cîntecului, s-a bucurat coana Lucica. Să fie-ntr-un ceas bun, dragii mei.

13.

În viața unui om există unele perioade cu salturi, cu întîmplări deosebite, și altele care se scurg liniștite, lipsite de evenimente notabile. Înaintam cu pregătirea oamenilor, se apropia aplicația, plutonul începea să semene modelului pe care-l concepusem în clipele cele mai opti-

miste. Ostașii mă ascultau, colegii încetaseră să mă mai socotească noul venit ; mă integram treptat lumii acesteia, mă conformam legilor ei precise ; știam să organizez instrucția, să țin o lecție de istorie, să fac dreptate între certăreți și să controlez sectoarele de curățenie ; îmi plăceau toate aceste îndeletniciri ; soldații simțeau asta și-și dădeau interesul să meargă lucrurile bine. La un bilanț am adus vorba despre prima mea discuție cu comandantul regimentului

— Am făcut imprudența să promit că ajungem plutonier de frunte.

Au rîs politicos, un rîs mai degrabă neliniștit, pentru că după retorica asta ieftină nu prea știau ce urmează. Dar eu știam. Le-am declarat că nu-mi place să-mi iau vorba-napoi și că, în ce mă privește, eram gata să demonstrez că sînt în stare să mă țin de cuvînt. Dar singur n-o să reușesc.

— Întrebarea e dacă și voi gîndiți ca mine. Să nu ne lăsăm, asta e. Ce-părere aveți ?

Eram în sala de tactică, pe care-o foloseam și la orele culturale. Pe pereți se aflau scheme cu titluri ca „Hărțuiala", „Raidul", „Ambuscada", poziții marcate cu săgeți roșii și albastre — roșu noi, albastru adversarul. Și în toate aceste scheme roșul era în avantaj. S-a ridicat sergentul Tomoroga :

— Eu zic că se poate, tovarășe locotenent. Cred că n-ați greșit făcînd prinsoarea aia.

Cei din ciclul unu, mai rezervați. Uitîndu-se unul la altul, așteptînd pe careva mai îndrăzneț să zică ceva. Așteptam, la rîndul meu. O tăcere de cîteva secunde, care mi se părea rău prevestitoare. Și iată că din ultima bancă s-a ridicat soldatul Benga :

— Tovarășe locotenent, raportez : n-om fi noi cei de pe urmă oameni.

— Chiar așa, l-a susținut Clopotaru. Permiteți să raportez : O s-o scoatem la capăt !

— În poligon parcă ce, nu ne-am descurcat ?

Mi s-a luat o piatră de pe inimă. Cam multe piete pe inimă, se va spune. Dar probabil că așa-i viața. Meru să ai o piatră pe inimă. Și... să ți se ia din cînd în cînd !

Uneori mai greşeau şi ei. Nu executau destul de bine manevră, sau întîrziau la vreo adunare. Mă pomeneau cu ofiţerul de serviciu pe regiment că-mi reproşează. Atunci mă duceam în faţa lor şi le spuneam amărît:

— Nu prea semănăm a pluton de frunte. Poate că unu îşi închipuie că e destul o semnătură pe o hîrtie frumos desenată. Diploma asta, băieţi, nu e o simplă hîrtie.

Dar nu-mi plăcea să-i dădăcesc. Vedeam bine că le pare rău şi lor, nu era nevoie de prea multe vorbe ca să le fac să priceapă unde-i greşeala. Dar asta se întîmpla rar, tot mai rar. Plutonul începuse să arate a ceea ce trebuia să fie atunci, la examenul hotărîtor. Însuşi Cristea mi-a spus într-o zi spre sfîrşitul lui ianuarie:

— Ţi-am zis eu că-s băieţi buni. Mulţi ar vrea să aibă un pluton ca al tău.

Ne aflam după un antrenament destul de dur: compania parcursese, în cadru tactic, cum se zice, vreo douăzeci de kilometri prin zăpadă, şi plutonul meu avea misiunea să meargă-n avangardă. Pur şi simplu băieţii făceau pîrtie pe cîmp; aveau feţele roşii de ger, începuseră să sufle greu, dar lăsaseră bine în urmă restul companiei.

În seara aceea, după marş, m-am întors acasă hotărît să nu fac nimic; să mă întind pe studioul din camera mea, renunţînd pînă şi la telejurnal. Dar coana Lucica m-a întîmpinat nerăbdătoare şi radioasă; a ieşit în hol nici n-a aşteptat să-mi scot mantaua. Mi-a arătat cu degetul obrazul şi mi-a spus:

— Pupă-mă şi-ţi dau o veste.

Am schiţat gestul şi ea s-a ferit rîzînd.

— Gratuit. Am vrut să te încerc. Uite care-i vestea: familia Stamatescu te invită la ei în seara asta.

— Cum aşa? Ce le-a venit?

— Întreabă-i. A fost Silvia pe aici, cînd ştia că te întorci de la unitate. Ce să-ţi fac, dacă umbli creanga!

— Chiar că umblu creanga. Am fost pe jos, cu soldaţii, pînă la Dealul Roşu şi-napoi.

— Oho! s-a mirat ea. Aşa plimbare mai zic şi eu! Îmi închipui că eşti frînt.

— Aproape. Abia aşteptam să ajung acasă să mă culc
— Lasă, eşti băiat tînăr, m-a încurajat ea pe un to: aproape mustrător. Nu-i face pe oameni să te-aştepte. Mi mir cum ai ajuns aşa, deodată, în graţiile lor.

— Şi eu mă mir, i-am răspuns cu sinceritate. Nic măcar nu-i cunosc.

— Ei în schimb te cunosc. Nu-s oamenii care să s: avînte aşa, orbeşte. Cred că au întrebat în dreapta şi-: stînga despre dumneata. Şi au aflat lucruri bune. Ha, du-te şi îmbracă-te.

Am dat fuga în camera mea. Mai întîi trebuia să eva-luez situaţia. Şi să construiesc, după obicei, o ipotetici întîlnire. Cum o să sun la uşă, cum au să-mi deschidă. E, tatăl Silviei. Îmbrăcat cu haină şi cravată. Şi mama ei, mai pe urmă. O să mă măsoare din creştet pînă-n tălpi. Costumul negru, desigur. Şi cămaşă albă. Semn de respect. Şi nişte flori...

Abia acum intrasem în panică. Cu cămaşa descheiată, cu cravata într-o mînă, am deschis uşa la sufragerie:

— Coană Lucica, S.O.S. ! Cum fac rost de nişte flori?

— La ora asta ? s-a mirat ea. Să dai cu tunul şi nu găseşti. Mai degrabă o băutură ceva, dar şi la „Alimentara" s-a închis. Ştii ce ? Îţi împrumut o sticlă de şampanie, mi-a rămas de la revelion. Ambalată frumos... Să nu te duci cu mîna goală.

— Dumneavoastră aveţi totdeauna soluţia salvatoare.

— Am experienţă. Mi-au trecut cîţiva tineri prin casă, a spus ea cu nostalgie. Veneau aşa, ca dumneata, cu un geamantan. Pe urmă, după un an sau doi, plecau la casa lor. Am tot jucat la nunţi... Se zice că am mînă bună, ştiu eu ?

— Cu siguranţă, i-am spus entuziasmat.

Cînd am sunat la portiţă eram destul de emoţionat. Mă aşteptau, căci deasupra uşii frumoase, de lemn gălbui sculptat, s-a aprins aproape imediat o lumină. Tatăl Silviei, în halat vişiniu, cu o căciuliţă pe cap, a coborît scările şi a venit în persoană la poartă să-mi deschidă.

— Bună seara.

— Bine-ați venit, tovarășe locotenent. Vă așteptam. Eu sînt tatăl Silviei. Poftiți înăuntru.

— Cer scuze pentru întîrziere. A intervenit ceva neprevăzut.

— Știu, m-a întrerupt el împingîndu-mă politicos de umeri spre scara largă care urca spre intrare. Ne-am întîlnit în pădure cu ostașii dumneavoastră. Întîlnit e un fel de a spune. Mă aflam la cabană, la izvor, cînd i-am văzut trecînd. Ați fost departe ?

— Pînă la Dealul Roșu.

— E ceva. În tinerețe îmi plăcea și mie să umblu așa, prin pădure, făceam zeci de kilometri...

M-a introdus în vestibul, mi-a ajutat să-mi scot scurta. A apărut și mama Silviei. Purta și ea un halat de casă, dar se vedea bine că e o ținută rezervată pentru musafiri. O dădeau de gol dungile proaspete de la călcat. Și pieptănătura savantă, cu bucle, strălucind de fixativ, vădea pregătiri speciale pentru această seară. Mi-a întins mîna :

— Bine-ați venit !

M-a măsurat din cap pînă-n picioare, așa cum prevăzusem. Mi-a zîmbit. Am scos sticla de șampanie din sacoșă :

— Știți, n-am avut timp să caut flori...

— Nu trebuia, a protestat ea moale. De ce v-ați deranjat ?

Totul după tipic. Parcă o vedeam pe tanti Dora cînd primea musafiri. Cu timpul aveam să constat că semănau în multe privințe.

— Poftiți înăuntru, m-a invitat ea, apoi a făcut un semn rapid soțului ei. La noi e cam răcoare, am făcut focul tîrziu, că Silvia nu era acasă, iar eu am umblat prin oraș după tîrguieli.

M-am pomenit într-o cameră uriașă, care părea să ocupe aproape tot parterul. N-ai fi bănuit-o atît de mare, privind clădirea pe dinafară. În stînga avea o sobă lată, joasă, o combinație între șemineu și o teracotă obișnuită, de culoare maron închis, deasupra căreia era o pano-

plie cu coarne de cerb. În stînga, o scară interioară de stejar ducea la etajul de deasupra ; alături de scară, o fereastră imensă care dădea, probabil, în grădină. Deasupra peretelui dinspre stradă erau două ferestre, de proporții mai rezonabile însă. Între ele pianul. Pe peretele opus ușii: un bufet înalt, cu vitrină. M-am oprit o clipă în fața trofeului de deasupra căminului.

— O ispravă vînătorească, mi-a explicat el cu mîndrie. L-am vînat acum cîțiva ani, cu asociația.

— Costică, îți musafirul în picioare, a reproșat mama Silviei făcînd un gest larg spre masa din mijloc, masivă, înconjurată de scaune cu spătar înalt. Luați loc, domnule Traian.

Îmi știa numele, semn bun, asta diminua puțin din aspectul ei sever. Mi-a arătat scaunul dinspre sobă :

— Aici, că e mai cald.

Înainte de a mă așeza, am mîngîiat sculptura adîncă a spătarului, care închipuia o coroniță de flori mici, cu petale bombate.

— Un model vienez, s-a grăbit ea să explice. Costică le-a făcut, acum vreo zece ani. Lucra la ele seară de seară, prin toată casa erau numai surcele, mă luasem de gînduri că nu mai termina. Dar a ieșit un lucru bun. Aproape că nu-l deosebești de model.

Am așteptat-o să se așeze. M-am așezat și eu pe scaunul înalt și cam incomod, care te silea să ții spatele drept. Ea ședea în fața mea, cu mîinile pe masă, și m-a privit zîmbind. Era o femeie încă tînără, cu trăsături frumoase, dar severe, cu buze subțiri și ochi negri, cercetători. A netezit cu o mișcare studiată fața de masă albă ca zăpada, care părea că abia ieșise de sub fierul de călcat.

— Silvia ne-a vorbit de dumneavoastră și ne-am gîndit că s-ar cădea să vă cunoaștem și noi. Ea, poate v-a spus, nu prea are relații aici, în oraș. La serviciu și acasă ; cînd e vreme bună mai mergem la film, sau după cumpărături...

Soțul a revenit cu o tavă pe care ducea, în echilibru, o sticlă frumoasă cu gît lung, aproape plină cu un lichid roșu închis.

— Să gustați din fructele pădurii, a spus el cu mîndrie de proprietar. Un fel de afinată, făcută de mine după o rețetă secretă.

A turnat în pahărelele de cristal, care-au înveselit deodată atmosfera cu sclipirile rubinii ale băuturii. Am încercat să-mi ascund preocuparea — ce era cu Silvia! Căutam să nu-mi arunc privirile spre ușă și să-mi reprim dorința de a întreba de ea.

— Vă rog să serviți. Bine-ați venit la noi, și sănătate, a urat el ridicînd paharul.

Am ciocnit, cu o mică plecăciune către mama Siviei; ea a gustat și a pus păhărțul pe masă :

— Pe mine să mă scuzați, mă duc s-o ajut pe Silvia la bucătărie. Mai stați de vorbă, că masa-i gata imediat.

Așadar o invitație în toată regula ! M-am bucurat, era un pas înainte, probabil că oamenii se împăcaseră cu situația, Silvia izbutise să-i convingă, știu și eu ? Invitația avea, în orice caz, o semnificație pozitivă !

Mă străduiam să mă port cît mai firesc, să scap de înfățișarea țeapănă și importantă pe care-o iau în general oamenii la prima cunoștință. Însuși tatăl Silviei părea un pic stînjenit ; s-a foit pe scaun, a tușit, a luat carafa și a turnat iarăși, înainte de protestul meu :

— Vă mulțumesc, nu mai beau.

— Aș, e slabă, m-a liniștit el.

— Da, dar după o zi întreagă de marș prin zăpadă...

— E întăritoare. În sticla asta sînt concentrate vitamine cît într-o farmacie-ntreagă. Oamenii ar trebui să profite mai mult de darurile naturii.

— Se pare că în ultimul timp și-au dat seama de asta. Curentul ecologic cîștigă teren în toată lumea.

— Și pe bună dreptate, a încuviințat el. Meseria m-a pus în situații diferite. Mi s-a întîmplat să stau în pădure zile în șir, fără să fiu pregătit anume. Dacă știi să te descurci, nu mori de foame. Mai o ciupercă, mai niște fructe, pînă și rădăcinile sînt bune, dacă știi pe care să le cauți. Aud că și soldații învață să trăiască în mijlocul naturii.

Îmi dădea prilejul să vorbesc, ca orice gazdă bine crescută. Mi-am dres glasul :

— Este o cerință a războiului, așa cum îl concepem noi. Un război de apărare, folosind condițiile geoclimatice ale țării. În multe cazuri subunitățile pot ajunge să lupte izolat, departe de bază, de sursele de aprovizionare. Oamenii trebuie să folosească resursele locale. Iar resurse... aveți dreptate, nu lipsesc.

— Pădurea îți dă de toate, a încuviințat el. Pînă și...

A făcut un gest ușor către sticlă, apoi a ridicat paharul ca la un mic toast. L-am imitat. Băutura aceea părea că adunase în ea toate aromele fructelor pădurii.

— Într-adevăr, e delicioasă. Sînteți un maestru.

— Natura e marele maestru, a spus el. Licoarea asta face minuni, dar trebuie băută cu socoteală. Aveam la cabană o botă cu fructe puse la macerat. Și s-a-ntîmplat că a venit ursul, căuta de mîncare și a răsturnat-o. I-o fi plăcut, a limpăit-o, dulce cum era... Cînd m-am întors, seara, l-am găsit dormind lîngă butelcuță. Beat tun.

— Sînt urși în pădure ?

— Sigur că sînt, mi-a spus el liniștit. Mari, dar pașnici, dacă știi să te porți cu ei. Avem locuri speciale unde le punem hrană ; primăvara mai ales, mănîncă ceva de speriat. Trebuie să-și refacă forțele după hibernare. Le cam știu cotloanele și caut să nu-i supăr. Uneori mă-ntîlnesc cu cîte unul, pe potecă, dar dacă nu faci mișcări bruște, amenințătoare, nu sînt periculoși. Eu mai vorbesc cu ei, cred c-au ajuns să-mi cunoască glasul, sau îmi miroș urma, cînd le aduc de mîncare, știu eu ? Pînă acum n-am avut nici o aventură demnă de povestit. Povești vînătorești am auzit destule, dar nu le cred decît pe jumătate...

O ușă s-a deschis în spatele meu ; m-am întors fără voie și am văzut-o pe Silvia aducînd o tavă cu prăjituri de casă. M-am ridicat s-o salut. Zîmbea cu ochii la mîine. *Victorie*, spuneau ochii ei.

— Mi-era teamă că n-am nimerit-o cu invitația. Cînd am văzut că n-ai venit acasă...

— Am făcut un marș mai lung.

— E vina noastră, trebuia să vă anunțăm din vreme, a intervenit Stamatescu.

— Tata e cam formalist, mi-a explicat Silvia.

— Păi da. O invitație se face cu cîteva zile înainte, dar a intervenit o schimbare în program. Mîine dimineață plec într-o delegație mai lungă, de fapt un fel de reciclare. Începe o acțiune de împădurire în zona noastră și trebuie să ne pregătim...

— Durează mult cursul ? am întrebat mai mult ca să spun ceva.

— O lună de zile. Am ținut să vă cunosc înainte de plecare. Silvia ne-a vorbit despre dumneavoastră...

M-am întors spre Silvia, *amenințător :*

— Nu cumva m-ai încondeiat ?

— Dimpotrivă, v-a făcut o caracterizare cu totul pozitivă. Asta ne-a determinat să vă invităm. Sînteți un om simpatic și... Dar luați loc, de ce-ați rămas în picioare ?

M-am așezat din nou, Silvia și-a făcut de lucru pe lîngă mine, așezînd un șervețel, netezind fața de masă — gesturi mărunte care mă umpleau de încîntare.

— Ți-a plăcut afinata ?

— Grozavă. E dulce și te duce.

— Să nu exagerăm, a spus tatăl. Dar ce face mama acolo ? Clementina dragă...

— Gata sint, a răspuns mama Silviei din ușă. Aveam ceva la cuptor, mă scuzați...

A venit la masă, s-a așezat pe scaunul cel mai apropiat de ușa bucătăriei, cu ochii la mine.

— Invitația dumneavoastră a fost o surpriză plăcută, am spus. În afară de coana Lucica, gazda mea, și cei cîțiva colegi, nu cunosc pe nimeni în orașul ăsta.

— Așa-i cînd vii din altă parte. Și noi, cînd am venit la Ulmeni, acum douăzeci și cinci de ani... Nu-i așa, Costică ?

— Două'ș'patru, a corectat-o el. Abia la anul facem nunta de argint. Vrei să părem mai bătrîni ?

— ...Ne simțeam foarte singuri. Orașul era mic, toată lumea se uita curioasă după mine, cum mă îmbrac, ce cumpăr de la băcănie, bărbatu-meu mai mult plecat în pădure, cum era serviciul...

— Aveam sector mare, mi-a explicat tatăl Silviei. La pădure e răspundere, altfel decît într-un loc de muncă obișnuit. Zile întregi cutreier potecile singur, cu pușca-n spate. Atunci, în primii ani cam umblau braconierii...

— Ei, cu vremea ne-am făcut relații, a continuat mama Silviei nemulțumită de această întrerupere. Am cunoscut pe un coleg mai tînăr al lui Costică, pe urmă ne-am împrietenit cu vecinii... E greu că nu avem rude în oraș, cu sînt dinspre Dunăre, de la Corabia, iar Costică... nici el nu mai știe de unde e.

S-a întors către soțul ei, parcă dîndu-i cuvîntul. El a tușit, și-a trecut palma prin părul negru, tuns scurt:

— Părinții mei lucrau la Direcția Drumurilor, umblau de pe-un șantier pe altul. M-am născut la Tulcea, am făcut școala în șapte locuri — la Brăila, în Neamț, la Focșani și tot așa. Cînd completez vreun formular n-am loc destul să scriu pe unde-am umblat. Am urmat școala de silvicultură și iar din loc în loc, pînă cînd Clementina...

— Eu l-am îndemnat să se stabilească aici. Trebuie să ai un loc al tău, să cunoști oameni, să simți că ești de undeva... Acuma ne simțim ai orașului, ne-am făcut căsuța asta, ne-am stabilit aici. Că dacă era după el... Silvia mi-a spus că sînteți din București.

Era limpede că de data asta îmi dădea mie cuvîntul. Tanti Dora întreagă! M-am grăbit să-i satisfac curiozitatea, la urma urmei firească în împrejurarea aceea.

— Din București. Tata e inginer constructor. A umblat și el din loc în loc, pe șantiere... Și tot așa cum spuneți dumneavoastră, mai mult de gura mamei s-a adunat de pe drum. A fost printre primii constructori ai metroului. Voia să mă facă constructor, mama n-a fost de acord. Am urmat liceul la „Mihai Viteazul", am lucrat un an în fabrică și pe urmă am intrat în școala militară. Părinții stau într-un bloc de pe Calea Moșilor.

— E frumos pe-acolo, am fost și eu recent. Am o soră care lucrează la „Bucur Obor", merceolog. Are o fetiță la Liceul „George Enescu", cîntă la vioară, au dat-o și la radio. Oameni cu ambiție, care nu s-au oprit la jumătatea drumului. Și cît aș fi dorit ca Silvia să facă muzică ! Are talent, dar ce folos ? Dumnealui, milos cum e : „Nu mai chinui fata, vezi bine că nu-i place !"

— Păi da. Mi-am dat seama că...

— Ți-ai dat seama ! Îngăduitor, asta-i tot. S-a întors iarăși spre mine. Singura dată cînd am cedat. Și rău am făcut. A fost un moment dificil, e drept, fata ajunsese la exasperare, mi-era milă de ea. Dar dacă aveam tăria și m-ajuta și soțul meu...

— Degeaba, a intervenit Silvia. Nu ieșea nimic. Simțeam că nu mai pot.

Buzele ei severe s-au subțiat și mai mult ; a fulgerat-o pe Silvia cu o privire scurtă, fără să întoarcă fața spre ea :

— Arta cere sacrificii, draga mea. Acum uite, îți măninci tinerețea acolo, în spital.

— Îmi place foarte mult. E o muncă interesantă.

Mama Silviei a oftat dezaprobator, ridicîndu-se :

— Ce să mai vorbim. Una am visat eu și alta a ieșit. Hai să vedem ce se-ntîmplă la bucătărie. Costică, ce fel de gazdă ești, ai uitat să mai torni în pahare !

Tresărirea lui am dat-o pe seama neatenției de moment. Dar în cursul mesei am avut cîteva probe că tatăl Silviei era cam sub papuc și că în casă nu el avea cuvîntul hotărîtor. Asta mă interesa prea puțin atunci ; mîncam, mulțumeam pentru atenția gazdei, participam la conversație și de fapt îmi frămîntam mintea : oare cînd s-ar cuveni să aduc vorba de căsătorie ? Mă tulburase vestea plecării tatălui ; voiam să am o certitudine, care să pună lucrurile pe un anumit făgaș.

După ce mama Silviei ne-a adus cafeaua, și-a făcut un semn cu Silvia și au dispărut amîndouă la bucătărie, sub pretext că strîng masa. Mi-am dat seama că această pauză fusese prevăzută dinainte. Eram supus, pe neobservate, unui scenariu foarte precis.

— Și-așa... V-ați împrietenit ușor cu Silvia. E o fată sociabilă, un copil bun.

— Bun e prea puțin spus, i-am răspuns cu entuziasm. Este ființa pe care am visat-o ; aș fi fericit să-mi petrec viața alături de ea.

— Asta seamănă cu o cerere în căsătorie, mi-a tălmăcit el fraza.

— Chiar așa, i-am spus. Sînt cam emoționat și vă spun drept că nu găsesc cuvintele potrivite.

El a zîmbit ca de-o naivitate :

— Nu e nevoie de discursuri. În ce mă privește, dragul meu, n-am nimic împotrivă. Și cred că nici Silvia...

— Cred că e de acord, am spus încet. Dar m-am gîndit să discut întîi cu dumneavoastră. Mă bucur că mi-ați oferit acest prilej.

— Se cuvine să știe și maică-sa... Soția mea.

S-a ridicat s-o cheme, dar regia a funcționat și de această dată : mama Silviei s-a ivit în ușă, aducînd o tavă cu ceva. Nu știam ce aduce și nici nu-mi păsa ; voiam să-i aud răspunsul.

— Clementina, uite că avem un eveniment în familie. Tovarășul locotenent...

— Prefer să-mi spuneți Traian, l-am întrerupt...

— Ei bine, Traian intenționează s-o ceară în căsătorie pe Silvia.

M-am ridicat, cu ochii la ea, pîndîndu-i cu aviditate expresia. A lăsat ușor capul pe-o parte, a zîmbit frumos și mi-a întins mîna :

— Felicitări ! Planeta se grăbește. Pe vremea noastră, asemenea lucruri se făceau mai pe-ndelete.

I-am sărutat mîna pe care mi-o întinsese.

— Vă rog să fiți de acord... am început eu.

— De ce atîta grabă ? Să ne gîndim, să vă cunoașteți mai bine...

— Cred că ne cunoaștem îndeajuns de bine.

— Să știi că ea nu iese niciodată din cuvîntul meu.

Am luat această frază drept ce era : un avertisment delicat.

— Nici mie nu-mi place să mă contrazic.

— Sigur că mai sînt multe de discutat...

— E timp destul pentru discuții, a intervenit tatăl. Deocamdată cheamă fata, să audă și ea. E vorba de soarta ei în primul rînd...

Ea a zîmbit cam sever către soțul ei, părea gata să-l pună la punct cu o vorbă netedă, dar s-a răzgîndit într-o clipă.

— Ai dreptate, Costică. Mă duc s-o chem.

— Femeile trebuie tratate cu înțelegere, s-a scuzat tatăl Silviei după plecarea ei. N-am fost niciodată adeptul metodelor autoritare... Știi, dragă Traiane, un copil avem. Tot ce-am făcut, tot ce-am adunat o viață, e pentru el. Vrem s-o știm fericită, alături de un om care s-o iubească și s-o înțeleagă.

În clipa aceea, a intrat Silvia, urmată de maică-sa. Simțeam că bucuria îmi îneacă glasul :

— Silvia, secretul nostru nu mai e secret !

Rîzînd cu toată fața, ea a venit lîngă mine, s-a rezemat oarecum de umărul meu. Mama ei a traversat încet încăperea, a ajuns lîngă soțul ei, care ședea încă pe scaun, a rămas în spatele lui și i-a pus mîinile pe umeri. Jur că scena mă emoționa de-a binelea.

— Vă urăm să fiți fericiți, a spus mama Silviei. Din partea noastră, veți avea tot concursul...

Silvia a sărit la ea, a îmbrățișat-o, tatăl și-a dres glasul, parcă pregătindu-se să țină un discurs. S-a mulțumit însă să se ridice, cu paharul în mînă :

— Să fie într-un ceas bun ! Astăzi e o zi importantă, trebuie s-o sărbătorim.

— Șampania ! și-a amintit mama, cu simțul practic care nu le părăsește pe femei nici în momentele cele mai solemne.

Săvîrșită fiind și sticla de șampanie, mi-am dat seama că vizita se apropia de sfîrșit.

— Știu că mîine trebuie să plecați, m-am adresat viitorului socru.

— Da, mă scol la patru, dar n-are importanță.

— Ei, mai avem destul timp să stăm de vorbă, m-a liniștit mama. Sînt multe lucruri de aranjat, sînt acte de pus la punct... Pînă te-ntorci tu, e o lună-ntreagă. Ai să găsești totul pregătit. Ca totdeauna, vii la masă-ntinsă.

El i-a aruncat o privire scurtă, ușor de tălmăcit : măcar într-un moment ca ăsta puteai să te abții. Și-a dat seama și ea că depășise măsura ; a spus cu ochii la mine :

— Am glumit. Voiam să spun că avem timp, în luna asta, să facem tot ce trebuie. Deși eu aș fi dorit să mai amînăm. Nu sîntem încă pregătiți...

— Ce atîta pregătire, a întrerupt-o Silvia.

— Lucrurile astea se fac cu socoteală, i-a explicat mama cu răbdare. În fine, o să mai vorbim.

Era, neîndoios, semnalul de plecare. Mi-am luat rămas bun ceremonios, i-am urat tatălui drum bun și am sărutat mîna mamei. Au ieșit după mine în hol ; Silvia și-a pus cojocul pe umeri :

— Îl conduc eu.

În prag mi-au mai spus „noapte bună" ; pe cînd coboram treptele am auzit șoapta ei :

— Lasă-i să stea de vorbă !

Pînă și în acest gest de înțelegere tot ea avea ultimul cuvînt. O simțeam veghind, ca Argus cel cu o sută de ochi, dar deocamdată nu-mi păsa de asta. Am luat-o pe Silvia de după mijloc ; am auzit în urmă ușa închizîndu-se. Atunci ea s-a întors spre mine și m-a sărutat.

— Ai fost minunat. Te-ai descurcat mai ușor decît credeam.

— Aveam impresia că i-ai pregătit și tu...

— Cum să nu ! Am plîns, i-am rugat, le-am mai spus o dată că nici nu vreau să mai aud de George. Mama a cedat prima.

— Nu-mi vine să cred.

— Să știi că e un om cumsecade. Nu te lua după aparențe, în anumite împrejurări e destul de dură. Dar a trăit greu, trebuie s-o înțelegi. Nu fiindcă e mama mea, dar e o femeie admirabilă, care știe ce vrea.

— Nu trebuie să mă convingi, i-am spus cu delicatețe. Am intuit asta de cum am văzut-o.

Ea s-a lipit de mine :

— O să fie bine.

— Trebuie să facem un drum la Bucureşti. N-aş vrea ca părinţii mei să te cunoască chiar la nuntă.

— Foarte bine, mergem cînd vrei tu. Vezi ce ascultătoare sînt. O să formăm o pereche potrivită.

Ne-am sărutat din nou. Apoi iar şi iar... Nici n-am numărat de cîte ori ne-am sărutat în seara aceea.

14.

„Tot mi se pare că nu ţi-am spus destul, că nu te-am îndrumat cum se cuvine pentru un asemenea pas în viaţă. E drept, vestea a venit cam pe nepregătite ; şi Dora care-şi pusese în gînd să descurce ea problema asta. Apropo de domnişoara aceea de la revelion, a cerut-o în căsătorie un şef de pe la ei, cu vreo cincisprezece ani mai mare decît ea, deci patruzeci bătuţi pe muche. Erau în vorbă mai de mult, se vede că fata are simţ practic, îl ţinea în rezervă. Acum s-a hotărît.

Dar nu despre asta am vrut să-ţi spun. Sper că te-ai gîndit bine şi ai ales o fată pe gustul tău, ca să nu regreţi mai tîrziu. Poartă-te frumos cu ea, şi cu părinţii ei. Mai ales că eşti departe de noi. Caută să-i înţelegi, să faci cum spun ei ; am înţeles că veţi locui împreună, asta-i o problemă delicată, de multe ori se iscă discuţii pornind de la nimicuri, şi trebuie să ştii să eviţi conflictele. Nu te apuca să faci mari reforme, gîndeşte-te că e casa lor şi lasă lucrurile aşa cum sînt. Într-o gospodărie ca aceea pe care mi-ai descris-o sînt multe de făcut ; pune mîna şi ajută, dă-le concursul, respectă munca lor. Tata vrea să-ţi scrie şi el, a zis că nu i-ar ajunge douăzeci de pagini ca să-ţi dea sfaturi, dar nu ştie dacă ai să le urmezi măcar în parte. Glumeşte, desigur ; noi sîntem convinşi că o să te descurci onorabil în noua viaţă. Îţi dorim multă fericire şi vă aş-

teptăm, pe tine și pe Silvia, cu toată dragostea și nerăbdarea."

Am împăturit scrisoarea, înduioșat. Mama, cu firea ei, și cu îndemnul la împăciuire, ca totdeauna. Nu-mi dădeam încă seama de tîlcul acestor îndemnuri ; am început să întrezăresc ceva după cîteva zile, cînd mama Silviei m-a întîmpinat cu o privire satisfăcută :

— Gata, acum lucrurile sînt clare. Am hotărît nunta la sfîrșitul lui februarie, cade într-o sîmbătă, să aibă oamenii timp să se odihnească a doua zi. Te duci și vorbești la „Tismana", să ne rezerve salonul. Pe urmă te prezinți la domnul Dincă, la cooperativă, am vorbit cu el pentru costum, am ales și stofa. Costum serios negru, croială clasică, să-ți prindă bine și mai tîrziu. Reține oră la fotograf ; dacă era Costică aici îl trimiteam pe el. Pe urmă : invitațiile de nuntă, buchetul de mireasă... De ce nu-ți notezi ? Sînt multe de făcut și ai să le încurci.

— Sînt un bun organizator, doamnă, am protestat.

— Să te văd, mi-a lansat ea provocarea.

— Cît privește data nunții, cred că trebuie să...

— Ce trebuie ? Rămîne cum am zis, nu e nici tîrziu, nici devreme.

Autoritară și sigură pe ea ca un comandant de divizie. Mă străduiam să-i fac pe voie, să evit discuțiile în contradictoriu ; știam că, oricum, tot ea are ultimul cuvînt.

După ce s-a hotărît ziua nunții, le-am spus și colegilor vestea cea mare. Mai întîi lui Soare. El m-a felicitat folosind o frază lungă și întortocheată, apoi m-a prevenit :

— Ai grijă cu soacra, dacă-i vorba să locuiești împreună cu ei. Toate soacrele au pretenția să dirijeze casa. Ți-o spun din experiență.

— N-are decît s-o dirijeze. În orice caz se pricepe mai bine decît mine...

Expansiv cum îl știam, Butnaru m-a luat în brațe și m-a strîns pînă mi s-a tăiat răsuflarea :

— Bravo, amice, părăsești clubul burlacilor. Îți spun drept că te invidiez.

— Deocamdată mă sugrumi. Dă-mi drumul, altfel nu mai ajung la starea civilă.

— Hm, nu prea ai mutră de bărbat căsătorit. O să te invidieze tot orașul. Silvia e o fată frumoasă, lumea o vorbește de bine, părinții ei sînt oameni gospodari... O să te lăfăi ca un prinț în vila aia.

— Ești o fiară, Sile. Cînd am cunoscut-o pe Silvia, nici nu știam cum arată casa. Și nici acum nu-mi pasă. Aș sta cu ea și într-o chichineață.

— Dragostea face din bordei palat, a citat el doct. Dar pînă una alta, e bine și-ntr-o vilă.

— Știi, Sile, chiar mi-am pus întrebarea dacă nu s-or fi gîndit și ei cum ziceai tu : că m-a atras și situația lor materială...

Butnaru m-a bătut pe umăr :

— Hai, băiete, fii serios. Dacă pleci la drum cu asemenea complexe... Uite, eu sînt martor că erai îndrăgostit în prealabil. Și-o să găsesc ocazia să i-o spun și coanei... Cum o cheamă ?

— Clementina.

— Nume de soacră, într-adevăr. Conține în el o amenințare. Dar tu ești băiat bun, n-o să ai probleme.

Cînd a aflat ce am de gînd, locotenentul-major Cristea m-a felicitat, bucuros :

— Ai făcut o alegere potrivită. Soția mea o cunoaște pe Silvia, de cînd a fost internată cu ăla mic. S-au împrietenit oarecum. Are o părere foarte bună despre ea. O fată serioasă, bine educată... Cu atît mai bine. Eu ți-am spus de la început, aici nu reziști mult singur. Foarte frumos că-ți întemeiezi o familie. Eu îți doresc multă fericire, și mai ales înțelegere. În bună măsură, aici e cheia unei căsnicii fericite.

Petreceam tot mai mult timp în salonul familiei Stamatescu. Seara, însă, reveneam la gazda mea. Coana Clementina avusese grijă să clarifice lucrurile :

— Cred că e bine să mai rămîi la coana Lucica pînă la nuntă. Nu că n-am avea spațiu, dar așa e mai frumos. Să respectăm obiceiurile.

Veneam, stăteam cu ele de vorbă, puneam la punct tot felul de amănunte legate de nuntă — și cîte nu erau de

făcut ! — uneori mîncam împreună, dar în cele din urmă coana Clementina se uita la pendula în formă de cabană, cu greutăți închipuind conuri de brad, și spunea pe un ton neutru :

— Ei, s-a făcut tîrziu. Complimente coanei Lucica.

Pregătirile pentru nuntă mergeau în paralel cu pregătirea noastră, la regiment, pentru aplicație. Lucram de zor la hărțile cu diferite variante de acțiune ; pregăteam gradații ; repartizam oamenii în „dispozitivul de luptă" ; controlam starea armamentului. În capul meu era o adevărată avalanșă de probleme, începusem să-mi întocmesc liste : Probă la croitor. De controlat măștile de gaze. Buchet pentru mireasă. Raport de permisie. De procurat palincă. Selecția trăgătorilor la pușca cu lunetă. De procurat cartea „Foto Julieta". Act de scădere pentru ulei de mitralieră. Bandă cu muzică de dans etc. etc.

Toate urgente, toate importante ; unele trebuiau amînate, se mutau de pe o listă pe alta, cînd tăiam cîte-un obiectiv de pe listă și-i puneam alături un R mare — rezolvat — mă simțeam fericit. De multe ori mă cuprindea panica, mă temeam să nu omit ceva esențial, să nu scap din vedere un amănunt, să nu încurc lucrurile. Seara, dădeam raportul, sub privirile exigente ale coanei Clementina. Singura oază de liniște erau momentele petrecute cu Silvia. Mă duceam în camera ei, la etaj, îmi făceam loc printre dantele, fișii de mătase albă, mănuși, voaluri, foarfeci, cutiuțe, panglicuțe, și începeam să croim planuri de viitor. Nu erau rare, în discuțiile noastre, replici ca „să vedem ce zice mama", „dacă mama e de acord", „ți minte cum a spus mama să facem", care de la o vreme încetaseră să mă mai contrarieze. A rămas să hotărască ea pînă și sîmbăta în care să dăm o fugă la București, cu și Silvia, ca s-o cunoască și părinții mei : spiritul practic al coanei Clementina s-a manifestat și de astă dată, înarmîndu-ne cu o listă de cumpărături.

Drumul cu trenul a fost o încîntare. I-am povestit despre mine, despre școală, despre „Zmeul", profesorul de istorie.

Silvia mi-a povestit despre lecțiile de pian, despre profesoara care o lovea cu creionul peste degete cînd greșea un bemol, un diez ; despre o colegă de liceu care o ruga mereu să-i scrie scrisori către prietenul ei de la Fabrica de mobilă, și i le scria atît de bine și de înduioșător, încît colegei îi dădeau lacrimile cînd le citea. Sau despre pedagoga de la internat, o femeie impunătoare care pîndea seara pe stradă, de-a lungul gardului, ca să vadă care dintre fete stă de vorbă cu băieții.

Mama s-a arătat binevoitoare față de Silvia, a primit-o politicos și a tratat-o cu dulceață de cireșe amare ; văzînd lista de cumpărături s-a îmbrăcat repede și au plecat împreună în oraș, să mai prindă magazinele deschise. La întoarcere, seara, îi spunea pe nume, era mai prietenoasă și tata mi-a șoptit pe cînd ele două desfăceau pachetele în dormitor :

— S-a împăcat cu ideea. Foarte bine.

— Și eu eram îngrijorat. Se atașase de Mirela...

— E o fată foarte drăguță. Sper că și părinții sînt oameni cumsecade.

— Foarte cumsecade. Poate că mama ei e un pic severă...

— Așa sînt soacrele. Mai ales în ochii ginerilor. Caută și tu să-i intri în voie, de dragul liniștii în familie. Mai ales dacă e vorba să locuiți împreună. Evită conflictele, e lucrul cel mai important.

Toți oamenii îmi repetau același lucru. Știau ei ce știau.

Duminică dimineața, pînă la plecarea trenului, am mai dat o raită prin magazine ; umblam la un pas în urma lor, ducînd pachete, suluri, cutii, pliculețe. La plecare, mama i-a dăruit o garnitură de dantele lucrate de mîna ei, iar tata a insistat să ne conducă la gară. A rămas pe peron pînă la plecarea trenului, zîmbind printre aburii groși ce țîșneau din conductele de sub vagon.

— Foarte drăguți părinții tăi, mi-a spus Silvia pe cînd trenul lua viteză.

Asta se-ntîmpla cînd mai erau două săptămîni pînă la căsătorie. Zilele treceau în galop, cu evenimentele îngrămădindu-se, cu griji de tot felul, cu mici necazuri repede reprimate — costumul meu ieşise prea larg, bijutierul se îmbolnăvise şi exista riscul ca verighetele să nu fie gata la timp. Într-o seară am avut o mică controversă :

— Ai vorbit pentru orchestră ? m-a întrebat viitoarea mea soacră privindu-mă ţintă.

— M-am consultat cu colegii... Toţi mă sfătuiesc să renunţ. La „Tismana" nu e destul spaţiu. Magnetofonul e suficient.

— Nuntă fără lăutari. La sănii am renunţat, dar chiar aşa...

— O să vină mai mult tineret, a intervenit Silvia. Serios, mămico, nu e nevoie de lăutari.

— Treaba ta. Să nu regreţi mai tîrziu. În sfîrşit, văd că v-aţi aliat amîndoi. Cînd discuţi meniul cu responsabilul, vreau să merg şi eu.

Perspectiva m-a alarmat.

— Am discutat în principiu, am făcut o listă, omul mi-a promis că procură tot ce trebuie...

— Nu te lăsa pe nădejdea lui. Mîine mergem împreună, să vorbim clar.

— Dar am vorbit clar cu el.

— Mai vorbim o dată.

N-am scăpat de această scenă pe care o prevedeam penibilă. Îl cunoştea pe responsabil şi a vorbit cu el răstit, întrerupîndu-l cînd dădea să zică şi el ceva. A cerut să-l cheme pe bucătar şi l-a instruit cum şi ce trebuie să prepare.

— Şi să nu ne pomenim cu sarmalele reci, s-au mai văzut cazuri. Şi să nu-mi pui fulgi de cartofi la garnitură, că nu se prinde.

— Dar nici nu...

— Las' că ştiu eu. Tortul îl aducem noi, am o reţetă deosebită. Acuma să vedem sala... Nu cumva e curent ? Mesele să le pui în formă de potcoavă, să n-aud ci...

Şi tot aşa. La plecare, după o oră de dezbateri, responsabilul a glumit galben :

— Coană Clementina, încă un client ca matale şi mă angajez la construcţii, ca muncitor necalificat.

— Lasă că eşti bun aici, lumea te vorbeşte de bine. Mi-a făcut plăcere, eşti un om cu care se poate discuta.

Cred şi eu. Bietul om nu izbutise decît să spună „da" la toate instrucţiunile pe care i le înşirase fără întrerupere, timp de o oră încheiată.

În dimineaţa nunţii m-am dus, tuns proaspăt şi îmbrăcat în costumul cel nou, la Silvia acasă. Coana Clementina aştepta în salon, gata îmbrăcată — mantou violet, mănuşi albe lungi pînă la cot, pălărie garnisită cu blană. Soţul ei se învîrtea prin casă, vîrîndu-şi mereu degetul arătător sub gulerul cămăşii.

— Nu-s deprins cu echipamentul, mi-a explicat el jenat. Un păhărel de ceva, să capeţi curaj ?

— Costiiică, termină cu prostiile. Mai bine vedeţi ce face fata aia, să nu mai urc eu scările, că mă string pantofii.

Am urcat treptele cîte două. Am găsit-o pe Silvia în mijlocul camerei, în picioare ; două fete îi potriveau falduriie rochiei, iar a treia, cu o perie mare şi o oglindă, îi făcea ultimele retuşuri la coafură. Silvia arăta minunat. Am dat s-o sărut, dar ea s-a ferit rîzînd :

— Îmi strici machiajul !

— Vă place ? m-a întrebat una dintre fete.

— E o operă de artă. Cea mai frumoasă mireasă din Balcani. Dar nu şi cea mai punctuală.

— În două minute sînt gata. Du-te jos şi mai ţine-o de vorbă pe mama.

La „Casa căsătoriilor", soacră-mea a fost vioara-ntîi. E drept că beneficiase de avantajul terenului, cum se spune ; părinţii mei erau străini de oraş, de obiceiurile locului ; se mulţumiseră cu rolul de simpli spectatori. Flori, bomboane şi şampanie pentru participanţii la ceremonie ; dis-

tribuise cu mina ei — cînd, frate, — cîte-o garoafă pentru fiecare dintre cei prezenți, astfel că la ieșirea de la starea civilă, pe trepte, eu și Silvia am trecut printr-un fel de tunel de flori, în timp ce lumea cînta „mulți ani trăiască".

La restaurant, tot ea m-a îndemnat la momentul potrivit să-mi iau paharul și să pornesc printre meseni, să ciocnesc cu fiecare ; s-a cîntat de mai multe ori „mulți ani trăiască", era veselie mare și mă simțeam grozav de bine.

Cristea și Soare veniseră cu soțiile ; repartizasem la masa lor și pe Butnaru — singur — care s-a lăudat că o să danseze numai cu mireasa. Tot el mi-a prezentat din partea colectivului un dar aparte : un purcel de porțelan de mărimea unei mingi de fotbal, de fapt o pușculiță, pe spinarea căruia era înscrisă cu carioca data și urmau semnăturile colegilor din companie. Purcelul a tronat pe masa noastră toată seara, cineva avînd ideea să înfigă în deschizătura pentru monede cîteva crenguțe de brad. Urmăream, împreună cu Silvia, desfășurarea petrecerii ; magnetofonul cînta, personalul de la „Tismana" se străduia să mulțumească pe toată lumea, mesenii erau veseli... Cînd s-a cîntat „valsul miresei", Butnaru s-a grăbit s-o invite pe Silvia. M-am înclinat în fața coanei Clementina, impozantă în rochia de lamé verde, lungă pînă-n pămînt și bordată, la mîneci și la poale, cu blăniță de jder.

— Mamă soacră, fă-mi onoarea...

— Cu plăcere. Dar să mergem mai spre ușa bucătăriei, vreau să arunc o privire cu ocazia asta.

I-am făcut pe plac, din trei piruete am fost în fața ușii, ea s-a oprit deodată din dans și a schimbat cîteva vorbe cu responsabilul, un dialog scurt și decisiv, din care — deduceam după figura ei mulțumită — ieșise ca totdeauna biruitoare.

— Nu-mi place să vorbesc de șapte ori, mi-a explicat ea. Le-am dat instrucțiuni precise, dar trebuie să fiu cu ochii pe ei.

Mi-am amintit observația tatii, scurtă, dar cu miez :

— Asta-i o dată femeie. Fii atent, Traiane, ai drept soacră un tigru cu fustă !

În miez de noapte, după ce nuntaşii s-au dus pe la casele lor, iar coana Clementina a făcut cîteva invitaţii pe sprînceană, la o cafea la locuinţa ei, un taximetru ne-a purtat la gară. Am plecat pentru cinci zile la Predeal. Fusese puţină discuţie despre voiajul de nuntă, părinţii mei erau de părere să petrecem zilele acelea la Bucureşti, dar tot ea îşi impusese punctul de vedere.

Acolo, în tren, am răsuflat uşurat. Silvia şi-a pus capul pe umărul meu şi a adormit aproape imediat. Eu am rămas de veghe, ascultînd ţăcănitul roţilor şi încercînd să recapitulez iureşul şi năvala de vorbe şi chipurile şi zgomotul şi grijile care ne însoţiseră căsătoria.

— Totuşi a fost plăcut, am auzit şoapta Silviei care părea să răspundă gîndurilor mele.

Atunci am aţipit şi eu, împăcat cu mine şi cu lumea.

15.

Ne-am întors din scurta călătorie pe care mama Silviei o numea pompos „voiaj de nuntă" către seară. „Acasă" — mi-era greu să denumesc astfel noua mea reşedinţă — mi-am găsit socrii în toiul unei activităţi febrile : pe coridorul de sus erau îngrămădite fotolii, un covor, ghivece de flori şi o mulţime de alte lucruri. Coana Clementina ne-a întîmpinat cu mîinile în şold :

— Aici, sus, e domeniul vostru. Dormitorul şi dincoace biroul. N-aveţi nevoie de sufragerie, nici de salon. Jos e destul loc pentru primit musafiri, pentru sindrofii, pentru tot.

— Bine, mamă, i-am răspuns.

— Magnetofonul aici, pe măsuţă. Nu aşa, pe colţ. Face frumos cu galeria.

— O fi făcînd el frumos, dar nu se aude bine.

— Îl dai mai tare.

— Bine, mamă.

Am ajutat la redistribuirea mobilelor, la aranjatul covoarelor, am bătut cuie pentru tablouri, am mutat fotoliile în diferite poziții, pînă aproape de miezul nopții. Cînd m-am urcat în pat, alături de Silvia, ea mi-a pus mîna pe după gît :

— E frumos la noi, nu-i așa, iubitule ?

Acest „la noi" mi-a alungat oboseala din mușchi și mi-a turnat căldură în inimă.

— La noi, am repetat în șoaptă. Acum putem spune că sîntem acasă. Vreau să trăim frumos, Silvia. O să fac tot ce pot pentru asta.

— M-am convins de pe acum, a spus ea. Îmi pare bine că o asculți pe mama. E o femeie deșteaptă și se pricepe la toate. O să fii fericit aici.

Ne-am sărutat ; era prima sărutare din seara aceea. Desigur, nu și ultima !

M-am prezentat la program la ora obișnuită. Soare și Butnaru mi-au făcut o primire triumfală, întrecîndu-se să-mi facă urări, să amintească scene de la nuntă.

— Dar șeful unde este ? am întrebat.

— La comandant, să ia harta, mi-a spus Soare. Dar stai, că tu nu știi nimic. La ora zece ieșim în teren, pentru exercițiul „compania în apărare pe un curs de apă".

— Apa-i înghețată tun, am obiectat.

— Ei, și ? O să ieșim pe malul rîului, dincolo de fermă. Săpăm adăposturi, dispunem punctele de observare și mijloacele de foc, instalăm legăturile telefonice...

Mi-am aruncat privirea pe geam. Plopii înalți, cu ramurile dezgolite, oscilau în bătaia vîntului.

— Pe vremea asta n-o să fie ușor.

Soare a ridicat privirea din caiet :

— Cu atît mai bine. Instruire în condiții meteo nefavorabile. Acum să-i vedem pe flăcăii noștri...

Cristea a intrat repede pe ușă. Pe căciulă și pe umeri avea fulgi de zăpadă.

— Ei, gineriță, ai venit tocmai la țanc. Intrăm în acțiune, uite harta aprobată de comandant. Dați-vă aproape cu toții. S-au făcut cîteva modificări. Plutonul trei se instalează pe deal, să apere poziția împotriva unui detașament de diversiune paraşutat între munți, pe platou. Notează-ți, Traiane. Ai ca întărire o baterie de obuziere și o grupă de aruncătoare. Trebuie să refaci schița ținînd seama de toate elementele.

Mi-am scos trusa de creioane și „linia comandantului", acel instrument delicat, din material plastic transparent, care are decupate în el tot felul de semne convenționale, gata doar să le așterni pe hartă. Colegii mei au făcut la fel. Lucram pe întrecute, uitîndu-ne mereu la ceas. Într-un tîrziu, Cristea a ridicat ochii de pe hartă :

— Hai, băieți, dați-i zor. La zece punct ieșim pe poarta cazărmii.

— Eu sînt gata, am spus contemplînd schița viu colorată.

Cristea s-a ridicat, s-a aplecat peste masă, spre mine:

— Ia să vedem, n-ai uitat ceva ? Mitralierele...

— Aici, sub creastă. Le-am pus să apere flancurile.

— Bun. Aruncătoarele de grenade puteai să le plasezi mai în spate.

— M-am gîndit că e mai ușor de adus muniția pe drumul de pe creastă.

— E un punct de vedere, a admis el. Nota zece la tactică nu se dezminte. Și voi, gata ?

— Eu n-am avut modificări prea mari, a spus Sile. Doar am amplasat garda patriotică de la combinat în locul grupei a doua. Și am anulat grupa de obuziere dată plutonului trei. Am pus în loc aruncătoare. La bătaia maximă fac față.

— Bun și al tău. Soare ?

— Rămîn la concepția inițială.

— Atunci să trecem la fapte. Îmbrăcați-vă bine, azi e frig al naibii. Toți cu căciuli, n-o mai faceți pe vitejii !

Dobîndisem, încet-încet, priceperea de a alege oamenii potriviți pentru o treabă anume. Știam că sînt unii isteți

și iuți, cu care te-nțelegi dintr-o privire și sînt apți să ducă la bun sfîrșit o misiune care cere ingeniozitate ; alții, mai potoliți, așezați, care gîndesc mai încet, dar în schimb fac lucrurile temeinic ; unii îndemînatici, alții robuști — și căutam să dau fiecăruia treaba cea mai potrivită. În drum spre rîu mi-am repartizat mental oamenii, erau multe de făcut într-un timp scurt : de săpat adăposturi și șanțuri de comunicație, de amenajat posturi de observare, de instalat mitralierele și aruncătoarele în pozițiile cele mai potrivite ; pe hartă arătau frumos, calculasem la precizie unghiurile de tragere, sectoarele de foc, reperele ; dar pe teren apăreau surprize — o mică denivelare care nu era semnalată pe hartă, dar oferea „inamicului" un adăpost împotriva focului razant al armamentului automat ; un tufiș care limita unghiul de tragere al unei mitraliere ; toate acestea trebuiau observate la timp, și mai ales rezolvate la timp, căci cronometrul șefului de stat-major măsura nemilos secundele...

Ajunși pe malul rîului, am făcut o mică recunoaștere a terenului, apoi mi-am luat plutonul și l-am înșirat în preajma crestei. Am făcut planul dispozitivului, aducînd mici retușuri schiței alcătuite la cazarmă, apoi am împărțit oamenii și i-am pus la lucru. Culmea aceea de deal, acoperită ici și colo cu petice de zăpadă înghețată, și-a schimbat curînd înfățișarea. De-a lungul crestei am instalat un post de observare înaintat și cuiburi de mitralieră ; între ele, locașuri de tragere, iar mai jos, în spate, pozițiile aruncătoarelor de grenade. Cînd totul a fost gata, am inspectat din nou fiecare poziție, fiecare grupă.

— A ieșit o treabă de profesioniști, i-am lăudat pe băieți. Păcat că nu putem trage aici ; ați vedea că traiectoriile îmbracă toată zona. Acum mai adînciți gropile, lărgiți șanțurile de comunicație ; mă duc să raportez comandantului.

Locotenentul-major Cristea își găsise un loc potrivit pentru punctul de comandă — undeva între rîu și creasta dealului, de unde putea cuprinde cu privirea toată compania. Telefoniștii instalaseră deja cablurile, unind punc-

tul de comandă cu posturile de observare, cu poziţiile armamentului greu şi cu comandanţii de plutoane. I-am găsit acolo pe Soare şi pe Butnaru, raportînd cum îşi organizaseră apărarea. Am raportat şi eu.

— O să mergem cu toţii, să analizăm poziţie cu poziţie, să vedem ce e bun şi ce-ar trebui corectat. Văzînd practic, pe teren, o să ne dăm mai bine seama, ne-a spus el.

Era o zi rece şi înceţoşată, munţii abia se zăreau, în aer plutea o pîclă umedă, rău prevestitoare. Colindam dealul acela şi simţeam rafalele de vînt biciuindu-mi obrajii tot mai tare. Cristea ne-a purtat peste tot, făcînd mici observaţii, lăudîndu-i pe cei care lucraseră mai bine, atrăgîndu-ne atenţia asupra cîte unui amănunt al terenului. Pe urmă a ordonat adunarea companiei ; telefoniştii au început să-şi strîngă firele abia instalate.

— Consider că s-a lucrat temeinic, a spus el. Pe viitor să ţineţi seama de observaţiile pe care le-am făcut pe loc. Cîţiva ostaşi n-au adîncit destul adăposturile individuale, alţii n-au respectat distanţele. În caz real, asemenea greşeli fac poziţia mai vulnerabilă în faţa atacului inamic. Oricum, e un început bun. Chiar dacă unii au făcut bătături... Apreciez că toate plutoanele au lucrat la nivelul calificativului „foarte bine". Acum o să strîngem materialele şi ne întoarcem la cazarmă. Aveţi grijă să nu lăsăm ceva pe-aici. Şi umblaţi atent cu armele, că tot voi le curăţaţi !

Treaba a mers repede şi fără incidente. Pe cînd compania se încolona pe drumul din vîrful dealului, a început deodată să ningă. O ninsoare densă, spulberată de vîntul care se înteţise.

— Asta-i viscol în lege, mi-a spus Butnaru cu veselie în glas. Iarna ţine mult prin părţile astea. Hai, băieţi, gata ? Au venit şi telefoniştii ?

— Aici sîntem, tova' locotenent.

— Atunci putem pleca.

Cînd am ajuns la şoseaua naţională, am dat de un autocamion ce se proptise-n şanţ şi măcina zadarnic zăpada,

încercînd să iasă de acolo. Șoferul a lăsat motorul mergînd și a coborît din cabină. Era aproape un băiețandru ; pe cap purta o căciulă de iepure cu clapele atîrnîndu-i caraghios.

— Am derapat la curbă și-a intrat în șanț, ne-a strigat el de departe, salutînd cu mîna la căciulă. Nu pot s-o mai urnesc de-acolo. S-a făcut gheață sub roți.

— Vrei s-o împingem ? a întrebat locotenentul-major Cristea.

— Dac-ați vrea...

— Plutonul unu !

Ostașii au înconjurat camionul pe latura din spate și în partea intrată-n șanț. Șoferul le-a arătat cum să se ferească, în caz că mașina lunecă înapoi.

— Nu vreau să se-ntîmple vreun bucluc. Băieți, fiți cu grijă. Cînd ambalez motorul și încep să se miște roțile, îi dați brînci.

Împinsă de atîtea brațe voinice, mașina s-a urnit de la prima încercare. S-a oprit pe șosea, cîțiva metri mai încolo. Șoferul a deschis portiera și ne-a făcut semne de mulțumire cu mîna. I-a răspuns Cristea, în numele tuturor, un semn care voia să spună „du-te sănătos". După plecarea mașinii, am rămas singuri pe șosea. În preajma orașului drumul începuse să se troienească. Aici, la poalele munților, iarna își arăta adevărata putere.

— Ține mult cîte-o chestie d-asta ? l-am întrebat pe Cristea.

M-a privit pe sub căciulă.. Pe sprîncene i se adunaseră firișoare de chiciură ; le-a rîcîit cu degetul fără să-și scoată mănușa.

— E mult pînă se pornește, mi-a strigat el prin șuieratul vîntului. Cel puțin trei zile. Uneori, o săptămînă-ntreagă. Depinde de curenții de sus, dinspre munte.

Muntele era ascuns demult sub trîmbele dese de zăpadă. Nici orașul nu se vedea bine ; distingeam vag, prin ninsoare, contururile primelor case și undeva, în stînga, șirul de acoperișuri roșii ale blocurilor din cartierul nou.

Un claxon prelung m-a făcut să întorc capul. Am văzut mai întîi farurile, ca niște palide felinare învîndu-se din griul ninsorii. Apoi vehiculul s-a conturat ceva mai bine, parbrizul lat și înalt, străjuit de beculețe, arătînd că e vorba de un autocamion de cursă lungă. Formația noastră s-a strîns mult spre dreapta, în marginea șoselei, și mașina ne-a depășit cu viteză mică ; vedeam ștergătoarele descriind trei semicercuri întunecate pe parbrizul albit de ninsoare. Pe cabină și pe prelată zăpada se adunase într-un strat de-o palmă, din care, în răstimpuri, vîntul smulgea fuioare prelungi.

— Înseamnă că ninge și încolo, în cîmpie, și-a dat cu părerea Cristea. S-ar putea să fie bucluc. Mîine dimineață ieșim la zăpadă cu tot efectivul...

A doua zi, într-adevăr, orașul era înecat în zăpadă. Primele vești le-a adus coana Clementina, în loc de bună dimineața :

— Mașina cu pîine n-a putut să răzbată. Au pus aliș la centru — pîinea se ridică direct de la fabrică.

M-am îmbrăcat repede, cu un sentiment de neliniște. Cînd am ieșit în curte, l-am văzut pe socrul meu luptîndu-se să facă o pîrtie pînă la poartă. Exact pe urmele lăsate de pîslarii consoartei. M-am repezit să-l ajut.

— A nins zdravăn, mi-a spus el ștergîndu-și nădușeala cu mîneca puloverului. Aproape un metru. Dar pe unde-a viscolit sînt nămeți mai mari. Cred c-au să scoată soldații la deszăpezire. Du-te la unitate, lasă că termin eu povestea asta.

M-am încăpățînat să degajez măcar aleea pînă la poartă. Asta mi-a luat o jumătate de oră bună ; după ce curățam zăpada pînă dădeam de cărămida aleii, vedeam în urmă locul albindu-se din nou. Într-un tîrziu mi-a luat lopata din mînă.

— Dac-o ține așa pînă diseară... Hai, du-te liniștit, ți-ai făcut datoria. Poate-o fi nevoie mai mare de tine acolo, la regiment.

L-am lăsat să continue opera și m-am strecurat în stradă. Oamenii mergeau spre treburile lor, luptîndu-se cu vijelia. Pe trotuarele acoperite de zăpadă se formaseră

potecî înguste, cît să treacă un singur om, mărginite de troiene. Cînd venea cineva din sens invers, mă opream, făceam un pas alături, în zăpada adîncă ; simţeam un fel de voluptate cînd stratul gros şi moale ceda sub tălpi. Trecătorii mergeau în şir, unul după altul ; unii îşi strigau replici scurte, care aveau o rezonanţă aparte în atmosfera vătuită de fulgii deşi, spulberaţi de vînt. După cîteva sute de metri, transpiraşem ; spre centru, unde umbla lume mai multă, potecile erau mai largi şi mai bătătorite ; se formase alunecuş. În centru, cîţiva inşi degajau drumul spre scările înalte ale Consiliului popular ; dinspre cartierul nou s-a ivit un tractor roşu cu plug, care înainta încet şi lăsa în urmă o pîrtie lată, cu urmele roţilor imprimate clar. Mai încolo, un tînăr cu pletele ieşind de sub căciuliţa de schior curăţa cu o mătură zăpada de pe o maşină roşie ; în jurul maşinii zăpada era bătătorită şi plină de urme. Am aruncat o privire spre roţi : numai un optimist putea spera să le clintească fie şi numai cu un metru.

La regiment era forfotă mare. Grupe de ostaşi cu lopeţi curăţiseră drumul de acces şi spaţiul din preajma punctului de control ; pîrtii largi duceau de la dormitoare la sala de mese, la sălile de specialitate, la „pavilionul comandă". Cristea venise înaintea mea ; l-am găsit la cancelarie, cu mantaua pe el şi căciula pe cap, uitîndu-se mohorît pe fereastră. L-am salutat, şi el s-a întors să dea mîna cu mine.

— Urîtă poveste, ce zici ? Oraşul e paralizat ; toate drumurile sînt troienite. Am dat telefon la gară ; nu merge nici un tren deocamdată.

A apărut şi Butnaru împreună cu Soare.

— Să trăiţi. Abia am ajuns pîn-aici.

— Vă cred, a mormăit Cristea. Nici eu n-am venit cu elicopterul. Comandantul a venit dis de dimineaţă şi a luat măsuri. Din fiecare companie, un pluton la zăpadă. Plutonul tău, Butnarule, va merge la Consiliul popular. Vezi să facă băieţii treabă şi să nu umble brambura prin oraş. Peste vreo oră, le trimitem acolo gustarea şi o marmită cu ceai fierbinte.

— Am înțeles. Pot să plec ?

— Dă-i bătaie. Tu, Soare, îți iei oamenii și pleci la sectorul zootehnic. Ordin de la comandant. Curățați drumul între grajduri și depozitul de furaje ; chiar dacă ninge, animalele trebuie adăpate și hrănite.

— Am înțeles.

Așteptam să-mi dea și mie o misiune. După plecarea celor doi, Cristea s-a întors spre mine :

— Plutonul tău rămîne deocamdată pe loc. Rezervă pentru cazuri neprevăzute.

— Ce cazuri, am spus nemulțumit. Să stau cu oamenii în dormitor și să ne uităm cum ninge ?

— Nu se știe, în situații de-astea se-ntîmplă tot felul de lucruri. Batalionul doi a plecat la gară, să degajeze liniile spre depou. Mai sînt destule lucruri de făcut. Așa că i oamenii, du-i în sala trenajoarelor și rămîi pe recepție. Lă cu ei pregătire tactică, găsește un subiect legat de aplicație. Ninsoarea asta nu trebuie să ne încurce planurile.

— Am înțeles.

— Să fie echipați și gata de intervenție. Să aibă toți la ei lopata mică, baioneta și sacul de merinde.

Mi-am luat oamenii și i-am dus în sala trenajoarelor. Am încercat să le explic schema unei apărări circulare cu transportoarele adăpostite la teren. Era o temă care-mi plăcea ; la școală luasem zece pentru lucrarea asta. Dar tocmai cînd mă avîntasem în expunerea mea, a sunat telefonul: Am răspuns.

— Aici maiorul Stere. Locotenent Drăgoescu, ia cîțiva băieți buni și un transportor. Te duci pe șosea, spre trecătoare, e un microbuz care s-a împotmolit azi-noapte. E adeva, pe lîngă Izvorul Caprei.

— Are pasageri ?

— Vreo zece. Sînt și femei și copii. Încearcă să-l remorchezi ; dacă nu se poate, iei pasagerii în transportor și duci în oraș, la școală. Întîi femeile și copiii, evident.

— Am înțeles.

— Fii atent, Traiane, a adăugat comandantul cu alt ton. Ai grijă de soldați, nu-i expune la accidente. Faceți tot ce se poate, dar fără riscuri și acte imprudente. Ca șofer ia-l pe plutonierul Runcu, e om cu experiență, a lucrat și la Canal. O să fie drumul greu, prin zăpadă.

— Am înțeles, am repetat.

Am închis telefonul. Ostașii se ridicaseră de pe bănci și veniseră pe lîngă mine. M-am uitat la ei :

— Vreau o echipă de șase oameni pentru o misiune. Sergentul Tomoroga e primul. Treci la ușă. Alege încă cinci soldați. Restul plutonului, la remiză, să facem drum pentru transportor. Executarea !

Ostașii s-au repezit spre ușă. Mai puțin cei pe care-i alesese sergentul. Am fost mulțumit să-l văd și pe Benga între ei. Cred că sergentul anume îl alesese, să nu creadă că-i mai poartă pică.

Transportorul înainta cu prudență pe străzile albe. Prin vizoarele și-așa destul de înguste, acum mereu acoperite de fulgi, vedeam doar o fîșie de drum. Motoarele vuiau asurzitor ; în stînga mea plutonierul Runcu, făcut una cu volanul, manevra puternicul vehicul cu îndemînarea cu care-ar fi condus un autoturism. Cînd am ieșit din oraș mi-am dat seama de proporțiile viscolului : ici șoseaua curată ca-n palmă, colo troiene pînă la înălțimea gardurilor.

— A spulberat-o vîntul, mi-a strigat subofițerul schimbînd viteza. O mașină obișnuită aici rămîne.

Cu motoarele ambalate, transportorul s-a îndreptat spre troianul care creștea amenințător în fața parbrizului. Mi se părea că simt roțile mari înfigîndu-se în movila de zăpadă ce ne barase drumul, auzeam scrîșnetul mat al zăpezii tasate sub scutul din față. În realitate nimic din toate acestea ; viteza a crescut, șoferul a schimbat iar viteza, urletul motoarelor s-a mai potolit.

— Ați văzut ? mi-a spus el victorios. Puteam să trec și cu-a patra, dar n-avea rost să forțez ambreiajul. Uitați-vă nițel în urmă. Grozavă mașină.

Am privit în oglinda retrovizoare. Troianul adunat de-a curmezișul drumului părea că fusese decupat de un cuțit

uriaș. Urma trecerii noastre se profila ca o poartă prin zidul alb de zăpadă.

— Grozavă mașină, a repetat. V-ați mai încălzit, domnișoară locotenent ?

— Da, e bine, i-am spus și m-am întors spre soldații care stăteau cuminți pe băncile de lîngă pereți. Cum e, băieți ?

— Bine, a strigat sergentul în numele tuturor. Doarte e zgomot.

A adus arătătorul la ureche, rîzînd tăcut.

— Ajungem imediat, l-am liniștit. Cel mult un sfert de oră.

După o vreme, am renunțat să mai privesc prin parbrizul îngust ca ferestruica unei cazemate. Nici n-aveam ce vedea afară, doar fulgii albi, deși, spulberați de vînt, care se năpusteau ca niște văluri peste botul teșit. M-am uitat înapoi — pe băncile înguste, ostașii moțăiau, învinși de vuietul puternic și monoton al motoarelor. Drumul părea fără sfîrșit, ca o călătorie plicticoasă cu trenul. Încercam să-mi imaginez cum vor fi dus-o oamenii, ostașii noștri, pe front. Mai ales în Cehoslovacia, luni de iarnă geroasă, cu zăpezi mari, pe stîncile golașe ale Munților Metalici...

— Zăpada asta e o treabă serioasă, mi-a strigat plutonierul Runcu.

— Crezi că răzbim pînă la Izvorul Caprei ?

— Cu *asta* ? a rîs el lovind cu palma în bordul batucănos, masiv. N-am rămas niciodată cu ea-n drum. Am trecut și Dunărea, acum cîțiva ani, la aplicație.

Citisem despre aplicația aceea, un adevărat examen atît pentru oameni, cît și pentru mașinile de luptă produse în țară. Văzusem și un film documentar. Transportoarele, ca niște broaște uriașe, înfruntau voinicește curentul puternic, lăsînd în urmă o spumă albă spulberată de elice. Dar acum nu aveam apă, ci zăpadă sub cele șase roți. Șoferul a manevrat schimbătorul de viteze cu un fel de îndîrjire. A traversat în goană un troian prelung. Pentru o clipă, parbrizul s-a acoperit de un spulber alb ; instinctiv, am închis ochii. Pe urmă am văzut iarăși asfaltul.

— Se-ngroașă gluma, a spus Runcu. Nu mă mir că microbuzul a rămas în drum.

— O mai fi mult ?

— Vreun kilometru. Pe-aici am făcut un marş, acum doi ani, în aplicaţie cu divizia. Peste noapte se formase polei. Abia reuşeam să ne ţinem pe şosea.

— Cum se nimereşte că mai toate aplicaţiile se fac mai ales pe timp rău ?

Plutonierul-major a rotit volanul cu o mişcare bruscă şi totuşi armonioasă, evitînd o groapă mare de pe şosea.

— E şi aici o socoteală. Dacă pe timp rău merge, apoi pe timp bun merge şi mai bine. Ca marşurile de noapte. Cine se descurcă bine noaptea, ziua chiar că n-are probleme.

Am încuviinţat din cap. Deslueam greu cuvintele în larma motorului. Şi ştiam că pentru şofer e mai bine să-l laşi să vorbească, decît să-i vorbeşti. Există o etică a pasagerului, pe care mulţi n-o cunosc.

— Iată-l colo, sub munte ! a strigat el deodată, micşorînd viteza.

Nerăbdător, am deschis capacul rotund de deasupra. Vijelia m-a învăluit pe dată cu ace de gheaţă. Prin roiurile de fulgi am zărit o formă albastră, tot mai bine definită pe măsură ce ne apropiam. M-am lăsat iarăşi pe scaun. Faţă de gerul de afară, în carapacea de oţel atmosfera mi s-a părut caldă şi primitoare.

— Opreşte cît mai aproape de ei, i-am spus. Or fi înghemaţi de tot, bieţii oameni.

Am sărit jos împreună cu şoferul. Mi-am ridicat privirea spre parbrizul microbuzului. Cîteva capete se îngrămădiseră acolo ; ne făceau semne. Şoferul microbuzului a coborît. Purta puf oaică şi-şi pusese un prosop mare în jurul gîtului. A trîntit repede uşa la loc.

— Să trăiţi, ne-a strigat el alergînd spre noi, prin nămeţi. Aţi venit tocmai la timp. Pasagerii mei începuseră să intre în panică.

— Dar ce s-a întîmplat ? l-am întrebat.

— Veneam de sus, de la cabană. O excursie de la fabrică. La întoarcere, am avut pană de cauciuc. Începuse deja să ningă, mi-am dat seama că nu-i de glumă. Cît am făcut pana, a durat nitel. Ninsoarea se înteţise. Am pornit în goană, să nu m-apuce greul pe-aici. Ne-am înpotmolit de cîteva ori. Am dat pasagerii jos, să împingă.

Ieşeam, mai mergeam cîteva sute de metri, şi iar. Aşa ceva n-am pomenit în zece ani de meserie. Parcă te afunzi în nisip.

— Motorul merge ?

— Merge, dar motorina e pe terminate. Cît am măcinat pe loc zăpada, am tot consumat. De patru ceasuri stau aici. N-a trecut nici o maşină, nici în sus, nici în jos. M-am gîndit că-s drumurile blocate.

— Cam aşa e, a spus Runcu. Abia am răzbit noi, cu elefantul ăsta. Cum facem, tovarăşe locotenent ?

— Cîte persoane sînt ?

— Zece cu mine.

— Nu prea e loc pentru toată lumea, a spus încet plutonierul. Ai căldură în maşină ?

— Cît merge motorul, am.

— Încercăm să-l luăm la remorcă. Dar mi-e teamă că se suspendă. Al nostru are roţile înalte.

Şoferul microbuzului a dat ocol transportorului nostru. S-a întors cu o figură amărîtă :

— Aşa e. Şi eu cred că se suspendă.

— Nu-l putem remorca, am spus. Riscăm să-l distrugem. Îl lăsăm aici şi îngrămădim oamenii cum putem în transportor. E singura soluţie. Băieţii au să facă o pîrtie, să putem deschide uşa maşinii.

Am bătut cu palma în blindajul transportorului şi prin oblon s-a ivit imediat capul sergentului.

— Daţi-vă jos cu lopeţile. Facem puţin sport. Trebuie să croim o potecă pînă la microbuz şi să aducem lumea de-acolo. Debarcarea !

Ostaşii au început să sară din transportor, ca la un exerciţiu oarecare : unii prin capacul de deasupra, alţii prin obloanele laterale. Dar jos îi pîndea surpriza, sărcau şi se afundau în zăpada moale ca o cocă, rizînd şi rostogolindu-se.

— Gata cu spectacolul, le-am spus încercînd să mă încrunt. Oamenilor ălora nu le arde de scamatoriile voastre. Hai, la treabă !

Într-adevăr, nu prea le ardea. Cînd m-am apropiat, înotînd prin zăpada care-mi venea pîn-la şolduri, am auzit ţipetele unui copil mic. Asta-mi lipsea ! mi-a fulgerat prin gînd. Mi-am ridicat privirea spre maşină, dar tocmai

atunci o pală de vînt m-a izbit, cu stropii mărunți solidificați, ca-ntr-o bătaie cu nisip, cum ne jucam în copilărie, pe malul mării, aruncînd unul într-altul pumni de praf auriu, greu și fierbinte, pînă ce ne intra în ochi și fugeam urlînd la mama terorizată de teama unui accident.

Mașina stătea culcată cuminte pe-o rînă, cu roțile din stînga în șanț, cu botul aproape lipit de piatra kilometrică ; în mijlocul șoselei, la adăpostul caroseriei, vîntul adunase un troian uriaș, înalt pînă la geamuri, și am făcut semn ostașilor să degajeze ușa. M-am strecurat prin partea cealaltă și am împrăștiat cu cotul zăpada din dreptul geamului ; lumea se îngrămădise în partea asta, stăteau cu toții incomod, proptiți cu picioarele sau rezemați de podeaua oblică, întocmai ca pasagerii unui vas eșuat pe stînci. Mașina însăși părea o mică navă rătăcită în oceanul alb, sub cerul din care se prăvăleau peste noi pînze de făină rece și sticloasă. Dinăuntru am auzit un cor de strigăte nedeslușite, poate se bucurau, poate cereau să-i scoatem de acolo, sau ne reproșau că n-am venit mai repede — cine știe ?

— Nu vă alarmați, e loc pentru toată lumea, le-am strigat prin geamurile aburite.

De partea cealaltă a mașinii vedeam neclar zburînd pale de zăpadă, și, profilate vag, lopețile și capetele soldaților săltînd alternativ și dispărînd iarăși undeva, sub nivelul geamurilor.

— Tova' lo'nent, gata ! am auzit un strigăt.

Am înotat iarăși prin troian, în jurul mașinii, și am ajuns la ușă. Am deschis-o, ridicînd-o în sus, ca pe-un ciudat chepeng oblic. Pe podeaua înclinată se vedeau picioarele scaunelor, o lopată, o ladă de scule. Am distins cîteva fețe de femei îmbrobodite, ținînd în brațe vreo trei copii, bărbați cu căciuli îndesate pînă la sprîncene. Față de aerul pur de afară, din mașină m-a izbit un miros neplăcut, umed-călduț, de încăpere neaerisită.

— Vă rog să aveți răbdare și să faceți ce vă spun militarii. Vă ducem pe toți în transportor, este loc pentru toată lumea.

— Eu nu merg nicăieri, a țipat o bătrînică. Eu nu mă sui în tanc, în viața mea n-am fost cu...

— Nu e tanc, măicuță, am întrerupt-o grăbit. Asta-mi lipsea, o bătrînă speriată care refuză să fie salvată.

— Afară viscolește, cum vedeți, le-am spus. Dacă-ntîrziați prea mult, e spre răul dumneavoastră. Ostașii au făcut pîrtie. Trebuie să plecăm cît mai repede!

Am plecat, urmat de toți, de astă dată pe poteca săpată de ostași în zăpadă.

16.

Au urmat cîteva zile de iarnă grea. Dimineața ieșeam cu soldații la zăpadă, săpam pîrtii și degajam căi de acces, pentru ca viscolul de peste noapte să ne zădărnicească munca în cîteva ore. Dar băieților le plăcea exercițiul ăsta; ieșeau în stradă cu lopețile pe umăr, aruncau glume fetelor, iar cînd era momentul prielnic, alături de glume zburau și bulgări de zăpadă. Risetele topeau posomoreala oamenilor care umblau grăbiți spre treburile lor; fetele se destindeau, zîmbete fugare urmăreau pe fetele în cojoace și pantaloni, pe băieții în mantale și bocanci cazoni. Tinerețea biruia, ca totdeauna, ca pretutindeni.

Și într-o dimineață, dinspre muntele înnegurat a venit o boare caldă, cu miros de pădure udă. După un ceas streșinile au început să cînte; zăpada căpătase un luciu neobișnuit, iar pe marginea trotuarelor se furișau timide, argintii, șerpuitoare șuvoaie de apă. În ziua următoare, pe străzile mai circulate au început să apară ochiuri negre de asfalt ud; oamenii hărniceau pînă seara tîrziu, curățind trotuarele, îngrămădind zăpada în jurul copacilor, săpînd șanțuri de scurgere a apei. Orașul a intrat curînd în viața normală; camioanele zbîrniiau încoace și-ncolo, aruncînd jeturi de zăpadă și apă spre trecătorii

de pe trotuare ; pe stradă începeau să se perinde sportivi defilînd cu importanţă cu schiurile, rucsacurile şi ochelarii lor speciali, semn că la munte petrecerea adevărată începea abia acum.

— E cazul să facem şi noi puţină mişcare, a spus maiorul Stere la adunarea ofiţerilor. Ştiu ce vreţi să spuneţi, ostaşii s-au mişcat destul cu zăpada asta. E drept, am şi primit o scrisoare oficială de mulţumire de la Consiliul popular. Se va citi diseară, la staţia de radioamplificare. Dar între curăţatul zăpezii şi antrenamentul pentru aplicaţie este o mică diferenţă.

— La Dealul Roşu trebuie să fie minunat acum, mi-a şoptit Cristea.

— Mîine reluăm marşurile pe companii, conform graficului, a continuat comandantul regimentului. Astăzi mergem să dăm o mînă de ajutor la poligon. Instalaţiile au avut de suferit de pe urma viscolului.

Nu mă gîndisem la poligon în zilele acestea încordate, pline de aventuri mărunte şi schimbări rapide de program. Instrucţia fusese întreruptă, trebuia să reluăm treaba, căci timpul ne presa.

Poligonul arăta jalnic cînd am ajuns acolo. Un stîlp de telefon se înclinase pe-o parte, abia se mai ţinea în firele întinse la maximum ; în jurul instalaţiilor automate pentru ţinte se adunaseră troiene ; parapetele din faţa liniilor de tragere îşi pierduseră forma. Era de lucru acolo pentru două regimente, nu unul ; şeful de stat-major răguşise împărţind sectoare de lucru plutoanelor, companiilor. Am rămas în poligon pînă tîrziu după-amiaza ; ultima operaţie a fost să adunăm frumos zăpada în jurul tufelor de trandafiri, pe rondurile de flori şi pe peluza unde întreprinzătorul plutonier semănase gazon.

La întoarcere, oboseala oamenilor era vizibilă ; coloana se întinsese, paşii se auzeau cam dezordonat, iar glumele obişnuite încetaseră să mai răsune în front.

— Ca să vezi ce-nseamnă o mică întrerupere în program, mi-a spus Cristea cu glas scăzut. Astăzi îi lăsăm

în pace, e prima ieșire, dar dacă data viitoare or să tîrască picioarele tot așa, să vezi distracție !

Nu l-am contrazis, nici mie nu-mi plăcea scrîșnetul acela de pași într-o cadență aproximativă ; mă deprinsesem cu vigoarea marșului adevărat, care are sunetul lui, aspru, dar armonios, de mecanism bine reglat. În dormitor, pe cînd soldații își rînduiau echipamentul, le-am spus :

— Data viitoare o să scot pe cîte unul din formație, să vadă cum merge viteazul nostru pluton. Parcă trecea o ceată de babe. Comandantul companiei e nemulțumit, și are dreptate.

Se uitau în jos, se prefăceau că scotocesc prin buzunare, îndreptau un colț de pătură ; nu le plăcea. I-am atras atenția sergentului de serviciu să mențină ordinea și să nu mai miște nimeni după „stingere", apoi am plecat spre casă. La poartă m-a ajuns din urmă Butnaru.

— Ți-a zis și ție șeful despre marșul de azi ?

— Mi-a zis. I-am și prelucrat pe băieți. Nu un discurs, dar vreo două vorbe așa, de la om la om.

— Să-i vedem mîine, mi-a spus el. Ne-a cam scos din ritm iarna asta, nu știu cum o s-o scoatem la capăt la aplicație.

Mai erau cîteva săptămîni pînă la sfîrșitul ciclului ; aplicația era un fel de examen de absolvire.

— Pentru ei și pentru mine.

— Ce zici ? m-a întrebat Sile uimit.

— Mă gîndeam așa, la aplicație. E un examen pentru toți.

— O să-l trecem, m-a liniștit el. Auzi, am văzut astăzi debarcînd niște materiale în spatele cetății.

— Zău ? Înseamnă că încep lucrul la magazinul universal.

— Credeam că te sperii. Dacă vin pe-acolo niște buldozere și vreo două basculante, s-a zis cu cercetarea noastră. Ar trebui să ne gîndim serios la asta.

— Și ce să facem ? Poți să începi săpături arheologice acum, prin nori și zăpadă ? De obicei treburi de-astea se fac în vacanța de vară.

— Așa știu și eu. Totuși sînt îngrijorat.

— Să dăm o raită pe-acolo.

Am luat-o spre cotul rîului, acolo unde înflăcăratul șef al Casei armatei presupunea că sînt ruinele vechii cetăți. Era timp frumos și cald ; dinspre munte venea iarăși mirosul acela reavăn. Mergeam pe strada liniștită, cu straturi de zăpadă murdară ici și colo ; uneori coboram de pe trotuar, ca să ne ferim de vreun gospodar zelos care se străduia să ajungă pînă la asfalt cu lopata lui de lemn. Pe panta din spatele cetății am văzut un excavator mic, roșu, cu cupa rezemată pașnic de piatra unei vechi fîntîni, părăsite acum. Alături de el, un tractor pe roți, cu o lamă de buldozer îngustă. Vizavi se vedea o baracă din plăci aglomerate, cu încheieturile de lemn strălucind proaspăt, semn că abia fusese montată.

— Ia te uită ! a strigat Sile grăbind pasul. Au și început săpăturile !

Abia mă țineam după el. Ne-am apropiat de locul cu pricina, o văioagă, unde lumea arunca sobe șchioape, portiere tamponate, carcase de frigider, crătiți vechi, o chiuvetă cu un colț lipsă, capete de țeavă și mii de alte ciurucuri, lucruri cîndva utile, dar acum bune de nimic, ceea ce numim cu un cuvînt „fier vechi".

— Trebuie să venim într-o zi cu uteciștii pe aici, mi-a spus Sile. În curtea asta zac cîteva mii de lei care ne-ar prinde bine pentru material sportiv. Mîine vorbesc la servicii, poate ne dau un camion. Le suim în doi timpi și trei mișcări, le ducem la depozit, luăm chitanța și...

— Unde-s pomișorii ? l-am întrerupt. Tu nu vezi că au scos pomișorii ?

— Cine taie un pom trebuie să planteze trei, mi-a spus el doct. Or fi știind ei ce fac. Uite, i-au dezgropat cu totul.

Ne-am învîrtit în jurul gropilor pline de noroi și de apă murdară. Atunci am văzut ciobul. Un simplu ciob, dar mi-a sărit inima.

— Sile, fii atent ! Ce caută ciobul ăla la un metru adîncime ?

Fără o vorbă, Sile m-a apucat de mînă, l-am sprijinit și a sărit în groapă. Am auzit plescăitul mat al nămolului. M-am lăsat pe vine, urmărindu-i cu ochi critic mișcările. Sile a scos o cheie de yale din buzunar și a-nceput să îndepărteze cu grijă pămîntul din jur. Încet-încet, obiectul acela rotund se dezvăluia privirilor. Era un fragment de oală, de culoare cărămizie, purtînd în partea dinspre gură un ornament cu smalț negru — spirala pe care o văzusem de atîtea ori în fotografii sau prin muzee.

— Ornamente dacice ! am strigat. Sile, sîntem mari !

Mi-a întins cu grijă ciobul încă plin de pămînt. L-am netezit, emoționat, cu podul palmei ; materialul era rece, aspru, numai ornamentul de email negru strălucea ușor, în lumină.

— Îți dai seama, a stat două mii de ani sub pămînt !

— Chiar să fie autentic ? s-a îndoit Sile privindu-mă de jos în sus.

— Doar dacă s-a apucat cineva să sape la adîncimea asta, ca să-l îngroape anume. Dar ce interes ar fi avut ? Hai să mai căutăm ; cine știe ?

Am învelit ciobul în batistă și l-am vîrît cu grijă în buzunarul stîng al mantalei, apoi am sărit și eu în groapă. Aveam un briceag ; l-am scos și am început să răcîi, ici și colo prin străturile de pămînt. Fără rezultat. Căutam cu frenezie, în timp ce prin minte mi se învolburau gîndurile — ciobul ăsta nu poate fi singur, trebuie să găsim și restul ! Mă vedeam punînd alături fragmentele, înlocuind cu contururi de gips părțile lipsă, văzusem așa ceva într-un muzeu, o amforă de-un metru înălțime reconstituită bucată cu bucată din sute de fărîmături, împestrițată de petice albe. Îmi imaginam privirea uimită a unui specialist : „De unde-ai găsit asta ?“, apoi scormonind prin vechi tratate ca să argumentez științific o ipoteză : cetatea dacică existase, era aici, sub picioarele noastre !

— Am găsit și eu ceva ! a strigat Sile.

M-am uitat peste umărul lui : ținea în palmă un bănuț negru, strîmb, aproape pătrat, cu un desen neclar.

— Acuma ce mai spui ? N-o să pretinzi că haiducii din secolul trecut foloseau sesterți și drahme !

— Ascultă, a început Sile continuînd să examineze moneda, povestea începe să devină serioasă. Nici nu-mi vine să cred. Locul ăsta adăpostește vestigii străvechi. Ar trebui urgent să cercetăm...

Groapa s-a întunecat puțin. O siluetă masivă s-a interpus între noi și soare. Am ridicat privirea. Un om în cojoc lung, cu pantalonii vîrîți în cizme de cauciuc, se uita de sus la noi.

— Ia te uită, ne-au sosit ajutoare, a spus el zîmbind.

— Vă salut, dom'inginer ! Să știți că am dat peste ceva extraordinar. Aici, în groapa asta, am găsit un fragment de vas dacic și o monedă de aramă. Trebuie să mai fie și altele.

— Dacă sînt, o să dăm peste ele la excavații, a spus inginerul. Bine că erau gata sparte, ca să n-avem vorbe. La cupa excavatorului așa ceva nu rezistă.

— Excavator ! a țipat Sile sărind afară din groapă. Excavatorul n-are ce căuta aici. Trebuie săpat atent, din aproape-n aproape, cu lopața și cu șpaclul.

— Ce lopată, ce șpaclu ! Dac-am lucra așa, n-am mai termina fundația nici în anul două mii. Avem plan, dragă tovarășe. O să-i spun excavatoristului să fie atent. Dacă vede ceva, să dea deoparte. Peste-un ceas e aici ; pînă mîine trebuie să tragă un șanț de la colț pînă-n partea asta, lîngă gard.

Simțeam că-mi zvîcnesc tîmplele. Am încercat să-i vorbesc pe un ton liniștit, rostind vorbele rar, ca să mă-nțeleagă mai bine :

— Stați așa, tovarășe inginer, să ne gîndim. Excavatorul, aici, ar declanșa o catastrofă. Sub pămînt se află vestigii de mare preț, avem temeiuri să credem c-a fost o cetate dacică.

— Lasă-mă, dom'le, cu cetățile astea. Avem una în oraș, ne-ajunge. Știi ce-a fost pînă după război, încoace ? Eu am copilărit prin locurile astea !

— Ce-a fost ?

— Mănăstire și școală de menaj, asta a fost. Cum o vedeți. Chiliile dinspre șosea sînt bune de locuit și acum. Era vorba că se face un punct turistic, cu cramă și discotecă. Păi nu-i păcat să stea degeaba cogeamite clădirea ?

— Bine, dar valoarea istorică...

— Valoarea istorică ! Au venit niște specialiști, profesori, unul avea și barbă. Au cercetat, au întrebat din om în om, au cotrobăit prin beci și prin podul clopotniței... Ce-au găsit ? Nimic. Și erau oameni de meserie.

— N-au căutat unde trebuie, i-am spus. Nimeni nu știe cu precizie unde era cetatea antică ; mănăstirea e altceva, s-a construit mult mai tîrziu. Dar cetatea era mai largă, mai cuprinzătoare, încăpea în ea tot nordul orașului. Iar noi am găsit aici dovezi că există. Poftim, uitați-vă !

Și doar jurasem în gînd să nu arăt ciobul acela, prețiosul ciob, decît unui specialist ! Inginerul a luat neîncrezător ciobul, l-a întors pe-o parte și pe alta, l-a privit în lumină și mi l-a întins ridicînd din umeri :

— O fi, nu vă contrazic. Dar peste o oră vine excavatoristul. N-o să-l dau jos de pe mașină ca să caute cioburi. Trebuie să atacăm lucrarea. Destul ne-a ținut în loc zăpada asta.

— Înțelegeți că nu-i vorba de un ciob oarecare. Pentru noi fiecare colțișor din pămîntul ăsta e valoros. Trebuie să dovedim că avem vechime și continuitate aici. Sînt istorici străini care pretind că am venit din alte părți, de la sud de Dunăre, din stepă, din Turcia, de nicăieri.

— Mai citim și noi ziarele, m-a întrerupt el arțăgos. Am aflat toate poveștile astea, dar cine-i crede ? Or fi ei oameni cu carte, dar spun prostii. Dar crezi dumneata că-n cioburile astea ne-a rămas nădejdea ? Păi să vezi în Hunedoara cetăți și comori și coifuri de aur... În douăzeci de ani de meserie am colindat toată țara, am văzut și cetăți și muzee, și ruine de tot felul. Așa că, și cu ciobul ăsta și fără el, avem destule dovezi ca să-i facem de rîs pe domnii ăia. Ei, uite că mi-au venit oamenii. Trebuie

să le dau front de lucru, altfel vă invităm la un coniac. Stăteam de vorbă mai pe-ndelete. Şi mie îmi place istoria, păcat că nu prea am vreme să citesc.

— Dacă vă place istoria, n-o să puneţi excavatorul să sape aici.

Inginerul şi-a scos căciula, a ţinut-o o clipă deasupra capului, ca şi cum ar fi vrut să-şi răcorească ţeasta înfierbîntată, a pus-o iarăşi pe cap şi m-a luat de braţ.

— Oameni buni, hai să facem o convenţie. O să săpăm un metru în jurul gropii unde-aţi găsit moneda şi ciobul. Dacă găsim şi altceva, oprim lucrarea, raportăm la judeţ să vedem ce hotărăsc ei. Dar dacă nu-i nimic, înseamnă că a fost o simplă întîmplare. Nu putem să găurim tot oraşul cu săpăliga, pentru că aici s-a găsit un bănuţ. N-am dreptate ?

— Ba da, am spus. Mă dau bătut. Dar trebuie să instruiţi excavatoristul. Dacă dă de vreun obiect, de vreun fragment de zid, de-o vatră sau un mormînt...

— Ştie ce are de făcut. E băiat cu cap, îşi dă liceul la seral. Mă, Mitică, ia fă-te-ncoa !

Un băiat cu pufoaică şi căciulă clăpăugă s-a desprins din grupul celorlalţi care fumau la adăpostul barăcii. S-a apropiat de noi, a salutat aproximativ milităreşte.

— Să trăiţi !

— Uite, Mitică, tovarăşii au găsit în groapa asta un ciob şi o monedă veche.

— Se poate, a spus Mitică. Ne-a spus şi dom' profesor Humă să fim atenţi cînd...

— Îl cunoşti pe profesorul Humă ? l-am întrebat repede.

— Păi cum ? Nu facem cu el istoria ? Ştie carte omul, cînd începe să ne explice, uităm de masă şi de somn.

— E greu la seral, a explicat inginerul. După o zi de muncă pe şantier, te-aşezi în bancă şi ţi se-nchid ochii.

— Asta e, a încuviinţat Mitică. Arta cere sacrificii.

O să se bucure cînd îi spun de monedă. Din ce epocă. să fie ?

I-am arătat-o, el a privit-o îndelung.

— Avem una ca asta pozată în cartea de istorie. Perioada preromană...

Inginerul s-a holbat la el, s-a uitat la noi care încuviinţam din cap, apoi l-a bătut pe umăr rîzînd :

— Uite-al naibii că a ghicit-o ! Bravo, fiule, nu-ţi tocești degeaba fundul pantalonilor pe băncile alea. Vedeţi, tovarăşi, ce oameni am eu în echipă ? I-am ales pe sprînceană, unul şi unul. Lucrare deosebită, nu era să aduc niște cioflingari. Uite, Mitică, s-ar putea să mai fie şi alte minuni pe-aici, prin apropiere. Te rugăm să sapi vreun metru în zona asta, poate mai găseşti ceva. Dacă nu, te sui pe maşină şi pînă diseară dai gata şanţul. Evident, dacă apare ceva...

— Opresc maşina şi vă anunţ, aşa cum mi-aţi spus.

A alergat să ia o cazma din baracă. Inginerul s-a depărtat şi el, să-şi dirijeze echipa. Am rămas lîngă groapă, cam nehotăriţi.

— Ce facem ? l-am întrebat pe Sile.

— Stăm aici, să vedem ce iese. Pe urmă ne ducem la şeful Casei armatei, să-i arătăm şi lui descoperirea.

Am stat pînă cînd Mitică, răbdător şi curios totodată, a trecut cu cazmaua prin tot pămîntul acela, oprindu-se de fiecare dată cînd metalul cazmalei se lovea de-o piatră, săpînd cu grijă în jurul ei, aruncînd-o apoi cu năduf deoparte, peste marginea gropii. Peste vreo oră, şanţul se lărgise binişor, dar comoara noastră rămăsese la fel de săracă.

— Te-am pus la muncă degeaba, a spus Sile cu regret.

— Ba mie-mi pare bine. Tot speram, ascultîndu-l pe dom' profesor, să găsim ceva odată şi-odată, numai că nu prea e timp. Aşa, dac-aţi venit dumneavoastră, am avut motiv să sap mai pe-ndelete. Păcat că n-am găsit nimic.

— Trebuie să fie ceva pe-aici, a spus cu hotărîre Sile. Numai să fii atent.

— Nici o grijă. Dacă dau de ceva, opresc imediat mașina. Și-l chem și pe dom' profesor.

Am plecat, comentînd voioși mica noastră victorie. În urma noastră, excavatorul lui Mitică începuse să duduie, să scrîșnească, să muște fără milă din pămîntul acela care ascundea atîtea făgăduieli.

17.

— Se-nsoară și George.

Am primit vestea cum se cuvenea, cu o indiferență perfectă. Nici măcar n-am ridicat privirea, să văd reacția Silviei. Era seară, eram toți patru la masă, singura masă a zilei care ne reunea. Locuiam — cum rămăsese stabilit — în casa Silviei, cele două camere de la etaj erau ale noastre, iar salonul de jos și bucătăria făceau parte din gospodăria comună. Trecuseră două luni de la căsătorie, totul mergea normal, fiecare cu preocupările lui: ne întîlneam seara, schimbam impresii despre evenimentele zilei, mai făceam proiecte gospodărești pentru primăvară... Pînă-n seara asta:

— Se-nsoară și George.

— Să-i trimitem o telegramă de felicitare, am spus în cele din urmă. Ești drăguță să-mi dai puțină sare?

Dar soacră-mea nu părea dispusă să părăsească ușor subiectul. Și nici nu-l abordase așa, la întîmplare. Știam că mai urmează ceva. Așteptam.

— Face nunta în Bucegi. A închiriat o cabană întreagă pentru musafiri.

— Îi dă mîna, am spus. Se zice că a scos o avere din stupii ăia. Cea mai ușoară ocupație din lume.

— E un om întreprinzător, a intervenit tatăl Silviei. Au mai venit cîțiva prisăcari, cu remorcile, le-au plasat în marginea pădurii. Cum înfloresc salcîmii, începe producția.

— A angajat o orchestră de la Brașov, nu s-a lăsa soacră-mea. Și o solistă premiată la festivalul de la Mamaia.

Bănuiam o provocare nelimpede în cuvintele ei. Nu m-am putut abține să nu răspund :

— Nunțile cu lăutari nu mai sînt la modă. Am auzit odată un taraf încercînd să cînte „Yellow Submarine". În două minute au asasinat frumusețe de melodie. Mai bine un magnetofon, cu benzi bine alese. Tineretul nu mai acceptă să-i cînte violonistul la ureche. Sîntem la sfîrșitul secolului douăzeci, electronica face minuni...

— Nu dau toată electronica pe o romanță cîntată cu simțire.

— Dacă luăm primă de-Ntîi Mai, tragem o petrecere la pădure după toate regulile artei, nu-i așa, Silvia ?

— Petrecerea e una, nunta e alta, a spus soacră-mea.

— Trebuia să spuneți de la-nceput povestea cu cabana. Aș fi făcut un împrumut, l-aș fi pus pe tata să scoată din fondul C.A.R.-ului, mă descurcam eu într-un fel. Nu știam că e rușinos să faci nunta la „Tismana", cu magnetofon în loc de solistă de pe litoral.

— Nu mai poate omul să scoată o vorbă ! Tot ți se pare că fac aluzii. Pur și simplu am relatat un fapt : George face nunta în Bucegi.

— E destul de departe, a spus tatăl Silviei. La dus mai e cum mai e, dar la întors, toți sînt obosiți, moțăie prin gară...

— Au mașini.

— Milițienii de la circulație îi simt de la distanță pe cei care vin de la nuntă. S-au mai văzut cazuri. Întîi sufli în fiolă, pe urmă dai carnetul.

— Ce-o fi rezolvat bietul Dionisie, știu că a făcut contestație pentru carnet, a spus tatăl Silviei ridicîndu-se. Mulțumesc pentru masă. Mă duc să-l întreb dacă are vreun răspuns.

M-am ridicat și eu :

— Mîine avem pregătire politică, mai am ceva de citit.

— Strîng eu masa, duceți-vă sus, ne-a îndemnat soacră-mea.

Trebuia să încheiem discuția înainte ca spiritele să se înfierbinte. Am spus cuviincios noapte bună și am pornit-o sus, în urma Silviei. Cînd am ajuns în dormitor, am închis binișor ușa și am răbufnit.

— Noroc cu tata, că știe să pună punct discuțiilor delicate. Ce naiba, are de gînd să mă tachineze toată viața cu nunta asta ?

— Trebuie s-o înțelegi și pe ea. Îi pare rău că n-a fost chiar cum a visat.

— Nu-i dă mîna oricui să dea o petrecere princiară.

— Dar nu ți-a reproșat asta. Prea ești sensibil.

— Nu-mi plac aluziile ei.

— Visa și ea, ca orice mamă...

— Ce visa ? O partidă gen George, nu ? Nuntă în Bucegi, mare ispravă ! Cît de curînd aduc mobila, am vorbit la magazin.

— Foarte bine, a spus Silvia. Mai schimbăm atmosfera.

— Și o s-avem lucrul nostru. Puțină răbdare și-ai să vezi cum ne aranjăm. Să nu ne mai reproșeze că am primit totul de-a gata.

— Nu începe și tu acum. Ești prea sensibil. Mama n-o face cu răutate, așa e felul ei.

— Dacă-ți spun că nu suport te superi ?

— Nu mă supăr. Dar caută o soluție.

Am ridicat din umeri. Nu aveam deocamdată nici o soluție.

A doua zi, furat de treburile obișnuite, am dat uitării mica discuție. Între timp, orașul începuse să vuiască despre descoperirile noastre arheologice. Lumea exagera, ca de obicei ; colegii îmi aduceau vești năstrușnice. Se spunea că la fundația pentru magazinul universal s-a găsit un schelet de uriaș îmbrăcat în armură ; că pe sub oraș se întinde o hrubă care pornește de la cetate și ajunge

tocmai în beciul restaurantului ; că bani de aur, că o coroană bătută-n pietre scumpe...

— Prostii, le spuneam băieților. Un ciob și un bănuț devin repede în imaginația unora o oală cu galbeni ; cît despre schelete, nici pomeneală. Mai spre vară, cînd o scădea rîul mai mult, vrem să săpăm pe lîngă albie. Acolo s-ar putea să găsim ceva.

Ideea căpăta noi adepți ; devenise o chestiune publică, asemeni unui meci important. Oamenii cîntăreau șansele, dezbăteau metodele cele mai potrivite pentru lucru. Într-o zi, maiorul Păduraru, care venise cu noi la cîmp să vadă stadiul pregătirii pentru aplicație, s-a apropiat de mine în pauză :

— Vuiește orașul, Drăgoescule, și dumneata nu spui nimic. Ce-i cu descoperirile epocale de pe șantierul magazinului ?

— Nu-s chiar epocale, tovarășe maior, dar pentru oraș sînt importante. Există o cetate, Perodava, consemnată în documentele antice, care n-a fost localizată pînă acum. Din ce-am găsit în săpături reiese că tocmai aici, la Ulmeni, era cetatea dacică și mai apoi castrul roman. O ipoteză mai veche, care se confirmă. Dar pentru asta sînt necesare cercetări temeinice...

— Asta voiam să spun : de ce luați totul asupra voastră ? Vreți să aveți monopolul descoperirii, sau ce ? Trebuia să cereți sprijin, am fi vorbit la Muzeul militar, s-ar fi lucrat oficial...

— Nici acuma nu-i tîrziu.

— Atunci fă bine și pune pe hîrtie toată povestea : ce-ați descoperit, unde ar mai trebui cercetat... Să vorbim, poate ni se trimite o echipă de specialiști.

— Credeți că noi n-ar fi trebuit să... ?

— Dimpotrivă, ați făcut un lucru demn de toată lauda. Mă bucur că aveți asemenea preocupări în afara problemelor de serviciu. E și firesc. Sînt printre noi cititori pasionați, pictori amatori, colecționari de discuri, sportivi și tot ce vrei. Dar există o ierarhie între aceste

preocupări ; problemele profesionale, munca noastră de aici trebuie să rămînă totdeauna pe primul plan. Asta aș fi vrut să-ți spun. Zilele trecute am avut ședință de comitet ; cineva, un tanchist, a ridicat problema : „Cum se face că noi stăm pînă noaptea în cazarmă, iar alții au timp să facă cercetări arheologice ? N-ar face mai bine să dea o mînă de ajutor cînd avem zi de parc ? Oare aplicația nu interesează tot regimentul ?“

— N-am știut că le putem fi de folos. Ar fi trebuit să apeleze la noi.

— Ei v-au așteptat pe voi să vă oferiți. Din proprie inițiativă. Totdeauna mai e ceva de făcut.

— Aveți dreptate. Dacă știam toate astea...

— N-o lua drept o mustrare, dar înțelege cerințele momentului. Astăzi, de pildă, după instrucție, cîteva subunități trebuie să ajute la pregătirea serei și solariilor...

Am stat la seră, cu oamenii, pînă pe înserat. Trebuiau aranjate răsadurile, trebuiau puse îngrășăminte, muncă migăloasă, care cere pricepere. Aveam în pluton cîțiva băieți de la țară, i-am pus la treburile mai delicate, în timp ce ceilalți aduceau lădițe, cărau pămînt, scoteau apă... Seara, cînd am terminat opera, șeful serviciilor ne-a spus mulțumit :

— Ați făcut treabă bună. O să raportez comandantului de regiment.

Era ceva. Răsplata unei zile întregi de muncă. M-am dus acasă cu gîndul la viitoarea recoltă. Probabil că avem, cu toții, o pornire ancestrală spre agricultură, din vremea cînd roadele pămîntului constituiau țelul principal al muncii oamenilor. Apreciem o ploaie bună prin prisma efectului pe care-l va avea asupra recoltei ; ascultăm cu interes prognoza meteo, întrebăm pe călători care-i starea cîmpului acolo de unde vin. Mă simțeam, de astă dată, direct implicat ; așteptam cu nerăbdare să văd crescînd și dezvoltîndu-se firele verzi pe care ostașii mei le așezau cu mișcări gingașe în pămîntul reavăn. Imaginația mi s-a aprins pe dată ; m-am gîndit că ar trebui să facem și

acasă, în fundul grădinii, un solar ; mi se părea că în orele acelea petrecute alături de soldați, în seră, deslușisem toate secretele agriculturii...

Dar ajuns acasă n-am avut răgazul să-mi desfășor teoria pe această temă, căci soacră-mea m-a întîmpinat de la ușă :

— Cam tîrziu, domnule. Azi aveam de gînd să ne ocupăm puțin de grădină.

— Toată ziua asta am făcut la unitate : m-am ocupat de grădină.

— E sezonul cel mai potrivit, mi-a explicat ea. Toți vecinii au săpat, au făcut răzoare ; trebuie să cumpărăm răsaduri. George a plantat, de duminică pînă azi, toată grădina.

— Are timp, cu albinuțele lui...

— Timp și bunăvoință. În fiecare an roșiile lui se coc mai devreme. Acuma l-a cam încurcat povestea cu casa.

— Ce poveste ?

— Cum, nu știai ? Își trîntește o vilă de toată frumusețea, a adus un arhitect de la București, vrea să facă ceva grandios, așa vorbește lumea.

— Circulă tot felul de vorbe despre George ăsta.

— Nu-s numai vorbe. Om gospodar, cu idei multe. Și nu l-a văzut nimeni trecînd pragul cîrciumii.

— O fi sectant, am spus cu ironie.

— E om cu cap, a replicat soacră-mea. Nu-și pierde vremea, tot timpul face ceva.

N-am mai lungit discuția, de teamă să nu ne luăm iarăși la harță. Dar era cu ochii pe mine, așa că la masă a trebuit să cedez :

— Mîine sper să vin mai devreme. Trebuie să-mi procur unelte, am de gînd să trîntesc un solar cum nu s-a mai pomenit.

— Parc-ai fi Costică. Și el e mare meșter la proiecte. Fapte, domnul meu, nu promisiuni !

18.

— Nu fiți îngrijorat, mi-a spus plutonierul-major Cioată ridicînd ochii de pe tabelul pe care-l completa cu migală. Am luat parte la multe aplicații, și totdeauna lucrurile au mers bine. Mai bine decît la exercițiile parțiale. Și știți de ce ? Apare un surplus de încordare, de atenție, atunci cînd știi că-n fața ta sînt oameni adevărați, nu manechinele din poligon. Cînd facem un exercițiu de observare în pădure e una, și alta e cînd îi spui omului: „Fii atent că pe undeva pe-acolo se află adversarul. Cum mișcă ceva, dai alarma." Apoi atunci să știți că omul e într-adevăr cu ochii-n patru.

— De-ar fi numai observarea...

— Vă gîndiți la instalarea în teren ? Păi n-ați văzut la aplicația de companie cum ne-am descurcat ? Dar cînd om avea adversarul în față, ce ziceți ?

— Să sperăm că e așa cum spui. Am de gînd să le mai explic o dată, pe hartă, cum stau lucrurile.

— Păi să vă fac o schiță cu linii mai groase și cu mai puține detalii, ca să nu-i încurce.

— N-ar fi rău. Dumneata ai talent la desen. Pregătește schița pe tabla din sală. După pauză o să-i duc acolo, să le prezint tema.

Cînd am intrat în sala de tactică, erau toți în jurul tablei și se întreceau să tălmăcească semnele :

— Asta-i un copac... Asta-i mitraliera noastră, nu-i așa, tovarășe sergent ?... Postul de observare aici, pe movilă. Uite cota, e trecută cu alb...

Discuția înflăcărată s-a potolit ca prin farmec. Sergentul a comandat „drepți", pe urmă băieții s-au așezat în bănci și au rămas cu ochii la mine.

— Avem aici un colț din poziția batalionului, le-am spus. Gîndiți-o ca pe-o părticică dintr-un front mai mare, care se întinde în dreapta și-n stînga noastră, de-a lungul munților. Noi sîntem instalați în apărare în fața trecătorii. Aici, în centru, este plutonul trei. S-ar putea să avem altă

dispunere în teren, dar asta nu contează. Ideea este să ne apărăm bine flancurile, fiindcă atacurile se dau, în general, la punctul de joncțiune a două unități sau subunități. Flancul nostru și flancul vecinilor reprezintă un punct slab și inamicul va încerca să profite. Deci maximum de atenție la observare, iar patrulele de recunoaștere să țină minte că inamicul se poate infiltra tocmai prin acest punct...

Soldații mei ascultau încordați, cu ochii țintă la harta improvizată. Eram sigur că-i interesează, era ceva mai pasionant decît marșurile interminabile prin ploaie, prin zăpadă, sau plonjoanele disperate prin șanțuri, prin brazde, la auzul semnalului „aviație inamică la joasă înălțime"...

— După ce oprim „inamicul", o să urmeze contraatacul, am continuat. Iarăși nu știm exact pe unde ; s-ar putea să mergem pe un teren pe care nu-l cunoaștem. Se vor da repere — copacul, fîntîna, dealul împădurit. Trebuie să urmăm cu grijă aceste repere, să nu ne împrăștiem ; contraatacul se dă concentrat și în cea mai mare viteză. Nu vă răsfirați, dar nici nu vă îngrămădiți. Fiecare pe direcția lui, cu strigăte de ura, ca să vîrîm groaza-n inamic... Fiți cu ochii la vecini ; trebuie să înaintăm cu toții cam în același ritm, ca un val căruia nu-i poate sta nimic în cale...

Citeam satisfacția în ochii lor. Dobîndiserm capacitatea de a ști în ce măsură oamenii înțelegeau și-și însușeau explicațiile mele. I-am pus pe cîțiva să repete cu cuvintele lor ce misiune aveau în cele două momente principale ale aplicației.

— Bun. Văd că ați înțeles. Aplicația poate începe în orice moment, trebuie să fim pregătiți în toate privințele. Să n-aud atunci că unul nu-și găsește masca de gaze sau altul și-a uitat ochelarii. Ieșirea la alarmă se face cu cronometrul în mînă, o să avem probabil arbitri de la comandament, în cazuri de-astea toată lumea e cu ochii la noi. Acțiune rapidă și multă disciplină. Ne-am înțeles ? Sînt ceva întrebări ?... Bun. Înseamnă că lucrurile sînt clare. Rămîne să vă văd cum vă descurcați în teren.

Le-am dat liber și m-am întors în cancelarie, unde Soare și Butnaru lucrau și ei de zor pe hartă.

— Te-a căutat de la Casa armatei, mi-a spus Butnaru. Dă un telefon, poate e ceva important...

Am cerut centralistului legătura. M-am prezentat și am auzit în receptor o voce entuziastă :

— Tovarășe locotenent, am primit de la București niște cărți noi. Poți să treci după-amiază pe aici ?

— Mai e vorbă ! am exclamat. Vă mulțumesc că v-ați gîndit la mine.

— O să-ți fac și o surpriză. Ciobul acela l-am inclus în vitrina „Mărturii arheologice din județul nostru". Consemnînd, după cum se cuvine, pe autorii descoperirii...

— E o mare cinste pentru noi, am răspuns. Ne vedem după-amiază. Să trăiți.

Am pus receptorul pe cutioara telefonului de campanie și i-am spus lui Butnaru :

— Ne așteaptă un viitor strălucit. Descoperirea noastră e expusă la mare cinste în vitrină. Și au venit niște cărți noi de la București. Sîntem invitați acolo, după-amiază...

Am deschis în grabă volumul cu coperți cartonate, mi-am aruncat privirea pe planșele mari, în culori. Era un fel de catalog al vestigiilor daco-romane descoperite pe teritoriul țării. Treceam cu înfrigurare de la o epocă la alta, de la o zonă la alta, căutînd să încheg într-un sistem ceea ce știam și ceea ce presupuneam. Cînd și cînd, schimbam impresii cu Butnaru.

— Asta seamănă cu vasul nostru. Uită-te aici : descoperit pe valea Siretului, ceea ce demonstrează legăturile dintre triburile dace. Și gîndește-te, este datat cu două secole înainte de Burebista.

— Să-i sugerăm ideea profesorului Humă. Teza lui de doctorat tocmai asta urmărește : unitatea de viață economică și spirituală a populației de pe teritoriul Daciei.

— Unitate, continuitate și independență, cele trei mari teme ale istoriei noastre...

— Nu știți noutatea cea mare, ne-a strigat din ușă căpitanul. Constructorii au descoperit un cuptor de topit minereu și cîteva locuințe.

Am sărit amîndoi în picioare.

— Staţi liniştiţi, nu mai e nici o primejdie. Acuma cei de la muzeul judeţean s-au hotărît să ia problema în mînă. Chiar mîine soseşte o echipă de specialişti. Lucrarea la fundaţii a fost sistată pînă cînd se cercetează amănunţit toată zona.

— Fără noi ?

— V-aţi făcut partea voastră, a zîmbit el. Nu uitaţi că de la ciobul acela au pornit toate. În istoria cetăţii Perodava se va consemna că sînteţi cei dintîi descoperitori...

— Asta-i foarte frumos, dar nu-i de ajuns. Am vrea să luăm parte şi la săpături.

— Poate după aplicaţie...

Cînd am plecat spre casă, se înserase. Ultimele raze de soare reliefau pe cerul senin turnul cel mare al cetăţii. Mergeam pe stradă şi încercam să-mi spun că mă aflu în anticul decor al Perodavei ; priveam zidurile seculare şi frămîntam în gînd întrebări despre modul în care izbuteau cei de demult, care nu dispuneau de mijloacele noastre de azi, să înalţe construcţii înalte şi trainice, care înfruntau tunurile de asediu şi intemperiile ; pietre îmbinate cu un liant a cărui formulă s-a pierdut ; o metodă de a prepara cărămidă care rezistă, intactă, mii de ani. Sau ciudata compoziţie care-a păstrat proaspete culorile picturilor...

Cînd am intrat în casă, m-am oprit uluit în uşă : ziare întinse peste tot ; baloturi ; mobile mutate în mijlocul încăperii. Soacră-mea, cu un prosop roz înfăşurat pe cap în chip de turban, congestionată la faţă, s-a arătat în uşa bucătăriei :

— Ne-am întors la matriarhat. Toată munca pe spinarea femeilor.

— Ce se petrece aici ?

— Vin zugravii, mi-a răspuns ea pe tonul cu care-ar fi zis „vin tătarii". De trei zile se discută despre asta, dar se pare că problemele casei îi lasă rece pe unii.

A apărut şi Silvia, gătită cam în acelaşi fel, cu diferenţa că turbanul ei era vernil.

— Unde umbli, dragă ? m-a întrebat ea.

Termenul „dragă" era lipsit, firește, de orice conținut afectiv. El se folosea de obicei în momentele premergătoare unei mici furtuni casnice. Am încercat să previn furtuna :

— Am fost chemat la Casa armatei, în legătură cu un album de arheologie.

— Iarăși arheologie ! Căutătorii de comori au reînviat într-o formă modernă.

— Anul trecut mai umblau niște țigani cu o nuieluș, căutau grota de sub cetate. I-a gonit miliția. Ar avea haz să te văd în conflict cu autoritățile, a spus rizînd strîmb soacră-mea.

— N-o să ai plăcerea asta, i-am răspuns. Cercetările noastre se desfășoară în cadru strict legal.

— Și acasă femeile fac treabă tot în cadru legal. Am auzit că George nu-și lasă nevestica să ridice un pai de jos. Îi duce cafeaua la pat, dimineața.

— Ba încă îndulcită cu miere de albine, am răspuns eu, știind că aluzia la profesia lui George era un bun mijloc de contraatac.

Ea a zîmbit cu gura pungă și s-a întors spre Silvia :

— Hai sus să tragem șifonierul, că pe nădejdea lui...

Mi-am aruncat hainele cît colo și am sărit să le ajut.

— Sper să terminăm cît mai curînd cu locomotiva asta, i-am spus Silviei.

Era vorba de șifonierul uriaș, cu trei uși, înalt pînă-n tavan, împodobit cu ghirlande de trandafiri sculptați. Ca și capătul patului, de altfel.

— Sigur, vrea mobilă modernă domnul, a bombănit soacră-mea. Ți-am spus că e o garnitură de preț, luată de la sora lui Grumăzescu cînd a plecat.

— Dacă era așa de prețioasă, sora lui Grumăzescu o lua cu ea.

— Cum s-o primească pe vapor cu așa ceva, doamne ferește. Și am luat-o foarte avantajos. M-am gîndit să aibă fata, cînd s-o mărita. Pe atunci nu apăruseră pre-

tențiile moderne, cu mobilă extensibilă și tot felul de moșfturi.

— Mofturi mai practice decît piesele astea de muzeu.

Silvia mi-a făcut pe furiș semn să încetez această polemică fals amabilă, și m-am supus, ieșind onorabil din luptă. Mă străduiam de fiecare dată să rezist, conștient de firea dominatoare a mamei ei, hotărîsem de la bun început să nu mă las dominat ; hotărîre la fel de logică, la urma urmei, ca aceea de a nu lăsa soarele să răsară într-o dimineață oarecare. Silvia nu părea să ia în seamă această luptă pentru putere ; de altfel, printr-o ciudată convenție, în prezența ei războiul lua forme glumețe, dar chiar și așa ea părea destul de alarmată. Uneori, seara, cînd ne culcam în patul acela preclasic, ea mă dojenea în șoaptă :

— Mai fă și tu concesii, înțelege-o.

— Dar ea mă înțelege pe mine ?

— De cele mai multe ori are dreptate.

— Se poate, dar pe ce ton și-o susține, asta n-ai observat ?

Cele mai multe dispute de acest fel se terminau cu bine. O glumă, o îmbrățișare, un gînd împăciuitor — și viața mergea înainte.

Dar povestea cu zugrăvitul venea ca o bombă.

— Acum ar fi momentul să scăpăm de mobila asta, i-am spus Silviei cînd ne-am dus la culcare. Gîndește-te numai cît spațiu s-ar crea.

— Mama ține mult la ea. Și la urma urmei ce nevoie ai de spațiu ? Casa e destul de mare, și-așa.

— Îți place cum trosnește în miez de noapte ? Și mirosul ăsta de lemn vechi, care nu iese cu toate deodorantele din lume. În cîteva săptămîni s-ar putea să ne vină comanda. Tocmai bine cînd se termină cu zugrăvitul.

— Zugrăvitul ăsta e un coșmar. Numai mama este în măsură să-l suporte.

— Mă bucur că-mi dai dreptate.

— E un rău necesar, a spus ea cu convingere.

Inspirația mi-a venit a doua zi, cînd am aflat că locotenentul-major Petcu, comandantul gărzii de la depozitul din pădure, voia să plece într-o permisie și căuta înlocuitor.

— Mă duc eu, m-am oferit.

Locotenentul-major Cristea m-a privit cu o expresie nedumerită pe față :

— O săptămînă acolo, în pădure ! Asta nu-i treabă pentru un proaspăt căsătorit.

— Mă gîndesc să-l ajutăm pe colegul nostru. Cineva trebuie s-o facă și pe-asta. N-am fost niciodată comandant de gardă la depozit. O experiență. Și-apoi... o săptămînă trece repede.

— Bine, raportez chiar acum comandantului unității.

Peste vreo oră, m-a chemat :

— S-a aprobat să pleci la depozit. N-am prea multe lucruri să-ți spun, o să afli la fața locului în ce constă serviciul. Vreau să-ți atrag doar atenția asupra disciplinei, mai ales în mînuirea armamentului și muniției. Orice greșeală poate avea urmări grave.

— Am înțeles.

— Asta-i tot. Ia-ți de acasă tot ce-ți trebuie și la ora douăsprezece te prezinți acolo.

Am plecat în goană spre casă. Silvia era la serviciu. Cu atît mai bine. Mama soacră era cufundată într-o discuție animată cu meșterul zugrav, un tip mărunt, brunet, cu sprîncene groase, care plantase în mijlocul salonului o scară dublă și o găleată cu var. Vorbeau despre praf-de-mătase și calcio vecchio.

— Să ți-l prezint pe meșter, mi-a spus ea. De fapt sînt doi, dar ajutorul vine numai după-amiază.

— Are serviciu la blocuri, a explicat meșterul. Mai scapă el și-n cursul zilei cîte-o oră, două, dar întîi se duce acolo, să facă față. Și să-l vadă dom' inginer. Pe urmă, cu șeful de echipă, merge mai ușor.

— Sper să nu dureze prea mult, i-am spus.

— Zece zile cu spălat pereții cu tot.

— Zece zile ? m-am îngrozit.

— Asta-i record de viteză, tov' locotenent. E suprafață mare, și lucrare pretențioasă. Deviza mea : încet, dar bine.

— Dacă ai și deviză, e-n regulă. Cum stai cu materialele ?

— Facem rost, am vorbit cu doamna, mai aducem noi, mai cumpărăm de la depozit — ca să nu bată la ochi, știți, să tot cari ciment cu sacii, de unde-i ai, așa, poftim bonul, neică, nimeni n-are treabă cu noi.

— Materiale de pe la... ?

Am făcut un semn nedefinit peste umăr, dar meșterul s-a grăbit să-și apere onoarea :

— Se poate, domnu', păi ce, lucrăm cu materiale de furat ? Vorbesc de lucrurile mai delicate, vopseaua adusă tocmai de la București, ocazie rară, culoarea fildeșului, prinde luciu ca un tablou. Și ușile-astea înghit vopsea, nu glumă.

— Bine, am spus. Numai să iasă lucru ca lumea.

— Dacă nu vă place, nu plătiți. Eu nu-s din ăla care cer banii înainte și te lasă cu lucrarea-n drum. Niște cîrpaci care-au făcut de rîs meseria. Rașchetăm și parchetul ?

— Vedem la urmă, dacă e nevoie, a hotărît soacră-mea.

— Mie să-mi spuneți, ca să știu, dacă nu, iau altă lucrare, nu-mi place să pierd timpul. Acuma, știți, niște bani pentru materiale. Mă duc să-l prind pe șefu' de la depozit.

— Parcă ziceai că nu ceri avans, s-a mirat soacră-mea.

— Asta nu-i avans, sînt bani pentru materiale.

După plecarea meșterului și-a trîntit furioasă turbanul roz pe scara dublă, rămasă în mijlocul încăperii.

— De ce n-ai vorbit cu el ?

— Ce să vorbesc ?

— Așa, să-i ceri termene, să-i pui condiții. Mie să-mi lucrezi așa și pe dincolo, să pui material cît trebuie...

— Dar ce, eu l-am angajat ?

A tăcut o clipă, în fața acestui argument. A îndreptat spre mine o privire plină de speranță :

— Pare om serios, nu-i așa ?

— Pînă la proba contrarie.

— Oricum, bine că te-a văzut aici. Ești militar, te respectă, n-o să-ndrăznească să ne ducă cu vorba. Dar trebuia să fii mai energic, să discuți cu el. Ei, nu-i nimic. O să-l mai pui la punct pe parcurs.

— N-o să am ocazia. Plec în misiune pentru o săptămînă.

A bătut palmele, uimit-scandalizată :

— Ce misiune ? Tocmai acum s-a nimerit ?

— O simplă coincidență.

— N-ai putut să te eschivezi, știind ce balamuc e aici cu zugrăvitul ăsta ?

— Imposibil. Am primit ordin și gata.

— Vezi ? Și mai zici că așa și pe dincolo. Tot pe capul meu rămîn toate. Cînd pleci ?

— Chiar acum.

— Să-ți dau ceva de mîncare pentru drum.

— Nu-i nevoie. Doar schimburi să-mi iau și trusa de bărbierit.

— Și ? De mîncare ?

— Avem acolo. Nu mergem prea departe, i-am spus. Nu era cazul să le știe chiar pe toate.

19.

Erau mai multe bordeie subterane, la zeci de metri unul de altul, cu acoperișul mascat cu brazde de iarbă. Numai ușile joase, întărite cu bare de fier, se vedeau. Luasem în primire de la locotenentul-major Petcu si-

gilițile de pe uși, semnasem procesul-verbal și cercetasem în fugă planul de alarmare, planul de intervenții la incendii și tot felul de instrucțiuni.

— Am timp să le studiez pînă diseară. Duceți-vă, să nu pierdeți trenul.

— Băieții sînt buni, n-au să-ți facă necazuri. M-am obișnuit cu ei. Ai doi gradați, dorm cu schimbul. Dintre ei, caporalul Mitrea e mai dezghețat și știe toate rosturile. Ai aici tot ce-ți trebuie ; spirtieră, zahăr, pachețele cu ceai. Nu uita să dai raportul la orele fixate. Convorbirile particulare sînt interzise, telefonul trebuie să fie totdeauna liber.

— E clar, fiți fără grijă. O să mă descurc.

Am ieșit din cămăruța comandantului pe coridorul îngust. Ușa alăturată, deschisă ; era camera de serviciu, cu un pat, o masă, un telefon și o mică stație radio pe ultrascurte, al cărei beculeț roșu clipea prietenos în penumbră.

Soldatul de planton, care stătea pe un scaun în fața stației radio, a sărit în picioare.

— Stai, a spus locotenentul-major. N-ai mai terminat cartea aia ?

— Am luat-o de la-nceput. E foarte interesantă.

— Să mi-o dai și mie cînd mă-ntorc. Unde-i caporalul Mitrea ?

— E-n sala de mese, repară radioul.

Caporalul s-a ivit în pragul ușii următoare. Un băiat frumos, înalt, cu uniforma bine ajustată.

— Ordonați !

— El e ajutorul meu, mi l-a prezentat locotenentul-major. Și secretarul organizației UTC. Vezi, Mitrea, ai grijă, ajută-l pe tovarășul locotenent. N-a mai fost niciodată pe aici. Eu am plecat, să n-aud că ați făcut ceva trăsnăi în lipsa mea !

L-am urmărit, din pragul corpului de gardă, pînă a dispărut printre copaci, după un cot al drumului. M-am întors spre caporal :

— Vasăzică, aici vă faceți veacul.

— Da, tovarășe locotenent. De patru luni de zile, ăștia sîntem. Doar comandantul gărzii se schimbă.

— Totuși, nu vă e greu aici, în pădure ?

— Pe-o parte e mai bine decît la regiment. Ne gospodărim cum putem. Grija principală — serviciul de gardă. Încolo, mai facem ceva instrucție, cîte-o oră culturală, treburi gospodărești... Nu prea e timp de plictiseală. Altfel, avem condiții bune. Căruța cu alimente vine la două zile o dată. Ne aduc și ziare... Duminica avem voie să ieșim în oraș, dar băieții nu prea se-nghesuie. E cam departe, jumătate din timp îl pierd pe drum.

— Hai să dăm o raită pe la posturi.

L-am trimis să-și ia arma, mi-am luat centura și pistolul și l-am supravegheat cum își încarcă pistolul-mitralieră, la locul special amenajat. Îmi răsuna încă în minte recomandarea lui Cristea : fii atent cu armele și muniția...

Mi-a explicat pe drum sistemul de pază al depozitului : bordeiele erau împrejmuite cu gard de sîrmă ghimpată ; mai exista o rețea de semnalizare electromagnetică, iar în mijlocul perimetrului se afla un foișor la înălțimea copacilor, cu reflector. De jur-împrejur erau posturile de santinelă ; între posturi circulau patrule — militarii care nu erau în schimb.

— Sigur că noaptea e mai greu. Pădure, întuneric, dacă mai și plouă, e o minune. Dar băieții sînt buni, niciodată n-au fost cazuri...

— Sînt ochitori buni ?

— Unul și unul. Ne-am amenajat un poligon în spate, spre munte. În fiecare săptămînă facem antrenament, cu rîndul.

— Și învoiri, permisii ?

— Tot așa, cu rîndul. Nu prea des, că nu se poate. Și nici mai mult de doi inși odată. În caz de ceva, trebuie să avem efectivul cît mai...

— Și ? Ați avut vreo situație deosebită ?

Caporalul a încetinit pasul. A spus cu capul în jos :

— Au mai fost. Astă-iarnă, într-o noapte, aud o rafală de pistol-mitralieră și soneria de alarmă. Cineva intrase în rețeaua de semnalizare. Într-o clipă, toți în poziție de luptă. Proiectorul de sus, îndreptat spre postul trei, de unde venea alarma. Ne-am dus acolo ca la asalt, și ce credeți ? Un lup călcase pe firele de semnalizare.

— Vin lupi pe-aici ?

— Cum să nu ? Și lupi, și vulpi, și căprioare... Acuma s-au obișnuit băieții, își dau seama dacă-i om sau animal și nu mai trag așa copilărește. Altă dată ne-am pomenit cu un turist străin în fața santinelei de la corpul de gardă. Mîinile sus, percheziție, cum ai ajuns aici, omul rîdea. Îi mai ardea de rîs, înțelegeți ? Am dat telefon în oraș, au venit milițienii cu o mașină, s-au lămurit lucrurile. Spunea că a greșit drumul, că n-a văzut panoul din marginea pădurii.

Un tufiș a foșnit scurt în stînga mea. Am tresărit. Din tufiș s-a ivit un soldat mărunt, cu arma gata de tragere. A mînuit-o reglementar, mi-a dat onorul și a raportat :

— Tovarășe locotenent, sînt soldatul Păun Ion. La controlul efectuat în sector n-am observat nimic deosebit.

— Bine, i-am spus. Dar nu te-am auzit venind.

— Ne-am deprins să umblăm ușor prin pădure. Avem cărările noastre, separate de drumul obișnuit. La nevoie, putem să realizăm surpriza. Și surpriza e armă de bază. Cu efective mici, poți obține succesul.

— Măi Păune, tu ești un adevărat tactician.

Soldatul s-a înroșit la față. Obrajii lui delicați, rumeni de aerul sănătos al pădurii, deveniseră stacojii.

— Am învățat... Vreau să intru la școala de ofițeri.

— Bravo. Mîine-poimîine sîntem colegi. Dacă vrei, cît stau cu voi pot să te ajut la pregătire.

— Vă mulțumesc. Toți ofițerii care-au trecut pe-aici m-au învățat cîte ceva.

— Bine, continuă-ți rondul !

A dispărut în tufiș tot așa, pe neauzite. Începeam să-i admir pe noii mei subordonați. Caporalul m-a invitat să mergem mai departe.

— Vreau să vă arăt postul cinci. Cel mai greu.

— Ascultă, sînt mulți oameni aici ca Păun ?

— Majoritatea. Aleși pe sprînceană, tovarășe locotenent. Ne-au spus de la-nceput : e un serviciu mai aparte. Un depozit ca ăsta... Muniție, materiale, explozivi... Trebuie păzit ca lumea. Aici nu încap jumătăți de măsură.

De-a lungul gardului de sîrmă ghimpată se iveau cînd și cînd obstacole — un tufiș, o creangă lăsată deasupra potecii. Caporalul punea mîna, frîngea ramurile, călca rădăcinile tufișului cu piciorul.

— Toată ziua curățim lăstarii ăștia, dar cresc la loc. Natura e puternică. Dar noi trebuie să păstrăm spațiul regulamentar în jurul gardului...

Într-o jumătate de ceas învățasem o mulțime de lucruri despre paza unui depozit. Era ca un capitol aparte în știința noastră ostășească. Începeam să mă bucur că dintr-o ambiție măruntă ajunsesem aici.

Postul cinci era în colțul cel mai depărtat al împrejmuirii. În jurul gardului pămîntul era arat, probabil pentru cazuri de incendiu. Dincolo de arătură începea brusc desișul — copaci seculari, iar printre ei tufe de diferite înălțimi, evocînd mai degrabă un peisaj tropical.

— În partea asta e altfel de pămînt, mi-a explicat caporalul. Și locul e drept, ține mai bine umezeala. Cresc toate ca din apă. Posturile cinci și șase sînt mai apropiate între ele, fiindcă n-au vizibilitate.

Ne-am apropiat de o santinelă. Ne-a somat regulamentar, apoi a raportat dintr-o suflare :

— Tovarășe locotenent, la postul cinci nimic deosebit. Sînt santinelă schimbul doi, soldatul Hălmăgeanu.

— Bine, i-am spus. Nu ți-e frig ?

— E cam răcoare, dar ne-am deprins. Eu mi-s din Harghita, și la noi e tăt răcoare, cîtu-i vara de lungă.

— Te mai doare măseaua ? l-a întrebat caporalul.

— Mi-o trecut. Gîndesc c-o fost un curent, ceva, că neamul nost' îs numai oameni cu dinți zdraveni.

— Bine. Fii cu ochii-n patru, după consemn.

— Înțeles ! a spus soldatul îndreptîndu-și umerii.

Cînd am revenit la corpul de gardă, eram sigur că n-o să mă plictisesc aici. Erau ore de specialitate — caporalul mi-a arătat un plan cu teme pentru luna aceea —, apoi învățămîntul politic, activitățile culturale, întreținerea armamentului și îngrijirea grădinii din spatele corpului de gardă, un spațiu bine gospodărit, împrejmuit cu același gard de sîrmă — ca să nu intre sălbăticiunile, îmi explicase caporalul — cu răzoare etichetate. Mi-au arătat-o cu mîndrie, ca pe marea lor realizare. M-am aplecat să citesc eticheta. Mă așteptam să găsesc o denumire din botanică, găseam un nume de om.

— Fiecare cu pătrățica lui, mi-a explicat caporalul. Am zis așa, mai mult în joacă, să împărțim răspunderile. Și ideea a prins. Fiecare udă, sapă, plivește. Pe Hălmăgeanu l-am scutit. El se ocupă de sectorul zootehnic. Dimineața bem lapte proaspăt...

Avea pitorescul lui acest amestec de rigoare ostășească și preocupări domestice. Însăși clădirea pentru personalul de gardă aducea cu o fermă — grajdul în spate, iar alături căpițe de fîn de care erau rezemate furci și greble, uneltele obișnuite într-o gospodărie țărănească. În parii dintr-o latură a gardului erau înfipte cîteva oale de pămînt. Desigur, nu făceau parte din inventar. Cum ajunseseră acolo ? La cîțiva pași de rastelul pentru încărcarea armamentului, într-o cocină frumos văruită, făceau gălăgie cîțiva purcei. Mai încolo, o roabă cu obloane înalte, folosită, desigur, pentru transportul finului. Să tot faci reflecții despre vocația de agricultor a soldatului nostru. Mă plimbam prin iarba strălucind de rouă și evitam să evoc, aici, imaginea caselor familiei Stamatescu invadată de zugravi care aruncau țigările pe jos și repetau la infinit termeni tehnici ca gleduit, humă, praf-de-mătase, aracet, rabiț și palux.

— Azi avem vînat la masă, mi-a spus caporalul.

— Cum așa ? Sper că nu trageți cu pistolul-mitralieră după iepuri.

— Cadou de la pădurar. Un tip foarte cumsecade, Stamatescu îl cheamă. L-au ajutat băieții, mai alaltăieri, să sape un canal de scurgere. E un loc în pădure unde la fiecare ploaie se forma un fel de mlaștină, de nu mai putea trece nimeni. Tovarășul locotenent-major a cerut aprobare și a dat oamenii. Doar e și pădurea noastră, nu ?

— Și s-a simțit obligat să vă răsplătească pentru asta ?

— Dar nu-i răsplată. Un gest de prietenie. S-ar fi supărat dacă-l refuzam. Iepuri sînt destui pe-aici. Mereu îl auzim împușcînd prin pădure. Un om activ, ne-nțelegem bine cu el. Pe plan local asta contează mult.

I-am aprobat opinia, fără să mai precizez că pădurarul îmi era bine cunoscut...

Seara, după un ultim rond pe la posturi, m-am culcat pe jumătate îmbrăcat, punîndu-mi centura cu pistolul la-ndemînă. Soldații trebuiau să fie gata la primul semnal ; socoteam că se cuvine să le-o iau înainte. Cel din urmă gînd, cînd am aținit, a fost o ipoteză războinică : dacă se întîmplă *ceva* — nu știam limpede ce, încercarea cuiva de a pătrunde în depozit, sau de a ataca santinela ca să-i smulgă arma, sau o ploaie torențială, o furtună, un incendiu... voi ieși cel dintîi, gata să intervin, să împart ordine energice, să fac față situației...

Cînd m-a trezit plantonul, așa cum îi cerusem, mi se părea că dormisem doar un minut. Am sărit din pat, buimac :

— Ce s-a întîmplat ?

— Ați ordonat să vă scol, tovarășe locotenent. Peste zece minute se schimbă posturile.

— Aha ! Caporalul ce face ?

— E cu băieții la rastel, încarcă armele.

— Bine, vin și eu imediat.

M-am echipat într-o clipă și am ieșit potrivindu-mi centura și tocul pistolului. Cînd am deschis ușa, frigul umed al pădurii m-a făcut să mă înfior. În direcția rastelului am văzut o lumină galbenă și, profilîndu-se cam de jos în sus, umbrele uriașe ale soldaților din schimb. Mai

fusesem comandant de gardă la regiment, dar aici era cu totul altceva. Ne înconjura nemișcarea pădurii, un întuneric dens. Mi-am amintit de bietul soldat Benga. Aici să te văd, unde fiecare pas îți dă impresia că te apropii de un zid negru. Lumina anemică a felinarului părea să străbată cu greu prin ceața ușoară dinaintea zorilor.

— Schimbul a încărcat armamentul, mi-a raportat caporalul.

— Bine. V-ați odihnit destul ?

— Ne-am deprins, tovarășe locotenent. Patru luni, noapte de noapte, la aceleași ore...

— Să mergem, i-am spus.

Caporalul a dat comenzile obișnuite și am pornit. Am remarcat că deși în miez de noapte, deși în mijlocul pădurii, ostașii mergeau în cadență, ca pe platoul din fața comenzii regimentului. Lumina felinarului decupa vag din întuneric picioarele care se mișcau în același ritm. Și m-am gîndit că nu numai disciplina îi îndeamnă să meargă așa. Aici, în acest întuneric ostil, pasul cadențat însemna și altceva : apartenența la un grup, nevoia de apropiere, resimțită cu deosebire acum, cu cîteva minute înainte de a rămîne fiecare în întuneric, izolat de ceilalți, singur cu arma și cu gîndurile lui.

Zilele treceau așa, împărțite cu strășnicie de schimbarea posturilor, la fel de precisă ca mersul astrelor pe cer. Între schimburi, dormeam, făceam lecții cu soldații, ascultam buletinele de știri la radio ; la orele fixate dădeam raportul la regiment — mereu aceeași formulă, scurtă și inexpresivă, îndulcită uneori de întrebarea suplimentară a interlocutorului : cum te simți, ce mai e pe acolo. Căruța cu alimente venea și ea cu aceeași regularitate ; unul dintre soldați urmase cursul de bucătari și-și atrăgea invariabil elogiile celorlalți pentru felul cum gătea. Mărturisesc că începuse să-mi placă, chiar dacă în sinea mea tînjeam după o întîmplare care să mă scoată din rutina zilnică, să adăuge o fărîmă de neprevăzut acestei vieți simple și idilice și — de ce să n-o mărturisesc ? — să mă scoată din anonimat.

20.

M-am despărțit de ostașii de la depozit cu oarecare regret. Începusem să mi-i apropii, să-i cunosc ; viața lor, permanent sub semnul vigilenței, mi se părea deosebită. I-am predat locotenentului-major Petcu documentele, am îndeplinit toate formele și ne-am aplecat amîndoi asupra sigiliilor de la ușile joase. Apoi el m-a privit cercetător :

— Ceva neplăceri ?

— Nimic deosebit. Oamenii sînt bine instruiți, treaba a mers aproape de la sine. Iar caporalul Mitrea m-a ajutat, într-adevăr.

— Știam eu c-o să te descurci. Ei, tovarășe locotenent, acum nu te mai reții. Cred că abia aștepți să te întorci acasă. Îți mulțumesc pentru bunăvoința cu care m-ai ajutat.

— A fost o experiență pentru mine. La nevoie, mai pot să vin și altă dată.

— O să mai ajungi aici, nu te teme. Facem serviciul prin rotație, în iarna viitoare precis îți vine rîndul. Așa, Mitrea, condu-l pe tovarășul locotenent.

— Nu e nevoie, am protestat.

— Ei, măcar pînă la drumul forestier, cît ține sectorul nostru.

— Vă doresc serviciu ușor mai departe, i-am spus.

Mi-a strîns mîna. Mi-am luat valiza și am plecat cu caporalul. Soldatul de la postul unu mi-a prezentat arma.

— Succes, Păune. Sper să devenim colegi...

Pe drumul forestier m-a ajuns din urmă o mașină cu remorcă specială, care transporta trunchiuri la fabrica de mobilă. Șoferul a oprit și mi-a deschis portiera din dreapta. M-am urcat bucuros și astfel am ajuns în oraș mai repede decît mă așteptam.

Nerăbdarea de a ajunge iarăși acasă s-a stins curînd în fața ușii de la intrare : am văzut pe mozaicul bine lustruit pete de var și urma lăsată de o găleată mînuită neglijent. Am deschis ușa ; m-a izbit un miros de umed,

de humă, de vopsea. În salon, am dat cu ochii de soacrămea ; stătea cu mîinile-n șolduri și se uita în sus, spre meșterul care, cățărat pe scară, ricîise cu un șpaclu stratul proaspăt de var.

— Bine v-am găsit, am salutat-o.

— Ei, s-au întors voiajorii noștri ! a spus ea fără să-și ia ochii de la meșter. Ia spune, meștere, am avut dreptate ?

Meșterul a făcut mișcarea aceea pe care numai zugravii știu s-o facă bine : călare pe scară, s-a mutat cu o jumătate de metru spre stînga. Brațele scării se mișcau ca niște picioroange ciudate. Pe urmă s-a întors spre ea. Avea fața roșie, transpirată :

— Putea să rămînă și așa. În partea asta peretele n-o să stea gol. N-ai zis matale să împușc dibluri pentru tablouri ?

— N-are importanță. Poate mă răzgîndesc, poate vînd tablourile, știu eu ? Peretele trebuie să fie drept peste tot. Mă costă o groază de bani și vreau o lucrare ca lumea.

Meșterul a mai coborît o treaptă :

— Spune și-mneata, tov' locotenent, nu-i drept peretele ?

Am încercat să dau un răspuns diplomatic :

— Știu eu ? S-ar părea că... De fapt, dacă ne uităm mai de aproape...

— Are denivelări, se vede de la o poștă, a rostit ea verdictul.

Mi-am dat seama că prezența mea nu ajută la lămurirea controversei. Am ridicat valiza și am pornit agale spre dormitor, ocolind grămăjoarele de moloz.

— Mă duc să mă schimb și dau o fugă la Silvia.

— Vezi cum umbli pe sus, că am întins perdelele să se mai zvînte. Nu ți-e foame ?

— Nu, mulțumesc. Am mîncat.

— Poate-o scoți mai devreme de acolo. Am muncit amîndouă zilele astea ca niște sclave.

În dormitor abia am avut loc să mă-nvîrtesc. Mi-am schimbat hainele, am făcut un duș și m-am echipat mai

sportiv ; după ce umblasem toată săptămîna în cizme, pantofii uşori îmi dădeau senzaţia că am aripi la picioare. M-am dus în grabă la spital şi am rugat portarul s-o cheme pe Silvia. Ea a apărut îndată ; în halat alb şi cu boneţică albă, pusă cochet peste părul strîns coc, părea o copiliţă. Mi-a sărit de gît :

— Parcă ai lipsit un secol.

— Mi-a fost dor de tine, i-am şoptit sărutînd-o pe obraz. Am venit să te iau...

Silvia s-a uitat la ceas :

— Ar mai fi o jumătate de ceas, dar colega de după-amiază a venit mai devreme. Mă duc să mă îmbrac.

— Bine. Te aştept în stradă, aici e prea cald.

Am urmărit-o cum se depărta, alergînd, pe culoarul lung şi alb. Am ieşit. Era o adevărată zi de mai : simţeam, prin tricou, săgeţile de foc ale soarelui de amiază. După săptămîna aceea petrecută în umbra pădurii, aerul mi se părea de-a dreptul fierbinte. Am făcut cîţiva paşi pe strada din faţa spitalului. Aceeaşi stradă unde acum cîteva luni o aşteptam plin de emoţie. Am încercat să refac starea de spirit de atunci, îngrijorarea, îndoielile, întrebările. N-am reuşit. Acum era altceva, Silvia devenise soţia mea, în drum spre casă nu-mi mai puneam întrebarea dacă se cuvine sau nu s-o iau de braţ ; mă simţeam acum mîndru şi cînd m-a ajuns din urmă am luat-o în braţe şi am sărutat-o.

— Ne vede lumea, a protestat ea rîzînd.

M-a măsurat din cap pînă-n picioare, m-a întors spre ea ca pe-un copil :

— Arăţi destul de bine. Te-ai rotunjit, te-ai bronzat, s-ar zice că misiunea ţi-a priit de minune.

— Aerul de pădure, i-am explicat. Şi liniştea. Altceva decît în oraş. În schimb tu arăţi cam trasă la faţă.

— Pieptănătura e de vină, mi-a spus ea repede. Sau poate şi oboseala... N-ai idee cît am tras zilele astea. Tata e plecat iarăşi, tot într-o „misiune urgentă". Nu se prea dă în vînt după treburile mărunte ale casei. În privinţa asta semănaţi de minune.

Luam cuvintele ei drept ceea ce erau : o critică dubioasă, ambalată în zîmbete ; dar sînt cazuri cînd zîmbetele dor și ele.

— O să recuperez timpul pierdut, i-am făgăduit. După cît se pare, a mai rămas destulă treabă. Mama nu părea deloc mulțumită...

— Are și de ce. Meșterii nu prea se țin de lucru, vin după-amiaza pentru cîteva ore, ea stă tot pe lîngă ei, mizeric peste tot... Iar tu ai plecat...

— Ce era să fac ?

— Măcar să fi fost mai energic cu meșterii atunci, la început. Să le pui condiții.

— Dacă îi angajam eu, era altceva. Mama vrea să le facă ea pe toate.

— Știi ce ? Hai să nu ne certăm tocmai astăzi. Eram așa de bucuroasă cînd te-am văzut venind...

— Și acum nu mai ești ?

— Ba da. Cîtă vreme ești bun și înțelegător.

— N-ai observat tu, dar așa sînt eu întotdeauna, i-am spus în glumă. Ce-ai vrea să facem ? Dăm năvală acasă, peste meșteri ?

— Sînt sătulă de ei. În fiecare zi aceeași poveste. Hai puțin prin Crîng.

— Prin Crîng ! m-am mirat. Acolo se duc numai pensionarii și elevii care chiulesc de la școală.

— Să zicem că sîntem și noi elevi. Și tragem chiulul de la lecția „Lupta mamei cu meșterii zugravi". Vreau să respir și eu puțin aer de pădure, să arăt dolofană și mulțumită ca tine.

Am trecut peste reproșul conținut în aceste cuvinte și am luat-o spre Crîng. Îndată ce am pătruns pe aleea centrală a parcului, am simțit răcoarea și miresmele de pădure. Se îmbinau aici mirosul de sevă al primăverii cu izul aspru al frunzelor de anul trecut, pe jumătate înghițite de pămîntul reavăn de sub copacii uriași. Straturile de flori erau în apogeul frumuseții lor ; păsările cîntau în frunzișul tînăr al copacilor ; mai încolo, într-un luminiș cu leagăne și tobogane se jucau copiii. Am luat-o

pe o alee laterală, care lăsa liberă priveliștea spre munți. Silvia s-a apropiat să citească plăcuța de pe trunchiul unui pom : „Monument al naturii. Stejar european în vîrstă de peste 150 de ani". La umbra lui, pe o bancă, ședea o bătrînică cu figură simpatică ; lîngă ea un cărucior înalt, cochet, cu ferestruică de celuloid, ai fi zis o trăsurică în miniatură. În dreptul cărucior ului, pe partea cealaltă a aleii, o fetiță de doi-trei ani se aplecase să vadă mai îndeaproape ceva : o gîză, un mușuroi de furnici sau colțul unei plante abia răsărite.

Silvia s-a apropiat de fetiță, s-a lăsat în genunchi lîngă ea, au început să converseze sub privirile îngăduitoare, dar vigilente ale bunicii. M-am așezat pe bancă, lîngă ea, și mi-am aprins o țigară. Silvia a luat fetița de mînă și a dus-o mai încolo, lîngă un copac, să-i arate o floare. Bătrîna a pus lucrul deoparte, urmărind cu interes ce se petrece.

— Soția dumneavoastră ? m-a întrebat.

— Da, doamnă.

— Aveți copii ?

— Deocamdată nu. Sîntem căsătoriți de cîteva luni.

— Vezi, dragă domnule, instinctul matern. Eu am fost profesoară de biologie, am studiat profund problema asta. Legea vieții : să creeze viață. O poruncă a naturii. Am crescut trei copii, în vremuri grele : război, refugiu, foamete... Mă lăsam pe mine ca să le dau lor. Au crescut mari, au avut copii... I-am crescut și pe nepoți. Iar nepoții încep și ei, de-acum, să aibă copii. Primul născut din a treia generație e fetița asta. Așadar sînt străbunică.

— Vă doresc să creșteți și a patra generație, i-am urat.

— Ei, domnule, sînt bătrînă. Am optzeci și patru de ani, am trăit două războaie... În nouăsute șaisprezece eram copil, am stat sub ocupație, veneau lăncierii împărătești și luau ouăle găinilor din cuibare... Multe mai vezi într-o viață de om...

Cumpănindu-se pe piciorușele ei scurte și plinuțe, fetița a alergat spre noi. În urma ei Silvia, cu brațele întinse, gata s-o prindă dacă s-ar fi împiedicat.

— Încet, Minodora, a strigat bătrîna. Încet cu mamaia, să nu cazi ! S-a întors spre mine : Maică-sa nu prea are timp de ea. Ziua la slujbă, seara la ședințe, sau la bibliotecă... viață modernă. Adică agitată.

În clipa aceea fetița s-a poticnit, Silvia a prins-o și a ridicat-o în sus ; am auzit rîsetele lor zglobii. Bătrîna și-a îndreptat privirea spre mine :

— Asta-i menirea cea mai sfîntă a femeii. Maternitatea. Restul — profesie, ședințe, emancipare — după aceea. Cînd eram eu tînără, apăreau caricaturi prin jurnale. Bărbatul acasă, spălînd vasele, iar femeia la întrunire. Nu se poate, domnule. Femeia la rostul ei, în cămin, cu copiii... Minodora, hai la mamaia să-ți șterg năsucul !

Profund preocupată de această îndeletnicire, nu mi-a mai dat nici o atenție. M-am ridicat, am făcut un semn discret Silviei : „Valea !" Bătrîna mi se părea cam pisăloagă și Silvia mi-a făcut semn că a înțeles. S-a apropiat de fetiță :

— La revedere.

Fetița, lipită de genunchii bătrînei, a ridicat spre Silvia ochii ei mari, albaștri :

— Cînd mai vii ?

— Mîine, a spus Silvia. O să-ți aduc un iepure de pluș.

— Cu ulechi mali ?

— Cu urechi mari.

Bătrîna a rîs încet :

— Are și ea unul acasă. Cam jerpelit. Doarme cu el. Copii, a adăugat pe un ton de scuză.

— Sărut mîna, multă sănătate, am salutat-o.

— La revedere. Ai grijă, domnule, nu uita ce ți-am spus...

— Secretul nostru, doamnă.

Silvia m-a luat de braț. Cu mîna cealaltă a făcut „papa" fetiței care privea cam tristă după noi.

— Ce secret ai cu bunica ? Spune-mi-l și mie.

— Dacă-i secret, cum să ți-l spun !

— Atunci nu ți-l spun nici eu pe al meu.

— Începe tu.

— Azi am fost la ginecologie, la consult. O să fiu mamă.

— Silvia ! am strigat atrăgînd-o spre mine. De ce nu mi-ai spus ?

Ne-am îmbrățișat acolo, în mijlocul aleii. În clipa aceea nu-mi păsa de nimeni și de nimic. Legea vieții, cum spunea bătrîna.

— Ar mai fi o problemă, a urmat Silvia. Medicul m-a consultat cu grijă, m-a ascultat la plămîni, mi-a făcut electrocardiogramă... Mi-a găsit o afecțiune cardiacă, nu prea gravă, dar m-a făcut atentă că trebuie să mă îngrijesc. „Sînt cadru medical", i-am amintit. „Și ce dacă ești cadru medical ? Nu ești tot om ? Cu atît mai mult fii conștientă de ce se întîmplă și menajează-te. Prima sarcină e esențială !" Și mi-a îmbuiat capul cu o mie de recomandări. Să nu ridic greutăți mari, să nu mă enervez, să nu pierd nopțile, să evit fumul de țigară, să stau cît mai mult la aer curat...

— De-asta voiai să venim în Crîng ? Foarte bine. De mîine-ncolo o să trecem zilnic pe-aici. Să stai la soare, la aer curat... Cît despre treburile casei, ia-o mai ușor. Nu mai ridica tot felul de obiecte grele, așteaptă să vin eu, cînd e nevoie de ceva. Zugrăveala asta a căzut într-un moment nepotrivit. Dar nu-i nimic, o să te protejez, o să te scutesc de eforturi. Voi face totul ca să fii cea mai fericită mămică !

M-a strîns de braț drăgăstoasă. Mă simțeam în clipa aceea mărinimos și puternic, un zeu ocrotitor a două ființe, din care una abia se pregătea să vină pe lume. Era într-un stadiu primitiv — evitam să evoc imaginea din cartea de anatomie, care explica totul cu o exactitate nemiloasă, ajungînd să te și umilească oarecum : un ghemotoc de straturi suprapuse, diferit colorate, neclare, care nu lasă să se ghicească încă ființa umană, și dedesubt explicația nepăsătoare : „Embrionul în săptămîna a treia." Nu, nu trebuia să evoc imaginea. Ci să mă gîndesc la o

ființă mică și vioaie, cu ochi albaștri mari, care ulearga pe alee abia cumpănindu-se pe picioruşele scurte și grăsuțe.

— Te iubesc și mai mult, acum, i-am spus ființei care avea să fie mama acelei ființe.

De dimineața și pînă seara soacră-mea stătea pe lîngă meșteri, le aprecia cu ochi critic performanțele, îi punea să retușeze cea mai mică asperitate. Uneori, bieții oameni mă luau drept martor, ridicau ochii spre cer.

— Doamna e pretențioasă rău, n-a mai putut răbda unul: Zău, tov' locotenent, cu așa femeie nu e de glumit.

„Mie-mi spui ? Am aflat chestia asta mai demult", le răspundeam în gînd.

Nu le cîntam în strună, dimpotrivă : în concepția mea, acesta era modul de a le spori respectul pentru exigențele ei. În ce mă privea, în zilele acélea m-am ținut de cuvînt : puneam mîna să mut mobilele dintr-un loc în altul, smulgeam măturа și fărașul din mîna Silviei și adunam grămăjoarele de tencuială de pe parchet, spălam stropii de var de pe ferestre. Eram sigur că străduința mea nu scapă ochiului vigilent al coanei Clementina (continuam s-o numesc astfel în sinea mea, singurul mod de a mă răzvrăti împotriva firii ei intransigente). Într-adevăr, în acea perioadă am surprins la ea niște gesturi mărunte, dar grăitoare : îmi trăgea mai la-ndemînă ligheanul cu apă, muta la timp un taburet pe care urma să mă cațăr ca să ajung într-un loc greu accesibil, îmi vorbea pe un ton mai potolit, avînd aerul că se sfătuiește cu mine înainte de a lua o decizie. Chiar dacă, în cele din urmă, dreptul de a decide îi revenea tot ei.

La regiment evenimentele se precipitaseră. Venise un colonel de la divizie, în control după cît se spunea, dar printre ofițeri circula vorba că are un plic sigilat pe care la o anumită dată îl va înmîna comandantului. Așadar, aplicația poate începe oricînd, la orice oră. Mai ales noaptea. Butnaru, relatîndu-mi toate acestea, m-a prevenit :

— Să ştii de la mine, în general asemenea operaţiuni se declanşează noaptea. Aşa a fost şi anul trecut. Pe la miezul nopţii, cioc-cioc la uşă : „Prezentaţi-vă imediat la unitate." O formulă destul de banală, dar nu se poate să nu-ţi tremure un pic mîinile cînd îţi închizi valiza.

— Dacă eşti pregătit, n-are de ce să-ţi tremure mîinile, i-am spus cu siguranţă în glas.

M-am dus acasă şi mi-am controlat valiza, mai ales că de cînd cu zugrăveala se cam zăpăciseră lucrurile prin casă, am înlocuit bateria veche de la lanternă, apoi am închis încuietoarea. Nu-mi tremurau deloc mîinile. N-or să-mi tremure nici atunci, mi-am spus cu aceeaşi siguranţă de sine.

21.

Curînd după ce s-a terminat cu zugrăvitul, ne-a sosit şi mobila pe care-o comandasem la magazin. Era o mobilă frumoasă, modernă, cu furnir de culoare deschisă ; cînd am descărcat-o, soacră-mea s-a învîrtit pe lîngă camion, a spus oamenilor să umble cu grijă, le-a aşternut un preş ud la intrare şi a dirijat personal toate manevrele. Îmi părea bine, mă aşteptasem la oarecare opoziţie din partea ei. Doar achiziţia mea venea să înlocuiască mobila princiară cu coroniţe sculptate. Frumoasa garnitură stil 1900 şi-a luat locul în camera lor, după ce am scos de acolo studioul, şifonierul şi o oglindă tulbure, „piesă rară", cum o denumea, cu o bizară mîndrie, coana Clementina. Toate aceste rocade au cerut ceva energie. Mai ales că, după ce în cele din urmă am văzut mobila cea nouă adusă în camera noastră, a început alt rînd de manevre, inspirate tot de ea : mai la dreapta, mai la perete, mai în faţă, să-ncercăm cum vine oglinda pe colţ — şi tot aşa. Într-un tîrziu, cînd toate lucrurile acelea cu furnir în culoare deschisă şi-au

găsit locul în camera spațioasă, Silvia s-a trîntit isfovită într-unul din fotoliile mici, cu brațe groase :

— E foarte comod. Parcă te-mbrățișează. Nici nu mă mai ridic de-aici. Covorul și perdelele le lăsăm pentru mîine.

În schimb, mama ei părea neobosită : a încercat ușile șifonierului, a controlat sertarele, a apăsat cu pumnul în perna fotoliului. În cele din urmă s-a așezat pe pat, bătînd ușor cu palmele în jurul ei.

— Cam tare. O să-i fac o saltea de lînă. Așa-s lucrurile astea moderne

— M-aș fi mirat să nu-i găsești vreun cusur.

— Nu-i cusur, dragul meu. Pur și simplu o constatare. Depinde de gusturi. Să vezi ce dormitor florentin, din stejar masiv, și-a trîntit George ! L-a comandat la un meșter din Sighet. Lucru de înaltă clasă, nu producție de serie.

Mi-a sărit țandăra ; eram obosit și flămînd, o jumătate de zi o făcusem pe hamalul, palmele mă usturau, mușchii îmi zvîcneau de atîta efort, simțeam în cerul gurii gustul dulceag-înțepător al lacului de mobilă — iar ea știuse să-mi strice pe dată bucuria. Am ripostat căutînd să păstrez un ton calm, glumeț aproape, chiar dacă în sinea mea fierbeam :

— Care George ? Abia uitasem de numele ăsta. Nu-l mai auzisem de mult.

— Zău, mămico, măcar acum puteai să eviți, a dojenit-o Silvia.

Intervenția ei m-a încurajat. Nedreptățit în felul ăsta, tocmai astăzi, după o realizare gospodărească de asemenea proporții ! Am început să mă plimb prin cameră, clamîndu-mi indignarea. Și pe măsură ce vorbeam, revolta mea creștea, alimentîndu-se nu dintr-un sentiment real, ci din propriile mele cuvinte :

— George și iar George. Mereu de-a curmezișul drumului. Mă poticnesc de fantoma lui, orice-aș face. Ca o piază rea, mă pîndește prin toate colțurile casei. Simt că-l urăsc, chiar dacă nu l-am văzut niciodată. Văd negru-n fața ochilor numai ce-i aud numele.

— De ce vorbești așa despre el ? E un om pe care-l admir.

— Nu era nevoie s-o spui. Știam demult că-l admiri. Și că l-ai fi preferat pe el. În timp ce eu ți-am fost antipatic din prima clipă.

— Nu chiar din prima clipă. Întîi am stat să te observ. Speram să-i semeni. Curînd mi-am dat seama că m-am înșelat. Mi-ar fi plăcut un ginere mai gospodar.

— Gospodăria e una, sentimentul față de cineva e alta.

— Dar se leagă între ele. Nu-mi poți cere să te iubesc cînd te văd atît de nepăsător față de problemele casei.

Mi-am dat seama, vag, că discuția o pornise pe o pantă primejdioasă ; simțeam însă un fel de voluptate amară să-i spun tot ce adunasem în ultima vreme.

— Bine ce-l puțin că mi-o spui de-a dreptul, ca să știu cum stau. Adevărul e că nici dumneata nu mi-ai dat motive să te iubesc prea mult.

— Cum îți permiți ?

— Trebuia odată și-odată să limpezim lucrurile. Din clipa de față, nu mai avem ce discuta. Silvia, fă-ți bagajele. Într-o jumătate de oră plecăm.

— Unde să plecăm ? a întrebat ea încet.

Întrebarea m-a descumpănit o clipă, dar eram prea înfierbîntat ca să mai stau pe gînduri. Am făcut un gest larg cu mîna :

— Găsim noi. Am atîția colegi, prieteni, doar nu trăim pe-o insulă pustie. În cel mult o lună, blocul e gata. Chiar mîine fac raport pentru o garsonieră.

Mama Silviei a sărit în picioare, făcînd să vibreze arcurile patului cel mare.

— Garsonieră ! Fata mea într-o garsonieră, după ce-am muncit o viață întreagă să-i asigur o casă ca lumea ?

— Trebuia să-i asiguri și atmosfera de familie, i-am spus. Hai, Silvia, că se face tîrziu. Deocamdată ia-ți strictul necesar. Să plecăm cît mai repede.

— Nu pleci nicăieri, a spus soacră-mea pe un ton poruncitor. Ești fata mea, aici e casa ta, aici e locul tău.

Biata Silvia rămăsese în fotoliu, parcă inertă, lipsită de voință. Se uita cînd la mine, cînd la maică-sa. Era palidă și respira repede.

— Să plece singur, dacă nu-i convine *atmosfera*, a adăugat mama soacră.

— Fii sigură că plec. M-am săturat să tot aud aluzii despre...

— Aluzii pentru că m-am abținut să spun verde-n față ce nu-mi convine. Tocmai ca să te menajez.

— S-a văzut, i-am replicat eu în timp ce mă gîndeam cu rapiditate încotro s-o iau. Hai, Silvia, fă ce ți-am spus.

Mi-am scos umerașul cu uniforma de serviciu din șifonier și m-am dus în baie să mă îmbrac. Treningul cu care robotisem la mobilă l-am aruncat pe mașina de spălat. Am vîrît prin buzunare, la nimereală, periuța de dinți, aparatul de ras și alte nimicuri. M-am întors în dormitor și am dat cu ochii de mobila pe care abia o adusesem. Frumoasă, dar nu atît cît să-mi schimbe hotărîrea. Silvia stătea tot acolo, în fotoliu ; își acoperise obrajii cu palmele. Mi-am dat seama că plîngea și m-am răstit :

— N-ai de ce să plîngi. Ai auzit bine ce mi-a spus. După asemenea vorbe, nu mai pot rămîne aici. Mergi sau nu ?

N-a ridicat fața spre mine. Umerii îi tremurau ușor. Căutam să nu mă uit la soacră-mea, care rămăsese în mijlocul casei, cu mîinile în șold.

— Va să zică nu mergi. Bineee... Cum vrei. Eu am plecat. Dacă-ți schimbi hotărîrea, dă-mi de veste. Bună seara !

Mi-am luat valiza, am mai aruncat o privire sfidătoare către cea care provocase această furtună și am ieșit pe ușă.

Unde plecam ? N-aveam încă un plan precis ; tot ce simțeam în clipa aceea era un fel de poruncă obsedantă, venită parcă din afara mea : nu mai pot rămîne aici ! Coana Clementina nu făcuse nici o mișcare să mă oprească ; în timp ce coboram scările m-am întrebat dacă nu cumva asta urmărise, să mă vadă plecînd. Acest fapt ar fi dimi-

nuat forța răzbunării mele : mă îngrozeam la ideea că i-am făcut pe plac !

În stradă, o scurtă pauză ca să-mi adun gîndurile. Mai întîi să-l caut pe Butnaru. La ora asta cu siguranță că e acasă. Căminul garnizoanei era o clădire modestă din apropierea regimentului, dar n-avusesem încă prilejul să calc pe-acolo. Am grăbit pasul. Se înnoptase. Îmi stărui în minte imaginea Silviei cu obrajii ascunși în palme, cu umerii scuturați de plîns. Poate-am făcut o prostie. În noaptea asta o să doarmă singură... Să-i fie învățătură de minte, dacă nu și-a convins mama să-mi dea pace cu George al ei. *Al lor*, am adăugat ca și cum asta ar fi justificat și mai bine plecarea.

Recepția era o cămăruță improvizată la parter în chip de birou, cu un ghișeu înalt de două palme prin care se strecura un fum albăstrui de țigară ; dincolo de valul de fum, soldatul de serviciu citea un roman de format mic. A sărit în picioare și m-a privit vinovat :

— Ordonați, tovarășe locotenent.

— Îl caut pe locotenentul Butnaru.

— Camera unsprezece, la etaj pe stînga.

Am urcat scările care trosneau ușor sub traversa stacojie de iută, răsucită pe margini, și am ajuns la culoarul de la etaj. Trecînd prin dreptul ușilor auzeam frînturi de muzică, un dialog pe ton ridicat, zgomote metalice — cineva repara chiuveta. Am bătut la ușa camerei unsprezece. Butnaru a ieșit imediat în prag. Era în maiou și pantaloni de trening ; încerca să-și pună o cămașă.

— Lasă, nu te mai îmbrăca. Nu-ți aduc petitori pe cap. Mă primești sau... ai musafiri ?

— Musafiri pe naiba ! Îmi spălam ciorapii. Hai, intră ! Ce faci cu valiza aia ? Ai găsit-o în parc ?

— Sile, am plecat de-acasă, i-am spus cu solemnitatea cuvenită.

— Nu se poate !

— Ba se poate. Am avut un dialog cu soacră-mea, un dialog care venea după alte zece. Asta i-a pus capac. Mi-am luat valiza și gata. Cred că asta aștepta.

— Şi Silvia ?

— A rămas acolo. N-am insistat să vină. Nici nu ştiam încotro s-o iau. Dar chiar de-ar fi să dorm în gară...

— Nu vorbi prostii. După cum vezi, sînt două paturi. Poţi să stai aici cît vrei. Întrebarea este dacă ai procedat bine.

— N-aveam altă cale. Soacră-mea se pusese pe capul meu. Nimic nu-i plăcea din ce făceam. Ţi-am spus, cred că abia aştepta să...

Butnaru mi-a luat valiza din mînă, a pus-o în colţ, lîngă dulapul de haine, apoi s-a apropiat de mine privindu-mă ţintă :

— Mare gogoman eşti, frate le meu. Cum îţi închipui că o mamă poate fi mulţumită cînd pe fiică-sa o părăseşte bărbatul ? Chiar dacă e ultimul om. Chiar dacă nu-l suportă. Chiar dacă-l duşmăneşte. În cel mai rău caz, o învaţă pe ea să-l părăsească. Dar nicidecum să se bucure că pleci trîntind uşa.

— Atunci de ce nu m-a oprit ?

— N-a ştiut cum. Vede un nebun făcîndu-şi bagajele. Ce să-i spună ? Cum să-l ia, ca să-i schimbe gîndul ? Judecă şi tu.

— Nu-mi pasă. Hotărîrea mea e irevocabilă.

— Prostii ! Te-ai înfuriat ca un cocoş şi încerci să-ţi faci singur curaj. Oricum, dacă ai venit, rămîi aici pînă se lămuresc lucrurile. Scoate-ţi haina, stai jos şi hai să judecăm mai pe-ndelete. Din ce v-aţi apucat ?

M-am aşezat pe colţul patului, cu fruntea-n mîini. Mă simţeam obosit şi deprimat. I-am povestit toată tărăşenia cu George.

— Orice-ar fi, nu mă mai întorc acolo. Am intrat cu stîngul în casa aia. Unde mai pui că Silvia... hm, aşteaptă un copil.

— Ei, ăsta-i un eveniment care merită să fie sărbătorit. Păcat că n-am ceva trăscău prin casă. Nu-mi place să beau singur, înţelegi.

— Lasă, cu altă ocazie. Acuma pic de somn. Toată după-amiaza am mutat mobile prin casă.

— Tocmai azi, cînd ți-ai cumpărat dormitorul ! Cum naiba s-a nimerit așa ? Măi, fratele meu, e o încurcătură la mijloc. Nu pricep ce anume, dar povestea nu e clară deloc.

— Pentru mine e foarte clară, ți-am spus.

Butnaru a căscat, și-a făcut de lucru cu niște perne. Mi-a spus așa, ca printre altele :

— La urma urmei n-o să strici familia dintr-atîta lucru. Fă și tu un raport pentru o garsonieră, mîine-poimîine e gata blocul.

— Asta mă și gîndeam. Acuma am și mobilă...

— Totuși e păcat. Mai vorbim noi, mîine. Acuma hai să tragem pe dreapta. Azi am avut o zi plină, fiecare-n felul lui. Ca viitor tată, trebuie să vezi lucrurile mai în perspectivă.

M-a trezit un ciocănit insistent în ușă. În prima clipă nu mi-am dat seama unde mă aflu.

— Cine-i ? a strigat Butnaru din patul celălalt.

— Curierul, am auzit o voce.

Butnaru a sărit din pat, a aprins lumina și s-a repezit să deschidă ușa. În lumina albăstruie de pe hol am văzut silueta unui soldat.

— Să trăiți, tovarășe locotenent.

— Ce e, Neagule ?

— Permiteți să raportez : prezentați-vă urgent la unitate.

— Numai eu, sau... ?

— Au plecat toți curierii. S-a dat deșteptarea în cazarmă.

— Bine, vin imediat. Du-te și anunță mai departe.

S-a întors spre mine :

— Cît naiba e ceasul ?

— Patru fără un sfert.

— Hai, dă-te jos, ce mai aștepți ? Cred că din clipa asta sîntem în aplicație...

Am ajuns la regiment printre primii. Din poarta cazărmii am simțit atmosfera aceea specială a acțiunilor de noapte. Toate luminile erau stinse, numai printre draperiile de la biroul comandantului se zărea o fîșie de lumină îngustă ca o sabie. Dinspre remiză a început să duduie un motor. Pe platoul de adunare se auzeau pașii soldaților. Am urcat în fugă treptele „pavilionului comandă", ne-am prezentat la ofițerul de serviciu, apoi ne-am luat pistoalele.

— Repede la subunități, ne-a spus Cristea uitîndu-se la ceas. La patru și jumătate, plecarea.

— Încotro ?

— Direcția Dealul Roșu. Acolo vom primi instrucțiuni.

Am ieșit în curtea cufundată în întuneric și am pornit spre platou. Pe lîngă noi treceau în fugă soldați ; unul s-a oprit și ne-a întrebat dacă nu l-am văzut pe tovarășul 'major Matei ; un transportor a ieșit din remiză pe alcea principală și cineva a strigat la șofer să stingă lumina.

— Duceți valizele la camion, l-am auzit pe Cristea din întuneric. Grăbiți verificarea materialelor și îmbarcarea.

Plutonul meu era la locul lui, pe platou. Toți prezenți, echipamentul complet. S-au distribuit rațiile de hrană rece pentru o zi. Pe urmă, grupele de ostași și-au luat locul în transportoare. M-am urcat și eu, în prima mașină din fruntea plutonului. M-am așezat pe scăunelul scund din dreapta șoferului.

— Zece minute sub barem, mi-a strigat plutonierul Runcu prin vuietul motoarelor. Compania noastră e fruntea !

S-a dat semnalul de plecare. Am ieșit pe poartă, ținîndu-ne aproape de stopul roșu al mașinii din față. Luminița aceea ca un cărbune aprins mi-a jucat în ochi mai mult de-o jumătate de oră, cît a durat drumul. Cînd s-a dat semnalul de oprire, începuse să se lumineze de ziuă. Am coborît. În urmă se vedeau celelalte transportoare, înșirate spre vale. De după un cot al drumului a apărut un

autocamion cu prelată. Cînd a trecut pe lîngă noi, am văzut pe portieră emblema antreprizei de construcții. S-a oprit nu departe de noi, pe partea stîngă a șoselei. Au coborît vreo douăzeci de inși în uniforma gărzilor patriotice.

— Comandanții de plutoane, la mine ! am auzit glasul locotenentului-major Cristea.

M-am dus în fugă spre fața coloanei. Cristea desfășurase o hartă pe blindajul mașinii de recunoaștere.

— Am primit tema aplicației, ne-a vestit el. „Inamicul" a lansat pe platoul de peste Dealul Roșu un desant aerian care înaintează spre oraș. Compania noastră are misiunea să organizeze și să apere un punct de sprijin între Valea Mare și pădure, călare pe șoseaua spre Ulmeni, cu limita dinainte pe pîrîu. Ne dispunem în triunghi, cu vîrful înapoi, plutonul trei fiind în eșalonul doi. Ne-a cercetat cu o privire rapidă și a adăugat :

— Nu te încrunta, locotenent Drăgoescu. O să ai destule ocazii să te remarci, chiar fiind în rezervă. Așadar : plutonul unu în stînga, pe pantă în sus, către stînă ; plutonul doi în dreapta, spre pădure, iar plutonul trei la mijloc și în spate, pe cotul șoselei. Aici, în față, este singurul pod peste rîu. Trebuie să-l apărăm și, la nevoie, să-l distrugem. Deocamdată dispuneți plutoanele în pozițiile ordonate și organizați recunoașterea. Peste o oră raportați constatările din teren. Locotenent Drăgoescu, vom recunoaște zona podului, împreună cu comandantul plutonului de gărzi patriotice.

Plutoanele s-au răspîndit pe dealurile din jur. Mi-am luat și eu oamenii, le-am arătat cum să se așeze în teren, unde să plaseze mitralierele și observatorii. I-am încredințat plutonierului detaliile și m-am întors pe șosea. Cristea era din nou aplecat pe hartă, de data asta împreună cu un luptător în uniforma gărzilor patriotice. Cînd m-am apropiat, l-am recunoscut : era inginerul Dascălu, prietenul nostru.

— Locotenent în rezervă Dascălu, s-a prezentat el

rîzînd. Lumea-i mică, tovarăși. Am venit cu vikingii mei să-l zdrobim pe inamic.

— De data asta sper să cooperăm realmente, nu ca la cetate, am spus zîmbind.

Am pornit toți trei pe șosea, spre podul din vale. Cînd și cînd, Cristea se oprea, făcea o observație, nota un detaliu. Însuși drumul acesta m-a învățat multe. Malul nostru, mai înalt și prezentînd o întinsură cu nisip, permitea acoperirea cu foc de la distanță mai mare ; în luncă, pe o anumită porțiune se putea amenaja cu ușurință un șanț antitanc, iar în vadul rîului, pe unde trecea un drumeag folosit înainte de construirea podului, urma să plantăm obstacole și mine. Un grup de sălcii, nu departe de pod, era un bun punct de observare, iar într-un cot al apei, ce forma un ieșind spre inamic, trebuia să plasăm o mitralieră...

Locotenentul-major Cristea s-a oprit, a făcut o însemnare pe hartă și ne-a spus :

— O să dăm cîte-o grupă de gărzi fiecărui pluton. Dumneavoastră, tovarășe inginer, veți fi la plutonul lui Drăgoescu. S-a cam supărat el că e-n eșalonul doi, dar am o presimțire, că tocmai lui o să-i revină rolul cel mai important. Acuma să mergem înapoi, trebuie să raportez hotărîrea la regiment.

Întors la poziția plutonului, am făcut schița apărării și am dat gradaților misiunile. Încercam să-l imit pe Cristea, să judec logic fiecare poziție, să exploatez avantajele terenului. Mi-am plasat oamenii și armamentul, am pus observatori și am trimis patrule spre limita dinainte. Între timp, ceilalți ostași săpau de zor, pregăteau locașuri pentru armament, plantau mine pe malul apei. Tot cîmpul devenise un șantier vremelnic. Trecuse vreo oră de cînd munceam astfel, cînd am auzit zgomot de motor. Un elicopter s-a arătat de sus, de peste Dealul Roșu, zburînd pe deasupra copacilor.

— Asupra aviației, foc ! am comandat.

Mitralierele au tras cîteva rafale, folosind cartuşe de manevră. Elicopterul a făcut cale-ntoarsă, parcă intimidat de această primire.

— L-am pus pe fugă ! au rîs ostaşii.

Au pus armele deoparte şi au început iarăşi să sape. Peste alte cîteva minute, telefonistul m-a anunţat :

— Tovarăşe locotenent, vă caută „Steaua"...

M-am ghemuit în adăpostul telefonistului, am ridicat receptorul aparatului de campanie.

— Aici „Steaua", am auzit glasul lui Cristea. O patrulă a inamicului se apropie de pod. Organizaţi o ambuscadă şi capturaţi-o !

— Am înţeles !

Lîngă mine, inginerul aştepta. Oamenii lui săpaseră amplasamentele pentru armament şi acum aşteptau, întinşi pe iarbă, fumînd.

— Am ordin să capturez o patrulă care vine la pod. Mergeţi cu mine ?

— Merg. Să-mi iau şi doi băieţi mai voinici.

Am izbucnit în rîs :

— N-o să ajungem la luptă corp la corp.

— Nu se ştie, a rîs şi el.

Am pornit împreună cu o parte din pluton, strecurîndu-ne printre copaci, spre rîu.

— Precis că inamicul se află undeva, sus, şi stă cu ochii pe pod, am spus ca pentru mine.

— Am o idee, mi-a spus inginerul. Am luat parte la construcţie şi cunosc bine locul. Aşezăm o parte din oameni dincolo, în crîng, şi lăsăm inamicul să treacă. Alţi ostaşi stau ascunşi sub pod şi le ies înainte. Îi prindem astfel din două părţi ; n-au cum să mai scape.

— Foarte bine, aşa vom face. Sergent Tomoroga !

Sergentul a venit în fugă lîngă mine.

I-am explicat ce are de făcut cu grupa lui, care urma să se ascundă sub pod ; inginerul ne-a călăuzit pe noi, restul plutonului, prin vad, în crîngul de dincolo. Trăiam emoţiile unei competiţii şi în acelaşi timp o oarecare teamă

a necunoscutului : cine era oare „inamicul" ? Cum arăta patrula de cercetare trimisă pe pod ? Nu știam nimic despre felul în care se organizase aplicația ; tot ce știam era că trebuie să capturăm patrula aceea. Deocamdată, pe șosea nici o mișcare ; pe pod era liniște — grupa sergentului Tomoroga se afla bine ascunsă...

— Uite-i, mi-a șoptit inginerul la ureche.

Am dus binoclul la ochi. Printre pomii de pe cealaltă parte a șoselei se strecurau cîțiva ostași în costume de mascare, greu de deosebit în jocul de lumini și umbre ale frunzișului. I-am lăsat să treacă, pînă cînd au ieșit din pădure cu gînd să se apropie de pod. Atunci am alergat cu toții spre ei, iar de sub pod le-au ieșit în față sergentul și grupa lui, cu armele întinse. „Inamicii" au ridicat mîinile...

— Repede la locul nostru, am spus. Curînd trebuie să ajungă aici și grosul forțelor inamice...

Am pornit-o înapoi, aducîndu-i și pe „prizonieri". Cînd am ajuns la punctul de comandă al plutonului, telefonul tocmai suna.

— Observatorii de pe înălțime au văzut coloana inamică deplasîndu-se spre noi. La ordin, deschideți foc concentrat cu mitralierele și aruncătoarele asupra sectorului doi, reper fîntîna din stînga șoselei.

Am dat ordinele corespunzătoare. Într-adevăr, pe șosea apăruse o coloană. Am primit semnalul și am deschis focul. Inamicul — îl vedeam prin binoclu — s-a desfășurat pentru luptă. Deodată, în pozițiile noastre am auzit cîteva explozii. Eram gata să fac observații, convins că soldații au încălcat ordinul și au dat foc la petarde. Iar telefonul a sunat iar :

— Pe poziția voastră au căzut lovituri de artilerie. Ai patru oameni scoși din luptă. Organizează primul ajutor al răniților și adăpostirea personalului...

După alte cîteva minute, am văzut coloana inamică apropiindu-se de pod.

— Mai bine-l aruncam în aer, mi-am spus cu năduf.

— Inamicul a trecut podul cu majoritatea forțelor,

am auzit iarăşi la telefon. Plutonul trei contraatacă şi reface apărarea în zona podului.

Simţeam că acesta e momentul decisiv. Am dat comenzile ce se impuneau şi m-am avîntat la vale, spre pod. În jurul meu auzeam urale. Plutonul întreg mă urma ; alături de el, inginerul cu oamenii lui. Atacam cu un soi de îndîrjire. Pentru o clipă uitasem că era un simplu exerciţiu şi mi se părea că siluetele acelea, în costumele pestriţe de mascare, atît de diferite de uniformele noastre, sînt, într-adevăr, nişte intruşi care trebuie nimiciţi înainte de a pătrunde mai adînc pe teritoriul ce ne fusese încredinţat. Zburam peste gropi, striveam sub tălpi muşuroaie de cîrtiţe şi alergam la vale, împreună cu ceilalţi, strigînd „ura !" din răsputeri.

22.

Întins pe spate, în cort, pe patul de cetină, nu puteam să dorm. Mi-era cînd cald,. cînd frig ; azvîrleam pătura de pe mine, mai auzeam un ţînţar bîzîindu-mi la ureche...

Trebuia s-o iau şi pe Silvia la căminul de garnizoană. Am lăsat-o acolo, sub influenţa maică-sii, care o să-i tot toace despre defectele mele, despre avantajele pe care le-ar fi avut dacă era mai răbdătoare cu George. Nici nu ştie că eu sînt la curent cu întîmplarea de anul trecut, de la munte. Mă crede un naiv, ascultînd de ea ca de-un oracol şi îndeplinindu-i orbeşte toate voile. Nu, doamna mea, sînt bărbat şi am un punct de vedere. Nu mă lua drept un alt Stamatescu, care preferă să cutreiere pădurea şi să doarmă o noapte din trei prin cabanele din munţi, în loc să vină acasă şi să suporte, resemnat, interminabila cicăleală...

— Tovarăşe locotenent !

— Ce e ?

— Sînteţi chemat la punctul de comandă al companiei.

Mi-am încălțat ghetele grele, de instrucție, mi-am pus vestonul și casca și am ieșit pe brînci din cort. Pe șosea se auzeau pași cadențați. O mașină cu farurile camuflate urca spre Dealul Roșu. O pasăre de noapte a fîlfîit pe deasupra corturilor întunecate și s-a pierdut în beznă. Am pornit spre punctul de comandă, aflat pe coastă în sus, dincolo de stînă. Călcam cu grijă ; noaptea pe dealuri fiecare pas greșit poate costa mult. Cînd am ajuns la punctul de comandă, am rămas uimit : geniștii construiseră un adevărat adăpost, acoperit cu bîrne. Înăuntru, la lumina lanternei, folosind o ladă de muniție drept masă, Cristea desena ceva pe o hartă acoperită cu tot felul de semne de diferite culori. M-am prezentat regulamentar și, îmbiat de zîmbetul lui Cristea, am urmat :

— V-ați instalat de minune. Îmi pare rău că n-am avut încă prilejul să vă vizitez adăpostul.

— Un lucru pe cinste, așa-i ? s-a bucurat el. Nu mă așteptam să iasă așa de bine. L-a admirat și colonelul de la divizie. A fost adineauri pe aici.

— Numai construcția i-a plăcut ?

— Și tu, Traiane, vrei laude la tot pasul ? Să știi că stăm bine, a apreciat acțiunea voastră. Mai ales ambuscada. Cercetașii „inamici" nu v-au simțit decît cînd ați fost la doi pași de ei. Care-i secretul ?

— Inginerul cunoștea bine locurile. A lucrat la construcția podului. El ne-a dat sugestia să ne plasăm acolo, unde nu se aștepta „inamicul".

— Acuma avem altă misiune. Un contraatac pe poziția adversarului pătruns în dispozitivul nostru. Mă gîndesc să le mai facem o surpriză. Uite situația : „inamicul" se află sus, pe munte, pe înălțimile dominante. Un atac frontal ar fi o sinucidere. Trebuie să-l lovim din flanc. Dar și aici e banal și previzibil pentru el. Acum începe surpriza : pe care flanc atacăm ? Dacă l-am face să creadă că venim pe-aici, prin stînga, pe valea largă, și în realitate tu urci cu plutonul pe dincoace și-l ataci prin dreapta ?

— Nu-i rea ideea, dar cum reușim să-l păcălim ?

— Cu asta îmi bat capul de-o oră. Mă gîndesc că poate ai tu ochiul mai proaspăt și observi pe hartă vreun detaliu care mie-mi scapă. Am învățat-o pe dinafară, parcă.

M-am uitat la lumina lanternei. Cote, pîlcuri de pădure, văioage înguste printre coamele prelungi de piatră...

— Văd aici un mic defileu, probabil albia unui torent.

— M-am uitat și eu. Nu știu dacă-i accesibil. S-ar putea să fie abrupt ca un perete și blocat, din loc în loc, cu stînci. Nu sîntem alpiniști.

— Totuși, ar fi o cale potrivită pentru un atac prin surprindere. Am putea trimite pe sergentul Tomoroga să cerceteze drumul. El e om de munte, cred că s-ar descurca bine.

— Să-ncercăm.

A dat pătura deoparte, a ieșit, a chemat un agent de legătură :

— Sergentul Tomoroga să se prezinte la mine. Hai afară, Traiane, la aer.

Cînd am ieșit, în întuneric, lîngă el, s-a întors spre mine și mi-a oferit o țigară :

— Pînă vine sergentul, explică-mi și mie de ce nu te-a găsit acasă curierul.

În prima clipă am rămas fără grai. Doar mă prezentasem la timp, cum naiba... Am încercat să scap cu o glumă :

— M-a găsit alt curier. În fond ăsta-i principalul.

— Ce s-a întîmplat, Traiane ? Ai fugit de acasă ?

— Am mers încet, n-am fugit. Un mic conflict cu soacră-mea.

— Comandantului nu-i plac lucruri de-astea. Nici mie, de altfel.. Trăinicia familiei, o viață echilibrată. Știi doar principiile noastre. Ce s-a întîmplat ?

— Povestea e destul de complicată. Pe scurt, părinții Silviei voiau s-o mărite cu un tip, George, prieten vechi de-al lor. Fata s-a opus. De cînd ne-am căsătorit, soacră-mea aduce mereu vorba despre George, mă compară cu el, oftează : George n-ar fi făcut așa, George se ocupă de casă, George nu întîrzie, George își face mobilă de comandă și tot așa. Mă jignește tot timpul, mă pune în inferioritate...

— Ea ?

M-am oprit locului, fulgerat de această întrebare tăioasă. Cristea s-a oprit și el, îi distingeam în întuneric fața, foarte aproape de mine.

— Da, da, asta am vrut să spun : ea te pune în inferioritate ? Sau te pui singur, prin ceea ce faci ? După cîte mi-am dat seama e o femeie exigentă. Îi plac lucrurile perfecte. Te străduiești tu, în casă, să faci lucrurile perfect ? Știi ce cred eu, Traiane ? Vrea să te pună la ambiție, are în vedere un model, pe George ăsta, și vrea să te ridice la nivelul lui. Să fii „om de casă."

— Dar nu sînt ?

— Ei... te consideri perfect ? Te mai iei cu băieții, te prinde seara la „Tismana"...

— Se-ntîmplă foarte rar. Numai cînd soția e în tură după-amiază.

— Oricît de rar, nici o soacră nu privește asta cu ochi buni. Și pe urmă... ce-a fost povestea cu depozitul ? Te-ai oferit să pleci acolo pentru o săptămînă. Hai, fii sincer, trebuie să fi existat un motiv.

— Se zugrăvea casa. Mă enervau obiecțiile ei și ciondăneala.

— Și ai dat bir cu fugiții. George desigur că n-ar fi făcut așa ceva.

— Vorbiți exact ca ea.

— Încerc să înțeleg ce gîndește. Te-ai pus vreodată în locul ei, ai încercat să judeci lucrurile ca și cum n-ai fi fost în cauză ? Nu-i așa de greu să intuiești. Singura ei fată se mărită cu un om pe care ea-l vede cam rău de gură, cam comod, nedeprins cu o gospodărie ca a lor. Și-atunci, ce să facă ? Încearcă și ea să te influențeze, să te aducă pe un drum care, în concepția ei, ar face-o pe fiică-sa fericită.

— Dacă-în asta constă fericirea...

— Ți-am spus, judecăm prin optica ei. Biata femeie nu-ți vrea răul, ci doar cum ți-am spus : încearcă să te

pună la ambiție ; comparîndu-te cu George nu vrea să te coboare, ci dimpotrivă.

Cîteva clipe am rămas tăcuți. Vedeam jarul țigării luminîndu-i, cînd și cînd, partea de jos a feței.

— Nici o căsnicie nu merge perfect din prima zi, a reluat el într-un tîrziu. Oamenii sînt diferiți, au alte concepții, obiceiuri, au optica lor într-o problemă sau alta. Iar cînd ajung să și le confrunte, mai apar și neînțelegeri. Dar din cauza asta nu trebuie imediat să-și facă geamantanul. E o rezolvare copilărească. De fapt, nici nu e o rezolvare. Ci o fugă din fața rezolvării.

Tăceam, reflectam. Avea atît de evident dreptate, încît nici măcar nu găseam puterea unei replici oarecare.

— Cînd ne întoarcem, du-te frumos acasă și încearcă să-l învingi pe George ăla. Să-l învingi cu propriile lui arme. O să-ți vină greu, dar fiecare reușită o să atragă alta după ea. Locuința este pretențioasă, tot timpul se găsește ceva de făcut. Dar îți dă și satisfacții, ai să te convingi. Bătrînii mei stau la țară, în Teleorman. Mă duc pe la ei și-mi dau seama cît se mîndresc cu niște lucruri care ne scapă nouă, orășenilor : un gard proaspăt vopsit ; caisul plantat acum trei ani ; un strat de căpșuni ; cotețul cîinelui. Învață-l minte pe George ăla, și ți-ai cîștigat și laurii, și liniștea !

Mi se părea caraghios să-i răspund. Să-i spun „așa o să fac" sau „mi-ați dat o idee bună". Nici el nu aștepta un răspuns. M-a luat de braț :

— Hai să ne mai uităm o dată la hartă. Să măsurăm defileul. Cît i-ar trebui unui pluton ca să-l străbată ? Dacă, bine-nțeles, sergentul ne aduce vești bune.

Ne tîram, ne cățăram agățîndu-ne de rădăcini, alunecam la vale pe stîncile aspre. Eram în urma sergentului Tomoroga. Mă uimea cum reținuse toate detaliile. Cînd și cînd se întorcea, șoptea scurt :

— Atenție, o porțiune alunecoasă... În stînga e un ochi de apă, mergeți lipit de stîncă !... Deasupra e un trunchi, ne agățăm de el !

Repetam celor din urma mea aceste indicații laconice, le îndeplineam eu însumi, căutînd să nu mă pierd de sergentul care zorea înainte, fără răgaz. Aveam deprinderea marșurilor lungi, dar asta era mai degrabă o cursă cu obstacole. Îl lăsasem pe Cioată la coada coloanei, ca să se asigure că nimeni nu rămîne în urmă. Ca fost cercetaș, el se descurca bine cu coclaurile astea.

— Mai e mult ? l-am întrebat pe sergent.

— Am trecut de jumătate. Mai încolo este un loc mai larg, putem să ne adunăm toți, să facem o haltă. Sîntem cam în dreptul lor. Ar fi păcat să ne descopere.

Am transmis în urmă, din gură-n gură, că urmează o haltă fără vorbă și fără țigări. Era și timpul ; auzeam respirația îngreunată, repezită, a celor din urma mea. Cînd ne-am adunat cu toții, le-am dat ultimele instrucțiuni, am împărțit grupele pentru atac și le-am spus :

— Nu uitați, pornim imediat ce încep ai noștri de dincolo, de peste munte. Inamicul o să creadă că acolo e atacul principal și o să-și îndrepte atenția spre ei. În vremea asta, noi urcăm pe creastă, fără să ne simtă. La semnalul meu, pornim la atac... Ei, v-ați odihnit un pic ? Hai să mergem, că mai avem puțin. Dacă ne prind zorile pe drum, n-am făcut nimic. E cineva obosit, atît de obosit că nu poate ține ritmul ? Bine. Atunci să mergem. Cît mai în liniște, vă repet. S-ar putea să aibă posturi de pîndă sus, pe creastă.

Am luat-o iarăși la picior, luptîndu-ne cu tot felul de piedici ; cînd dinspre capătul defileului s-a ivit o geană de lumină albăstruie, ajunseserăm la un crîng de arbuști pitici, contorsionați, agățați în fel și chip de muchiile stîncilor. Sergentul s-a oprit. Am adunat plutonul și am spus :

— Rămînem aici. Dacă urcăm de-a dreptul, în cinci minute sîntem sus pe platou. Dar asta, după ce începe atacul de dincolo.

— Precis că ați avut alpiniști în pluton, mi-a spus locotenentul Ionescu, de la cercetare, „prizonierul" nostru.

Ala-i un traseu al naibii, îl știu de astă-iarnă. Credeam că nu trece nici pasărea pe-acolo.

— Uite că noi am trecut.

— Și nu și-a rupt nimeni picioarele ?

— Toți sînt nevătămați.

— Bravo vouă. Ați fost mai buni, asta-i singura consolare. Și ideea tactică și execuția au fost la înălțime. Altfel nu mi-aș fi iertat că ne-ați prins...

Stăteam pe iarbă și mîncam conserve. De la „inamic", se-nțelege. Ni le dăruiseră cu generozitate. Le-am lăsat și lor cîteva cutii. Peste cîteva ore, aplicația urma să înceteze și „prizonierii" încetau să mai fie în puterea noastră...

23.

Drumul de întoarcere a fost mai puțin spectaculos. Ca oricare drum de întoarcere, lipsit de nerăbdarea de a înfrunta necunoscutul. Însoțit, în schimb, de nerăbdarea revenirii în mediul obișnuit, la viața de toate zilele. Romantic și dormitul în cort, dar după cîteva zile romantismul dispare și-l înlocuiește o oboseală persistentă, care se tot adună de la o zi la alta, de la o acțiune la alta.

Pe drum, am avut răgaz să reflectez la tot felul de lucruri. Dacă ai exercițiu, dacă te-ai deprins să ții distanța și cadența ca de la sine, fără un efort deosebit, cînd mărșăluiești în coloană, te poți gîndi pe-ndelete, ca și cum te-ai afla într-un loc izolat, confortabil și liniștit. Mă simțeam eliberat de zecile de griji care mă apăsaseră în fiecare clipă a aplicației : am luat toate materialele, n-am uitat nimic ? Sînt destul de rezistente lucrările genistice ? Nu cumva contraatacăm pe acolo pe unde se așteaptă inamicul ? Reușesc sanitarii să evacueze „răniții" la timp ?

Conducătorul aplicației făcuse un scurt bilanț chiar acolo, pe teren. Ne adunaserăm toți ofițerii regimentului ;

glumeam cu „inamicii" de acum o oră, comentam fără milă micile greşeli şi incidente, ne făleam cu victoriile noastre şi ne lăudam subordonaţii : „Băieţii mei au fost la înălţime..." Colonelul de la divizie atîrnase harta generală pe un stelaj fixat pe un pom şi comentase, folosind o nuieluşă, cum fuseseră concepute şi cum se derulaseră acţiunile.

— „Inamicul", încercînd să traverseze munţii cu forţe importante, sprijinite de trupe aeromobile şi grupe de diversionişti...

Reuşise să ne dea o imagine de ansamblu, astfel că acţiunile subunităţilor noastre se închegau logic, într-un sistem general — ideea de apărare cu orice preţ a fiecărei palme de pămînt. Divizia încredinţase regimentului nostru o fişie, regimentul împărţise această fişie batalioanelor, compania noastră devenea astfel o părticică din această linie care cuprindea cîţiva masivi muntoşi, o zonă de dealuri, rîuri, oraşe, baraje şi căi de comunicaţie. Dealul Roşu căpăta acum altă importanţă, părea o adevărată cetate naturală, un obstacol însemnat de care se lovea ofensiva agresorului.

— Aţi avut de apărat cîte un obiectiv precis : un rîu, un pod, o şosea sau o trecere prin munţi. O acţiune locală, de mică importanţă, dar care poate decide soarta bătăliei. Fiecare subunitate, chiar luptînd izolat, trebuie să-şi facă pe deplin datoria, să apere cu orice preţ petecul de pămînt ce i-a fost încredinţat. Acesta este după cum ştiţi, unul dintre principiile de bază ale doctrinei noastre militare. Aţi cooperat cu gărzile patriotice, care au avut o contribuţie majoră la apărarea podului de peste rîu.

Am aruncat o privire inginerului Dascălu. Şedea lîngă Cristea, pe iarbă, îşi cuprinsese genunchii cu braţele, atitudinea firească a unui om care-a muncit o zi întreagă şi acum îşi îngăduie o clipă de răgaz. A ridicat fruntea auzind cuvintele de laudă ale colonelului.

— Compania a doua a reprezentat, într-un fel, întreaga unitate. A avut acţiuni numeroase, a fost pe direcţia loviturii principale, cum se zice. Apreciez că această subunitate şi-a îndeplinit misiunile în condiţii foarte bune. E

drept, și „inamicul" a făcut tot ce-a putut. Mărturisesc că m-am ocupat personal de misiunile lui. Dar compania a doua a învins pe drept...

Cristea ajunsese o dată cu noi pe platou, venind din flancul sting unde dăduse atacul simulat. Mi-a mărturisit că a avut mari îndoieli.

— Mă întrebam dacă ajungeți sus la momentul potrivit. Era destul o întîrziere de cîteva minute... Știi bine că eram pe muche de cuțit cu timpul. Traiane, îți mulțumesc. Ai fost la înălțime.

— Nu numai eu. Tot plutonul. Dar mai ales sergentul. El e autorul principal.

— Băiat tare bun sergentul ăsta.

— Băiat bun, am întărit. Mă gîndesc ce-o să mă fac cînd o termina armata. Unde mai găsesc eu om ca el ?

— Întrebarea asta ne-o punem la fiecare contingent. Și de fiecare dată, după cîteva săptămîni de armată, se detașează dintre recruți, cîțiva inși pe care-i recunoști ușor. Îți spui imediat, ăsta-i omul care-mi trebuie și, într-adevăr, cu timpul te încredințezi tot mai mult că nu te-ai înșelat. În fiecare leat, în fiecare pluton, e cîte-un sergent Tomoroga. Numai să știi să-l descoperi.

— Trebuie să-nvăț și asta...

Asta și multe altele, îmi spuneam mărșăluind în fruntea plutonului meu, pe șoseaua înfierbîntată. Trebuia, mai întîi, să-nvăț cum se învinge imaginea lui George, ca un boxer care se luptă cu umbra lui. Dar mai înainte, să învăț să evaluez exact gesturile și cuvintele oamenilor, să le dau semnificația cea mai apropiată de adevăr. În felul ei, femeia asta îți vrea binele, spusese Cristea. „EA ÎȚI VREA BINELE !". Fraza aceasta începea să mă obsedeze. Să mă fi înșelat eu într-atîta ? Oare privirile acelea critice să nu fi fost decît expresia unei dorințe de perfecțiune ? Nu mă socoteam perfect, dar nici nu acceptam ușor să fiu obiectul unei intervenții modelatoare. Și deodată m-am întrebat ce simte un ostaș cînd eu, comandantul, îi spun altuia : „Ocupă-te de el !" În ce măsură îi lezează demnitatea, îl face să se simtă neputincios, umilit de această grijă specială ? Aveam să accept mai departe pe coana Clemen-

tina ca mentor, sau arbitru al activității mele casnice ? Măcar acum, că eram avertizat, aș fi putut eu însumi să-mi privesc acțiunile cu un ochi critic, să mă compar cu ipoteticul George înainte ca ea să poată face comparații. M-a apucat un fel de înduioșare, ce băiat bun sînt cu asemenea gînduri, dar ochiul critic a-nceput să funcționeze chiar atunci, spunîndu-mi : te lauzi, băiete, e mai ușor să iei decizii frumoase, și drumul spre iad e pavat cu intenții bune, cum spune celebrul aforism : de la vorbă la faptă e o bucată de drum pe care nu toți sînt în stare s-o parcurgă. Dar eu *sînt*, i-am ripostat „ochiului critic", nu uita că mai e și Silvia la mijloc, și mai e și ființa aceea care peste cîtva timp va veni pe lume, va purta un nume și va concentra în jurul ei toate energiile familiei. Atunci să-l vedem pe ipoteticul George...

Bilanțul acestei dezbateri cu mine însumi a fost, în linii generale, pozitiv. Izbutisem să iau decizia așteptată din partea unui băiat cumsecade, poate cam superficial, dar cu un fond bun, cu unele scăderi, dar perfectibil. Mai rămînea de rezolvat o problemă : momentul în care voi da ochii cu soacră-mea. Ce-o să fie ? O să-mi iau inima-n dinți și o să mă întorc acolo. Călcîndu-mi puțin pe orgoliu și făcîndu-mă că uit declarația categorică pe care-o făcusem la plecare. Variantă :

— Bună seara. M-am întors chiar acum din aplicație și am venit să văd cum se simte Silvia.

— Poftim, dacă ții neapărat s-o vezi. Că ultima oară nu părcai foarte interesat de soarta ei !

Ei ? Mai departe ? Un cuvînt de autocritică, o glumă sau te faci că n-ai auzit aluzia ?

Altă variantă :

— Bună seara. M-am întors chiar acum din aplicație. În zilele astea m-am tot gîndit la viața noastră și cred că am făcut și cu unele greșeli.

— Cam tîrziu ți-ai dat seama (cu glas triumfător, sfidîndu-mă din priviri). Oricum, eu n-am de gînd să mă las insultată în casa mea.

În ipoteza asta, nu mai încap scuzele. Doar n-o să-i cad la picioare și să mă rog de iertare. Tranc ușa și înapoi la Butnaru.

Cel mai bine-ar fi să n-o găsesc acasă. Varianta optimă. Să fie numai Silvia, să discut cu ea pe-ndelete : o să mă certe un pic și o să ne-mpăcăm. Tot ea, mai apoi, să pregătească terenul pentru temuta întrevedere...

— N-auzi cînd te strig ?

— Ordonați, tovarășe locotenent-major.

— Erai cu gîndul departe. Ai verificat bine totul ? N-au rămas ceva amintiri acolo, pe teren ?

— Nimic. Am adunat și tuburile cartușelor consumate. Am făcut calculul, au ieșit toate. Armele, corturile, măștile de gaze...

— Bun. Cînd ajungem la unitate, supraveghezi personal predarea muniției la magazie.

— Am înțeles.

S-a apropiat mai mult de mine, mi-a pus o mînă pe umăr și mi-a spus pe alt ton, cu totul diferit de al comandantului care dă dispoziții unui subaltern :

— Și nu te mai frămînta atîta. Problema e mai simplă decît pare. Du-te acasă ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Fii împăciuitor, evită discuțiile în contradictoriu și o să te convingi că am avut dreptate.

— Sper, am oftat. Deși cu o femeie ca ea nu știi niciodată cum se termină chiar și o simplă discuție despre timpul probabil.

24.

De-ar fi numai Silvia acasă ! Mult mai ușor să mă explic, să argumentez, la urma urmei să mă dezvinovățesc. Și să-i fac *ei* procesul. Calea cea mai simplă ca să ieși dintr-o încurcătură e să dai vina pe alții ; pe măsură

ce mă apropiam eram tot mai încredințat că ea, coana Clementina, poartă vina pentru tot ce s-a-ntîmplat. Așa că n-avea rost să mă strecor pe lîngă ziduri ca un copil pedepsit. Dimpotrivă, cu aplomb și gata de luptă. O să-i amintesc toate micile scene, toate mărunțișurile care mă determinaseră să iau decizia aceea disperată. Este ea dispusă să înceteze pe viitor cu șicanele și să ne dea concursul în bunul mers al căsniciei ? Fraza mi s-a părut moderată și totuși ultimativă, demnă și cu toate acestea împăciuitoare, menită să pună punct unei atitudini și să deschidă un nou capitol în relațiile noastre. Și să-mi dea un răspuns limpede, fiindcă am raportat la regiment și mi s-a promis, în caz de nevoie, o locuință. Erau invenția mea atît raportul cît și promisiunea, dar socoteam că-i în interesul cauzei. Scopul scuză mijloacele, zicala o știu pînă și copiii.

Am intrat deci pe poartă în pas voinicesc, legănînd în mînă valijoara. Am urcat treptele cu pași apăsați, semn de hotărîre și autoritate. Cînd să vîr cheia în broasca modernă, cromată, ușa s-a deschis și iat-o în fața mea pe buna coană Clementina, gătită de oraș, cu o sacoșă mare în mînă. Întîlnirea m-a luat pe nepregătite.

— Sărut mîna, am venit să...

— Silvia e la spital, mi-a spus ea trist.

— Ceee ?

— O mică complicație, doctorul spune că nu-i ceva grav, dar a oprit-o cîteva zile pentru analize. În situația ei trebuie luate toate măsurile. Tocmai voiam să-i duc schimburi, compot și ceva de citit.

— Merg și eu.

— Poate ești obosit.

— N-are importanță.

— Măcar să mănînci ceva, a hotărît ea întorcîndu-se și pornind spre bucătărie. Îți fac o omletă. Pînă atunci spală-te și schimbă-te.

Autoritară ca totdeauna, și fără să-ți dea drept de replică. De fapt nici n-aveam de ce s-o contrazic. M-am spălat, m-am îmbrăcat civil, am mîncat în fugă ascultînd noi detalii despre ceea ce se întîmplase.

— În noaptea aia, cînd ai plecat, a tot plîns. Ne-am culcat pe la miezul nopții. Spre dimineață a sunat un soldat, venea să te caute. Poate că și asta a contribuit la... S-a speriat, s-a albit la față, cînd m-am întors de la ușă căzuse pe scări. Frecție cu oțet, o compresă rece, ce m-am priceput și eu. Costică s-a dus după doctor. Într-o jumătate de oră a fost aici. Tensiune mică. Palpitații. Doctorul către noi, privind peste ochelari : „Soțul ei unde-i ?" „A fost chemat la cazarmă." „A, da. Am mai întîlnit militari pe stradă. S-o fi speriat, un mic șoc". N-am stat să mai dau amănunte. I-a făcut o injecție, a lăsat-o să doarmă și mi-a scris o hîrtie : „Mîine dimineață, cu pijama și periuță de dinți, la spital." „Păi mă gîndeam că..." „Nu vă gîndiți, faceți, cum vă spun eu. E sarcina în joc, înțelegeți ?" Abia la vorba asta m-am speriat de-a binelea. Nu știi ce-nseamnă pentru o femeie să piardă o sarcină. Mai ales prima sarcină. Așa că am dus-o la spital. De două ori pe zi sînt acolo, stau de vorbă cu ea, îi dau curaj...

— Mulțumesc pentru masă. Hai să mergem.

Pe drum, grăbeam mereu pasul, fără voie. Am surprins-o de cîteva ori rămînînd în urmă. Voiam să știu exact despre ce e vorba. Lucrurile luaseră o întorsătură serioasă ; toate micile ciocniri dinainte îmi păreau derizorii, lipsite de sens. Îmi simțeam dinții încleștați de încordare ; imagini tulburi îmi umblau prin cap, o neliniște fără nume îmi iuțea respirația.

— Dacă tot vii acolo, caută să vorbești și cu doctorul. Eu n-am prea reușit, Costică nici atîta. E un om cam repezit, trebuie să-l iei tare. Nu știu ce sfat să-ți dau...

— Mă descurc eu, i-am spus printre dinți.

— Vine cîte-un moment cînd viața se complică. Trebuie să-i faci față.

Vorbea blînd, cu o anumită resemnare. Am simțit, ciudat, o undă de compătimire : pînă și un om tare ca ea...

— Nu fi îngrijorată. Doar nu-i ceva grav. Oricum, o să am grijă de-acum încolo. Vezi, mamă, nu sîntem totdeauna pregătiți pentru schimbări, pentru răspunderi. M-am gîndit la multe zilele astea.

— E bine dacă te-ai gîndit. Înseamnă că ai și înțeles.

Atît. Nici nu mai era loc pentru alte vorbe. Am intrat pe poarta spitalului ; portarul a încercat să zică ceva, m-am răstit la el :

— Urgență. Un caz grav, medicul șef ne-a chemat.

Am luat-o de braț și am trecut mai departe. Simțeam în mine forța unui buldozer. Dacă-mi ieșea în drum un perete, aș fi trecut prin el. Mă urma, tăcută și supusă, probabil că intuia această forță nouă, pe care mi-o insuflaseră neliniștea și dragostea.

— Pe-aici, a șoptit la răscrucea lungilor coridoare albe. Rezerva trei, pe dreapta.

Nici măcar n-am lăsat-o să mă conducă. Citeam din fugă plăcuțele cu cifre albastre de pe uși. Rezerva trei era vizavi de cabinetul medicului. Un bărbat mic și chel, cu ochelari, în halat alb, venea spre noi.

— Bună ziua, dom' doctor, l-a salutat spăsită coana Clementina.

— Bună ziua, a spus el ocolind-o.

I-am aținut calea :

— Tovarășe doctor, v-aș ruga să...

— Sînt ocupat acum.

— Vă rog, e nu caz special. E vorba de soția mea, Silvia Drăgoescu.

— Da, știu. Stați liniștit.

— Aș vrea totuși să discutăm.

— Sînt ocupat, dragă ! (puțin mai aspru de astă dată).

Simțeam cum mi se urcă sîngele în cap. Coana Clementina aștepta, lipită de perete. Am făcut un pas spre doctor :

— Sîntem într-un spital, mă așteptam la o atitudine mai umană, la mai multă înțelegere...

M-a întrerupt cu un gest, cu palma-ntinsă. Obrajii bine rași i se înroșiseră ușor.

— Ia stai puțin, tinere. Poftim aici, în cabinet, și scuză-mă două minute. Intră și ia loc.

Am intrat, felicitîndu-mă și mustrîndu-mă totodată pentru izbucnirea mea. Știam demult că grosolănia nu în-

scamnă forță. Poate că nici n-o meritase. Poate că era un om cumsecade, dar copleșit de treburi urgente. În fața medicului sîntem totdeauna tentați să susținem că problema noastră e cea mai gravă. M-am așezat pe scaunul din țeavă cromată, capitonat cu plastic vernil. Mi-am rotit privirile prin cabinet, înregistrînd automat mobilierul economic, impersonal, și micile obiecte care-l individualizau : o bonetă albă, de pînză, în cuier ; calendarul „A.C.R." din perete ; sub cristalul de pe birou, o ilustrată „Salutări din Govora" și un pliant, desfășurat, reprezentînd trasee din Munții Bucegi. Intuiam nostalgia unei excursii fără grijă pe poteci umbroase, departe de ieșirile grosolane ale unor tineri nesăbuiți. Ce ciudat, m-am pomenit gîndind. Cînd sîntem triști și îngrijorați, vibrăm mai prompt la tristețile și grijile altora.

La intrarea lui am sărit în picioare. Mi-a făcut semn — semnul cu care profesorul îngăduie elevilor să se așeze. Am vrut să i-o iau înainte, să-i explic atitudinea de adineauri :

— Tovarășe doctor, voiam să spun că...

— Stai puțin, dragul meu. Ia loc (iarăși semnul acela liniștitor și deopotrivă imperios). Fumezi ? Ia o țigară. De obicei nu îngădui să se fumeze în cabinet, dar acum e un caz special.

— Caz special ? !

— Dumneata ai declarat asta. Așa. Liniștește-te. Respiră adînc și relaxează-te. De obicei stai așa de încruntat, sau... ?

M-am lăsat pe spătarul scaunului ; plasticul care-l acoperea mi s-a părut răcoros. El m-a privit iarăși, îngîndurat. Cu expresia medicului aflat în fața unui caz mai dificil. Sau suspect. Sau enigmatic. S-a aplecat peste birou, îi distingeam pînă și genele, mărite de lentilele ochelarilor. Mi-a vorbit încet, cu blîndețe :

— Cred că te-ai liniștit. Că adineauri m-ai și speriat. Afișai o anumită... agresivitate. Acum spune ce te frămîntă.

— Vedeți, soția mea...

— Ți-am spus : se află la noi sub observație.

— Asta voiam să vă rog. Ţinînd seama că e un caz de excepţie...

M-a oprit iarăşi cu gestul acela care ameninţa să devină un laitmotiv al discuţiei noastre :

— Dragul meu, vreau să-ţi spun în primul rînd un lucru. Pentru noi, aici, fiecare pacientă e socotită un caz de excepţie. Ne confruntăm de multe ori cu situaţii limită. Putem vorbi la propriu, fără emfază, despre salvarea şi apărarea vieţii. Ştim ce avem de făcut, aşadar insistenţele şi îndemnurile sînt inutile.

— Iertaţi-mă, nu în acest sens m-am adresat dumneavoastră.

— Te înţeleg. Eşti îngrijorat. Asta-i bine, înseamnă că-ţi iubeşti soţia. Mă simt dator să te avertizez : are anumite dificultăţi. Am fost chemat în miez de noapte, cînd a suferit acel mic şoc. Am încercat să aflu cauza, dar soacra dumitale e un om discret. Un psiholog mai bun decît mine i-ar fi citit adevărul în ochi. Eu l-am bănuit numai. Ia spune, ce s-a întîmplat de fapt ? Nu te întreb din pură curiozitate, ci din interes profesional. Dacă leşinul a venit din senin, cu alte cuvinte produs de cauze interne, trebuie să luăm măsurile adecvate, să prescriem analize, să administrăm un anumit tratament. Dar dacă a existat o cauză exterioară, intervenţia e de altă natură. Mai degrabă în zona psihicului, unde accentul nu cade pe pastile şi fiole. Prin urmare, trebuie să ştiu cît mai exact cauza, ca să aleg mijloacele de combatere a răului.

Am oftat. Omul acesta intuise unde trebuie să mă atingă. Sau ştiuse precis, de la bun început. Probabil nu se afla pentru prima oară în faţa unei asemenea situaţii. M-am hotărît să-i spun adevărul, umilul adevăr, cum ar spune poetul :

— Ei, bine, am o parte din vină. A fost un mic scandal în casă. Nu era implicată direct, dar a fost martoră. Trebuia să evit...

— Din fericire, nu e prea tîrziu nici acum. Climatul din familie are mare rol în cazul soţiei dumitale. Ajută-ne.

Pe noi și pe ea. Ne-am înțeles ? Blîndețe, calm, înțelegere. Liniștea sufletească e foarte importantă, ține minte asta.

— Vă mulțumesc, tovarășe doctor. A fost o criză, dar a trecut. Incidentul s-a aplanat acum ; sper să nu se mai repete niciodată.

— Atunci e bine. Colaborăm deci. Poți să te duci s-o vezi, cu condiția să n-o obosești prea mult. Liniștea este o artă, de-acum încolo trebuie s-o exersezi mereu.

M-a condus în hol. Coana Clementina a făcut un pas înainte. În ochii ei citeam teamă și speranță.

— Dom' doctor...

— Fiți liniștită, doamnă. Am ajuns la un punct de vedere satisfăcător. Uitasem să vă spun : pacienta noastră se prezintă bine. Mîine îi fac biletul de ieșire.

S-a apărat cu gestul acela împotriva exploziei ei de emoție și recunoștință.

— Deocamdată noi ne-am făcut datoria. E rîndul dumneavoastră, al familiei.

25.

Lunganul de Clopotaru s-a întins pe perete, cu ciocanul și cuiul în mînă.

— Mai la stînga, i-a spus sergentul dîndu-se cu un pas înapoi. Așa e bine. Atinge-l.

Clopotaru a bătut cu îndemînare cuiul, apoi a întins mîna fără să se uite. Sergentul i-a dat diploma „Subunitate de frunte", frumos înrămată, acoperită cu sticlă, și el a agățat-o în cui. Ceilalți, care asistau la scenă, au aplaudat. Am aplaudat și eu. Simțeam o undă de emoție încleștîndu-mi gîtul. Soldații se uitau la mine, așteptau să le spun ceva.

— E a voastră. Ați muncit pentru ea și ați meritat-o. Cu toții. „Inclusiv tu, sergent", i-am spus în gînd. În urma

aplicației, primise din nou insigna de frunte. Soldații se bucurau. Am făcut un pas la o parte, lăsîndu-i în voia lor.

— S-o păstrați în continuare, le-a spus sergentul Tomoroga celor tineri. Băgați de seamă, cînd o să trec spre mare, în concediu, mă opresc pe-aici și vin s-o văd.

— Dacă tot am pus mîna pe ea, sigur o păstrăm, a spus apăsat fruntașul Benga.

Ușa cancelariei companiei s-a deschis și locotenentul-major Cristea s-a arătat în prag.

Am comandat drepți, dar Cristea a ordonat să continuăm. Apoi a zîmbit :

— Mai stați mult să vă cîntați isprava ? O să întîrziați la ora culturală.

M-am uitat la ceas :

— Așa-i, fir'ar să fie ! Fuga la club, băieți. Mai avem cinci minute.

Am intrat cu o clipă înainte de începere. Tot regimentul era acolo ; băieții mei s-au strecurat care cum putea, printre rîndurile de scaune, vînînd un loc liber ici, altul dincolo. Butnaru, aflat mai în față, mi-a făcut semn. M-am așezat lîngă el, pe singurul scaun rămas liber.

— Unde umblați, măi ? Profesorul a avut timp să ajungă aici de la București, pe cînd voi...

— Ce profesor ?

— De la Institutul de arheologie. De cînd cu diploma ția, te-ai cam rupt de problemele curente ale orașului.

— Toate la vremea lor, i-am spus. Mai cunosc eu pe unii care...

Am păstrat pentru altă dată mica răutate, căci pe scena îngustă a clubului apăruseră comandantul, maiorul Păduraru și un civil cărunt, în costum bleumarin și cravată roșie, tîrînd după el o servietă mare. Ne-am ridicat cu toții, comandantul a invitat oaspetele la mijloc, ne-a făcut semn să ne așezăm și l-a prezentat pe conferențiar.

Profesorul și-a început expunerea despre vestigiile istorice din zona noastră, aducînd elogii echipei de entu-

ziaşti care cercetaseră cu migală şi răbdare, reuşind să descopere zidul de incintă al vechii aşezări din vatra oraşului. Totdeauna a avut încredere — spunea cu aerul că ne mărturiseşte un secret — în inspiraţia şi entuziasmul amatorilor...

— Descoperirea de la Ulmeni nu reprezintă o noutate de principiu pentru istorie, dar este importantă prin faptul că aduce un nou argument, pe lîngă atîtea altele, despre continuitatea populaţiei daco-romane pe aceste meleaguri cu istorie zbuciumată. Această zonă n-a rămas pustie nici o clipă, de trei milenii încoace, iar aşezarea de la Ulmeni se adaugă dovezilor de necontestat care răstoarnă afirmaţiile false ale unor istorici, sau pretinşi istorici. Spre a ilustra aceste opinii, vă voi prezenta cîteva fotografii şi concluziile noastre despre obiectele descoperite aici...

Aspectomatul a început să ţăcăne. Lumina s-a stins în sală şi pe ecran a apărut, mult mărită, moneda pe care-o descoperisem eu şi Butnaru într-o după-amiază de iarnă.

— Moneda datează din secolul al doilea înaintea erei noastre, a spus profesorul. Originea ei este certă, Roma antică ; ea atestă legăturile comerciale existente încă de atunci între daco-geţi şi imperiul roman. Ca şi arhitectura zidului de incintă. Se ştie că regii daci cereau romanilor experţi ca să-i ajute la edificarea cetăţilor ; descoperirea de aici este încă o dovadă în acest sens. Dar cea mai senzaţională descoperire este, fără-ndoială, cuptorul pentru prelucrarea metalelor, care dovedeşte înaltul grad de dezvoltare a localităţii încă în perioada preromană. Institutul nostru continuă cercetarea şi interpretarea uneltelor şi obiectelor de podoabă descoperite. Profit de ocazie ca să aduc mulţumirile noastre tovarăşilor care s-au străduit, în ceasurile lor libere, să cerceteze aşezarea şi să scoată la lumină atîtea lucruri valoroase. Bănuiesc că unii dintre ei se află chiar aici, în sală...

— Da, da, a încuviinţat în grabă comandantul. O să vi-i prezentăm după conferinţă...

— Meritul lor — a continuat profesorul — e cu atît mai mare cu cît unii dintre colegii noştri îşi pierduseră încrederea în existenţa cetăţii de la Ulmeni. Era nevoie de

entuziasm, de ignorarea unor idei preconcepute, de prospețime și perseverență. Le-ați avut pe toate acestea și iată rezultatul.

Imaginea următoare reprezenta o vedere de ansamblu a micului șantier arheologic, și asistența a început să aplaude.

— Sîntem mari, mi-a șoptit Butnaru. Și adu-ți aminte cum ne îndoiam...

Dar nu voiam, acum, ca imaginea aceea să umbrească strălucirea clipei de triumf. M-am făcut că n-aud și am ascultat mai departe.

— Mă mîndresc să afirm că am fost printre cei care nu s-au îndoit de existența cetății, a continuat profesorul. Și grație contribuției dumneavoastră, mi-am văzut ipoteza confirmată. Cetatea Perodava există ! Organele locale au hotărît să sprijine cercetarea ei în continuare, vom deschide aici un șantier arheologic...

Un nou ropot de aplauze a subliniat aceste cuvinte.

Cînd am ajuns acasă, am văzut în fața porții o *Dacie* verde. Am întins un deget acuzator spre cel care-o ocupa :

— Plutonierul-major Cioată, ai lipsit de la ora culturală !

— Am fost la poligon, s-a dezvinovățit el coborînd. N-am avut timp să vă raportez ; m-a trimis comandantul să dau o mînă de ajutor la întreținerea grădinii. V-am adus ceva.

— Ca să-mi treacă supărarea ?

— Nu, pur și simplu așa, fără un scop anume. Soției dumneavoastră îi plac florile ?

— Cărei soții nu-i plac florile ?

A deschis portbagajul și m-a invitat să privesc. Un uriaș buchet de trandafiri ! M-am uitat spre casă. Silvia apăruse în ușă. I-am făcut semn să vină mai aproape. A venit spre portiță, cu același pas de sportivă pe care i-l admirasem în prima clipă. Poate ceva mai greoi. Explicabil, acum.

— Ce trandafiri minunați ! De unde sînt ?

— Din poligon, a spus cu mîndrie plutonierul-major ridicînd buchetul.

— Din poligon ! Deci, un poligon poate folosi și la așa ceva ?

— De ce nu ? am replicat. Să vezi ce frumos cresc acolo trandafirii !

SFÎRȘIT